

De Messias

<https://hdl.handle.net/1874/27969>

D E M E S S I A S.

Ge

D E M E S S I A S,

UIT HET HOOGDUITSCH VAN

K L O P S T O C K

VERTAALD DOOR

MR. J O H A N M E E R M A N,

HEER VAN DALEM EN VUREN.

V I E R D E D E E L.

In 's G R A A V E N H A A G E,

Bij DE ERVEN VAN ISAAC VAN CLEEF.

1 8 0 5.

T E N G E L E I D E

V A N

DEN ZESTIENDEN TOT ACHTIENDEN ZANG.

Van de drie Zangen, die thans het licht zien, is de XVIde voor ver het grootste gedeelte toegewijd aan een eerste Gericht, 't welk de Verlosfer op Thabor over de Zielen der Dooden houdt, die sedert zijne Opstanding gestorven waren. In de meesten dier tafreelen heerscht zeer veel Poëtische schoonheid: 't zij de Dichter geheele schaaren deezer Zielen uit allerlei Volkeren te gelijk laat verschijnen, en door elkander om genade smeeken; 't zij hij Christus over één' of slechts weinige perfoonen tevens de Vierschaar laat spannen. Eenige ophelderingen of bemerkingen over deeze of geene plaats zullen sommigen mijner Leezeren daarbij misfchien niet onangenaam zijn. Zoo is het bij voorbeeld, indien ik mij niet bedriege, minder algemeen bekend, dat de Tiën en Alvader van vs. 70 de ééne den Chineeschen Hemel betekent, de andere, welke vs. 561 terug komt, onder de naamen behoort, waarmede de oude Germaanen het Opperwezen kenmerkten: terwijl men al ligtelijk, bij de geringste beleezenheid, van den Brama der Indiaanen, en den Zeus Kronion, of Jupiter Saturnus Zoon, der Grieken en Romeinen, heeft hooren gewag maaken. Met eenige aandacht zal men vervolgens van zelve zien, dat van vs. 73 tot 104 (daarna ook Z. XVII vs. 93 en 94) verscheiden benoemingen, van dingen of van plekken deezer Aarde ontleend, gelijk de Astroonomie zich in 't geheel aan dien roof heeft schuldig gemaakt, tot bestempeling der Starren zijn overgenomen. Aan veelen zoude het kunnen toefchijnen, dat Gélimar, die in het sterkste ongeloof aan de voortduuring der ziele, wanneer zij het ligchaam verlaaten heeft, sterft, niet zoo onmiddelijk al het geluk had moeten ondervinden, 't geen hem KLOPSTOCK doet smaaken: doch, behalven dat hij een Heiden was, behoort men de verdediging des Dichters, die zich overal als den grootsten Voorftander der nederigheid, en den gezworenften

Vijand des hoogmoeds betoont, in de woorden te zoeken, welke hij hem in den mond legt: *Voor de Onsterfelijkheid zijn wij Armen veel te gering.* De Zelfsmoordenaar, met zulke stou- te verwen in deezen Zang geschilderd, die kort na Gélimar insgelijks genade ontvangt, heeft ze denkelijk aan *de woede der wanhoop*, waar in hij de daad bedreef, en aan de wor- steling die vooraf ging, dank te weeten. Tusschen beiden kan men de fraaije Episode van KLOPSTOCKS ziekte, als eene beek, die hij in den stroom zijnes Gezangs liet vlociën, niet genoeg bewonderen: zoo wel als een weinig verder het beminnelijk denk- beeld van Elifáma's hond, wiens ziel ook *haare* onsterfelijkheid deelächtig wordt, doch het niet hooger in den Hemel brengt, dan tot de gemeenschap met zielen der jongge- storvene Kinderen gedurende den aanvang van derzelve verblijf aldaar. Duijter zijn eenig- sints de vsf. 316 en 317

't Snorde als zweepen! De pas ter neêrgefabelde Krijgsknecht
Zweepte, schreeuwde enz.

Ik ben hier letterlijk het Hoogduitsch gevolgd: *Schwirrt' es als Geisflung — geisfelte, schrie.* Ik geloof, dat het in den samenhang op het doorklieven der lucht ziet, 't welk de neêr- gefabelde Krijgsknecht ook in het volgende leven verönderfeld wordt met zijn zwaerd te doen. Uitmuntend is de straf van Tóa getekend, den eenigsten, die in dit Gericht alseen nog leevend Mensch gevonnist wordt, doch als een Mensch uit die Star, van welke alle de overige inwooners zich voor de zonde en haare gevolgen hebben weeten te behoeden. Het kan ech- ter eenigstints vreemd schijnen, dat de misdaad des eersten van dit Geslacht, die Gods gebo- den overtradt, in het murmureeren bestaan hebbe over den dood, die ons nog blijft verdel- gen, niet tegenstaande de Verzoening des Middelaars ons het eeuwig geluk heeft te weeg ge- bragt. Ik zeide zoo even, dat hoogmoed het kwaad is, en waarlijk volkomen in den geest der H. Schrift, 't geen de Dichter het zwaarste en onverbiddelijkste laat straffen. Dit blijkt niet alleen uit de ontsagchelijke schilderij van den Overweldiger zijner Landgenooten, en uit zijn Von- nis, met zijn gedrag en zijne taal vergeleeken: maar ook uit het aandoenlijke verhaal van Zóar en Séba. Indien men hier mogt tegenwerpen, dat tusschen een' Phariseeër en een' Tollenaar bij geen mogelijkheid een zoo enge vriendschaps-band kan plaats grijpen, als er tusschen deeze twee veronderfeld wordt, zal ik ter verschooning van KLOPSTOCK antwoorden, dat de van
zich

zich zelven laag denkende Zóar het valsch vertrouwen van Séba niet anders zal beschouwd hebben, dan als het kenmerk van een verzekerd Christen; en dat de hooggevoelenheid zijnes Vriends zich alleen omtrent God, en niet omtrent Menschen zal hebben geöpenbaard. Misschien evenwel, indien men deeze plaats des Dichters met andere vergelijkt, waar hij de deure der hoop niet zoo volkomen toefluit, is bij deeze veröordeeling zijn leunen op de woorden: *voor eeuwig!* wat streng. Welke Mythologie hij gevolgd heeft, wanneer hij, als de belijders van verschillende Heidenfche Godsdiensten door elkaâr tot den Rechter bidden, de Romeinen of Grieken daarbij laat zeggen:

Gij met de vreeslijke Bus, gij hebt ze daar ergens verborgen,
Ergens begraven in 't duistere, laat, Minos, niet vallen, niet vallen
Uwe woedende loten! de Bus verberg die voor eeuwig!

— — — — —

Verberg tog, o Minos, de Bus, ja vergruis haar;
Laat uwe woedende loten om laag in het Chaos verwaaijen!

heb ik niet kunnen uitvorschen. Ik weet slechts, dat VIRGILIUS *Aeneid.* VI 431 — 433 het volgende zegt:

*Nec vero hæc sine sorte data, sine iudice, sedes.
Quæstor Minos urnam movet; ille silentium
Conciliumque vocat, vitasque et crimina discit.*

doch dit verklaaren de beste Uitleggers (a) van het trekken eeniger naamen van Mederech-
teren uit de Bus, 't geen Minos, op het voetspoor des Romeinschen Praetors, bij elke zaak
gewoon was te doen: terwijl er zich altijd een aantal personen in zulk eene Bus vonden
uitgedrukt, van welken het lot telkens beslissen moest, wie over deezen of dien beschuldig-
den zitten zoude.

De Nederdaaling ter Helle maakt het einde van den Zang uit, waar bij de Fictie, dat de
Dui-

(a) Zie HEYNE *ad h. l. et in Excurs. XI Edit. ult.*

Duivelen zich zelven en elkander voor Geraamten aanzien, waarvan de verworpene Zielen en *Abbadóna* (deezee wordt vs. 636 door *den Engel* verstaan), althans ten opzicht van zich zelven, vrij zijn, mij altijd toegescheenen heeft, wat te veel in den smaak van MILTON en zelfs van DANTE te vallen.

De XVIIde Zang begint met de openbaaring van Christus aan Thomas; en brengt den Godmensch vervolgens, als Prediker des Evangeliums, bij de Zielen der geenen die door den Zondvloed omgekomen waren, in derzelve Gevankenis. Ik heb reeds te vooren mijn gevoelen over dit onderwerp medegedeeld; thans zal ik alleenlijk, wat de inkleeding betreft, nog aanmerken, dat KLOPSTOCK mij hier voorgekomen is een' anderen stijl te hebben aangenomen, dan in al het voorige van zijn Gedicht: doch een' stijl, die in het vervolg, beide in deezee XVIIde en in den XVIIIde Zang, nog meermaalen terug keert, en die, behalven het duistere en ingewikkelde, waar meê hij zich omgeeft, te veel naar het Wijsgeerige overhelt, en te weinig Poesie is. Eéne der moeilijke plaatsen daar onder, maaken, aan het einde der optelling van alle die verschillende gemoeds-beweeingen, die in de zoo lang gevangene Geesten omgingen, eer het uur hunner redding genaakte, de 111de en 3 volgende Versen uit:

————— hoogmoed, van vóór de wedergeroepnen
't Pad te betreedden der eersten, vóór hen den blinkendsten Palmtak
Heen te draagen; woede over 't missen van erfdeel in 't Rijk der
Vrijen, waar nacht en onzekerheid niets meer bewolken!

Ik geloof, dat door de Wedergeroepenen de Waereld na den Zondvloed moet verstaan worden, terwijl de Geesten zelve, van welken hier gesproken wordt, de Eersten zijn. De zin zou dan hier op neder komen: Zij waren dikwijls trotsch op het denkbeeld, dat hunne verlossing, met al de heerlijkheid, waar zij mede gepaard ging, de algemeene Opstanding der Dooden van de tweede Waereld vooraf zou gaan: terwijl er op andere tijden zich in hun wederom woede verhief over het missen van een erfdeel in 't Rijk der Vrijen: een gemis, 'tgeen zij, als gevangenen, nog steeds beproefden. In de vsf. 126 en 127, zal men bij sommige deezee Zielen, die gegaan waren om te onderzoeken of het tijdstip der redding gekomen was, en die wederkeerden; terwijl andere, met hetzelfde oogmerk vertrokken, niet wederkeerden:

bezwaarlijk eene geestige zinspeeling op de raave en de duive der Ark over 't hoofd zien. Doch de rede van het niet wederkeeren, is hier het blijven wachten op het teken aan den Hemel; en die van het wederkeeren, het bericht, 't welk de uitgezondenen aan de teruggeblevenen brengen wilden, dat zich het teken nog niet geöpenbaard had. Eenigfints moeilijk komen mij bij de eerste leezing ook de vsf. 151 en 152 voor:

————— ontwikkeld alleen! zoo smachtten er hunner
Eenige, om 't nieuwe lot tog te kennen enz.

En inderdaad is er ook geen onderscheid tusfchen de begeerte deezer Zielen, om eindelijk haar noodlot ontwikkeld te zien, en tusfchen die, van tog het nieuwe lot te leeren kennen, dat op haar wachtte. De Dichter evenwel fchijnt op dit laatste een' fterkeren nadruk te hebben willen leggen, dan op het eerste. Bij de Versen 180—185 zou men de aanmerking kunnen maaken, dat, indien KLOPSTOCK voor het geringere gedeelte deezer Zielen der eerste Waereld, welke, na het volbrengen der fcheiding, veröordeeld waren om in de gevankenis te blijven, en welke meenden, dat zij nu voor eeuwig van het Rijk des lichts verftoken zouden zijn, nog een toekomend heil beftemmen wilde, hij dezelve wel mogt laten weenen, maar dat de woorden van murmureeren, en vooräl van muiten (*fich empörten*), in dit geval wat hard gekoozen fchijnen. Zo het mij geoorloofd is, ten opzichte deezer geheele ftrof, mijn gevoelen vrij uit te zeggen, dunkt mij, dat onze Dichter er meer partij van had kunnen trekken, en ze op eene aangenaamer wijze had kunnen behandelen.

Allerinneemendst daaröntegen is de Epifode, welke hierop volgt: van het jongfken Nephthóa naamentlijk, aan wien men zich uit den XVden Zang herinneren zal, dat Benóni verfcheenen was, en die thans geroepen wordt, om aan de Vrienden van Christus, bij het graf, van deeze Verfchijning kennis te geeven. Bij het Zegelied, 't welk de Getuigen daaröp aanheffen, laat de Dichter bij ieder Couplet den kleinen Nephthóa, met negen andere Kinderen, zich door een' dans in het rond verlustigen, die niet fchilderächtiger kon uitgedrukt worden, dan door dien telkens wederkeerenden regel van enkel Dactylufen:

————— Naar maate 't Gezang in ftroomen zich uitgoot,
Danften de Kindren den heiligen Rei bij het hooge Triumphlied.

en daarna:

Dansten de Kindren den heiligen Rei om één van de graven.

In het Lied der Heiligen moet ik tusfchen beiden de oplettenheid des Leezers doen vallen op de stoute uitlating in vs. 273, waar men vóór de woorden:

Riep: Mijn Heeré! en mijn ~~God!~~

den naam van Thomas, waar van in de regels, die voorãf gaan, niet gesproken was, moet invullen. Ik heb dit niet durven veranderen: even gelijk ik dikwijls ook het oorspronkelijke gevolgd ben in de uitdrukking: *sprak het*, of *riep het*, in plaats van *hij sprak het*, of *hij riep het*, op de wijze van het *ἔειπε*, of *Dixit* der Grieksche en Latijnsche Poëten, na het eindigen eener redenvoering, door den een' of anderen gehouden. Ik weet, dat men mij hier over berispt heeft, als strijdende met den aart van onze taal: doch, daar het even zeer tegen den aart van het Hoogduitsch aanloopt, komt het des noods voor de verãntwoording van **KLOPSTOCK**, en niet voor de mijne. Schoon is het ook daarna in deeze zelfde Epifode, wanneer een aantal Verreezenen Nephthóa hier voor een' korten tijd in hunnen kring opneemen, en hem het Lied der Getuigen, dat hij zoo even gehoord, en met den dans verzeld had, laten herhaalen. Asnath vertoont zich hier wederöm onder deeze Opgewekte; en ik overtuige mij thans meer en meer, dat die wij te vooren hebben zien verrijzen, geene andere is, dan Josephs Huisvrouw.

Het overige van deezen Zang wordt door eene nog veel langere Epifode gevormd: een Vrienden-avond-feest naamentlijk, 't welk Lazarus in den tuin, dien hij met Martha bewoont, aan verscheidene Vroomen en Pelgrimmén van zijne kennisfe geeft; en 't welk met de tegenwoordigheid van eenige Opgereezenen verëerd wordt, die zich eerst in de gedaante van Pelgrimmén hier en daar bij sommige Gasten onder 't wandelen voegen, en, na met hun in gesprek getreedén te zijn, zich aan hen in hunne heerlijkheid openbaaren. Dit geheele verhaal geeft aanleiding tot allerbeminnelijkste tafreelen: gelijk onder andere de famenspraak tusfchen Lazarus, die zich, van het gezelschap even verwijderd, bij het graf zijner Zuster Maria bevondt, en tusfchen de Ziel van deeze laatste, zonder dat Lazarus echter iets van haar verneemt. Fraai is ook het geen hier met Bethóron voorvalt,

vult. den rijken Jongeling, dien Jesus lief had, hoe zeer hij te dier tijd nog geen moeds genoeg bezat, om alles te verkoopen en hem na te volgen. In Japhets aanspraak aan Sébida vs. 476, en daarna in 't geen Lazarus vs. 525 en volg. tegen één' der onder de Pelgrims gedaante verborgene Onsterflijken zegt, vinde ik weder te veel van dien Philosophischen toon, die mij dunkt dat meer in de Didactische Poësie, dan in de Heroïsche past. Wanneer Maria aan haar Broeder Lazarus, welke haar evenwel niet hoort, de Pelgrimmten aanwijst, die in zijnen Hof met de genoodigden wandelen, en echter Onsterflijken zijn, noemt zij ook Hufai en Jéduthun, die uit de geschiedenis van David genoeg bekend zijn. Minder mogelijk zullen zich sommigen herinneren, dat Heman de Kleinzoon van Juda geweest is, en een Man van vermaarde wijsheid, schoon hij door Salomon daarin overtroffen wierdt: Zie 1 Kon. IV vs. 30 en 31, en 1 Chron. II vs. 4 en 6. Uit de bijvoeging van Jephtha's Dochter bij den naam van Megiddo, zien wij, dat het deeze is, die op het laatst van den XVden Zang aan Cidli verscheen, en haar vervolgens naar Thabor voerde. Of de Dichter, vs. 600 en 601, door den Jongeling, die zoo hartelijk om Lazarus treurde, vermoedelijk toen deeze gestorven was, en aan wien nu Eliphaz verschijnen wilde, een bepaald persoon verstaan hebbe, durf ik niet verzekeren; althans ik heb hem niet kunnen uitvinden. Aangenaam is tegen het einde van dit Feest het Duët van Sébida en Cidli, met de klanken nabootsende en tekenende beschrijving, die er van voorafgaat vs. 698 en volg.: doch er is, dunkt mij, iets vreemds in, wanneer wij Sébida vs. 718 aan den bewoener van Hesperus juist zeven Zinnen hooren toeschrijven. Ten laatsten zouden er wel bemerkingen te vormen zijn tegen de reden, waarom vs. 739 en volg. een der Opgewekten zich aan Semno niet vertoonen wil. 't Is waar, de volkomenheid zijner overtuiging van 'sHeilands Opstanding deed dit onnoodig worden: dan, daar hij tog verklaard had, dat hem Verschijningen zeer gelukkig zouden maaken, moest de vrees, dat zij hem te zeer ontroeren zouden, den Onsterflijken, zoo 't mij voorkomt, niet meer hebben afgehouden van zich aan iemand, die zoo sterk een' geest had, in zijne Heerlijkheid te openbaaren, dan dit wel aan veel zwakkeren te beurt was gevallen.

Ik gaa nu over tot den XVIIIden Zang, van welken ik openhartig belijden moet, dat hij de geen is, dien ik tot hier toe met het minste genoeg vertaald heb; niettegenstaande het er gewis aan geen schoonheden in mangelt. Doch er is mijnes oordeels te weinig han-

de-

deling in; en daar en tegen stapelen er zich te veele en lange Aanspraaken, bijna had ik Leerredenen gezegd, op elkaar, waar van sommige wel eene treffende Welsprekenheid bevatten, doch andere weder ingewikkeld en donker zijn, althans eer men ze twee of driemaal gelezen heeft. Van verscheidene gezegden. en de keus van verscheidene perfoonen, om hen iets te doen zeggen, betuig ik zelfs niet altijd het oogmerk des Dichters genoeg te hebben kunnen nagaan. Boven dien ontbreekt het hier, gelijk meermaalen in dit anders zoo uitmuntend Werk, aan geene herhaalingen; en de Zang valt dikwijls op nieuw in den trant van het Leergedicht. Indien men eenige plaatsen van denzelfven om deeze reden in de Overzetting harder mogt vinden, dan het vroegere gedeelte van mijnen arbeid, verzoek ik, dat, eer men mij beoordeele, men zich de moeite geeve, het oorspronkelijke daar mede te willen vergelijken. De inhoud is een Gezicht, dat aan Adam vergund wordt, van eenige gebeurtenissen, die op den jongsten dag zullen plaats hebben: en wel van het Gericht, dat over eenige soorten van Menschen, gelijk Vervolgers van hunne Broederen om den Godsdienst, Spotteren met de Openbaaring, Haateren en Lasteraaren der Vroomen, Stichter des Afgodendienstes, en booze Koningen, als dan gehouden zal worden. Had KLOPSTOCK zijnen MESSIAS een dertig jaaren laater gedicht, welk eene heerlijke stof zouden de valsche Vrijheids-verkondigers der nieuwste tijden, met al het verderf dat zij over Europa storteden, en al de schande daar de uitkomst hen mede overdekt heeft, hem niet hebben aangeboden, om eene zesde Clasfe bij de vijf voorige te voegen, wier beprediking die van deeze alle in kracht ver had kunnen overtreffen! Ik zal slechts hier en daar eene enkele opheldering, doch dan nog eene bemerking van meer gewigt laten volgen.

Niet zeer duidelijk is het 47ste Vers:

————— ach op den Troon zag ook hij nu den Rechter.

Ik meen dat in den samenhang het woordje *hij* gebracht moet worden tot het geen even vooraf gaat: Niemand van u zal dan kunnen uitspreken, 't geen *hij* zag; en dat dus de zin is: Even gelijk ik nu in een Gezicht den Rechter op den Troon gezien heb, zult gij allen er hem dan ook op zien zitten. In 't Hoogduitsch staat:

Was er sah. Ach er schaute dann auch auf dem Throne den Richter.

Ik heb gedacht dat ook hij het in 't Nederduitsch iets minder duister zoude maaken. Dat er vs. 115 enz. van eene vervolging van Dweepers, en van verheven Heiligen in hunne eigen oogen gesproken wordt, heeft nauwelijks eenige herinnering noodig. De Regel Vs. 600:

Of als de Oríon te doof was, en niet de paerden deed stilstaan.

(Want dit laatste meen ik dat de betekenis is der woorden: *die Rosse nicht anhielt*, en niet het tegen overgestelde, 't geen den Amsterdamsche Vertaaler in Prósa heeft doen schrijven: *de paerden niet aandreef*. GROENEVELD heeft *ophield*: maar begaat de fout van te zeggen: *en ZYNE*, des Oríons, *rosfen niet ophield*,) deeze regel, zeg ik, koopt mij voor op de gebruiken van den een' of anderen Godsdienst te slaan, waar men uit het plotseling stilstaan der paerden in vollen run goede voortekenen opmaakte, doch die het aangebedene Zevengestarte niet altijd op de begeerte zijner Verëerderen liet gebeuren. Welke Natie evenwel hier door KLOPSTOCK bedoeld wordt, heb ik niet kunnen nagaan. De Germaanen kan ik er niet in vinden: want, behalven dat ik mij niet herinnere hen als aanbidders van den Oríon te hebben bestempeld gezien, is, het geen TACITUS van hunne Wigchelaarijen, uit de bewegingen der paerden ontleend, ons bericht, van het snelle ophouden derzelven te zeer onderscheiden, om het er op te durven toepassen.

In de Leipziger Uitgave, die ik volge, staat eene Noot, en wel de eenigste van het gantsche Werk, onder Bladzijde 98, welke in mijne Vertaaling hetzelfde getal heeft; zij is betrekkelijk tot vs. 655 en de één-en-vijftig volgende, welke zich in geene der vroegere Uitgaven bevinden, en dus ook tot nu toe in het Nederduitsch nog niet verscheenen zijn. Deeze hoogstmerkwaardige Noot luidt aldus:

Er stonden nog andre Godenverzimmers enz. „ Deeze regels wierden in 1753 opgesteld, „ doch daarom weggelaaten, om dat de Schrijver vreesde, dat zij, zelfs bij de besten onder „ zijne Roomschegezinde Leezers, de zedelijke uitwerkingen mogten belemmeren, welke „ zijn Gedicht konde hebben. Hij meent niet, dat dit nog tegenwoordig te bevreezen zij.”

Na de Versen, van welken hier gesproken wordt, slechts vlugtig doorlezen te hebben, bespeurt men onmiddellijk, dat de Dichter op de zulken zinspeelt, die de aanroeping der Hei-

ligen tot een Leerstuk van den Christen Godsdienst gemaakt, en in de Kerk ingevoerd hebben; en niemand zal zich daarbij weêrhouden kunnen, van het schoone trafreel te bewonderen, in welk des Heilands Moeder zich verblijdt, dat op den Oordeelsdag al de aan haar toegewijde Altaaren in duigen liggen, en dat zij nu geen traanen meêr behoeft te storten over de aanbiddingen, welke zij zoo veel eeuwen achter één ontving: terwijl zij, en de Martelaars, hunne Kroonen aan de voeten van Jesus nederwerpen, die geleeden heeft om ook hen te verzoenen. Intusfchen blijft het duister, wat KLOPSTOCKS denkbeeld omtrent het toekomend lot deezer *Christelijke* Godenverzinnens geweest zij, en zelfs of men uit zijne gezegden opmaken kan, dat hij dit voor het tegenwoordige nog onbeslist wil gelaaten hebben: want de Versen 655 tot 659 kunnen op het voorleedene slaan; en het geen vs. 674 gezegd wordt, ziet buiten allen twijffel, en vs. 679 hoogst waarschijnlijk op de Martelaars, en niet op de verreezene Aanbidders van Heiligen. Uit de Versen 689 tot 691 zoude men zelfs een ongunstig oordeel ten hunnen opzichte moeten vellen: want *Zielen op dien ontfagchelijken dag van den verhevensten Geest af te scheiden, Geschapenen van den Ongeschapenen*, betekent hier niet anders, dan de eeuwige affcheiding der Ongelukkigigen op den Oordeelsdag van het Wezen dat hen vormde. Hoe dit zij, de Noot, die ik zoo even heb aangehaald, heeft mij getroffen, om dat de Dichter in dezelve toont overtuigd te zijn, dat er tusfchen 1753, toen ze gefchreeven, en 1799, toen ze ter persfe gezonden wierdt, zulk eene verlichting onder de Roomschegezinden is opgegaan, dat, daar in het eerste deezer jaaren zelfs de besten onder zijne Leezers van dien Godsdienst zich aan de bewuste plaats geërgerd zouden hebben, dit in het laatste daarëntegen niet meêr te duchten was. Hoe zeer ik aan de ééne zijde ver ben van te willen loogchenen, dat, vooräl in sommige Gewesten van het Roomsche Duitschland, door het veelvuldig leezen van Proteftantsche Werken, en door de hervormingen van Keizer Joseph, zoo wel als sedert van den Keurvorst van Beijeren, een onëindig vrijer en edelmoe-diger denkwijze bij de belijderen deezer Leere doorgedrongen zij, dan omtrent de helft der voorige eeuw, zoo verzekere ik mij tog aan de andere, dat het ook toen niet aan verftandige lieden onder hen ontbroken hebbe, die de grove verëering van Maria en de verdere Heiligen door hunne Geloofsgenooten afkeurden, en die het misfchien zouden hebben kunnen dulden, wanneer de Moeder des Zaligmaakers bij den Dichter uitroept:

Droog

Droog nu, heilige traane, die zelfs in de eeuwige ruste
 Dikwijls mijn oog vergoot, als Christenen mij miskenden,
 En, gelijk den Zoon, mij verëerden, méedogende traane,
 Zwijg nu! de Aarde is verbrijzeld, en in den puinhoop der Aarde
 Liggen zij allen tot gruis, de schitterende Outers, van welken
 Mij aanbidningen galmden, zoo veel verloochningen Godes!

ten minsten, indien door deeze aanbidningen hier slechts het misbruik, en niet de door de Kerk zelve voorgeschreevene hulde verstaan moet worden: want andersints zouden ook nu getrouwe aankleefers van hunnen Godsdienst, hoe doorzichtig ook voor 't overige, er zich noodwendig aan moeten stooten. Ik voor mij kan mocijelijk ontveinzen, dat het geen de ondervinding der laatste jaaren ons omtrent deeze talrijke schar van Medechristenen geleerd heeft, mij niet over 't algemeen met zulke lagchende vooruitzichten voor het toekomende vervult, als KLOPSTOCK, nu zes jaar geleeden, zich omtrent hen schijnt gevormd te hebben. Bij al de bewustheid, die ik met hem voede, dat er hervormingen van aanbelang gedurende onzen leeftijd in hunne denkwijze hebben plaats gehad; en bij al de hoogächting tevens, die mij dikwijls de waare Godvrucht, welke ik bij verscheiden humer bespeurde, heeft ingeboezemd: ben ik tog overtuigd, dat een Godsdienst, die zich voor onfeilbaar, en bij uitsluiting zaligend houdt; een Godsdienst, waar het in twijffel trekken eener enkele Leerstelling reeds een ophouden is van tot de Kerkgemeenschap te behooren; waar zelfs een onpartijdig onderzoek reeds weinig van den afval verschilt: zoo lang zij aan zulke gevoelens gekleefd blijft, voorgeen weezentlijke verlichting vatbaar is. Ik heb mij dikwijls verwonderd over de zwakheid van een Argument, 't geen men bij aanhoudenheid ziet terug keeren: dat naamentlijk de Voorzienigheid, door de beflissing der Kerke omtrent alles wat het Leerstellige betreft, voor de gewetensrust der Leeken met zoo veel wijsheid als goedertierenheid heeft willen zorgen: een voorrecht, waar van zich de Protestanten moedwillig beroofd hebben: — daar ieder Roomsche gezinde tog, zal hij tot deeze rust zijnes gemoeds geraaken, zich eerst, zoo wel als wij, van de Waarheid en Goddelijkheid der H. Schrift overtuigen moet, eer hij er uit besluiten mag, dat Christus in der daad daar bij verklaard heeft, dat de meerderheid eener algemeene en wettige

Kerkverzameling zich nimmer door alle eeuwen heen omtrent de Leer zou kunnen bedriegen; wanneer hem dan nog het Historisch onderzoek naar de algemeenheid en wettigheid van alle die Concilien, die allengskens zijn geloof bepaald hebben, overblijft: een onderzoek, waarmede het eenvoudige leezen des Nieuwen Testaments, om er de Leer des Christendoms zelf uit op te maaken, in geen vergelijking van moeilijkheid kan gebracht worden. Doch er is meer: de Omwenteling, die Frankrijk ondergaan heeft, en die voor een' tijd allen Godsdienst in dat uitgestrekte Gebied, dat zoo sterk een' invloed op het overige van Europa oeffent, bijna geheel heeft op doen houden, schijnt mij toe, zelfs bij het herstel deszelfs, geen' zeer voordeelige uitwerking op het onderwerp, waarvan ik spreek, te hebben te weeg gebracht. Reeds de aart der zaake leert, dat alle geweldige omkeeringen, die niet uit de natuur ontleend zijn, zoodra de driften aan 't bedaaren komen, geen minder sterke Tegenömwentelingen achter zich sleepen; en dat de ingedrukte veerkracht dan spoedig met verdubbelde hevigheid terug snelt. De Fransche Vluchtelingen, door ons geheele Waerelddeel verspreid, rekenden hunne zaak te zeer met die des Godsdiensts, in welken zij geboren waren, verëenigd, om iets van de Protestanten, in wier midden zij zich zoo lang bevonden hebben, over te neemen. Van de onverdraagfaame beginselen, die sommigen onder hen bezielde, ben ik meer dan eenmaal zelf getuige geweest; en ze is hun, vooräl hunnen Geestelijken, in Engeland, waar men hen met zoo veel edelmoe-dige herbergzaamheid heeft opgenomen, op het sterkste en onwederlegbaarste verweeten. De laatste veränderingen in hun Vaderland hebben sedert ook aldaar den Troon en het Misöuter in een eng verband met elkander doen beschouwen: 't geen dus voor ieder, die niet geheel of tot den Protestantischen Godsdienst overgaan, of den zijnen slechts voor het uitwendige belijden wil, den geest des onderzoeks en der waarheidsliefde weinig bevordert; en de vrijmoedigheid van spreken en van schrijven over onderwerpen, die de gewigtigste belangen van het Menschdom tot doelwit hebben, noodwendig belemmert. Ik behoef voor zulken onder mijne Leezers, die op de jongste gebeurtenissen in dat Rijk een oplettend oog geslagen hebben, geen proeven bij te brengen, om mijne gezegden te staaven. Het finert mij in 't bijzonder, om nader bij het stuk, 't geen onze Dichter hier behandelt, te komen, dat het herstel van 't oude, waarvan aan de ééne zijde intusschen verscheiden dingen van gewigt zijn uitgezonderd, zich aan de andere evenwel, althans in sommige Provintien, wederöm tot de kleinste

bijgeloovigheden, omtrent wonderdaadige beelden en foortgelijke beuzelingen, uitfrekt: 't geen zoo ligt door eene doorzichtige Geestelijkheid zou kunnen tegen gegaan worden. En gewisfelijk zoude men, niet laater dan in 1804, van één' der geachtste Schrijveren van Frankrijk, na eene aanprijzing van al het troostrijke, en met het menschelijk hart overeenstemmende, 't welk de Leer des Vagevuurs insluit, die woorden niet verwacht hebben: *Les tristes et farouches Sektaires, qui l'ont rejeté (ce Dogme) dans le seizieme Siècle, ont méconnu a la fois les besoins de l'homme et la bonté de Dieu.* In dat zelfde land, nu dertig jaaren geleeden, wierdt mij door iemand, die anders aan de stellingen der Roomsche Kerk getrouw was gebleeven, verzekerd, dat geen verstandig Franschman meer aan dit Leerstuk geloofde. Dan, zo ik mij, even als KLOPSTOCK, voor nog geen' zeer geruimen tijd, betere dingen voor het toekomende van eene Kerk voorspelde, die zulk eene meenigte van Ledemaaten in ons Waerelddeel telt, berust ik ook ten deezen opzichte volkomen in het wijs bestuur van hunnen en onzen gemeenschappelijken Heer, in wiens groot Ontwerp ook dwaalingen en verkeerdheden moeten medewerken tot volmaking van het Geheele, en tot het eindelijke geluk der gantsche Aarde, wanneer zij voor haar schitterendste tijdperk zal rijp zijn geworden.

Er blijft mij niets meer overig, dan de Regelen aan te wijzen, welke mij, na het afdrucken deezer Zangen, voorgekomen zijn eenige veranderingen te moeten ondergaan.

Men leeze derhalven aldus:

- Z. XVI Vs. 31 Als haar Geleidsman, terug, van de Dooden, die sedert des Heilands
Vs. 48 Sprak: wie zijt gij Zielen? Een dof en door één gemengd schreeuwen
Vs. 483 Eeuwig is nu haar Verbond, o Séba! d'Onsterflijke hoorde 't,
Vs. 676 tot 678.

Rechterhand leunend, sprak hij tot Magog: De Wervelwind doet mijn
Beendren wagglen! d'Orkaan huilt mij door den schedel! tog wil ik
Opstaan! Laat Adramélech liggen! Hij doet het, hij staat, grijpt

- Z. XVIII Vs. 341 Zoo, dat de gouden Tyran, dien de Toverdrank neder deed storten,
344 Nu naar alle traanen gekeerd heeft, de hangende wolken
774 Weest gezegend, gij teedre, gij lieflijke, zalige uren,

D E M E S S I A S.

Z E S T I E N D E Z A N G.

D E M E S S I A S.

Z E S T I E N D E Z A N G.

Die miskent den eeuwigen Zoon, den Heerlijken Godes,
Die het niet weet, dat door Hem, en voor Hem, de Vader de Schepping
Schiep, en dat hij de Heerscher der Heirschaaren is, die geen andre
Telt dan Hij; van die Heirschaaren, welke en wijsheid en keuze
5 Vatbaar voor zaligheid maakt: tot dat eens, uit de Doolhoven aller
Waerelden, alle de wegen Jehovah's, in 't ééne, in 't groote
Doel, in 't eindeloos heil van Allen, zich zullen ontmoeten.
Had niet de Heerlijke Gods, Het is volbracht! aan het Kruishout,
Had het de Alverzoener niet in zijn sterven geroepen:
10 O zoo konde ook het tallooze Heir der Geschaapnen, volkomen
Zalig, Het is volbracht! eens door de Heemlen niet roepen.
Maar, zoo dra hij besloot te scheppen, besloot hij te sterven.
Jesús Christus, de Godlijke Zoon des eeuwigen Vaders,
En de Mensch, klom weder om hoog naar den top van 't gebergte,
15 't Welk zijn Troon was, tot dat hij ter rechterhand zijnes Vaders
Opvoer: een Troon op Aarde, en tog van den Waereld-Beheerscher!

- Onder hem beefde, en schitterde Thabor. De Opgewekten
 Stonden rondom hem, en, verder dan zij, de Cherubim Godes.
 Deeze plegtige kring was open tegen des Hemels
- 20 Allerheiligste. Christus stond in het midden, en leunde
 Tegen een rotse met mosch overdekt, die nevens hem rustte,
 Nu niet de Lijdende meer! Voor hem verdoofde de luister
 Van de Vaadren en Cherubs, in wordende scheinring; Elóa's
 Morgenrood, waar licht uit stroomde, in een' zomerschen Maan-nacht.
- 25 Maar zoo dikwijls hij 't oog vol Godheid opfloeg, beving hen
 Allen een lieflijk gevoel hunner Eindigheid! stonden zij allen
 Gaarne op hunne trappen, op welke in de reiën der Wezens
 Hij ze geplaatst had! zoo voelden, door hem, zij allen zich zalig!
 Ziet, de Cherub verstond den wenk in 't hem toegekeerd aanschijn
- 30 Des Verlosfers, en vloog. Haast kwam hij met schaaren van Zielen,
 Als haar Geleidsman, te tug, van Dooden, die sedert des Heilands
 Opstanding waren gestorven, en voor wier lijken nu weenende
 Aanverwanten of graven groeven, of voor wier asche
 Zij met Cypres de Lijkbus omwonden. Reeds bloeit ze de bloem, waar
- 35 Mede de Vrienden van eenigen haast hunne graven beftrooijen;
 En tog sprak het Gericht den Dooden niet vrij in 't bebloemde
 Graf. De Gezant bracht de Zielen tot Christus op Thabor. Zij kwamen,
 Even als d'Onweêrsregen, in Zonnenstralen hier lichter,
 Donkerder ginds, waar meer wolken zijn, van den Hemel om laag valt;
- 40 Of gelijk, wanneer in een ziel, verheven en vuurig,

Rede met driften kampt, haar gedachten bij duizende omstroomen,
 Waare gedachten en valsche, doch deeze in gedaante, die waarheid
 Nabootst; de toverstaf der driften volbracht de herschepping.

Digt bij het eerste Gericht waren thans de Zielen gekomen.

- 45 En zij zweefden voor Christus, en riepen haar snelle verbaazing
 Juichende uit, en bang, zoo dra zij den God in het midden!
 En de Goden rondom hem aanschouwden. De Waereld-beheerscher
 Spak: Wie zijt gij, Zielen? Een dof en door één gemengd schreeuwen
 Riep, wie zij waren; een zedig oordeel over zich zelve,
- 50 Meest een hoogmoedig! edoch in 't gezicht des rijksten aan stralen
 Onder de Goden zagen zij ras, dat zij zich te vergeefs voor
 Hem verbergden. Nu scheiden de Goden eenige Zielen
 Uit den hoop, en brengen ze nader bij 't Hoofd van de Goden.
 Christus hieldt Gericht; en snelle woorden, nog sneller
- 55 Wenken gaven den Englen bevelen. Deeze getuigden,
 En ontwikkelden Vlammen-schrift; zij rolden de boeken
 Ras weêr in één, en verspreidden slechts weinig verschriklijken glans. De
 Zielen spraken, zweefden verstomd. Het Vonnis was kort des
 Rechters, en trof als de blixem! 't omstraalde met vreugd, als de glans des
- 60 Dags den Man die blind was; of wel geboden zijn wenken
 Slechts aan de Englen den weg, dien de Zielen naar boven, of naar om
 Laag zouden wandlen. Er brengen veel wegen heen naar den Afgrond,
 Veel naar den Hemel; er duuren er eenigen Eeuwen, en andren
 Uuren. Hier ontdekken het haar de bewooners der Sphæren,

65 Laaten het ginds aan de Zielen selv' onderzoeken: Waaröm zij
 Zich om hoog naar den Troon des Heeren verheffen; waaröm zij
 Ach om laag in den Afgrond zinken. Veele der Zielen,
 Riepen, die 't naaste waren, en stortten in 't stof van den berg zich,
 Riepen: Jupiter, God des Donders! ontferm over ons u!
 70 Brama! Tiën! Alvader! wij feilden, zondigden, doolden!
 Zeus Kronion! Godenbeheerscher, ontferm over ons u!
 Maar aan de wachtende Cherubim gaf de Verlosfer bevelen:

Deeze van den Euphraat klimt om hoog van des Libanons laatste
 Star, tot den zevenden Ceder van 't Woud. Veel heeft hij gezondigd;
 75 Doch de verlokking was sterk, en zijne ziele was hevig,
 Vol van driften. Zoo dra hij de stralen der Phiala nadert,
 Moet de bewooner der Starre den naam des Verzoeners hem noemen.

Deeze Ziel van den Ganges was somber, aandoenlijk; hij kwam tot
 Geene gewisheid. Hij klimt om hoog bij den Hermon. Den Rechter
 80 Moet gij hem nimmer noemen, en vroeger den Zondeverzoener,
 Dan aan dien andren, bij Engedi's glans. Wat bukt g'u zoo diep neer?
 Deeze was trotsch tot d'Ommenschlijkheid roe. Geleidt hem ter Helle,
 Eer ik den top des Olijfbergs betrede. Jupiter, hoor mij!
 Wees niet zoo toornig! Hij zonk in rasfe bedwelmingen neder.

85 Had gij niet uwen Vriend verraaden, zoo voerde u d'Engel
 Niet naar om laag. Twee wenken nog leerden den leidenden Engel.

Geeft den oprechten Man den Palmtak vroeger, zoo dra hij
 Nevens de Bron van Bethlehem zweeft. Gij dacht, dat Alvader

Lóon gaf. Grooter is God, dan gij 't u, Oprechte, verbeeld hebt.
90 Stond hij niet op bij gevechten? en lei' tot den droom van gevechten
Hij zich niet neder? De blik des Gebieders was snel, en ook snel was
Hij, die den bloedigen leidde. Dien stillen Lasteraar, iedre
Booswicht der Helle fiste hem toe, met zijne adderen-tonge!
Stort hem, gij Engelen, stort hem om laag in de onderste Helle!
95 Ijlend kwam er een Cherub neêr uit de Rustfede Godes;
Zoo als de waaijende lokken hem vloogen, de wangen hem gloeiden,
Zonk hij voor Jesus Christus, den Waerelden-heerscher, op d'Aarde.
Heiland, de Star, wier Hoeder ik ben, verheft tot het eindperk
Van haaren omloop zich haast. De bewoondren der hemelsche Starre
100 Hebben reeds voorgevoel hunner vlucht naar 't oorspronkelijke licht. Zij
Houden echter den dorst, om van zijne stroomen te scheppen,
Nauwlijks nog uit. Hoe zeer hun gevoel dat der Zaligen Gods is,
Nochthans is het genade, indien gij hen vroeger om hoog voert!
Mag ik Gethsemane aanroeren, en zijne Palmboomen; losfer
105 Beeven dan mijne Poolen, dan zinken de pijlers der diepten
Sneller, en met hun om laag de Paradijzen der Starre.
Roer Gethsemane aan, en zijn Palmboomen, Cherub. Nu vloog reeds
d'Engel, om, door zijn aanroeren, 't einde der Star te verhaasten.
Kermath's Engel kwam zijnen Vriend te gemoet, en hij lachte
110 Liefde hem toe: Gij waart voor de Menschen, met welken gij leefde,
Al te edel, deugdzaam Kermath. Zij haatten, miskenden
U deswegen. Droog nu de traanen, die g', om die miskening,

In uwe eenzaamheid hebt geweend, met grievende fmerte.

Koom, om den loon t' ontvangen, dien deeze goedheid des harten,

115 Dit geduld u verwierf. Zie omhoog! (hij wees naar de Starre)

Deeze is d'eerfte trap der zaligheid, daar gij op staan zult!

Maar gij klimt, door d'Eeuwigheid heen, van trappen op trappen,

Steeds van klaarheid tot licht, van vreugd tot verrukking! Zij zweefden

Met elkander om hoog naar den eerften trap des Oprechten.

120 Een van Indiëns Koningen was gestorven. De Ziele

Zwerfde, nog niet volkomen ontwaakt van den uiterften doodsflaap,

Toefde, zoo fcheen 't haar, in lange gangen, die 't oog niet ten eind ziet.

Thans ontwaakt van het flumren de Doode, maar van de verbeelding

Zijner grootheid nog niet; haar bedwelming vervulde hem steeds nog.

125 K. Maar waar zijn de zielen der Slaaven, welker gebeente

Zij, die nog leven, uit d'asch van geurige planten verzameld,

En geweend hebben, dat men aldus niet hun eigen gebeente

Zamelde? Zijn zij niet hier, om de komst hunnes Heerfchers te melden

Aan de doode Satraapen? Nu tradt hij uit het gewelf van

130 Scheemrende gangen eenzaam vooruit in het vrije des Hemels,

Zag een' Onfterflijken staan, wiens hand hem wenkte te toeven.

Op den verwonderden zag, met een' glimlach, de hemelfche Jongling,

Doch flechts met een' beginnenden, neder. Hij fprak tot den Heerfcher:

Volg van verre den glans, dien gij zich zult achter mijn voeten

135 Uit zien breiden. Hij moest hem volgen. In 't digtste gedrang der

Zielen bevondt hij zich haast, en daar ontving hij zijn vonnis!

Ach

Ach hier vinde ik gewis, hier vinde ik redding! Want Goden
Zie ik hier; en gij zijt rechtvaardig, gij eeuwige Goden!
Menschen zijn dat niet! 't zijn Haaters, Vervolgers der Onschuld,
140 Blinden! miskennen al wie oprechter, wie beter, dan zij, is!
Riep een afgescheidene Geest, en belooning ontving hij.
Gélimar, een vurig Jongeling, lag op het sterfbed,
Juist in het volle Morgen-rood van het leven. Zijn Vriend stond
Naast hem, en reikte in den brandenden dorst hem de koelte der bron toe.
145 Gélimar zeide: Voor eeuwig! wat waant gij tog anders? voor eeuwig
Is het, dat wij nu scheiden! Zoo zijn de loten gevallen
Van dien boom, van die bloeme daar ginds, van den stervenden Jongling
Hier, dien gij mint, en het uwe, en van al wat sterfelijkheid ademt!
Alles is heen, voorbij, wanneer wij verwelken, verdorren,
150 Sterven! alles vergaan, als of het er nimmer geweest was!
Jongling! waar toe dat weenende oog vol vertroosting? Gij wilt mij
Immers tog niet vertroosten? Wat helpt mij vertroosting? ik sterf!
Troost u zelve, die leeven moogt! Ik vreesde het lang reeds,
Maar ik bedacht het niet dikwijls in 't lagchen der bloeiënde jaaren;
155 Ach nu is het gekomen, en ik moet heengaan, en werwaards?
Neder in 't graf? Ik gaa nergens heenen! Ik ben te dier tijd reeds
Weggesmolten, een Niets! Gij zult aan 't verteerende lijk tog
Waarlijk den naam des Vriends, die u beminde, niet geeven?
Eertijds heb ik uw traanen gespaard; nu ken ik geen spaaren,
160 Zelfs dat van uwe traanen niet meer! Met ijzeren armen

Grijpt de dood! en van ijzer wordt de ziele des Veegen!
 Ha zij is vol ontroering, de zwarte dondergedachte,
 Dat ik sterven moet! ter neêr moet storten, verteeren!
 Hoor mij, versta, bewaar des Affcheidneemenden woorden,
 165 Vriend, als een Krijgsman het schild: Ach, dat ik sterven, vergaan moet!
 Daar over klaag ik de Goden niet aan. Voor de Onsterfelijkheid zijn wij
 Armen veel te gering! Nu vlieg, en schep mij den gantschen
 Kolk van de bronwel uit, op dat ik eens mij nog laave,
 Of terstond, zo 't mij doodlijk is, sterve! De Vriend geeft bevelen,
 170 En zij brengen de volle schaale des doods voor zijn leger.
 Bleeker wierdt hij, en duizelde, en sidderde, en stierf. De gescheiden
 Ziele sluimerde een' vliedenden slaap door den uitersten doodsstrijd.
 Ach nu zweeft zij omhoog! Reeds stroomde des luiden verbaazens
 Dondergeroep! reeds vloeide des lieflijken, blijden verwondrens
 175 Zilverstemme. Gij Goden, onsterflijke Goden! is 't mogelijk?
 Goden der Zonne en der Maane, is 't mogelijk? ik leve? die dood was,
 Leeft? Gij Goden des Hemels, der Aarde, en van alle de Starren!
 Ach ik ben! geen laatste droom van het stervende ligchaam
 Is het! ik ben! geen ligchaam is dit, dat verwelkt als de bloemen.
 180 Heilige, heilige Goden! Gij Goden der Zonne, en der Maane,
 En der Starren, die ginds in mijn oog steeds heerlijker straalen,
 O gij goeden! waar zijt gij? waar zoek ik u, storte ik mij neder?
 Weene dank? dat ik ben! en nu onophoudend, gij groote
 Eeuwige Goden! Waar klaagt mijn Vriend? Te ver van den Aardbol

185 Zweef ik! Waar jammert zijn lijdend hart, dat ook hij eens vergaan zal,
Even als zijn Geliefde verging? Vergaan, gij oprechte,
Goede? Ach waaröm stierf hij niet ook? Gij denkt te vergaan? o
Neen, de verhevene heilige Goden, de Scheppren des levens
En des doods, de eeuwige Goden meenen het anders!
190 Zoude ik neër mogen daalen, het bosch bezoeken, waar in hij
Mij mijne grafstede graaft? met een enkele laafnis ten doode
Hem verkwikken, en met mij hierheen ter Onsterfelijkheid leiden?
Thans aanschouwde hij Wezens, die hem geleecken; zij zweefden
Neder naar Thabor; ook andere zag hij, die niet hem geleecken;
195 En die scheenen hem Goden te zijn! Hij vliegt naar de laatste,
Zinkt aanbeddend neder, en roept: Ik ben! o ik dank u,
Prijs u, minne u, bidde u aan, gij eeuwige Goden,
Om dat ik ben! E. Wij zijn Geschaapnen. G. Gestorven als ik? leeft
Na den dood, gelijk ik? E. Slechts één is er God. Hij schiep ons,
200 Maar onsterflijk. Volg gij ons nu. Haast schenkt aan u kennis
Hij, die Zonnen en Cherubim schiep, en de zielen der Menschen.
En hij genaakte den Heiland, en riep hem het eerste gejuich toe,
Volgde den Leidsman het pad om hoog, dat God voor hem uitkoos.
Zonnen gingen op, en gingen onder, en steeds nog
205 Duurde Christus Gericht. Als wisflende regenvlaagen,
Kwamen de Zielen, nu digt uit de wolke stortend, nu druipend;
Droogden weg in dorre woestijnen, of vloeiden, als zilvren
Bronnen, uit heuvelen rijk aan bloemen. De droefheid der Englen

Of hunne vreugd verzelde steeds de Zielen, naar maate
 220 Dat zij rees of zank, de noodlot-befliffende Weegfchaal.
 Thans giere een ruisfchende beek zich in den stroom des Gezangs uit,
 Wiens volëindiging mij mijne zaligfte uren deed fmaaken.
 Hondert Maanen zijn reeds voorbijgewandeld, na dat ik
 Zong van des Middelaars eerste Gericht. De hoop op mijn' Heiland,
 215 Dat ik 't volëindigen zoude, omfcheen mij ook toen. Doch er trok zich
 Duifternis eens om den hemelfchen ftraal. Toen had ik geen ander
 Denkbeeld dan dit: In alles mij t'onderwerpen! Zij kwamen,
 Spaarden mij niet, en fpraken luid van den dood, en van 't leven;
 Eenigen zweegen, en fpraken aldus van den dood zoo veel luider!
 220 Doch ik verbood mij het rillen, weërtreefde mijn Vrienden, verdroeg 't niet,
 Leefde, volëindigde! Lof ook heden aan God, den Behouder,
 Vuurige, hartlijke dank! Zij fterkt ons, de machtige vreugde,
 Hindert den gang des doods. Ten laatften kan zij 't niet langer,
 En het Vaderland roept ons. O diep genot, wen ook ik nu,
 225 Een van de koelste onderzoekers des menschlijken Denkens en Noodlots,
 Staan zal aan de overzijde, en zien, hoe de Zielen der Dooden
 Tot ons komen in Schaaren, bij iederen wenk dien de tijd geeft,
 Twijffelaars, Loogchenaars, Christenen! dan de Vriend, die nog onlangs
 Om den Vriend de heilige traane vergoot, de Geliefde,
 230 Lang reeds Weduw, van droefheid lang reeds verftomd, in de wolk der
 Komende Dooden, die vliegt en nabij is! en 't Noodlot van Allen
 Opgehelderd, omftraald, niets raadfelächtig gebleeven!

Ieder stofje gewoogen! misleidings gebergten verstooven!
Wie, die den wellust ooit van het Weeten, van 't Wroeten gekend heeft,
235 Smacht niet hier, om daar mede te zijn? Zoo 't menschelijk Noodlot
Slechts te leeren, en, steeds in nieuwe dooling, den draad des
Uitgangs te vinden, reeds dat is volheid van Zaligheid! Vloei nu,
Beek, en ruisch naar den stroom, het Gezang van het nieuwe Verbond, heen.
't Slot van een' Koning was ingezonken. De Dooden verscheenen.
240 't Waren Wellustelingen geweest, of woeste Tyrannen.
Eén slechts had een hart. De zwerm omringde, verborg hem;
En hij liet het hun toe; haast stond hij alleen voor de Engelen.
Zoo verächt een Man van eer, om wien Lasteraars dringen,
Zijne verdediging, zwijgt; want de wolk trekt haastelijk over.
245 Ach nog rookt zijn bloed, nog rolt hij het oog, nog verlijft het
Niet geheel, nog trekken zijn beendren. Nu strekt hij voor 't graf zich
Gantschelijk uit, en ontflaapt. Hij had, in de woede der wanhoop,
Tegen zijn hart den wanklenden dolk gericht, hem ter aarde
Nedergeploft, hem weér opgevat, onder ijsfelijk lagchen
250 Den Verderver zien blinken; had rilling gehad van bloed, van
't Zwarte eigene bloed, met koelheid den dolk op de hartaar
Aangezet? hem langzaam terug getrokken, met hoogen
Arm gemikt, en gestooten, dat dof de borst van Metaal hem
Had geklonken, dat onder des vallenden last de Aarde
255 Had geklonken! Zijn Geest stond nu voor den Rechter; nog nauwlijks
Kon hij bevatten, wat deeze wolken, verlicht door de volle

Maane, wat deeze Starren tog waren, waar 't Zwerk door verlicht wierdt.
 Ach, en deeze Goden! Dit deed hem ontwaaken. De Englen
 Beefden, twijffelden allen. Doch Jesus lachte hem gunst toe!
 160 Almacht was zijn lagchen, 't herschiep zijne ellende in verrukking!
 Eindelijk had Elifāma het grijze hoofd in de grafsteē
 Nedergelegd, een behoeflige Oude, die 't brood voor des Rijken
 Deure smeekte, al wanklend geleund op een' staf; die zijn water
 Schepte uit de bronnen. Hij was geweest gevoelig van harte,
 165 Maar geduldig. Een Held, gelijk weinigen, had hij des levens
 Grootste rampen niet slechts gedraagen, maar had ook den Schepper
 Aller dingen, den Geever der vreugd en der smerten, gepreezen.
 Koningen wist hij te eeren, en wierdt nogthans door de laatsten
 Zelfs van het Volk verächt. Hij lag reeds lang op het leger
 170 Dood, en nog kwam niemand om hem te begraaven. Toen lekte
 Eens hem zijn hond nog de koude hand, en stierf. Elifāma
 Stond voor den Rechter. Hem bracht een van blijdschap straalende Cherub
 Eene Kroon van den Rechter. In der Verreeznen en Englen
 Verren kring, ging een zachter gefluister, de stemme der vreugde,
 175 Rondöm op, toen de Cherub den duldenden Vroomen de Kroon bracht.
 Meenige wet, om dat zij hem ligt viel, en dat er geen driften
 In zijne ziele waren, die er zich tegen verheften,
 Had de misleide Zadech vervuld, en was op 't behoeflig
 Eigendom, het welk hij bezat, hoogmoedig geworden,
 180 Op de kruim van 't beschimmelde brood, op den beker van hout, uit

Staaude Moeräfen gevuld, op de nederzakkende hutte,
En de koperen scherf. Wie Armen verächt, gelijk deezen,
Wee den' zulken! maar Wee ook die Man der ellende, die trotsch is
Op eene niet zeer moeilijke daad; ja ook hem, die aan nog veel
225 Zwaardre rijk is, wanneer hij daarbij met trotsche verwachting
Influimert, en zich Kroonen des loons aan het einde der loopbaan
Zonder needrigheid droomt. Des behoefigen Zadechs Genooten
Lieten hem neder in 't graf; de Ziele stond voor den Rechter.
Daal naar om laag met hem. De Cherub begon hem te leiden,
230 Maar hij weêrstreefde, hij wendde zich, wilde ontvlieden, maar kon niet
Vlieden; hij riep, hij sprak, hij zweeg. Mij? die aan zoo veele, aan
Alle wetten gehoorzaamde! mij? die belooning verwachtte!
Mij? Wie zijt gij, o gij met de bloedige stralen, die op dit
Schrikkelijk pad mij geleidt? Hebt gij 't bevel wel begrepen,
235 Dat men u gaf? Ha woedt niet aldus! Ik voele de wending
Van uw zwaaijen, ik voel het dreigen der doodende oogen!
Snoode! gij dwingt er mij toe. O mocht de Nacht u verflinden!
Vlammen u overstroomen, en uwe stralen verdelgen!
Ha, wie zijt gij? wijk van mij af! hij riep het, en dreef een
300 Donkere wolk naar den Cherub! Een lichtende nevel, een damp wierdt
Deeze snel, en verdween voor zijn' glans. De Leidende zweeft nu
Voorwaards. De Ziele voelt de kracht des Onsterflijken, worstelt
Echter, en rebelleert nog. 't Gelukte haar in eene kloove
Drie berg-hoogten af zich neder te storten. Toen spaarde

305 d'Engel niet meer. Zijn geroep was Donder geworden. De Ziele
 Kwam uit den afgrond beevend omhoog, en vloog met den Leidsman.
 Heiren streden. De Hoofden der Heiren, Veröveraars beiden,
 Vielen. Rondöm in de zwijgende landstreek lagen de lijken,
 Lagen de bloedenden uitgestrekt; de Geesten der Dooden
 310 Stroomden even als Wolkbreuken aan, en de Geesten der beide
 Veldheeren mede. De Rechter der Waereld verhief zijnen arm, en
 Donderen storteden, ploften ter neêr op die groote Overtreeders!
 't Klonk den Hoogverraadren van Menschengevoel nog lang na,
 Dof na, ver na, ontroerend na in de klooven Gehenna's!
 315 En nu galmde 't omhoog uit den Afgrond noodlot-verwenshend!
 't Snorde als zweepen! De pas ter neêr gefabelde Krijgsknecht
 Zweepte, schreeuwde: Ook hier worden strijden gestreden! en zwaaide
 Hooger, vergramder den arm. Der Veröveraars ketengeraas klonk
 Langzaam, sleepend; maar heesch het hoongelach van de Duivlen.
 320 Melodieën, de Speelgenooten der lieflijkste vreugde,
 Klommen om hoog met het lispelen der Engelen-harpen. Want aardloos
 Kwamen van Rhijn en van Nijl, van Niagára en Ganges,
 Bij de Cederen, Zielen der Kindren den Thabor naar boven.
 Even als langs den rug eenes breeden heuvels, van veele en
 325 Groote Kudden gescheiden, er Lammren, gespijst door de Lente,
 Weiden: zoo kwamen, bij Thabors bosch, de Zielen bij één. Maar
 Deeze richtte de Rechter niet. Zij wierden gevoerd op
 Meenige wegen, van Starren op Starren gevoerd, tot dat z'eindelijk,

He-

Hemelsche Jonglingen nu, verhevener paden betraden.

330 Veel konden z'op hunne wegen vooruitzien; omdanst van verheugde
Uuren, leerden zij veel. Mij dunkt dat ook hier mijne Harpe,
Rijk aan snaaren, welëer eens van klonk: Daar ergens in strecken
Van onflooibaare rust wierdt de Ziele gevoerd eenes Zuiglings.

En op één van de bloemenvelden ontmoet haar de Ziele

335 Van den eenigsten Vriend, die Elifama getrouw bleef,

Die den ontslaapenen Grijzaard de hand nog lekte, en na 't lekken

Stierf. De Ziel des getrouwen honds voegt, zonder te scheiden,

Zich bij de Ziele des komenden Zuiglings, en volgt haar geduurig.

Deeze verftoot haar niet; doch binnen kort zal zij echter

340 Moeten scheiden, als hij nu naar boven naar hoogere Starren

Klimt: maar dan voegt zij zich gaarne bij nieuw gekomene Zielen.

Vreugdegalmend verhief zich de Ziele Geltors, en zweefde

Met den leidenden Engel. Zoo dra zij 't geruisch niet meer hoorden

Van de rollende Maan, noch het vliegende donder-gebulder

345 Des gestaarten Komeets; toen hun zweeven de heldere stilde

Van den Hemel, niet ver van gezellooze Zonnen, bereikt had:

Klommen er rondom Geltor gedaanten om hoog, niet gelijk aan

Beelden des peinzenden geests, of droom-verschijningen. Geltor

Zag en hoorde al wat hij goeds in het afgeleefd leven,

350 Al wat hij vrooms had gedaan! hij herleefde het weér, doch herleefde 't

Zonder zijn feilen 't aanschouwen, en vol van het Hemelgevoel, dat

God het beloonde. Met hooggevouwene handen des prijzens

Ziet hij rondöm zich de Armen staan, die hij laafde, de Weezen,
 Daar hij nuttige Mannen van vormde, de Bruiden, de Vrienden,
 355 Schaaren van Vrijen, om welke te reiden zija bloed in den veldslag
 Stroomde; en hij zweefde in de Heirfchaare voort, met een' schreeuw van gejuich, en
 Met den nog blijderen dank des lieflijken lagchens gezegend.

Zonnen gingen op, en gingen onder, en steeds nog
 Duurde Christus Gericht. Als wissende regenvlaagen,
 360 Kwamen de Zielen, nu digt uit de wolke stortend, nu druipend;
 Droogden weg in dorre Woestijnen, of vloeiden, als zilvren
 Bronnen, uit heuvelen rijk aan bloemen. De droefheid der Englen,
 Of hunne vreugd verzelde steeds de Zielen, naar maate
 Dat zij rees of zink, de noodlot-befliffende Weegfchaal.

365 Tegen elkaâr trokken Hagid en Sarmion 't zwaerd, en zij ploften
 Beiden ter neêr in hun bloed, en bliezen in gramfchap den geest uit.
 Ziet, hun klettren uit tasebaaren nacht diamantene keetnen
 Vreeslijk, van verre, en dof, te gemoet; die moesten zij naadren.
 En een Cherub geboodt het een' Geest van de Helle; die viel hen
 370 Woedend aan, en ketende hen aan elkander. Des Afgronds
 Kloove, in welke zij stortten, weêrklonk van den val der Vergramden.

Tóa, een Jongeling van die Aarde in de Rustfede Godes,
 Waar de Zonde niet is, noch de Dood, zag den Engel, die treurig
 Hem verliet, met verbaazing na. Doch zijne verbaazing
 375 Wierdt wel dra tot een' schrik. Hij had het gewaagd eene klagte
 Tegen den Schepper en Heiland te klaagen. Met klagte begon hij,

Eindigde met murmureeren: dat hen nog het lijden des doods bleef
 Treffen, die tog uit het graf tot de zalige Eeuwigheid kwamen.
 En hij zag ontroerd rondöm zich: feestvierende Chooren
 380 Stonden in 't dal voor zijn oog, die, omkranst met tedere bloesfems,
 In de machtige stroomen der hemelsche Harmonieën
 Voortgesleept, van lieflijke reiën der blijdschap bevreugeld,
 's Heeren pad in het doolhof der Zaligwording bezongen.
 En hij wandelde om laag, om van zijne traanen te spreken!
 385 Maar wel dra stond hij stil. Hem wenkte een andere Engel;
 En hij moest hem volgen. Verwonderend voelt hij zich zweeven.
 Ach niet lang, en hij zag zijn Geboorteland achter zig schitteren,
 Ver verwijderd; hij zag het, als andere Starren der Schepping;
 Zag het, ach hoe verbaast hij! bij eene Zonne verdwijnen.
 390 T. Engel van God, waar brengt gij mij heen? De Engel van God zweeg.
 T. Engel van God, wat heb ik beweend? De Engel van God zweeg.
 En des Onsterflijken vuur verdoofde op de bloeiënde wange.
 T. Engel des Heeren, ach help mij! E. Ik kan niet helpen. Zij vloogen,
 Als op vleuglen des storms; en lang verftomden beiden.
 395 T. Wie gebodt u mij weg te voeren? E. De Rechter. Van verre
 Zagen zij thans de Aarde, en reeds graven, wier stof nog niet digt was.
 T. Ach dit zijn de heuvels der Dooden! E. De plaatsen daar 't zaad in
 Rust om 't ontspruiten. T. Die hoogere ginds met de bloedige Kruisfen
 Bij de hutten? E. Is Golgotha! T. Golgotha? Seraph, ik zie daar
 400 Sterflijken staan: edoch waar is Hij, die den Sterflijken leven

Gaf? E. Gij ziet het schitteren. Gij kent ons. T. Ach ik aanschouwe
 In der Cherubim midden den Hoogverheevnen des Hemels!
 E. Ja gij ziet den Rechter der Waereld! T. En, wee mij, den mijnen!
 Brengt gij mij bij hem? E. Spoedt u! Zij kwamen neder op d'Aarde,
 405 Zweefden naar Thabor heen. Met Zielenfchaaren bereikte
 Tóa den berg van Jesus tweede Verheerlijking, en van 't
 Waereldgericht. Zoo koomt, als een stormwind bruischt, met verwelkte en
 Verfche bloesfems, ook wel een vrucht, die al rijp was, gevloogen.
 Toen hij zich onder de Zielen bespeurde, en toen hij met haar op
 410 d' Ijslijken berg kwam, zoo zoude hij gaarne ver heenen gevluicht zijn;
 Maar een verborgene macht wederhieldt hem! Hij stond voor den Rechter
 Cherubim naderden nu. Zoo zwijgt de verduisterde Hemel,
 Eer de *Donder-storm* zich verheft: zoo was de Vergaadring.
 Hoog slaat een korte gellingerde slag naar beneden: zoo klaagden
 415 Hem de Cherubim aan. De Klaagers hadden gesproken;
 En de stralen Elóa's, die Christus aanschouwde, verdoofden
 Snel in fikkring; de Opgereezenen beefden, de Englen,
 Tóa, de Zielen beefden. Op eens goot de bleekte des doods zich
 Over hem uit; de doodstrekken kwamen; en, met des verbaazens
 420 Luid en ernstig geroep, zonk Tóa, en stierf! De arm der
 Almacht bracht ras de Verteering tot stof, gaf ras het gescheide
 Stof den verwaaijenden winden; en ach voor de Ziele des Dooden
 Wierdt geen Æthérisch ligchaam geschapen. Zij was alleen, was
 Gantschlijk van alle Wezens verlaaten! was niet in de Schepping!

425 Niet op de Aarde der Sterflijken, niet op de haare! Zij zag geen
 Aanschijn eenes Ontsterflijken! hoorde in de bittere droefheid
 Geenes Hemelfchen stem! Zij dacht, als te vooren; ook kon zij
 Zich beweegen, doch bleef, als zij 't deed, steeds in een Woestijne!
 Wee! van haar was ieder Tooneel van nieuwe ervaring
 430 Weggezonden; zij had slechts het voorige, en zich zelv'! was
 Zonder Vrienden, en zonder het flauwste antwoord op deeze
 Bange vraag: Hoe lang de Rechter 't Gericht zou doen duuren?
 Slechts ontstonden er soms bij haar gedachten uit de oude,
 Die, doch dit was haar onbekend, de haare niet waren.
 435 Een der hovaerdigsten onder de Menschen wierdt thans tot de Zielen
 Der Gestorvenen gevoerd. De opgezwollene Booswicht
 Had zijnen Landgenooten de heilige rechten der vrijheid,
 Met d'ontwerpen der slang, den klauw der leeuwen, ontweldigd.
 Toen nu het bloed verrookt was der onderdrukking, toen over
 440 De met ketens belaadnen de Heerschzucht het hoofd nu om hoog hief:
 Braste hij, siste den stommen dien spot toe: pas waren zij Menschen,
 Hij een God! Weldra kroop de wurm naar het lijk van den God heen.
 Toen de Geleidsman der Ziele, een hemelsche Jongling, nog eens haar
 Digt bij den Rechter: Volg mij! gebodt, en zij zich van den doods-schrik
 445 Gantschelijk had hersteld, hieldt zij op in het zweeven. De Seraph
 Zag 't, en een weinig vuur, zoo zien wij den Sirius tintlen,
 Glinsterde van zijne wang. Nog toefde de Doode. Nu wendde
 Zich de Jongling, en met de zachte beweging der eerste

Kracht, gelijk God z'in den Hemel had aangeschapen, trof 't waaijen
 450 Van den zich wendenden Engel den Dooden. Hij volgde, als of hem
 Stormen rukten, als of, gelijk Zeeschuim, Orcaanen hem dreeven.
 En hij deed zich geweld om een hoongelach te beginnen;
 Dan het wierdt tot gehuil. Zoo stortte de leidende Seraph
 Hem voor des Rechters voeten in 't stof. De Godlijke zeide:
 455 Ziele, wie zijt gij! De Doode stond op: Zo gij één van des Hemels
 Goden zijt, zoo weet, dat ik één van de Goden der Aarde
 Ben! en dat een God van een' God de bevelen niet afwacht!
 Christus zag in het rond in de hem omringende Schaare;
 Samed was 't, dien de wenk des Verzoeners verkoos. Zoo gebodt hij:
 460 Oordeel hem, Samed. Toen ging in Sameds aangezicht vreugde,
 Als een morgen der Lente, op. De Ziel van het Jongskén
 Wist reeds, hoe stout een zulke mocht bidden, die, tot het beslifen
 Van der Gestorvenen lot, door den Godverzoener benoemd wierdt.
 En hij viel neder, en badt, en wierdt verhoord. En nu wendt hij
 465 Zich naar den Dooden, en spreekt: De laagste Slaaven des Afgronds
 Zult-gij dienen, Rebel! Wie diep aan de onderste trappen
 Van uwen Troon zich stortte, dan heenen sloop, en met woede
 Tradt op den nek der overheerschten, der lijdende Braaven:
 Zulk eenen dienen! Zijn twijfflende wenk zal uw voet reeds bevleuglen!
 470 Over verzuim u zijn eisch, van onzinnigheid dronken, verklaagen!
 En de Gevonnide voelde op eens zich zwaarder, en zonk, zoo
 Overlaaden om laag, waar de wenk der Slaaven hem wachtte.

In het Verbond verëenigd van lange en duurende Vriendschap,
 Hadden Zoar en Seba geleefd. Nu gebeurde, 't geen weinig
 475 Vrienden genieten. Zij stierven samen! Met zeeke verwachting
 Van de Heerlijkheid, Seba: terwijl hij zich zelve de Kroone,
 Als den Waardigen, gaf; met berouw, met beschroomdheid en ootmoed,
 Zoar. Anders daalt en rijst de Weegschaal des Rechters,
 Dan de Menschlijke. Toen nu een Engel hen naar het Gericht bracht,
 480 Spraken zij onder elkander: S. O lot van het hemelsche leven!
 Ach hoe lieflijk is ons het lot van het hemelsche leven,
 Zoar, gevallen! Z. Ook hier verëenigt ons beiden de Vriendschap,
 Eeuwig is nu haar Verbond, o Zoar! d'Onsterlijke hoorde 't,
 Zweeg. Zij stonden voor Thabors Gericht. Den Onsterlijken zeiden 't
 485 Wenken des Rechters. Hij leidde. Niet lang, of er kwam uit de verte
 Eener Woestijn een Engel des Doods. Hij wandelde langzaam,
 Maar recht toe op hen aan. Des schriklijken Onbekenden
 Richting en gang scheen, al wenschte men hem te ontgaan, niet ontvluchtbaar.
 Nog was er tuschen de drie, en den Engel des Doods eene ruimte,
 490 Als van Zeeën. Doch Zoar, toen hij de haaste des Seraphs
 Zag, des Geleidsmans, die hen uit die ernstige, stille Vergaadring
 Weggevoerd had, hen weg had gevoerd van het aanschijn des Eenen,
 Die boven allen hem scheen een Hoogverhevene, Zoar,
 Toen hij het herwaards zien bespeurde in des Doods-Engels oogen,
 495 Wierdt als van schrik overfroomd. Hij toefde. De Doodsengel stond reeds
 Vóór hen, en hieldt naar boven de hooge, dreigende vlamme:

Gij zijt aangenomen! en gij verworpen! Hij keerde
 Zich met die donderwoorden naar Seba. Toen deeze in staat was
 Weder te hooren, toen klonk het tweede woord des Verdervers:
 500 Scheidt! S. O Hemel, en Aarde, en alles wat heilig is, Menschen,
 Englen, en alle gij Wezens der eeuwige duuring! verworpen?
 Scheiden? Verworpen! hebt gij, en scheidt! geroepen, o Dondraar;
 Macht der Machten, wie zijt gij? Z. Ach Seba, Seba! Geliefde!
 Uitverkoorne! mij boven allen Verkoorne, zoo lang mij
 505 Dierbaar, zoo lang mijn Vriend! S. Mijn Zoar! . Voor eeuwig,
 Donderaar van een Gericht, dat voor mijn vorschten te hoog is?
 D. Of het voor eeuwig zij, vraagt gij mij. (De glans des Geleidsmans
 Was intusfchen in scheemring verdoofd.) O vraag het aan mij niet!
 Vraag het den Seraph, die u geleidde, hij komt van den Rechter
 510 Beide van Hemel en Aarde! S. Was hij, die zoo boven de Cherubs
 Straalde, de Rechter der Waereld? en heeft hij deeze verwerping,
 Deeze scheiding geboden? Onsterflijke, die ons geleidde,
 Mijnen Zoar en mij, gij Engel des Heeren: Voor eeuwig?
 In nog somberer scheemring gewikkeld, hernam de Geleidsman:
 515 Hij heeft alles geboden. Gehoorzaam, en scheidt! S. Hij geboden,
 Die op mij niet neêr heeft gezien? Het noodlot der andren
 Wel besliste, doch mij mer geen een' zijner bliken aanschouwde?
 Zoar zeide: Hij heeft u aanschouwd; mij dacht, dat hij ernstig
 't Oog op u sloeg. S. Getuigt gij tegen mij, gij Geliefde?
 520 Wee mij! in deeze ure der ijzing? en aan deezen Afgrond?

Z. Ach

Z. Ach ik getuige niet tegen u! Gij weet immers, nimmer
Konde ik de waarheid verbergen. Omarm uwen Vriend, uw Oprechten!
Seba, neen, ik getuig niet tegen u! d' Engel des doods had
Zich van hun weggekeerd, en neder doen daalen ter aarde
525 Zijne vlamme, haar dreiging verzacht. Want Zoar omarmde
Seba; want Zoar en Seba weenden bloedige traanen.
Maar de ure des afscheids was er, de schriklijke, bittere,
Stomme ure; en de Verderver moest weder de vlam om
Hoog verheffen, haar weder met al haare schrikken bewaapnen.
530 Ach zij vlamde, en hij zag naar om laag, en riep, en ontroering
Was de ijzeren stem van den Roependen. Scheidt! Zij scheidden:
Cerde, een Jongeling smachtend naar wijsheid, lag op het laatste
Leger, en was met den dubbelen zegen gezegend van volle
Kennis, en van de gewisheid des stervens. Heet van verwachting
535 Van het geen stond te komen! genoot hij zoo machtige vreugden,
Dat hij met drukken, en kussen, en hevig schudden der handen
Ieder ontving, die hem naderde, Vijand en Vriend. Toen hij dood was,
Mocht zijn Engel, nog eer hij hem bracht tot den richtenden Heiland,
Hem in de diepte, de hoogte, in 't vrije der Hemelen voeren.
540 Welk eene gift van God is de Dood! Nu zweefde hij, vloog hij
Rond, en rilde in de velden van 't Onafmeetbre, nu zag hij
Gods gestarnten, en hoorde, en nabij, en van verre, ze wandlen;
Zelfs de gestarnten Gods in den Melkweg, en op deeze starren
Haare bewooners, die naamen niet noemen, getallen niet tellen!

545 Heiren van Englen omringden hem thans, die het Feest van de Schepping
 Vierden. Nu hieldt het Cerda niet langer uit; hij zonk neder
 Bij een' waterval op een purperen wolke. Als sluimrend
 Lag hij, verbleekte tot flikkring; hij stierf nog eens, zoo hij meende!
 Schaaren wierden op Thabor gevoerd. In het digte gewemel
 550 Klonk het: O God des rollenden donders, die ver den Olympus
 Uit de zwarte wolke doet beeven, wij brachten u Varren,
 Deeze met bloemen der dalen vercierd! wij brachten u Rammen,
 Deeze met loof! Wat deden wij Menschen? Vertoorn u niet, Vader
 Aller Goden! gij Goden rondöm hem, vertoornt u ook gij niet!
 555 Gij met de vreeslijke Bus! gij hebt ze daar ergens verborgen,
 Ergens begraven in 't duistere, laat, Minos, niet vallen, niet vallen
 Uwe woedende loten! de Bus, verberg die voor eeuwig!
 Brama! wij hebben ons immers. . Laat, Minos, de loten niet vallen!
 Brama! geketend, gekwetst, aan de Zonne verdroogd, wij verfinachtten,
 560 Brama, gij weet het, voor u! Ha God des wouds, gij vertoornt u,
 Wodan, tog niet? Alvader, tog niet? Immers stroomde, immers stroomde,
 Krijgsman! voor u in 't gevecht het Jonglingen bloed. Geketend,
 Brama, gekwetst, verdroogd! Wij stierven den dood niet der laffen!
 Zijn in 't gevecht. . Verberg tog, o Minos, de Bus, ja vergruis haar;
 565 Laat uwe woedende loten om laag in het Chaos verwaaijen!
 Zijn in 't gevecht aan diepe, aan brandende wonden gestorven!
 Zijn. . Met bekransfende bloemen vercierd, en met loof onze Rammen!
 Zeus, hef uw arm niet om hoog, verzamel geen schriklijke wolken!

Zeus

Zeus Kronion, ontferm u onzer! laat slaapen de dondren!

570 Zijn in ons bloed voor Vriend, en voor Bruid, en voor Vrijen gestorven!

Riepen de Zielschaaren, en wierden genadig gevonnisd.

Jesús keerde zich, zeide: Koom, Engel der Aarde. Elóá

Volgde. Reeds deed voor hun de wijde Schepping zich open;

Luid klonk het in 't Onmeetbre. De Starren deeden een' lichtglans

575 Van Gebergten, uit Zeeën stroomen. De Poolen der Heemlen

Rilden zacht. d'Almachtige raakte pas even in 't snelle

Voortgaan hen aan. Toen Abdiël Jesús van verre zag komen,

En hem hoorde, toen zweefde, verrukt, hij naar buiten in 't Leege,

Vloog weér naar de Poorte der Hel, en riep 't aan den andren

580 Wachter, en opende fiddrend onstuimig: zoo dat de grendels,

Dat de herren een' weérklank gaven in 't eeuwige graf. De

Doemlingen zagen den Seraph als vlammend; lang was 't hun, als rolde er,

Druische er een Donder-wagen op duizend raderen neder.

Jesús tradt in de opene poorte der Helle. De Wachters

585 Waren voor zijne voeten op hunne trappen gezonken;

Reezen nu op, en zagen aanbiddend den Rechter der Waereld

Na, hoe hij naar beneden daalde in de Diepte der Diepten,

En hoe de Sátanen ver in het rond tot rotfen verstijfden!

In eene stormende vlugt, de vlam zijnes zwaerds en zijn luister

590 Stroomden terug, haalt d' eerste der Englen des doods den Verzoener

In. De Vader had hem ter Helle gezonden. Hij moest dat

Oordeel, waarvan hij Getuige zou zijn, den Heemlen verhaalen.

Jefus ging naar den Troon des Afgronds heen, die verheevner
 Op den rijzenden Tempel des Haaters van God en van Satan
 595 Schriklijke fchaduwē wierp. In de houding des komenden Heilands
 Was, in des Overwinnaars gelaat, met Godlijke kalmte
 Overstraald, was Almacht, de bron der oorspronkelijke krachten.
 Onder des Wandlenden voeten wierdt Eden; achter hem wierdt weêr
 Eden op nieuw tot Hel. d'Ontfaglijke stond op de kust der
 600 Doode Zee, en zweeg. De Sátanen wilden ontvlieden,
 Konden niet! ha sterven! geen Dood ontfermde zich hunner!
 Nevens den Heiland stond, met ver rondöm ziende oogen,
 Vol van heete verwachting, Elóa. Gedachten der Englen
 Denken niet raser: zoo stortede op eens de Troon van den Afgrond
 605 In tot puin! Van het liggende puin ging damp, gingen vlammen
 Op, en schooten en golfden om hoog; ver in 't rond in Gehenna
 Kraakten duizendmaal duizend wederklanken! De Tempel
 Stortede in, en geen puin was getuige, dat hij gestaan had.
 Gij, Elóa, bespeurde thans in 't gelaat van den Heiland
 610 Zulk eenen blik, dat gij neêr bij hem zonkt met het volle gevoel van
 Uwe eindigheid. Dof brulde 't roepen der Sátanen opwaards,
 Dof klonk het heen met de golven der Zee tegen 't bergächtig strand aan:
 Ha! wat ben ik geworden? wat gij geworden? en echter
 Lieve ik! Wee mij, ik levee! Leeft g'ook? Ha toeft dan zijn donder
 615 Nog mij te treffen? Hij zal niet langer toeven! niet toeven!
 Nedergeflingerd, zoo dat de Helle mede vergaat, en de lasten

- Haarer bergen, zal spoedig. . S. Ha roept het, brult het mij toe: Wie,
 O wie zijt gij geworden? Ik lig, hier lig ik, Satan
 Sidderde 't, flamelde 't, lig bij deeze verwoesting, verstijve
 620 In de laagte ver uitgestrekt! Waar de Tempel der gouden
 Tafel gestaan had, op 't veld dier effen gemaakte Woestijne
 Lag Adramélech, en riep, zoo dat aller stemmengedruis door
 't Zijne vetging: Hier lig ik, gij Wee der Weeën! gij Oordeel,
 Waar de donderen zelfs van God voor verstommen! 'k verstijf hier;
 625 'k Ben, ik geraamte, de Hel tot een' last! Toen de Engel der Aarde
 Hunne geduchte dooling vernam, met welke zij doolden,
 Beefde hij achter uit. De verworpene Zielen, met haar de
 Ziele Philo's, Iscariot's Ziele, zij waren van verre
 Naar de zijde der Doode Zee, gelijk wolken, getrokken.
 630 En zij zagen den Rechter niet meer; over 't opene Schrikveld
 Zagen zij ver in het rond geraamten uitgestrekt liggen,
 Engelenbeendren! en midden in deeze, in zijne eigen gedaante
 Abbadóna staan; doch ook hij zag enkel geraamten!
 Over de gantsche Hel was thans verblinding gekomen,
 635 Slechts van 't ontsaglijk bedrog der eigen gedaante-verwisling
 Waren de Zielen en d'Engel verschoond. De lichtende vuurklomp
 Stond hoog boven de Doode Zee in den gloed van den middag,
 Eerst verdoofder dan anders, van zwarte builen van 't Chaos
 Opgezwollen; edoch die openden zich, en zij gooten
 640 Lichteren brand uit, uit elke der vreeslijke kaaken een Gloedmeir.

Witter wierden de Velden des schriks, tot daar, waar geen ooge
 Meer van elkaâr in staat was de grafgedaanten te schiften.
 Maar ook daar, waar de Zielen elkaâr onderscheidden, erkenden
 z' Er geen één' evenwel, dan aan het gebrul zijner stemme:
 645 Want, gelijk anders met d'Oceaan de stemmen naar boven
 Bruischten, en van de rotfen neder daverden, klonken
 z'Ook tegenwoordig, maar dof en gebroken door plaag en door woede!
 Satan richtte het eerst volkomen zich op, en alleen stond,
 Hoog stond Satan onder de Dooden; hij floeg, dat het vreeslijk
 650 Weêrklonk uit het gruis van den Troon, met de hand aan den schedel;
 Riep, aan een klippe gelijk, die, des vliedenden Wandelaars ijzing,
 Lang uit de wolken duizlend voor over hing; of gelijk een
 Dam, die in 't wedergalmende woud den Stroom nog terug dwong;
 Doch die op eens nu instorten: woedend brak zoo ook zijn smert uit.
 655 Ja, ik weet, wat het is, dat deeze gedaante op u drukt! Dat
 Bij de Scheedlen gijlieden aan 't Kruis hem doodedet, slachtet,
 Moorddet! Hem in de grafftede ingroeft! dat is het, gij smooden!
 Dat, gij geraamten! gij gruwlen, waarvan de verderving, des knaagens
 Moede, is opgestaan! ha, gij Monsters, welke de Donder
 660 Gods verstrooiel en weder verëenige 't beeven des Afgronds!
 Die de Storm weder samen werpe, en de Zee als zij opdruischt
 Tegen den vliegende Storm, en haare stroomen daarheen giet!
 Riep het, en slingerde, en lag, en baadde zijn aanschijn in vlammen.
 Beliéel klaagde aldus in de Jammer-woestijne:

- 665 Hebt gij de bloemen gezien, die vóór hem, ach, Eden des Hemels,
U aanschouwde ik! vóór hem ontsprooten, achter hem spoedig
Weder verwelkten, verdorden, vergingen? Wij zullen voor eeuwig,
Ach niet verdorren, vergaan! Hij riep het, en wenschte, dat nieuwe
Diepten zich onder hem openden, hem in haar graven verbergden.
- 670 Eindelijk hief ook Adramélech zich op, een verbaazing
Aller trotschen. Want ijlings begaf hem de kracht, en hij stortte
Neêr, zoo dat luid zijn gebeente klonk; in gelaadene wolken
Duister de asch van den vallenden opvloog! Hij lag als geraamte
Lang nog, toen reeds de Hel geneezen was van de beguichling.
- 675 Moloch poogde op te rijzen. Hij zat, en, op de verdorde
Rechterhand leunend, sprak hij tot Magog: De Wervelwind doet mij de beendren
Wagglen! d'Orkaan huilt mij door 't bekkeneel! evenwel wil ik opstaan!
k'Wil het! Laat Adramélech liggen! Hij doet het, hij staat, grijpt
Magog, en rukt hem op! Nu stonden zij, gingen zij, Magog
- 680 Riep: Dat schriklijke ligchaam, zo 't anders een ligchaam is, laaten
w' Aan elkander het straks vernielen. Vergruis mijn gebeente!
Ik vergruis u het uwe! Het oovrige, als wij dan zinken,
Zullen de Donderstormen verstrooijen! Zij greepen elkander,
Wilden vergruizen! edoch als gehouwen uit rotsen Orions,
- 685 Was hun gebeente! zij stortten zich neêr van getorende bergen!
Maar, als of 't in de spleeten verhard was van 't Zeven-gestarte,
Was het gebeente der nedergeftorten! Zij moesten in d'Afgrond
Blijven liggen, gelijk zij zich hadden gestort van de hoogte,

Uitgestrekt liggen, stom, onbeweeglijk! Gog overstroomde een
690 Naamlooze ijzing, als waatren, die aan komen schuimen uit bergen,
Zwanger van wolken, zoo als hij daar lag in de witte landsdouwen,
Gog! zij drong hem om laag in 's Geests onpeilbaarsten Afgrond.
Ziet hij kromde zich, wrong zich vergeefs, om 't nu nog te loogchnen,
Dat God is! hij brulde het, huilde het; worstelde, kermde,
695 Raasde om vernietigd te worden; greep uit met het vreeslijke, bange
Grijpen der stervenden naar de verdelging, en leefde! Zoo voelde
d'Onderste Hel, wie hij was, die op Golgotha stierf. Zoo vermaande een
Nieuw Gericht haar met schriklijke waarschuwing: van tegen 't laatste
Oordeel des Godverzoeners geen miltzucht op miltzucht te slaaplen.

D E M E S S I A S.

Z E V E N T I E N D E Z A N G.

D E I B S I W R

INTERNAL USE

D E M E S S I A S.

Z E V E N T I E N D E Z A N G.

Didymus hieldt zich lang van zijne Broedren verwijderd;
Eindelijk keerde hij weêr, en kwam naar de hut bij den Tempel.
Maar hij draalde, en ging niet binnen, en wandelde langs de
Deure, in de schaduw der Palmboomen; ging nu, en leunde nu tegen
5 Eén' van de boomen. Hij hoorde hen zingen. Toen kwam hij, en bleef bij
d'Ingang staan. Zij zongen een Lied der Opstanding, een der
Nieuwe Liedren, gelijk bij den Troon de Martelaars zingen.
Jefus Christus verrees! Hij zal de Zijnen doen opstaan!
Zijne Kinderkens zullen niet steeds in den schoot deezer Aarde
10 Liggen, ontcierd door de hand der Verderving. De stemme des zegens
Zal eens galmen, voor haar verstommen het laatste geluid des
Vloeks! Aarts-ëngelen zullen juichen, en straalender schitteren
Van de teedre verrukkingen over de Dooden, die leeven!
Ach om dat nu het graf niet meer is, niet meer de Verderving
15 Heerscht, noch, in groeven vernield, de Genoot der verhevene Ziele
Ligt! Gij Winden, o waait van het Oosten, en brengt het stof, het

- Stof der vernieling, gij waaijende Winden brengt het van 't Westen!
 Loci, gij Middernacht-storm, breng op uw vleugelen 't gruis aan!
 Jefus Christus verrees! Hij zal de Zijnen doen opstaan!
- 20 Zijne Kinderkens zullen niet steeds in den schoot deezer Aarde
 Liggen, ontceerd door de hand der Verderving. Dan zal het ons zijn als
 Droomenden, wen wij wederkeeren in 't leven der Englen!
 Waait, gij Winden, van 't Oosten, op dat wij in 't leven der Englen
 Wederkeeren! Gij Zuidewind, suis de Dooden des Heeren
- 25 Naar 't Paradijs, dat God op nieuw geschapen heeft, over.
 Ziet, aan de poort van het eeuwige Eden verschrikt niet het zwijgen
 Meer des Cherubs, dreigt nooit de rijzende vlam zijnes zwaerds meer!
 Want wij houden de Maaltijd, in 't koele der boomen des levens,
 Met den Zoon, de Maaltijd, in 't suifen van 's Heeren nabijheid
- 30 Rondom ons heen! Verreezen is Hij, die de Zijnen tot in den
 Dood beminde, den dood aan het Kruis! Zoo had de Disciepel
 Hen hooren looven, en was op den dorpel ter neder gezonken.
 't Aanschijn bedekte hij met zijn gewaad! Hem ontvloei de traane, als
 't Bloed aan den Man, die aan 't leven vertwijfflend, op 't veld der gevechten
- 35 Uitgestrekt ligt, terwijl zijn Makker het Zege-gejuich der
 Strijdren voor Vrijheid verneemt. Nog kon hij niet opstaan. Er drong hem
 Stroomende Middernacht-waasfem in 't afgematte gebeente.
 Thomas voelde dit niet; hij weende, met rilling op rilling
 Van de treurigste droefheid, luidkeels, dat geheel zijne ziele
- 40 Smolt. Hij scheurde zich ijlings op, en ging naar de Broedren

Binnen. Nu zagen zij weder den Broeder, en kwamen hem blijde
Met hun levenswoord te ontmoet. Hij hoorde 't, verstomde
Lang. Maar weldra kwam de ijslijke koude des lijdens hem weder
In de ziele terug, en deed den drukkenden, sterken,
45 Ijzeren arm op hem daalen. Hij riep: Zo ik in zijne handen
Niet de teeknen der nagelen zie, en in deeze teeknen
Niet mijne vingers legg', en niet in des Leevenden zijde
Mijne hand: zoo geloof ik het niet! Der Luistrenden wange
Gloeide, wierdt bleek. Maar onder de Palmboomen ruischten de vleuglen
50 Van de Cherubim reeds bij de hut, reeds drupten hun oogen
Van verrukking! des Godverzoeners ontferming begon reeds
Zich t'ontfermen! De Godlijke stond voor der Jongeren aanschijn!
Even zoo scheppen Christenen, welken de ijzing des stervens
Eindelijk deed bukken, uit stroomen van helderheid: even zoo stortte
55 Thomas zich voor den Verreezenen neêr. De Godlijke sprak met
Zijne hartelijkheid tot de Getuigen: Vrede zij u! en
Toen tot Thomas: Leg uwe vingren mij hier, en aanschouw mijn
Handen. Leg uwe hand mij in de zijde, en wees niet
Ongeloovig, maar wees geloovig. Al sidderend riep des
60 Opgereczenen Getuige: Mijn Heere! en mijn God! En nu sprak de
Eeuwige Middelaar: Ziet, gij zaagt, en geloofde. Gelukkig,
Die, schoon hij niet gezien heeft, geloofte! En reeds was de Heer en
God van zijne Gemeenten voor d'eerste Getuigen verdweenen.
Thomas badt hem na, stond op, en ging bij de Jongren.

- 65 En bij de andere Broedren in 't rond, en badt om vergifnis
 Zijner schuld. De Minnenden hadden 't reeds lang hem vergeeven.
 En de zalige sprak van den Martelaarsdood! den eerprijs
 Aan het einde der loopbaan! Zij spraken met hem van 't getuignis
 Des Verbondsbloeds! en van d'Overwinnaaren-kroon aan het eind der
 70 Loopbaan! Hun Hemelgesprek wierdt nu als van zelf tot een Juichlied.
 Weest in het verre Aanstaande gegroet, Gemeenten des Heilands!
 Weest met den zegen van zijnen Dood, o Broedren, gezegend,
 En met dien zijner Opstanding, gij, die hem hier in 't beproevings-
 Leven niet ziet, eerst den Godlijken ziet voorbij uwe graven;
 75 En die echter gelooft! Gelukzaligen, wandelt des Hemels
 Wandel, hier legge zich ééne Gemeente neêr tot den Dood, en
 Tot het Schouwspel; dáár legge een andre Gemeente zich neêr tot
 Dood en Schouwspel. Er zullen eens eenigen uwer bewandlen,
 Ach in schriklijke tijden, den wandel tot Dood en tot Schouwspel!
 80 Strijdt, hij versterkt u, strijdt duurzaam strijd! Ons hebben zij, Broedren,
 Beide gesmaad en gedood! u smaaden zij slechts: uwe tijden
 Zal hij noghans verkorten, gelijk hij de onze verkorte,
 Hij, die, voor ons, en voor u, van 's Waerelds aanvang geöfferd,
 Tot aan het einde der Waereld bij hen zal zijn die hij lief heeft!
 85 Seraphim waren, van Christus geboorte af aan, tot de Geesten
 In de Gevankenis nedergedaald, tot de Zielen van hun, die
 Toen niet geloofden, toen 't Oordeel der Waatren den Aardbol genaakte;
 Waren gekomen, en hadden van 's Middelaars heil aan de Geesten

Veel verkondigd; gepropheteerd had Gabriël: Hoort gij
 90 Geesten, bewooners voorheen der jeugdige Aarde, des Menschen
 Zoon zal zelve bij u, nog eer hij ten Hemel terug keert,
 Neder in uw Gevankenis, in zijne Heerlijkheid, daalen.
 Als, in de verre uitgestrektheid des Hemels, Gethsemane siddert,
 En zijne Palmboomen wankelen, dan zal de Godlijke komen!
 95 Onder de Geestenschaaren der Aarde, die Waatren verzwolgen,
 Had, sedert Christus geboorte, de boodschap der Englen gedachten
 Duizendvoudiger vorm doen ontstaan, en weder vernietigd,
 Wisling op wisling! tot dat zij ten laatsten zekerheid vonden!
 Eenigen slechts, want er zworven er talloozen om in de dooling,
 100 Zonder echter, als 't hart niet verleide, het heil te verliezen.
 Nieuwe beschouwing van 't geen aanstaande was; licht, hoewel scheemrend;
 Licht in verbeelding, en evenwel nacht; verlangen, zoo vuurig
 Als het gescheidene Zielen alleen kunnen oefenen; wenschen,
 Dan op vleuglen ten Hemel verheven, dan stortend van boven;
 105 Hoop, ach hoop! Nu twijffing, niet slechts, of eens het genot die
 Hoop zou doen eindigen? twijffeling ook, of zij alles doorgrondde,
 't Geen de Englen van dien verkondigden, welke moest zijn een
 Mensch, en een God-verzoener; oproerigheid, andermaal worstlend
 Tegen het Noodlot, of Gods Voorzienigheid; droefheid, dat zelfs die
 110 Redding voor hun geen redding zou worden! door kwelling verzwaarde,
 Bittere droefheid; hoogmoed, van vóór de wedergeroepnen
 't Pad te betreedden der eersten, vóór hen den blinkendsten Palmtak

Heen

Heen te draagen; woede, over 't missen van erfdeel in 't Rijk der
 Vrijen, waar nacht en onzekerheid niets meer bewolken!
 115 Dit, dit alles omgaf, doordrong de zoo lang reeds gefrafte,
 Lang beproefde Geesten der Aarde, die Waatren verzwolgen.
 En zij hadden om hoog uit hunne Diepte Bespiedren
 Schaarenwijs afgezonden, die op Gethsemane moesten,
 En op de Palmboomen d'oogen slaan, dan komen, en melden:
 120 Ziet, Gethsemane beeft! de Trawanten wanklen der Starre!
 Eenige Dooden riepen van klooven tot klooven: De tijd is
 Voor de deure! De tijd is voor de deure! zoo klonk 't in
 's Afronds wederkaatfing. Er scheidden zich eenige hoopen
 Af, en schepten de schaalen vol op uit den troebelen Vuurstroom,
 125 Hielden z'omhoog, en zochten zich paden; zij feilden, maar vonden
 Echter den uitgang; zij keerden terug, en riepen: nog beeft de
 Star niet! Nu vonden ook andren den uitgang, doch keerden niet weder.
 't Stroomde den hoopen toen schaarenwijs na, de vlam in de hoogte.
 Even zoo rijst de Zee, als zich stormen verheffen; er bruisfchen
 130 Eerst flechts golven als heuvels, dan buldren er baaren als bergen
 Tegen de kust aan. Er keerden er eenigen weder. Want steeds nog
 Rolden de Starren voort op haar baan. Maar ver in de laagte
 Stonden ontelbaare Dooden, bereid om de vlam uit den Stroom te
 Scheppen, en 't snel te gaan zien, wanneer de Beloofde des Engels
 135 Aankwam, wanneer de verschijning verscheen des leevenden Dooden!
 Jesus zeide tot Gabriël: Spoedt u vooruit. En de Seraph

Zweef.

Zweefde niet lang, of hij tradt, gelijk zij nog nimmer hem zagen,
Gantsch met Heerlijkheid overkleed, met stralen van 't eerste
Licht, in de poort der Gevangnis. Toen wierdt Gethsemane sterker,
140 Nu nog sterker geschokt, zoo zeer, dat de wachtende hoopen
Eindelijk de Star met wanklenden Pool uit de baan zagen wijken.
Schaaren vloogen om laag, om het daar te vermelden, en zagen
Nauwlijks den Seraph, die vóór hen in Heerlijkheid stond. De Verzoener
Kwam, en dag ging op voor den Godlijken, straalde in de diepste
145 Splinging der Gevangnis om laag, op de rotsen-helling
Van de volle troebele bronnen, zelfs onder die helling
In de verste verwulffels om laag, waar eenige Dooden
Met een dof, nu haastend geraas diamantene keetnen
Sleepten. 't Was eerst verbaazing, en toen ontvlamde begeerte, om
150 Eindelijk hun Noodlot ontwikkeld te zien! dat de Dooden-vergaadring
Deed ontroeren; ontwikkeld alleen! zoo smachtten er hunner
Eenigen, om 't nieuwe lot tog te kennen, 't geen achter den nacht, die
Thans hen omringde, uit de diepten des onnaspeurlijken **Rechters**
Oprees. Gabriël blies de bazuine: Wij hebben u sedert
155 Zijne geboorte den Heiland verkondigd. Alles doorvorschend,
Weet hij ook, hoe gij van toen af aan hebt gedacht over God en
Hem! Doch niet naar maate gij thans over hem, dien gij staan ziet
In zijne Heerlijkheid, maar naar maate gij, toen hij verkondigd
Wierdt, over hem gedacht en gewenscht hebt, zal de volkomen
160 Heilige en Barmhartige u richten. Plegtiglijk kwamen

d'Englen omlaag, des Verzoeners Boden welêer aan de Geesten,
 En zij stonden voor Christus. De Cherubim, welken de dag, die
 Voor den Godlijken op was gegaan, nog blinkender maakte,
 Stonden, d'ontroering van veelen, het schouwspel van vreugde voor veelen.
 165 d'Englen begonnen in vreeslijke schoonheid te klimmen, te zweeven,
 Neder te zien, zoo ver zich onder de Dooden de strecken
 Uitbreidden van de Diepte. Nu naderde 't uur der beslissing.
 IJzing voor den ontroerenden Donderslag viel op de Dooden.
 Stiller wierdt de stilte; doch 't klonk weldra in de verre
 170 Strecken der treuring, hier uit het ééne stemmengedrang en
 Daar uit het andre, van vliegend, en smeekend geroep om verlossing!
 Met dit roepen vernam de geheel Barmhartige, hoorde
 De volkomen Heilige, 't geen geen Onsterflijke hoorde,
 Zelfs der Zielen zachtste gebed, die met ootmoed van verre
 175 Stonden. Toen zweefden de Englen der boodschap neder, en gingen
 Onder de Schaaren, en scheideden af! Gij ure der wellust
 En der traanen, van wellust het meeste! waar klinkt zij, de Harpe,
 Die in staat is van u te zingen? O, zo ik ze roerde,
 Zou z'ook van traanen zingen, en, zo 'k door den Engel geleerd was,
 180 Die ze mij had gebracht, ook van het toekomstige heil van
 Hun die weenden, veel meer dan weenden; die, torfchende aan rampen,
 Murmureerden tegen Gods raadsbesluit, zonder erfdeel,
 Zoo zij waanden, in 't Rijk des lichts, nu voor eeuwig; en, van den
 Stroom der wanhoop gegrepen, gedraaid door kolk en door stormwind,

185 Mu iteden! Thans was de scheiding volbracht. De Schaaren der Vrijen
Klimmen verheerlijkt om hoog uit de Diepte, en volgen de Englen,
Welke hen leiden. De leidenden zijn tot de bedevaart, ver door
Tallooze Waerelden heen, met blinkende gordlen, als of ze
't Morgenrood geweeft had, omgord, en guldene ftaven
190 Draagen zij, waar zij dikwijls, hoe blijde ook de Pelgrimmen over
't Heentrekken door de Waerelden zijn, op den Hemel meê wijzen.
Toen de laatste Schaare der Vrijen de Diepte verliet, kwam
Snelle, fcheemring, en sneller nog ging de eerste van hunne
Dagen onder. In duurenden nacht, gelijk eertijds, gewikkeld,
195 Bleef, drie Aardewentlingen lang, de Vergaadring der Geesten
Sprakeloos staan; bij de vierde verhieven er eenigen zich, en
Gingen heen naar den Vuurfroom, en fchepten met wanklende fchaale een
Weinig flikkring, om in de klooven in 't rond naar de plaatsen
Hunner Genooten te zoeken. Zij vonden er veele verlaaten,
200 Wendden zich uit de Woestijne weg, en klaagden vol jammers
Hunne Genooten, de Broeder den Broeder, de Vriend zijnen Vriend na.
Reeds zijn er hier op Aarde vreugden, waar in de Beërver
Van de Grafftede 't voorgevoel fmaakt der aanftaande verrukking.
Ach deeze vroege bloesfems verwelken ook ras: maar zoo bloeide in
205 Eden de boom des levens. Er viel op Nephthóa, na een der
Blijdften zijner gebeden, een lieflijke flumring. Zoo druipt de
Dauw op de eerftelingsbloeme der Lente. Ras hoorde hij droomend
Deeze ftemme: Sluimert gij nog, en gaat gij 't den Vroomen

Niet verhaalen, dat u een Bode van Christus verscheen? in
 210 Straalengewaad, een Bode dien God u zondt, een bewooner
 Van 't Paradijs? En hij vloog naar Golgotha's grafsteê. De Zijnen
 Toeven daar, denkt hij, dikwijls. Zij wandlen van Salem naar 't graf. Zij
 Zien het, en zien elkaâr, en wandlen terug om er spoedig
 Weder te keeren. Ik vinde gewis op den weg naar het graf, en
 215 In den hof, waar zijn rustfede was, de getrouwen van Christus
 Bij den rotssteen verzameld. De jonge, nog sterflijke, blijde
 Hemelsbode verliet met den wordenden dag reeds de poorten
 Salems, en nu betradt hij den weg, die naar Golgotha voerde.
 Hem ontmoeteden Jongren des Middelaars, die van de grafsteê
 220 Kwamen. N. Hebt g'in den hof der Verrijzing ook Jongren verlaaten?
 Keert dan weder tot ons, en brengt in der Palmboomen lommer
 Meer Getuigen, meer Zaligen. 'k Heb van hemelsche boodschap
 Overvloed voor ulieden en hun. Juist speelden er Kindren
 Langs de heining des hofs. Nu scheidde hij negen der Jongkens
 225 Af van de andren. Vijf had er met hem eens onder de Schaaën
 Jesus, d'Ontfermer, gezegend, der Zuiglingen God, en der Kindren.
 En Nephthóa verkoos er nog vier. Hem leidede Christus
 Wijsheid. Zoo leidt zij ook Englen, wanneer, om hen te behoeden,
 Deeze zich Hemelbeërvers verkiezen. De Kinderen kwamen
 230 Bij het opene graf, beschouwden de vreeslijke diepte,
 En den rotssteen-last, die weggewenteld er vóór lag.
 Rilden wel van vreugd, maar ook van verschrikking, terwijl zij

Boven hun hoofd de kruin van veröuderde boomen bespeurden.
En zij dwaalden rond in de schaduw des digteren loofs, en
235 Weér des losferen, 't geen de witte Lente doorweefde
Met het bruidcieraad haarer bloesfems. Tegen den ingang
Over der grafftede vonden z', in 't glinstren des lieflijken Morgens,
Heiligen Gods op het wecke en jeugdige gras, door den waasfem
Van de bloesfemgeuren bestroomd, in vrolijke in zachte
240 Kalmte uitgegooten, met vreugdetraanen in d'oogen.
Ach eene zalige Schaar, welëer Vermelders van Jesus
Opfanding, nu reeds Vierdren derzelve. Vervuld met verëering,
Zag hen Nephthóa; doch hij was mede een Godlijke Bode, en
Was het aan hen. Er kenden veele der Heiligen 't Jongskén,
245 Kenden zijn Speelgenooten. Hij toeft met te spreekén; doch allen
Zien het hem aan, dat stemmen des heils op de lippen hem zweeven.
Maar hij toefde niet lang: want reeds begon bij de grafftee
d'Eerste ontmoetende hoop met nieuwe hoopen te komen.
Toen klonk, van Benóni's verschijning! de stemme Nephthóa's,
250 Hoe hij de goudene lokken hem vlocht, hoe Benóni van Christus
Sprak, de Opgewekte van d'opgereeznen Volëinder!
En de Luistrenden wierden van nieuwe vreugde bevangen,
Nader nog bij den Hemel gebracht. In die teedre verrukking,
In dit voorgevoel der eeuwige wellust bij 's Heeren
255 Zetel, stroomde het hart der Heiligen uit, en zij zongen
Van den vermorflenden Slang-overwinnaar! De wond zijner versfe

Bloedde niet meer. Naar maate 't Gezang in stroomen zich uitgoot,
 Dansten de Kindren den heiligen Rei bij het hooge Triumphlied.
 Ziet de Boog des Hemels verhief, na vreeslijke vlaagen,
 260 Zich in de Wolke! 't Verbond is eeuwig, 't Verbond der Verrijzing
 Duurt door alle eeuwen! Naar maate 't Gezang in stroomen zich uitgoot,
 Dansten de Kindren den heiligen Rei bij het hooge Triumphlied.
 En de Moeders bekrasten met loof der Lente de Jongskens.
 Ziet de traanen alle, zij wierden alle gedroogd, toen
 265 't Opgeöfferde Lam had verzoend; de Dood was geen Dood meer
 Voor de Verzoenden! Naar maate 't Gezang in stroomen zich uitgoot,
 Keerden de Kindren in heiligen Rei zich naar Golgotha's hoogte.
 En de Moeders brachten den Jongskens Palmboomen-spruitfels.
 Ach de Leevende sprak met zijne stemme: Maria!
 270 En zij lag aan de voeten des Godverzoeners, en zeide,
 Zeide: Rabbouni! Naar maate 't Gezang in stroomen zich uitgoot,
 Dansten de Kindren den heiligen Rei bij het hooge Triumphlied.
 Riep: Mijn Heere! en mijn God! Hij had de teeknen der wonden
 Mogen aanfchouwen! en had de hand in des Opgereeznen
 275 Zijde gelegd! Naar maate 't Gezang in stroomen zich uitgoot,
 Dansten de Kindren den heiligen Rei bij het hooge Triumphlied.
 Ach ook wij zullen eens van den Dood ontwaaken! ontwaaken
 Allen, tot aan het einde der Aarde, die liggen en slaapen,
 Dooden Gods! Naar maate 't Gezang in stroomen zich uitgoot,
 280 Dansten de Kindren den heiligen Rei om een van de graven,

Wierpen de kransen er op, en dansten bij 't hooge Triumphlied,
Ras laaten z'echter de Palmspruiten zakken. Verreezne verscheenen
Op de hoogte des rotssteens, de hoogte der ledige graffte;
En het verheven Triumphlied verstomde. Drie der Ontwaakten
285 Zag men in hunne Heerlijkheid staan; en het zweefde, als wolken,
Bij de Verschijnenden. Thans tradt uit de zilveren wolke
Asnath langzaam vooruit, en wierdt tot schittring. Haar aanschijn,
En de gevouwene handen hief Debora op naar den Hemel
Uit de wolk, tot dat eindelijk ook zij, geheel flikkring, daar neêr stond.
290 Maar Jedidoth zweefde hier heen, als of hij van verre
Kwam, waar 't verwulffel des Hemels zich neêrlaat; en stond nu op eens naast
Debora. Englen verzelden Ifaac, verrukt over hem, den
Schoonsten van allen, die uit de grafftede ontwaakten. Aan Rachel
Waaiden de gouden lokken, toen z'uit den helderen waasfem
295 Benjamin leidde, met zulk eene liefde, dat iedere Moeder
In haar gelaat de Moeder erkende. En zachtere vreugde
Kwam in der Sterflijken ziel; zij begonnen aan 't bange verbaazen
Zich te ontrukken. Niet lang, of er trof hen een nieuwe verbaazing.
Want nu stonden Jesaias, en Job, en Abraham vóór hen,
300 Straalengedaanten! De Sterflijken beefden. Toen kwamen des Heilands
Dooper, en Seth, en Abel; toen kwam met Gabriël Adam,
Blixemen Gods! De Sterflijken zonken. Zij voelden den rotssteen
En de landstreek wanklen rondöm hen. Hun ziele wierdt echter
Weder ontlast. Want Eva kwam met zachtere schoonheid,

305 Tradt vooruit, en leidde, gelijk haar de flikkring des verfchen
 Maannachts en 't blauwe des Hemels omringde, den Jongling Benóni.
 En de Getuigen reezen weér op, en zagen des Hemels
 Erfgenaamen, met zielsverkwikking, en met onuitspreekbre
 Vreugde. Zij voelden 't geheel, hoe zalig zij waren! Nephthóa
 310 Vat het besluit, en nadert den rotssteen. De Palmspruiten had hij
 Weder genomen; hij hieldt ze tegen Benóni, en zeide:
 Ach u ken ik; maar daar, die hooge Straalengedaanten,
 Uwe Genooten, ik kenne hen niet. Gezondenen Godes!
 Ziet, die ulieden met deezen glans, met het licht van dien luister
 315 Zegende, zegende ook mij. Nog ben ik wel Aarde, en dit ligchaam
 Moet nu nog verwelken; edoch ik bid, gelijk gij, dien,
 Die de Waereld verzoend heeft, aan! Ook gij waart te vooren
 Sterflijk, als ik, en droegt den last des Doods, dien gij vreesdet,
 Tot dat de last des komenden Doods u velde. Vergunt mij,
 320 O volëindigde Vroomen, mij, door den Heiland gezegend,
 Dat ik den vreeslijken rotssteen naadre, om der Hemelschen aanschijn
 Beter t'aanschouwen. Toen wendde zich Eva naar Adam: Verrukkend
 Voorgevoel, sprak zij; niet lang, of de Dood zal de bloeme doen knakken!
 En zij stond bij het Jongsken, en leidde hem heen naar Benóni.
 325 Thans evenwel, toen hij zich in den kring der Hemelschen zag, en
 Hun geglimlach zijne opgehevene oogen ontmoette,
 Sidderde rilling door alle de beendren van 't moedige Jongsken.
 Debora sprak met hem, doch in scheemring gewikkeld: Gij hoorde

Chris-

Christus Getuigen zingen; zing ons hun Lied. Nu begon hij
330 't Lied der Getuigen met zachte stem, en de Harpen bezielde 't
Der Gelukzaligen: Ziet, na vreeslijke vlaagen verhief zich
's Hemels boog in de wolke. 't Verbond is eeuwig, 't Verbond der
Opstanding eeuwig! Naar maate zijn Lied, bezield door de Harpen,
Vloede, zoo zwaaide hij 't spruitsel des Palmbooms, en wees op de grafsteê.
335 Ziet, de traanen alle, zij wierden alle gedroogd, toen
't Opgөөfferde Lam had verzoend; de Dood was geen Dood meer
Voor de Verzoenden! Wat toeft gij, sprak Asnath, in zachtere straalen,
Om aan het Jongsten der Psalmen den krans van de grafsteê te brengen?
Magdale Mirjam kwam, en bekroonde het Jongsten der Psalmen.
340 Ach de Leevende sprak met zijne stemme: Maria!
En zij lag aan de voeten des Godverzoeners, en riep; zij
Riep: Rabbouni! Naar maate zijn Lied, bezield door de Harpen,
Klonk, zoo drupten de traanen hem neêr van de helderder oogen.
Riep: Mijn Heere! en mijn God! Hij had de teekenen der wonden
345 Mogen aanschouwen! en had de hand in des Opgereeznen
Zijde gelegd! Toen dus zijn Gezang, bezield door de Harpen,
Stroomde, toen hieldt zich niet meer de wellust-volle Vergaadring
Bij den rotssteen; zij klommen om hoog naar de Zaligen Godes!
En zij begaven zich in den straalenden kring, en begonnen:
350 Ach ook wij zullen eens van den Dood ontwaaken! ontwaaken
Allen, tot aan het einde der Aarde, die liggen en slaapen,
Dooden des Heeren! Naar maate hun Lied de vlugt des Triumphs vloog,

Hieven de Harpen den zwaai van het vreugd-gezag aan, gelijk bij
 's Heeren Zetel. Nu wierden de sterflijke Christenen samen
 355 Met de volëindigde een enkel Choor. Zij allen bezongen
 Jefus, de Hemelfchen juichend en luid; flauw-ftaamlend de Menfchen:
 Prijs en Eere den Overwinnaar! den Leeuw uit Juda!
 360 En den Lamme op Sion! der hooge Aire van Jefse!
 Ja, op Golgotha lag zij ter neder, maar rees weder spoedig
 Bij den Bloedheuvel op, de eerfte des Oogfts. Zij befchaduw
 Alle de Volkeren eens, en de laafnis der Godlijke fchaduw
 Zal tot in Eeuwigheid laaven! Toen riepen de Maaijers niet, zonken
 Uit der Cherubim hand de Bazuinen, toen Jefus Christus,
 Prijs en Eere den Overwinnaar! toen Jefus Christus
 365 Uit den Doodē verrees! der Zaligen ſtemme verloor zich
 In de verrukking; hun glans verdoofde. De Dooden verdweenen.
 Lazarus hut en Martha's lag in belommerde ruinen,
 Welken een luchtige beek doorvloede, en met één' hunner paden
 Zachtkens naar Mirjams grafftede kwam. Uit die eigene graffteē
 370 Had de Doodenverwekker den Broeder in 't leven geroepen;
 Maar de hemelfche Zuster fliep den ijzeren flap voort,
 Nu reeds zonder klagten der Overgebleevnen: want Jefus
 Was verreezen! naar hem de gelukkige hemelfche Mirjam
 Heenengegaan. Op 't graf der heengetrokkene ſtrooide
 375 Martha, met iedere komende Zonne, de zuiverſte bloemen
 Van de voedende beek, gelijk er de lieflijke traan der

Hoop

Hoop op drupte, der hoop van het wederzien, als zij weldra nu
 Lag bij de Zuster, en sliep den ijzeren slaap in de Aarde,
 Blind voor de bloemen, en doof voor de zachte helling der beeke;
 380 Maar de ziele bij Mirjams ziel. Zij kwam van de grafsteê
 Juist terug, toen Lazarus haar ontmoetede, en zeide:
 Martha, ik zond, en ik noodigde eenige Broedren, Verzoenden,
 Pelgrimmen ook van den zevengeârmden Stroom, en de Griekfche
 Eilanden, tot eene maaltijd in 't koele, in den lommer, en tot het
 385 Lied onzer lieven Zangren in 't bosch, en 't Accoord van de Harpen.
 Martha ijde, en hieldt met de Maaltijd-bereiding zich bezig.
 Lazarus ging, en strooide bloemen, besproeide de keiën
 Der priëelen met vocht uit de koelende bronwel; de takken
 Boog hij, om meerder schaduw te geeven, de stralen der Zonne
 390 Beter te weeren. En schoon hij, bij 't blijde werk, de priëelen
 Op te cieren, en koelte te maaken, voor 's Hemelschen Zusters
 Graf voorbijkwam, vergoot hij geen traan der stervens-herdenking.
 'k Zie ze haast weder! en brak de bloemen tot zelfs op haar grafsteê.
 Maar de Speel-genooten van Lazarus jeugd hadden reeds zich,
 395 Bij de beek, om een Palmboom gelegerd met Gittith en Harpe,
 En met d'Afoor, de Cijmbaal, met het Hoorn, en met die Bazuine,
 Waar geen donder uit galmt; die van schelle toonen maar fiddert.
 En zij gevoelden in voorraad reeds de vreugde der Liedren,
 Welke, als d'Avondstar kwam, en de zilveren Maan met die Star, zich
 400 Van den Palmboom in 't rond in de loofhutten uit zoude gieten.

Thans was de Vergaadring van hun, die hij noodigde, allengskens
 Aangekomen; zij zaten rondom in de koele priëelen,
 Voelden vreugde, die nu vol onstuimigheid niet hunne ziele
 Meer overweldigde, die, als zachte beeken, het binnenst'
 405 Hunnes levens doorstroomde. Wat hadden van 's Heilands Getuigen
 Zij niet gehoord, niet zelve gezien; wat mochten zij niet nog
 Verder verwachten te hooren, te zien, de Zoonen des nieuwen
 Beetren Verbonds, het welk op hen met Heerlijkheid sraalde;
 't Welk, door Dood gesticht, gesticht door Verrijzing, het leven
 410 Hun tot een vrolijken dag, en tot een' helderen avond
 Maakte (slechts weinigen zagen met somberen blik in 't Aanstaande),
 En den dood tot een lieflijke sluimring! Geen twijffel bewolkte
 Hunne zielen, geen last der onzekerheid, die zich op Vroomen
 Zelfs wel stort in de treurige ure van rampen en kommer,
 415 Drukte hen neder. Zij waren schier reeds voorbij hunne grafsteê,
 Waardig des nijds, zo een Christen zijn' Broeder konde benijden,
 Dat van den gantsch Barmhartigen grootre genade zijn deel wierdt.
 Zilver-vertwig zweefde de Maan; de verzellende Star stond,
 Vonkelde aan 't witächtig Hemelgewelf. Nu verstrooiden de Vrienden
 420 Blijde zich door den hof, en genooten den koelenden avond.
 Van gesprek op gesprek kwam Dimnot, een Pelgrim uit Samos,
 Eindlijk daarheen, dat hij zeide tot dien, waar hij 't eerste gevoel der
 Nieuwe Vriendschap, de vreugd der edele Zielen, meê deelde:
 Meent gij dan nog, dat de Dood vernietige! Moet dan het Koornzaad

- 425 Eerst niet opzwellen, eer 't zich verheft tot een leevenden kiem? en
 Moet de wolke niet eerst tot nacht worden, eer z'in den snellen
 Schietenden blixem verändert, en in Gods Roeper, den donder?
 Is de verheven ziel dan bestemd om in 't sterffelijk ligchaam
 Steeds te wonen, steeds 't eerste pad des bestaans te bewandlen?
- 430 Dit slechts sprak hij, en handelde ras. Met stralen omgeeven,
 Stond hij op eens voor het oog van zijn' Vriend, en door hevige schokken
 Wekte hij hem van den angstigen droom van 't gevreesde Vergaan op.
 Van gesprek op gesprek kwam Kerdith, een Pelgrim Ægyptens,
 Eindlijk daarheen, dat hij zeide tot dien, waar hij 't eerste gevoel der
- 435 Nieuwe Vriendfchap, de vreugd der edele Zielen, mee deelde:
 O de Gelukkige, die het niet weet, hoe zeer hij het is! nog
 Steeds bemeestert het denkbeeld u, dat d'ellende de vreugde
 Op deeze Aarde overtreffe! De smert van 't sombere denkbeeld
 Zal zich wel dra verzachten; veel meer! u voor eeuwig verlaaten.
- 440 O de Gelukkige, die het niet weet, hoe zeer hij het is, hoe
 Zeer hem dat nabij is, 't geen reeds in het leven bij 't graf hem
 Boven het graf zal verhoogen, des Doods verschriklijk geroep voor
 Hem in Hemelgezag, het beeld des aanstaanden Verderfs voor
 Hem zal verändren in dronken gevoel, in geheime bewustheid,
- 445 Vol van een heerlijk Aanstaande, dat uit het gezonken gebeente
 Eens Verrijzing ontspruit! mij is, mijn Broeder, door hem, die
 Allen schiep, ons allen verzoent, reeds Verrijzing geschonken!
 Ach hij riep 't, met den toon der teérste verrukking, den Vriend toe,

Stamelde 't toe, en deed het Morgen-rood van het eerste
 450 Licht op den gantsch verbaasden straalen; hij toefde, en toefde, om
 't Lichtend gelaat van hem af te keeren; bleef lang in der Englen
 Glans voor hem staan, deed den beevenden, deed den verftommenden veele
 Blijde, vliegende vraagen, en week, als schemering, zijdwaards,
 Toen zijn Vriend in de bloemen ging nederzinken; ontwikkelde
 455 Echter zijn licht weér, en kwam tot den neérgezunkenen weder.
 Eindlijk zag deeze zijn' Vriend, schoon nog niet verdweenen, niet meer: de
 Schrikken der vreugd hadden 't oog hem verduisterd. Zij vonden met bleeke
 Wange hem liggen, en hieven hem op, en brachten hem laafnis.

Somber en fcherp was Sébida's blik. Hij zat op een' steen van
 460 Mosch, en zijn voorhoofd gloeide van 't denken: Ik, die federt lang, in
 Dingen des toekomstenden lots, van de zekerheid afzag;
 Die mij reeds lang onderwierp aan de twijffling, hoe zeer zij het hart ook
 Drukke, ik zou gelooven, dat eenige Pelgrimmén, die ik
 Onlangs hier nog als Sterflijken zag, Verreezenen zijn, en
 465 Dat zij verschijnen? zou niet gelooven, dat zij, die het zien, zich,
 Als hunne ziel door denkbeelden van Verrijzing ontvlamd wordt,
 Met een gedaante misleiden, daar waarheid aan mangelt? Verschijnt dan,
 Dooden, den vorschenden Onderzoeker, die 't Wezen van 't Beeld weet
 't Onderfcheiden, verschijnt hem, gij Dooden die leeft! Want ik ken het
 470 Wezen en 't Leven. Ik zie om mij rond, maar vruchteloos smeek ik!
 Japhet, een Pelgrim uit Tenedos, kwam naar den Twijfflaar getreden,
 Stond, met de klaarheid omringd der van wolken onthevene Maane,

Vóór hem, en onderhieldt zich met hem van de dubbele misleiding
Dan der gewaande zekerheid, dan des door wroeten verworvenen
475 Twijffels, naar maate de Geest naar d'overtuiging zich over
Buigt, of er tegen worstelt. De Wijze, sprak hij, verkiest zich
Dingen, en hoedanigheden van dingen, gelijk, voor zijn oog, die
Zichtbaar liggen, en welke hij kan overzien: doch indien er
Andre zich aanbieden, dingen, uit verdere kringen der kennis,
480 Dan ook doorzoekt hij deeze, als die uit de engere kringen;
Ziet, gelijk eertijds; verdraait, bij 't beschouwen van 't Hoogre, den blik niet,
En misleidt zich door twijfflingen niet, al wroetend verworven.
Ernstig sprak het de Pelgrim en koel, en verdween na het spreken.
Is verdweenen, verdweenen! en niet verscheenen! Doch immers
485 Is hij verscheenen, slechts in zijne Heerlijkheid niet. Gelijk eertijds,
Moet ik zien. Ik zie, gelijk eertijds. Hij is verdweenen;
Is mij derhalven verscheenen. Wie zondt hem? Kwam hij van zelve?
Of heeft God hem gezonden? Al is hij van zelve gekomen;
O zoo is het tog steeds een Wezen, aan wien het bekend was,
490 Dat ik onderricht noodig had, een Wezen, dat krachtig
Mij onderricht heeft. Maar zo hij nu eens een Bode van God was!
Dan ontkwam ik uit deeze Zee van twijfflingen, daar 'k in
Neêrzonk! Ontkomen, ontkomen ben ik! gered door een' stormwind
Op de kust; daar staa ik, verblijd zie ik neder, en hoor de
495 Woedende baare nog, zonder te vreezen, den Dood naar mij bruischen.
Maar hij ontving nog meerder genade. In heerlijkheid kwam de

Doode,

Doode, die verdweenen was, weder. Sébida zag den
 Straalenden in den lommer eens Palmbooms komen, daaröp hem
 Nader zweeven; op 't laatst in den glans van zachtere flikkring,
 500 Tegen zich over, hem, als wilde hij ruste genieten,
 Op eene rotse zich nederzetten. Vrij als de winden
 Hoog in het heldre des Hemels, van alle banden der twijffling
 Losgebonden, ontheven van al haaren last, ondervroeg thans
 Sébida de Verschijning, en hoorde de lieflijke stem des
 505 Antwoords van haar over veel van dit en het volgende leven,
 En de nauwe betrekking van beiden, hoe God het met luister
 Alles eindigt! Nu riep hij: Maar gij, wie zijt gij, Verschijning
 Uit den Hemel? Ja uit den hoogen Hemel, maar uit de
 Grafftede tevens! Ik ben Joseph. Uw oude Vader
 510 Leeft nog. Gaa heen, verhaal 't hem: op dat de eerlijke Grijsaard
 Voele de traane der vreugd op de wange des Zoons, en hem zegne!
 Maar op de hoogten van Thabor stond Jesus intusfchen, en over
 Daaden beslissend, leide hij 't Oogmerk mede op de schaale, en
 Woog. Ook zag hij het heil van hun, die bij Lazarus toefden.
 515 Lazarus sprak met ernst, met bevalligheid onwederstaanbaar,
 Van de lesfen des Middelaars, hoe hij een diepere wijsheid,
 't Voedsel, het leven des Menschfen, dan met eenvoudigheid opende,
 En ze dan flechts van verre aan 't oog der Sterfflijken aanwees.
 Als, zoo sprak hij, de kennisbegeerige Wandelaars eens het
 520 Graf voorbij zijn getreden: zoo wordt het verre nabijheid,

En

En zij leeren tevens, waaróm dit niet vroeger geschiedde.
 Veele Vraagenden stonden om Lazarus rond, en hij had aan
 Veele reeds antwoord gegeven. Thans zei' hij tot één' van de Pelgrims,
 Die een Onsterflijke was, geen Pelgrim hier meer op Aarde:

535 Onzes Heilands Vernedering? . Is voor den scherpsten der blikken
 Afgrond, waar zich, het minste bespeurd, de grootste der daaden
 Toonen. Want daar, waar zij zijn, daar zinkt de Diepte het diepste.
 Laaten wij menschelijk spreken van Godlijke dingen: want anders
 Kunnen wij niet. Een Mensch, die eedler is, edeler handelt,
 530 Wordt miskend, is vol van gevoel, om dat hij miskend wordt,
 Lijdt! Maar wat is hij? Een doolend, sterffelijk Mensch, die een weinig
 Beter is dan de andren; en echter weent hij, en houdt hij
 Bittere traanen terug, die rechtvaardig hem schijnen. En Christus
 Onze Heiland? Wij staan bij de Diepte. Gaat heen, vergelijkt; maar
 535 Neen, vergelijkt ook niet, of ik zou moeten zwijgen. De Heiland
 Is Gods Zoon! is God! Hier doet het Oorspronkelijke het Beeld tot
 Niets verdwijnen. Hij handelt. Ook hier wordt het schaduw. Miskend? In
 Alles miskend! En de traanen, die de Verheevne terug hieldt?
 Zouden er ooit met meerder rede geweend zijn? Maar alles,
 540 't Geen zich de Mensch, door zich zelve, verklaart, is ver van het lijdén,
 't Welk de Heilige leedt! is ver van 't gevoel, met welk hij
 't Heeft geleeden! Volkomen in alles miskend? Met het sterkste,
 Diepste gevoel, gevoeld als een Mensch, gevoeld als een Engel,
 Wierdt hij gehoond met den hoon der Helle! wierdt onder het luide

545 Slangengefis in Purper gekleed! tot Scepter een rietstaf
 In de rechter-hand hem gegeven! een Kroon om de slaapen
 Hem van doornen gevlochten! Hij wierdt geleid naar der Scheedlen
 Hoogte, geklonken aan 't Kruis! Naar laaffenis riep hij, met galle
 Wierdt hij gelaafd! met langsaamen dood gedood aan het Kruishout!
 550 Lazarus sprak aldus, en verliet het priëel. Op het laatst was
 Hij alleen bij het graf der vroomen Maria gekomen.
 En hij zette zich neêr op de ruststeê der dierbaare Doode,
 Liet zijn hoofd vol aandoening zakken in blijde gedachten.
 Ach hier wordt zij voor d'Opstanding rijp! Van den dooden Messias
 555 Hoorde gij slechts, toen gij stierft, niet van den verreeznen. Edoch gij
 Weet het alles, en zijt, was het anders, zoo hadden mij Englen
 Immers misleid, bij hem! Nog zegne ik u, sluimrende Godes,
 Achter na! Maar d'Onsterfijke was bij haar grafsteê. M. Wat had ik
 Hem te verhaalen, indien 'k mij, gelijk de Verreeznen des Heilands
 560 Zich den Getuigen ontdekken, hem konde ontdekken! Edoch hij
 Wordt mischien wel verheerlijkt, gelijk het zijn Sémida reeds, en
 Cidli reeds wierden! L. O avond, dien God in dit tweede leven
 Mij beleeven laat, gij gelukkige avond, hoe maaken
 's Heeren Pelgrimmen u voor mij plegtig! Hoe zoude Maria
 565 Zich, zo zij leefde, over u verheugen! en uitvorschen, wie een
 Waare Pellegrim was? wie reeds een Hemelbewooner?
 M. Konde ik u slechts verschijnen, ik zoude, o gij dierbre, hen allen
 U ontdekken, wie op het stof nog omzwerft, en wie slechts

Aardebewooner u schijnt. De Onsterflijken, Lazarus, hebben
570 Eene hoogheid, die 't in hunne macht niet is steeds te verbergen;
Zien somtijds, als Englen, op u! Wie oplet, en zien kan,
Ziet het. Ik spreek immers hier, als of 't met de beek, met het graf was.
Lazarus hoort mij niet; mij hooren de beek en het graf niet.
Doch ik wil mij, mijn Broeder, aan 't lieflijk bedrog, als of 't mogelijk
575 Ware met u te spreken, nog overgeeven! De Grijsaard
Daar met het schoone bloesfemhair, bij den Palmboom, en met den
Bloozenen wandelstaf, deeze is Hufai. Ginds aan de kromming
Van de beek, die Jongling, die ernstig de oogen om hoog heft,
Is de Herder Midians, Jethro. Gehuld in een' sluier,
580 Even als waasfem, met goud omgord, staat de zachte Megiddo,
Jephtha's Dochter, hier vóór u. Zij zweeg, maar haar blik was geduurig
Nog naar des Heilands Verreezen gekeerd. Nog geduurig vol nieuwe
Liefelijke verwondering over de Waereld, waar in zij
Thans zich bevondt, bespiedde z' er alles, tot zelfs de verandering,
585 Welke het oog schier ontvloodt, met de deelneeming van een gevoel, dat
Vol van vuur was. Zij ziet nu, hoe Korah de veelbesnaarde
Harp, met een zachte buiging, ginds tegen een' groenen Olijfboom
Aandrukt; hoe zijn Jéduthun thans aan de Harp hem den bloemkrans
Hangt vol versfen waasfems; hoe Rachel de Klim bij den Olmboom
590 Vlecht; hoe bij Rachel nu Jémína nadert, als of zij haar helpen
Wilde, en evenwel op verschijningen peinst. Toen bij Bethlem
Eens de Herder Zalmóna het lied der Onsterflijken hoorde,

't Geen zij zongen van dien, die geboren was bij de Kribbe!
 Stierf hij van vreugde. Hij was verreezen. Nu zag hem Maria
 595 Nevens Bethlehems oudren Herder, bij Ifai's Zoon, staan.
 Beiden droegen Veehoeders-staven, van 't veld waren beiden
 Even gekomen, en vorschten de opwekking na van de Vroomen,
 Hunne verschijningen na, en lieten 't zich alles verhaalen.
 En nu keerde Maria op nieuw zich tot Lazarus weder:
 600 Ziet, hij maakt zich op, en wil den Jongling verschijnen,
 Die zoo hartelijk om u treurde; aan zijn schitterende oogten
 Zie ik het, Eliphaz wil den gelukkigen Jongling verschijnen!
 Ach hoe nabij, o keer uw gezicht naar hem heen! hoe nabij ons
 Koomt hij; nu zet hij zich neder aan uwe zijde op de grafsteê!
 605 Maar nu ziet het oog hem niet meer. Wat was de verwisfling
 Snel, toen hij aflei' de Menschen-gedaante! Hij wil naar den Thabor
 Weêr zich verheffen. Vertoef, o Heman, bij ons, en verschijn mijn
 Lazarus hier! O laat mij de blijde verbaazing des Broeders
 Over de Hemelgedaante, en laat mij zijn traanen aanschouwen!
 610 H. Hem verschijnt de Verzoener! en, als de Verzoener tot God gaat,
 Wordt uw Broeder verheerlijkt. M. Gij, Englen des Heeren! verheerlijkt
 Lazarus? zweeft dan met ons om hoog naar de eeuwige Tenten?
 Ach naar het erfdeel des lichts? de duizendmaal duizenden, d'Eerften,
 Welken de Schepping baarde? de Heiren der Mede-aanbidders?
 615 Maar gij gaat van mij heen, mijn Broeder. Lazarus keerde
 Naar de priëlen des hofs terug van de grafsteê Maria's.

Cnéus zat alleen op het koelende mosch; en nu dacht hij:
O gij Gelukkigen, gij, die dat alles zaagt, die Verreeznen
Zaagt verschijnen, die zelfs, door de Boden des Eeuwigen, woorden
620 Der overtuiging vernaamt van eene toekomende Waereld!
Maar gelukkig ook ik, aan wien zij dit alles verhaalden!
Dwaasheid zou thans het nog twijffelen zijn, misleidende, blinde
Dwaasheid! Edoch wat moet ik doen? Den Veröveraar verder
Dienen? den God des Olympus, den Donderaar offeren? zweeren
625 Bij de Arenden Romens, het bloed van Menschen vergieten,
Van rechtvaardiger Menschen, onschuldig van vrijheid beroofde?
Dan den trotschen Triumph des Veldheers verzellen? te Romem
Met d'Overwinnaaren brasfen? en dat, daar gantsch andre gedachten
't Lot des Menschen in dit en een volgend Bestaan geheel anders
630 Mij verklaaren! Wel mag het u gaan, gij Triumphen, gij Goden,
En gij Veröveraars! 'k Wijde mij dien, wiens waarheid mij hooge
Hemelsche waarheid leert, die Menschen-noodlot aan Menschen
Opent, 't Aanstaaende ons toont, en ontwikkeling in dat Aanstaaende.
Wees, gij God der Goden, met mij, en leidt mij nu verder.
635 Wonderbaar wierdt hij verhoord. Hij zag de Verschijning Elihu's
Vóór zich staan, en hoorde haar spreken van 's Heeren genade.
En een verbaazen viel op den vroomen Cnéus, dat zelfs met
Deeze zoo groote ontferming de Heere zich zijner ontfermde.
Lang, zij was verdweenen, reeds in de Waereld der Geesten
640 Weder overgezweefd, de Verschijning, maar lang sloeg hij 't oog nog

Naar de plek, waar zij vóór hem stond, en hoorde nog steeds, het
Geen de Verschijning sprak, nog geduurig woorden des levens.

Diep getroffen, getroffen in zijne gantsche ziele

Was Bethóron. Hij had gehoord, dat de Heiland hem echter

645 Lief had, hoe zeer hij eens had geweigerd zijn Jonger te worden;

Jonger van dien, die nu was opgereezen, Verreeznen

Toezondt aan zijne Geliefden, die hen met de vreugden des Hemels

Overstorteden! Ik thans nog bemind? En ik zou mij

Dit verbeelden? Zoo bloedde zijn hart. In d'eenzaame loofhut

650 Zag hem Lazarus zonder troost, en kon hem niet troosten.

Maar Bethóron verliet het priëel, en ging, in de gangen

Van den hof, met de Pelgrimmen rond, in de gangen van 't kleine

Bosch met die Onbekenden, die Sterflijken konden, of ook wel

Konden Onsterflijken zijn, en willen verschijnen aan allen,

655 Slechts niet aan hem! Hij sprak met eenigen, wendde dan weér zich

Weenende weg, en hoorde slechts aan, wat zij spraken tot andren.

En nu ging hij met Gerson uit Paros; Elíhu, de Vriend van

Job, was deeze. Bethóron verhaalt, zoo wilde 't Elíhu,

Van de daaden des Heeren, toen, nog in het leven, hij Godes

660 Leer onderwees; de leere van God nog bekrachtigde door zijn

Wonderdaaden. Eens riep Elíhu: O Zaligen, die hij

Zich tot Getuigen verkoos! Bethóron doordrong het de ziele,

En hij meende aan Gerson te zien, dat hij meer dan een Pelgrim

Was. Nu keerde zich Gerson naar zijne Genooten. Die blikken!

665 Dacht bij zich zelve Bethóron, en deeze stemme, fomtjids vol
Klanken, gelijk ik anders nimmer nog klanken gehoord heb!
Deeze woorden der kracht! der waarheid! Wat peins ik intusfchen
Over den Man, en kwel mij het hart? O wees maar, gij Vreemdling,
Wees een Sterflijke! wees ach geen Onsterflijke! Gerson,
670 Keer terug! Hij keert niet terug. Hij wil mij verlaaten
Niet verschijnen! Bethóron was onbemerkt naar de beeke
Nedergewandeld, die rondöm Maria's grafftede vloiede.
En den eenzaam gaanden ontmoetede een andere Vreemdling,
Nam hem de hand, en wierdt zijn Vriend. Nu stroomde Bethóron's
675 Treurende ziele over! nu sprak hij van zijne beroeping
Door den Heiland, en zijne weigring; van alles, het geen hem
't Hart doordrong! of Jesus hem nog wel lief had? dat niet! maar
Hem vergaf! en zo ja . . . Wie zijt gij, Pelgrim? Indien gij
Een van de Hemelfchen zijt, ach een van de Zaligen Gods, die
680 Aan des Verzoeners Getuigen verschijnen, zo keer niet dit ooge
(Laat u verbidden) ach keer niet van mij dit ooge vol liefde!
Heb met mij armen ontferming! ik smeek om geen Hemelbeloening,
Om meêdoogenheid smeek ik u slechts, ontferm u dan mijner,
Bode Gods, verhevene Jongling! mijn Vriend, o gij zeide 't
685 Mij immers zelve, dat gij mijn Vriend waart! pas waag ik het eindlijk
Uit te spreken, waaröm ik u smeek, verschijn mij dan, Bode
Diens, die opgeslaan is, en die mij armen tot Jonger
Uitkoos, en dien ik niet volgen wilde. Nu kan zich Jedidoth

Langer niet meer bedwingen; hij viel om zijn hals, en hij weende

690 Lang met hem, tot dat eindelijk Bethóron midden in stralen

Neêrzonk, en, om den gelukkigen, Hemel en Aarde verdweenen.

Sémida keerde met Cidli terug van den Hesperus. Englen

Leideden hen naar het graf der Vriendinne die sluimert, naar Mirjams

Graf, door bloesfems omgeurd, naar des Hemelschen Broeders priëlen.

695 Om de wedergekome ne Wandelaars schaaren er spoedig

Zich Verreezenen. Zingt ons een nieuw Gezang, riep er één der

Zaligen, van des Minnenden vreugd, en de vreugd der Beminde.

En nu klonk er een Toon, als die van de Luit, en een toon, als

Die van de Fluit. De Pelgrimmen hoorden van verre een' galm, en

700 Wisten niet wat zij hoorden. 't Was tog geen gefuis in 't priëel, geen

Kabblende wel; schoon 't er foms naar geleeek. Zij twijffelden, raadden,

Twijffelden weder, en wenkten elkander toe, en gebooden

Stilte aan elkaâr; pas verhief zich met zachte golving hun adem.

S. Cidli, hoe blijde zijt gij! 'k Vermoedde het wel, dat er vreugden

705 Uit de Toekomenheid stroomden, gelijk wij, veranderd, het eerst ze

Voelden. De Waereld is schoon, maar schooner, indien ge 't, als ik, voelt!

C. Schoon is de Avondstar, maar schooner, indien ge 't, als ik, voelt,

Sémida, schooner alsdan zijn mij de rijzende dagen

En de daalende, schooner de eenzaam zweevende Zonnen.

710 S. Starren zijn in 't Accoord; ik begin het reeds te bemerkén;

Zuiverder is de Musiek der Onsterflijken, dan wij ze kenden,

Is doordringender, is eene Schepperes der Verrukking:

Cidli en Sémida heeft Harmonie tot vreugde verëenigd.

C. Ook de Hesperide ontving de betoovring der liefde;

715 Maar als Sémida kan hij niet, niet als Cidli beminnen.

S. Hesperide, er ontwaaken u veele gelukkige dagen;

Maar gij hebt u nog niet van uw eerste vorming verheven.

Uwe Ziel wordt gewaar door zeven Zinnen; voor d'onze

Opent een grooter aantal van helpers de Schepping nog verder.

720 En ontvingen uw Zinnen de kracht ook, die d'onzen bezielt? Of

Kunt gij, zoo ver als wij, de bloeme bespeuren? zoo ver de

Beek hooren ruischen, uit welke de wortel van 't loof zijnen dorst lescht?

C. Toen ik de bloemen nog zag met sterffelijke oogen, toen weende ik

Lijdende nog, ik beweende mij zelve en de bloem, die verwelkte:

725 Maar als Sémida nu, tot een' Lente-morgen geschapen,

Mij omärmdede . . Zij zweeg. Want aan een' ontbladerden Palmboom

Zag zij haare Moeder, die, overlaaden van kommer,

Neêr was gezonken. De Dochter bedwong zich niet meer, en zij straalde,

Snelverschijnende, naar de Moeder om laag, in haar gantsche

730 Heerlijkheid! Even zoo spoedig stierf van vreugde de Moeder.

Zeer gelukzalig zoudten ook mij, hervattede Semno,

Doodenverschijningen maaken, indien ik ze zag. Ik behoef ze

Evenwel niet, om van des Heilands verheevne Verrijzing

Mij 't overtuigen. Ik weet het. Ik ken, zoo sprak de Verreezne,

735 Maar die nu slechts een Pellegrim was, d'onwrikbre gewisheid

Van uwen geest, de stilte, waar meê gij de dingen doorkorscht, bij

Welker gezicht onze ziele zich opheft, gelijk bij een stormwind
 Golven zwellen! d'Onsterflijke zweeg. Ten laafien beflout hij:
 Neen ik ontfuiër mij niet. De Verfchijning, hoe fterk ook zijn geest zij,
 740 Mogt, met haar Hemel-gevoel, hem echter te zeer doen ontroeren;
 En een wellufig dronken genot van weinige zalige
 Uren zou mooglijk de rust hem ontnemen des langeren levens.
 Maar op de hoogten van Thabor ftond Jefus intufchen, en over
 Daaden beflifend, leide hij 't Oogmerk mede op de fchaale, en
 745 Woog! Ook zag hij het heil van hun, die bij Lazarus toefden.
 Berfebon, een van de Tien, die de Middelaar van de Melaatsheid
 Heelde, maar die de eenige was, die dankbaar terug kwam,
 Hoorde, digt bij d'omlegerden Palmboom, de ftemme der Gittith,
 En der Harp, en verëenigde Azoor. Met dronkene ooren,
 750 Met de zachte overfrooming der vreugd, vernam hij den gang, den
 Schakel der treffende toonen; en snelle gevleugelde beelden
 Zweefden hem om de ziel: doch haast befpeurt met gewisheid
 Hij bij den boom, doch zij waren omfloerst als met helderen nevel,
 Lichtende Menfchen-gedaanten, en fteeds, terwijl hij ze aanfchouwde,
 755 Wierdt het Harpen-geklank hem lieflijker, hemelfcher fteeds. Nu
 Grijpt hem een rilling der vreugd, toen ééne der eedle gedaanten
 Bij hem nadert, de hand hem vat, en ter heldere wolk' hem
 Inleidt. Terwijl hij zich in de wolke bevindt, zoo vertoont zich
 Hem eene verdre landsdouw; en licht, gelijk hij er nooit nog
 760 Zag, zweeft op de blijde landsdouw. Een Onsterflijke zeide:

Breek ons van deeze takken. Hij ging, en sidderde, en bracht aan
Ieder een' waaijenden Palmtak. En één der Onsterflijken gaf hem
Ook den zijnen. Terstond verliet de rilling der vreugde
Bersebon, en hij sprak: Gij zijt van den Hemel gekomen?

765 O. Zijn uit graven gekomen! Wij zijn verreezene Dooden.

B. Heeft u Die uit de grafteê verwekt, die mij eens terug riep
Van den dreigenden dood? O. Toen Christus gestorven is, riep hij
Ons uit het stof tot het eindlooze leven. B. Toeft gij nog lang bij
Ons op Aarde? O. Niet langer dan Hij, die ons wekte uit den doode!

770 B. Vaart gij met Christus op naar den Hemel? O. Met Hem naar den Hemel.

B. Zal de Verzoener Gods nu spoedig d'Aarde verlaten?

Haast zich om hoog verheffen? O. Wij weten het niet. B. O vergeeftmij,
Hemelschen, dat ik nog steeds mij onderwinde te vraagen!

Sterf ik spoedig? O. Wij weten het niet. B. Hoe was, toen g'ontwaakte

775 Uit den doode, hoe was het u toen? O. Gelijk 't uur zijner Schepping

Was voor Adam. Ook gij verneemt eens 't gegalm der Bazuine!

Met deeze woorden verdween de Doodenverschijning, en spraakloos

Bleef hij lang nog staan, en zag nog steeds naar de Dooden

Ver in het rond, en zag den Palmboom niet waaijen, waar Harp en

780 Gittith klonken, vernam het Gezang niet der guldene snaaren.

't Feest der Vriendschap wierdt dus gevierd in Lazarus hof, er

Vierden 't Onsterflijken meê met de Sterflijken. Deeze slechts meenden

Zich te vervrolijken; ziet, zij genooten vreugde des Hemels!

Als wij sterven, ontvangen wij dus. Wij hoopen van rampen

785 Uit te rusten; en ons wordt wellust Godes gegeven!

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

D E M E S S I A S.

ACHTIENDE ZANG.

D E M E S S I A S.

A C H T I E N D E Z A N G.

Adam zonk aan de voeten des Middelaars neder, en smeekte:
Heb ik voor u genade gevonden, zoo laat me, o Mesfias,
Eenige blikken doen in de gevolgen van uwe Verlossing.

Adam, in 't Waereldgericht voltooi ik het alles. Verwijder
5 U daar in de schaduw der Ceedren. Gij zult van den laatsten
Aller dagen er eenige zachte stralen aanschouwen.

Adam ging in de Cederen-schaduw; en slaap, gelijk eertijds
In den vreedsaamen schoot van 't Paradijs, overviel hem,
En hij zag een Gezicht. Hij kwam, van verbaazing beladen,
10 Tot de Verreeznen en Cherubim weér, met langsaame schreden.
Deeze omzweefden den Vader der Menschen, met teder verlangen,
Om van het zacht geflikker des laatsten der dagen te hooren.

Adam zette zich neder op ééne der hoogten; zij plaatsten
Voor den begenadigden zich om laag bij den heuvel.
15 Eens op den dag des Heeren, toen d'eenzaame, vrolijke uren
Op de vleuglen voorbij mij vlooden der komende scheemring,

En ik uitvorschte, kwam de heilige Sionietinne
 Naar mij toe. Zoo verscheen de Prophetes mij nog nimmer,
 Zoo veel Eeuwigheid had haar gelaat nog nimmer gedraagen!
 20 En zij zong mij Adams Gezicht. Zij zelve verftomde
 Vaak onder 't zingen. Haar gloeide de wang; er rees haar een snelle
 Bleekheid op eens in de gloeiende wang. Nu riepen de lippen
 Staamlende dondren, en ernst straalde uit het oog in de rondte.
 Schier ontzong haar de Harp uit de hand die verftijfde, en de Kroone
 25 Beefde om haar vliegende lokken. Dan rees zij weêr op, en dan kwam haar
 Iedere lach der eeuwige rust in het aangezicht neder.
 Dan, met hondert vleuglen bevleugeld, met stormen-verheffing,
 Klommen de eerstgeboorne der Ziele, de waarste gedachten
 Opwaards naar God. Zoo zag ze mijn oog, en staarde in den nacht in.
 30 d'Aarde, mijn graf, raakte ik aan met de linkerhand; en de rechter
 Hief ik naar den Hemel om hoog. Bewooners der Aarde,
 Of der grafstede, wat ik vermag, dat zal ik u zingen.
 Duizend gedachten bereikte mijn geest niet; tot duizend ontbreekt mij
 Stem en gezang; en duizendmaal duizend verborg zij den Hoorder.
 35 Adam begon. Zoo stroomden de lippen des Eerstgeschaapnen:
 Snel, de Cherub denkt met dien spoed, en ik wierd onder Schaaren,
 Onder de Heiren gevoerd der opgerezene Dooden.
 Grenzeloos was het veld der Verrijzing. Al mijne Kindren
 Waren 't. Gij eeuwige Vader der Wezens, wat was 't een Aanschouwen!
 40 Welk Aanschouwen was niet het zien van Hem, die om Adams

Kindren te richten, gezeten was' op zijn' heerlijken Zetel!
 Vaadren des Heilands, en gij, o Englen, hoe machtig gevoelde ik,
 Wat d'Onsterfelijkheid is! Dat alles zag ik, en leefde!
 Ziet de dag zal komen, dan zult gij allen het Heir zien,
 45 'tGeen ik zag! en dan zal d'Eeuwigheid komen, en niemand
 Onder u allen zal dan in staat zijn, het geen hij gezien heeft,
 Uit te spreken. Ach op den Troon zag ook hij nu den Rechter!
 Adam boog tot het vreugde-gebed zich neder op d'Aarde:
 Jesus Christus, gij hebt mij verhoord, en eenige stralen
 50 Van uw beslissenden dag wierdt mijn' ooge gegund te zien lichten,
 Eenige Donderen van uw Gericht vernam ik, o Zoone
 Gods! Nu rees de Vader der Menschen weêr op, en hij zeide:
 Lang, zoo scheen het mij, had reeds geduurd de tijd der beslissing;
 Duidenden waren 'er reeds, toen ik genaakte, gevonnisd.
 55 Ziet, het was niet een dag der Zonne; verdoofd of verborgen
 Was de Zon. De glans van den Troon overstraalde verrukkend
 En verschriklijk het uitgebreid veld der verreezene Schaaren.
 Christenen, die, om de leer des gedooden Vriends van de Menschen,
 Christenen vervolgden; uit hartlijke Broederen-liefde,
 60 Broedren slagten (Mijn binnenste siddert, mijn staarende blik ziet
 Abel in zijnen bloede op nieuw bij het Outer des offers,
 Ziet den goeden geslagt door den boozen!): zulken beval nu
 't Klinken der Bazuine voor God te verschijnen. De Cherub,
 Welke hen riep, daalde neêr van den Troon op de oopne Gericht-plaats,

- 65 Stond op zijne Hoogten, en goot twee stroomende schaalen
 Op de Aarde, vol traanen de ééne, de andre van bloed vol.
 Toen nu het bloed in de traanen vloeide, wendde hij 't aanschijn
 Om naar den Troon, en riep: Gij, Rechter, telde die alle!
 Zacht moge d'onfschuld der bloedenden rusten, die ze geweend heeft!
- 70 Rilling beving de Englen, en alle Zielen der Vroomen
 Rilling, toen ook de Rechter zich wendde, en met blikken der liefde
 Op de gedooden zag, met blikken, welke geen Psalmen,
 Noch het gebed der Juich-taal, volkomen uit kunnen spreken.
 Maar de Schaar der gedooden zweeg, nog steeds vol ontferming,
- 75 Even als toen zij stierven. Geen meelijden en geen ontferming
 Was in des Heiligen blik evenwel. Hij rees op, om te wreken
 d'Asch der geslagten, te wreken hun oog, op den Hemel gevestigd,
 Eer het zich sloot tot den slaap des doods, voor de beulen nog smeekend
 Om genade bij 't breeken, toen zacht ontsluimerend. Heil zij,
- 80 Riep de Vriend der Menschen, Aanschouwen der Eeuwigheid allen,
 Die bij het Outer des Godlijken Offers, zij zelve een Offer,
 Neder zich leiden, en thans, na de rust van weinige eeuwen,
 Weder ontwaakt zijn! Maar ijzing, en plaag, en naamlooze ellende
 Iederen Lasteraar Gods, die 't zwaerd des moords over d'Offren
- 85 Ophief, en tegen des Heeren Getuigen den dood uit de scheê trok,
 Of tot heilig stof hun zinkend gebeente verbrandde!
 Waaröm, de hooge Baniere van 't Kruis, de getuige der Liefde,
 Waaröm waaide zij daar, waar gij de Broederen slagtet?

En gij waagdet het, om den feestlijken naam, waar de Hoogte
90 En de Diepte voor bukt, den naam van Hem, die ontferming
Voor de Menschen, zijn Broedren, vergoot, dien naam nog te noemen
Daar, waar de Donder met luid geroep u neêr zou geploft, of
d'Aarde, om u diep te begraven, zich zoude geöpend hebben:
Zo de Vergelding voor u niet tegen deeze ure der bangheid
95 Ware verzameld! Ziet thans te rug door de dalen des doods, ziet
Achter den rug in het leven, toen g'in uw onzinnigheid droomdet,
Dat gij met handen vol bloed naar de Kroon des Hemels gewisfer
Grijpen zoudet! Aanschouwt hun gelaat, dat met bleekheid zich verwe,
Denkt aan de sidring der sterke Natuur, door het Christen-gebeente
100 Heenen gegooten; niet door den geest, die met heerschende kalute
Zich aan het zinkende stof ontrukte, gewillig zijn puin den
Winden aanvertrouwde, maar om 't eens weder te eischen!
Denkt aan hun Lied in de vlammen, tot dat hen de woede der vlammen
'sHeeren lof verboodt: dat alles, het geen gij toen aanzaagt
105 Met onmenselijke rust, wat is het heden geworden?
Dank, aanbidding en hulde, met luide vreugd aan den Heerscher
Van de Heemlen der Heemlen, en zijner Gemartelden Broeder,
Dat de Dood niet meer is! dat, in plaats zijner dreigende rilling,
Lieflijke hevige rilling toen d'Opgereezenen aangreep,
110 Toen de Winden het stof, de geheele Dooden-vermolming,
Brachten, en door de Natuur de nieuwe Schepping daar heen ging!
Toen het staamlende Lied, nu Halleluja, om hoog rees!

Toen, in plaats van 't gebed om ontferming, hun feestelijk Heilig
 Klonk, en in Jubelgezangen den Onuitspreeklijken noemde!

115 Dit was d'aanklagt der sterke Verklaagers. Een andere volgde,
 Tradt geducht te voorschijn, en sprak: Daar zie ik Gedooden
 Staan, met hun Moordenaars mede verworpen. Hun leven, het doelwit,
 Dat hen ontvlamde, om den top te beklimmen des heiligen Godsdiensts,
 Heeft hen gevonnisd: hoe diep zij ook de hoogmoeds-gedachte in 't
 120 Hart begroeven; hoe zeer ook dit graf met Marmer vercierd was.
 Dit zag wel de Ziender van zijnen Hemel; maar gij niet!
 Doch ook indien gij het zaagt; zoo mogt gij dien tog niet dooden,
 Die onëdel slechts was, daar gij hem onmenschelijk slagttet.
 Leert van mij, 't geen gij deed! In 't Heiligdom was er, behalven
 125 Dien, die eeuwig is, niemand Rechter. Als Christenen d'Adel
 Hunnes geloofs ontwijdden; als Zondaaren in de Gemeente,
 Zonder needrig gebed, den Zoon te ruukloos genaakten,
 En, om van aangezicht hem tot aangezicht, vol van verbeelding,
 Reeds in het donkere Woord te aanschouwen, 't volkomen vergaten,
 130 Dat zij stof zijn; daarna, verblind door het licht, hem in droomen
 Slechts nog zagen, en waanden, dat hij het zelf was! een beeld, fins
 Gistren in heete harsfren geboren, het Offer der Schedel-
 Hoogte was: zoo stond, die in 't Allerheiligste inging,
 Tog, tot het richten der Zondaars, te digt bij zijn Heiligdom, dan dat
 135 Enkel Bezittren des Oogenblik, van de randen der graven
 Komen mogten, om zijne Dondren, als Helpers, te draagen!

Dit verftouttet gij u te doen! In plaats van al fiddrend
 Zelfen te ftrijden om zalig te worden, verhieft gij uw ijzen
 Voorhoofd onder de wurmen; gij kwaamt, ontftaalt aan de Hel haar
 140 Plaagen, om uwe Broedren te kwellen; vol koelen en fombren
 Wrevel hielt gij een Bloedgericht. O wie noemt ze, d'ellende,
 Wie de gramfchap der plaagen, die thans op uw hoofden zich ftorten?
 Maak u op, en roep met luid verklaagende ftemme,
 Gij, noem gij ze, vergooten bloed! Hij zit op den Troon, om
 145 Uwe ftemme te hooren, en iedere wonde te wreeken,
 Waar gij uit vloeide, en 't leven met u der onfchuldig gedooden!
 Toen hij geëindigd had, toen tradt uit den lichtenden kring, die
 Van nabij Gods Zetel omringde, in diepe overpeinzing
 Eén der Ouderlingen te voorfchijn. Onder de Jongren
 150 Zaagt gij den Menschlievenden Jonger. Eer hij naar God ging,
 Noemde men hem Lebbæus; zijn nieuwe naam heet Elim,
 Naar den naam des Engels, die hem op Aarde befchermd.
 Dus fprak deeze: Ik wende mij weg van 't aanschouwen des levens,
 't Welk gij leefdet. Het druipt van bloed. Veel foorten van dood der
 155 Onfchuld teeknen zijn fchrikkelijk pad. O uren der Schepping,
 Gij, die zielen van dit gevoel in het leven om hoog riept,
 Sombere, donkre, te fchriklijke uren, hoe moet ik u noemen?
 Waart gij reeds getuigen geweest van het Oordeel, toen Eden
 's Heeren vloek vernam, toen de eerfte dood nu, het eerfte
 160 Luid gefchreeuw der Natuur den vloek volbrachten? en keerdet

Gij slechts weder te rug, op de Aarde, met vloek overlaaden,
 Ach, om verkondigeresfen te worden des laaftten der dagen?
 Gij die van Menschen-gevoel beroofde zielen aan d'Eeuwen
 Aanbracht, deeze zielen! Maar neen, niet de Schepping verschiep zich;
 165 Zij, zij zelven schiepen zich dus. Vermeldt het tog niet bij
 'sHeeren Troon, verzwijgt het tog waar de Gelukkigigen wonen,
 Dat zij zich zoo ellendig schiepen. Beween ik hen nog? o
 Neen, de hoogheid der Menschen beween ik, die zij te ver, te
 Ver van het doelwit der Schepping verwijderden. Zonder ontferming?
 170 En gij zaagt tog de smert hunner ziele, vernaamt tog het diepe
 Reutlen des doods! Hun laaftte kreet van ellende, ook deeze
 Kon bij u de teedre, de siddrende zenuw niet treffen,
 Die bij andren, op 't zien eener enkele biddende traane,
 Snel de geheele ziele bewoog. Ik eisch wel van u niet,
 175 Dat g'op het zien der lijdende onschuld door heilige teedre
 Rilling gegreepen zoudt worden. Zo d'onschuld nog lijden moest, ware
 Dit voor die Vroomen een weldaad te meer! maar spooren begeer ik
 Tog van Menschen-gevoel; van eene onsterflijke ziele
 Flauwe schemering tog! Wee u, onmededogenden, kondt g'op
 180 Aarde den wurm wel zien, en in zijne vreugd niet den Schepper
 Tevens vol goedheid? uw oog wel ooit ten Hemel verheffen,
 En den grooten Ontfermer niet zien? Gij hebt het ten Hemel
 Nooit nog verheven, nog nimmer geweend! gij hebt u nog nimmer
 Over een' Mensch ontfermd! Hoort nu dan de wraake; zij toefde,

185 Maar thans vliegt ze: Ook de Waereldrechter ontfermt zich niet uwer!

Elim sprak nog, toen op den Troon zich de Richtende wendde;

Ziet hij wendde op eens zijn schrikkendraagende oogen

Heen naar een' Engel des doods. Hoe kan ik zijn omzien in 't rond, hoe

Zijne gramfchap uitspreken, die hem van 't aangezicht uitging,

190 En de stemme, waar mede hij riep! Zoo gebodt hij den Seraph:

Daal naar om laag, en roer hen aan; giet droomende schrikken

Over hen uit; laat voor hun ontroerden geest het Aanschouwen

Hunner aanstaande plaagen voorbijgaan; begin de Vergelding!

Dus sprak de Rechter ontroering uit. De Doodsengel ijld

195 Als een gedachte; hij goot een' Middernacht uit voor de Schaare

Der Vervolgers; hij naderde hen; zijn dondrende roep was:

Volgt, en ziet! hij ging snellend vooraan, zag naar de Vervolgers

Dreigend om; tradt binnen den Nacht. d'Ontfaglijke diepte

Deed voor den Seraph zich op. Mij wierden de oogen geöpend,

200 Om, 't geen zij zagen, te zien. Zij wilden hun aangezicht wenden;

Maar, als rotsen, die niets verwrikt, hieldt d'Almagt des Zoons hen.

En zij stonden, aanschouwden. Daar lagen Dooden-gebeenten!

En in de lange landsdouwe van jammer bruischte een stormwind!

Deeze tastte de beenderen aan; zij beefden! en ieder

205 Been sprak zijne stemme; die stemme was vloek! Nu verhief ik

't Oog van het veld om hoog, en bad den Ontfermer van hun aan,

Die zich ontfermden. Terwijl ik nog bad, zoo kwamen er hondert

Uit de Schaar der gedooden in witte kleederen, hondert

Jonglingen, ieder van hun een Lente in Eden geboren,
 210 Ieder een morgen der Opfanding. Daar, waar zij kwamen, daar klonk hun
 Blijde vlugt gelijk Melodiën. Hoe lieflijk was het,
 Hen te zien komen, de Broederen Abels! Zij leiden de Kroonen
 Neêr bij den Troon, en zongen ter eere van hem, die Gericht hieldt:
 Wie is hij, die in 't bloedige zweet van de Cedron om hoog kooft!
 215 Die op Salems gebergte met wonden bedekt wordt, Hofanna!
 Heerlijk met wonden? Ik ben 't, die voor de Menschen geslagt is!
 Waaröm zinkt, belaad van zulk eenen dood, uw gebeente?
 Waaröm druipt uw voorhoofd van bloed, als het voorhoofd der Strijdren?
 Waaröm roept gij zoo luid: Ik heb alleen gestreeden!
 220 En met mij is niemand geweest van de Zoonen der Aarde?
 Amen! Amen! Gij zijt de Volbrenger, de Eerste en de Laatste!
 Spoedig verhieft gij weder uw voet uit de grafteê; Hofanna!
 Klomt op den Troon! Nu zit gij, Heerscher, en oordeelt de Dooden,
 Die gij uit d' Aarde opriecht. O ja, gij wekte de Dooden,
 225 Strijder, die van de Cedron om hoog in 't bloedige zweet kwoomt,
 En op Salems gebergte met schoone wonden bedekt wierdt!
 Wonden gaaft gij ook ons, op dat wij uw Martelaars wierden!
 Want ook tegen ons heeft de Haater des Heeren gestreeden.
 Toen in de diepten der kerkers ons knellende boeiën van ijzer
 230 Hiielden; toen de dood met de vlam, de dood met de scherpte
 Hunner zwaerden, de dood uit de woedende blikken der Dreigers
 Aankwam (Vloekt ze, de Moordenaars! zeide, wie Menschen-gevoel had;

Rust

Rust, gij stil gebeente!) ach toen wij den geest der Propheeten,
En den moed om te sterven ontvingen; toen, dank den Volbrenger!
235 Toen wij stierven! toen was ook onze loopbaan doorloopen!
Kwamen wij aan het hemelsche eindperk! en droegen wij Kroonen!
Toen was achter ons 't leven, niet anders dan stof voor de winden;
Even als 't korte gesprek, des levens moeite verdweenen!
Vluchtig leven! gij blik in de Schepping, maar zoo door den Dag der
240 Dagen beloond! verwaardigd met zulke uitnemende Kroonen,
Deelgenoot deezer Eeuwigheden! Klink eeuwig, o lof, klink
Eeuwig voort! verhef uwen zwaai, vlieg uw vlugt, o verrukking,
En verkondig, verkondig 't! Een juiching worde de stem, een
Vreugdegalm, en zweeve daarheen in het Choor bij Gods Zetel!
245 Lof, aanbedding, en prijs zij u, en eer, gij Beherscher
Van de Heemlen der Heemlen! en Trooster van allen die lijden!
Toen het stof nog niet was, en, om dat stof te doen leeven,
Deeze ziel niet, toen waart gij er reeds, toen dacht gij u zelve,
Dacht den Godverzoener, den Wederbrenger der onschuld!
250 Thans tradt de eerste der Englen des doods, als of hij een Heerschaar
Was, bij den Troon de duizendste schrede nader. Hij stond, toen
Klonk de Bazuine; zij zweeg, en de Seraph sprak deeze woorden:
Laaten de Spottren des Dooden, die leeft, uit de diepten te voorschijn
Komen, en op den Gekruisfigden 't oog slaan, en zien, wie zij waren!
255 Zij verscheenen, en konden de Menschen-vijandige ziele
Onder 't bedrog des grimlachs niet meer bedekken. Hun hart was

In hun aanschijn omhoog met iedere boosheid getekend.
 En zij stonden voor d'oogen der Rechters. Uitvorschende zagen
 Zich, langs de reiën omlaag der goudene wolken, de Rechters
 260 Onderling aan: Wie opstaan zoude, en de Vijanden richten?
 Diep in de Schaare der Overwinnaars, met flikkrende wange,
 En bekranst met des levens vreugde, als met Dageraads-purper,
 Stond een Jongling. De doodlijke bleekheid der kiemende jaaren,
 En het geduld, bij zich langzaam te zien in den bloesfem verwelken,
 265 Was met andere schoonheid beloond, dan die, die te vooren
 Hem, nog sterflijk, vercierde; met schoonheid der Englen, zoo magtig
 Om de geheele ziel door luidspreekende trekken te vormen.
 En de eerste der Martelaars kwam van den Zetel des Rechters,
 Stephanus, wien in den bloesfem de dood ook 't liefderijk oog sloot,
 270 Tot den Jongeling neder. De boodschap ontdekte den ootmoed
 Zijnes zinkenden blik; hij sidderde teder, verhief zich
 Straalenhelder, en stond met den gantschen vrede der onschuld,
 En met al het bevallige omringd des eeuwigen levens.
 Snaaren-musiek weêrklonk van des Jongelings lippen: De droefheid
 275 Zal, als voorheen, met getreur niet meer mijn leven bewolken!
 Ja, ik' noem u, en beeve niet meer! o Naamen! mijn Vader,
 Ach mijn Vader, mijn Broeder, is ook in 't gedrang deezer Schaaren!
 Vader zijt gij niet meer! gij niet meer Broeder! Wat deed u,
 Spreek, wat deed u uw Zoon, wel zacht, doch onöverwinlijk?
 280 Wat de zwijgende mond u, en die verwelkende wange

Uwes Broeders, dat gij door gronden, als slangen gekronkeld,
 Wreedelijk poogdet, mij d'eenigste rust, bij het sterven, 't ontrooven?
 't Heil 't ontrooven van mijne Onsterfelijkheid, d'uiteerste, onfeilbre
 Hoop, den Gekruisten? hij bloedde wel, ja, maar hij bloedde genade!
 285 't Weder ontwaaken des grooten Morgens, den krachtigsten troost der
 Worstlende ziel, toen haar d'Aarde ontzong; 't ontwaaken, dat thans u
 Mede doet opstaan, maar met geen gejuich, geen gevoel van het leven,
 Met geen Jubel-gezag tot den Eersteling uit den doode!
 O zij was u te sterk, des Jongelings biddende ziele,
 290 Zij gevoelde zich zelve te zeer, om van haare Kroone
 Zich door d'Onsterfelijkheids-haaten te laten berooven. Met blijde
 Hoop gaf zij stof aan het stof, en wist dat zij zelve geen stof was,
 Dat zij meer was dan Hemel en Aarde. Aanschouwt nu de blikken,
 En der Onsterflijken Zegepraal. Gij zaagt ze te vooren
 295 Breeken in 't breekende oog, en met den adem verreutlen;
 Ziet ze heden, indien hun Triumph u geen eeuwige dood is!
 Toen hij 't gezegd had, verhief zich de flikkring des Jongelings zichtbaar
 Tot de schoonheid van d'eersten der Englen. Hem noemden met nieuwe
 Naamen de Overwinnaaren, toen zij zijn Heerlijkheid zagen.
 300 Maar een Wijze, die uit de Doolhof-diepten der Schepping
 Zich tot den Zetel des Zoons verhief, op klimmende vleuglen
 Droegen hem Oriónen om hoog! nog sterker verhief hem
 Diepe kennis van 's Menschen daaden, op 't laatst het Geweeten,
 Dat steeds worstelt, om 't staamlende oordeel der Aarde 't ontkomen,

305 Dat zoo gaarne naar 't licht, naar de Weegschaal des Rechters om hoog klimt:
 Deeze Wijze kwam. Gelijk zich een bron van de helling
 Afgiet, en ras een stroom wordt, zoo sprak hij met richtende blikken:
 Langzaam, in duizend bogten, en echter was ik een eerlijke
 Onderzoeker! ik ging mijnen weg naar den Zoon. Meer gelukkig,
 310 Waart ge, gij eedlere ruimere zielen, die, toen gij het licht zaagt,
 Gij zijt licht! tot het zelve gezegd hebt; en tot des Gekruisten
 Bloed: Gij zijt onschuldig bloed! en toen in den nacht zijn
 Hoofd hing: Gij zijt eeuwig! Ik toefde te lang in de schaduw
 Van het geschapene, om God te zoeken. Doch 't was mij een schaduw
 315 Vol van heilige rilling. Wanneer m'iets als waarheid ontmoette,
 Zag ik het lang onderzoekend in 't aanschijn, en waagde 't eerst laat te
 Zeggen: Dat is waarheid! En vond ik, in deezen doolweg
 Van het Weeten, de spoooren, waar God eens wandelde: o dan,
 Dan aanbad ik luid: hier is de Poorte des Hemels!
 320 Hier is heilig land! Ik naderde lang deeze Hemels-
 Poorte slechts; maar zij deed, toen ik bad, zich met Godlijken glans eens
 Open, en 'k zag den Zoon in zijne schoonheid! Toen ging ik
 Mijnen gewandelden weg terug. Nu zag ik de schaduw
 Van de Schepping klaarder, in 't beeld meer ontwikkelde trekken
 325 Van het oorspronkelijke; 'k vond hem weder aan 't Kruis, dien ik eertijds
 Zag in den Hemel; zoo zag ik hem gaarne, en wist, dat, die toen zijn
 Hoofd ontflaapende boog, aan de grafsteê geboodt, haare Dooden
 Hem te zenden. Gij, hebt gij wel dus onderzocht? en hebt gij

Deeze wegen gewandeld, toen gij hoogmoedig beweerdet,
330 Godes Dochter, de vrije Waarheid te zoeken? Haar naam, o
Noemt dien feestlijken naam niet meer, gij zijt het niet waardig:
Snel mocht z'anders den hemelschen toorn verwekken, met Almagts-
Blik u verdelgen! Helden vermoordden het Menschen-geflacht, en
Christen-priesters vermoordden bij 't Outer Christenen: echter
335 Vloeide er op Outer en slagveld maar bloed uit de wonde! Gijlieden
Hebt onsterflijke zielen verdelgd door heimlijk vermoorden!
Toen, toen stroomde uit de wonden die dood wel niet, die de Menschen,
Om te herleven, in 't graf wierp, maar eeuwige dood! De Bokaalen
Van uw vergif, met wellust bekranst, hebt g'onder de lieden,
340 Tevens met hoongelach, schuimend gedraagen, nog meer in Paleizen:
Zoo, dat de gouden Tyran, dien den Toverdrank neder deed storten,
Dood en Menschen-gevoel zoo veel ligter vergat; ook voorbij de
Graven dat Oordeel vergat, dat zijn aanschijn, met duizenden oogen,
Nu tegen alle traanen gekeerd heeft, de hangende wolken
345 Alle Hemelwaards op heeft geheven, en Jesus ontsluiërd!
Stilte was in de Heemlen; doch spoedig traden de Vaadren
Van het verkooren Geslacht bij elkaâr in schittrende kringen,
Ook eene Schaar van Getuigen uit hun, die van dit Geslacht, nog
Vóór den Avond van 't Waereld-gericht, naar den Redder zich wendden,
350 En, gelijk Wolkenheiren, de vlamme in den schoot, zoo genaakten,
Vreesfelijk voor het oog, de Getuigen; en één tradt voor uit, de
Andren verzelden zijn houding met hunne toejuiching, spraken

Allen één doodvonnis met hem uit. De Gezondene zeide:

Toen hij het leven der Menschen nog leefde, toen riep, als Getuigen
 355 Zijner Godheid, hij Dooden uit d'Aard'! nu beslooten der Spottren
 Oudsten ook de Getuigen te dooden! Het Volk, dat niet uitsterft,
 Abrahams zaad, wierdt, om te getuigen, op nieuw nu verkooren,
 Op den schriklijken dag des toorns, toen 't over zich zelf het
 Bloed des Zoons riep, en voor het met nacht omgeevene Ouder
 360 Des Gerichts tradt, om eeuwig als feestelijk Offer, aldaar te
 Bloeden. Wij wierden, aldus geheiligd, bij Schaaren verzonden
 Onder de Volkren der Aard', om van 't bloed te getuigen des Rechters.
 Ziet, hier staan wij! en dáár staan onze gevonniste Broedren!
 Allen leefden wij eens. Kan de Hemel met al zijne Zonnen
 365 Luider spreken van Dien, die hem schiep? en konde de Aarde 't
 Met d'ontelbaare Kindren der duizendverwige Lente,
 Dan dit tallooze Volk van den Middelaar Gods heeft gesproken?
 Zaagt gij al Dooden komen, gij zoudt, daar gij deeze Getuigen
 Niet gelooft, ook de komende Dooden verwerpen! Zoo diep hebt
 370 Gij de rede des Menschen ontwijd, het beeld van de Godheid!
 Zoo veel groots van u zelve gedacht; van Jehovah zoo weinig!
 Laaten de Afgods-slaaven der Helle hun aangezicht keeren,
 Deezer Christenen aanschijn niet zien! laat het strenge Geweeten
 Uit het stof, waar in ze 't vertraden, voor d'Eeuwigheid opstaan,
 375 En nu anders van Dien getuigen, van wien wij getuigden!

Thans, hoe zal ik hem noemen? gij zaagt hem, die de Gemeenten

Eerst

Eerst vervolgde, en toen, als een gouden pijlár in den Tempel,
 Die geheel Allerheiligste is, naar den Hemel om hoog klom!
 O hoe zal ik hem noemen? Zijn naam, de nieuwe, met welken
 380 Hij genoemd wordt, is onuitspreklijk! Gij, heilige Man, stamt
 Ook van mij af! Nog zegen ik 't stof, uit welk ik gemaakt wierd!
 En nu sprak hij: Ach eeuwig, ja eeuwig wenden mijn oogen
 Naar dat lijden zich heen, 't geen ik luid van den Hemel door Dien, dien
 'k Mede vervolgd had, verwekt wierd aan die Schaaren te toonen.
 385 Englen, haar naam is: Heil! Hofanna, Hofanna! de stem van
 Hun, die overwonnen! Ik zwijge, en verberge de Feesten
 Onzer Eeuwigheid voor die andre Verworpenen; hun naam is
 Dood! Toen mijn eigen bloed, ik zelf nu Martelaar, stroomde,
 Weende ik over de vijanden van het Kruishout niet meer, ik
 390 Wierd hun Rechter! en zag hun einde! nu is het gekomen!
 Hoe vernederd, hoe klein, hoe omfloerst van schaduw-wijsheid,
 Hoe van hoogmoed gekweld, hoe ellendig waren de zielen,
 Die in des Zoons gelaar des Vaders klaarheid niet zagen!
 Hoog verächt mijne ziele ulieden! Pas zijt gij het waardig,
 395 Voor de Vergaadring des Menschens-geflachts gevonnist te worden!
 Hoe verheven, en schoon, met welk een gezicht bij gezicht, een
 Ieder in 't eeuwige, welk een rijzende Tempel, waar God was!
 Boven de Zonnen om hoog naar den Troon gebouwd, maar hij rustte
 Op de Natuur tog: zijn Offer was bloed voor allen die vielen;
 400 Luide vreugde zijn Lied; zijn Heil voor d'onsterlijke ziele,

Volheid, gelijk zij denkt en gevoelt, van het gantsche verlangen!
 Dit, dit was de Godsdienst, gij dwaazen, die gij miskendet;
 Ach, niet kennen wildet, met bitteren spot vermaaddet!
 Ongevoelig hebt gij zijn laatste geroep aan het Kruishout
 405 Aangehoord; maar er zijn Eeuwen voorbij, sijn zijn oog zich weer opende,
 En zijn verstommende mond de beslissing des Waerelden-Rechters
 Uitsprak. Vermeldt het nu in de Poorte des Doods, en zegt het
 Aan in de Poorten der Hel: Hoe zijn de Hoogten gevallen,
 Welke den Hemel bedreigden! Haast jammert ginds in den Afgrond
 410 Iedre gevonniste Dreiger, en wendt naar den andren zijn aanschijn:
 Ween met mij om onze geboorte, om de ure der Schepping,
 Die ons voor deeze Eeuwigheid schiep! Zoo zullen zij zeggen.
 Want, tot het richten der Lasteraars, zit de Gedoode op den Zetel!
 Als hij 't gesproken had, zeide met stille hoogheid de Rechter:
 415 Na de uren, voor d'Aarde bestemd, is de ure, die vonnist,
 Tegen den avond gekomen. Gij hielt ze voor waan: maar gekomen
 Is zij echter. Zoo waande de wurm, sijn gistren bewoener
 Van een stofje, dat zich de donder om hoog in den Hemel
 Niet verzamelt; zoo kromdet gij u in uw engte. De ure
 420 Is gekomen, en heeft de Haatren der strengere vroomheid
 Allen gewoogen, en hen te ligt op de Weegschaal gevonden.
 Gij die het kloppende leven voor ziel, de ziel voor beërffter
 Van het graf hielt, zij stierf niet, o Zondaar; en die u aan 't Kruis te
 Bloedig verftomde, is eeuwig. Dat was hij, reeds eer g'u verhieft, om,

425 Niet tot dat einde gevormd, den verzoenenden Dooden te smaaden.
 God Jehovah, genadig, lankmoedig, die over den Mensch zich
 Nog in zijn' doodsangst ontfermde, en voelde, wie hij geweest was,
 Delg, o Vader, delg uit uw boek der Lasteraars naamen.
 Neen, zij zijn mijne Broedren niet meer. Den Middelaar van uw
 430 Zoen-verbond, zijn bloed, zijn' doodsangst hebben ze ontheiligd,
 Zijne gebroekene staarende oogen aan 't Kruis, zijn Verrijzing,
 Hemelvaart, iedere wellust des Zoons, en iedere traane.
 Ja om mijnes Lijdens, om mijner Menschlievenheid wille,
 Mijnes verftommenden Doods, om der Opstanding uit den doode,
 435 Mijner verheffing ten Troon, om mijner Heerlijkheid wille,
 Gaat van mijn aanschijn en weest, dat waar gij u zelve toe vormdet!
 Jesus sprak dus hun Doodvonnis uit; het drong in de diepte
 Hunner zielen, en wapende tegen hen hun Geweeten
 Als met vlammen. Zij wilden naar hem om hoog zien; maar konden
 440 't Niet, en zonken ter neder. Want uit de wonden des Zoons droop
 Nu geen bloed meer; de dondrende Troon was Golgotha's berg niet,
 En de stem van den Troon geen geroep om Genade! Een Enkle
 Rukte zich tog uit het stof in de hoogte, en waagde, op den Rechter
 't Oog te slaan, wierp d'armen uit één, en riep, dat de velden
 445 't Ver in het rond, en de Heemlen vernamen: Terwijl dan d'Ontferming
 Zoo begrensd is, zoo laat het de Almacht niet zijn! Uwen donder,
 Neem dien, o Wreeker, en doodt mij geheel, zo uw donder ook Zielen
 Kan vernietigen, laat mij ontbranden, stof worden, sterven!

Laat mij, met vallende hand, nog asche der opene wonde
 450 Woedend neemen, ze hemelwaards strooijen! en zoo mijne Ziele
 In het verwaaijende puin van gebroken gedachten verzinken,
 Ik dan in de ondoorgrondbaare ruimten van 't Niet ontvlieden.
 Dus riep deeze naar boven. Wij hieven gevouwene handen
 In de wolken omhoog. Want wij zagen de Oordeelsbazuine
 455 Uit de handen zakken der Englen des doods, en Elóa
 Snel zich verbergen: wij zagen den Rechter zich wenden! Hij strekte
 Zijnen arm uit, en wierp; hij wierp een' vlammen donder,
 Zoo, dat Hoogten en Diepten tot aan de gewelven der Helle
 Luid weêgalmden! dat van haare kruin de verheven Gerichtplaats
 460 Hondert heuvelen neder stortte. Toen sidderde, dampte,
 Kraakte het puin, nog na dat het lag, van de vlamme des donders,
 Even als dof gedruis, in 't gebergte, door d'Aardbeeving, voortrolt.
 'k Zocht met vliegende blikken den Lasteraar in de verwoesting.
 'k Zag hem met trekkingen voorwaards treden. De wreekende donder
 465 Had hem het leven tot scherper gevoel doen ontvlammen, had zwaarden
 Aan de bevinding van 't harte gegeven, en aan de gedachte
 Dieper, sneller wroeten, het welk d'Onzekerheid omdreef
 Als in kringen. Wij hoorden de stem zijner wanhoop naar boven
 Galmen van 't veld der verschrikking: Laat af, gij Bode, gij Wrecker,
 470 Donder des Rechters, laat af! u hoor ik eeuwig! ach eeuwig
 Storten de dampende heuvelen op mij! Gij, drukkende rotsen,
 Waart gij tog tot graven geworden, op dat ik hem dieper

Hoor-

Hoorde, zijn' eindloozen Roeper! Vervloekt zij de mond, die zich opdeed,
 Om te smeeken, dat tog zijn Oordeel nog ijslijker zijn zou!

475 Vloek zij op dood en leven, op allen, die ooit uit den schoot van
 Eene Moeder, den schoot van het graf in 't leven ontvlucht zijn!
 Thans wierdt mijn Gezicht tot donkre gedaanten, die vliedend
 Kwamen, en vliedend verdweenen. Nu hoorde ik dondren, nu Harpen,
 Dan de stemme der Roeperen voor Gods Troon; de gedachten

480 Echter der stemme begreep ik niet: want enkele klanken
 Hoorde ik maar duidelijk, de andren verzonken in 't ruischend gestroom der
 Dondren. Niet anders verzinken er klaagende stemmen, als d'Aarde
 Beevend steden om ver stort, en 't stof der stortende steden
 Hemelwaards rijst. Nog telkens nieuwe gedaanten, volkomen

485 Nimmer ontwikkeld, Geboorte en Ondergang! Dan eens ontvloog de
 Tijd mij met snelle vlugt, dan ontsloof hij mij draalend. Het scheen mij
 Jaaren, 't geen dus verdween. Een enkel Tooneel wierdt ontwikkeld.
 Kain zag ik in Reuzen-gedaante, in Reuzen-gedaanten
 Helden; met drukkend ijzer had Kain die Helden geketend:

490 En der ketenen dof geraas deed de dondren verstommen!
 Eindelijk waren voor mij de bewolkte Verschijningen alle
 Weggezonken, en ziet, ik zag op nieuw weêr Gezichten.
 Ver in het rond verstomden de Schaaren. Elóa verscheen nu,
 En hij verheugde zich luid, toen hij 't groote bevel ging volvoeren.

495 Konde uit den dood een Engel ontwaaken, zoo zou hij ontwaaken!
 Zoo in verrukking verlooren, met deezen gang des gejuichs, met

Deeze houding des hoogen Triumphs! Hij ging; uit de Schaaren
 Moest hij Heiligen voeren naar 's Godverzoenenden Zetel.
 Toen ik de komenden zag, toen waren 't de besten der Menschen,
 500 d' Eere mijnes Geslachts! Ik rees op voor hunne verdiensten,
 Toen zij kwamen; en, dronken van volle golvende vreugde,
 Riep ik, van hunne Heerlijkheid dronken: O daar, waar gij wandelt,
 Zal ik Palmtakken, Palmtakken strooijen, om dat gij zoo fierft, zoo
 Leefdet, waardig des levens en doods! Ik riep het; maar zij, zelfs
 505 Door de Seraphs bewonderd, zij stonden in hunne hoogheid
 Voor den Troon. Nu klonk de Bazuin: Gij schande der Menschheid,
 Of gij bemoschte hutten bewoondet, of gouden Paleizen!
 Alle gij laage Menschen, verschijnt, die de stille verdiensten,
 Die de besten van uw Geslacht onëdel ontëerd hebt!
 510 Op het gebiedend geroep ontfond er gewemel. Zij klommen,
 Zwaar met zich zelve beladen, om hoog, en wierden gevonnist.
 Heman vonniste hen. Zoo sprak de Heilige Godes:
 Ja, het wierdt wel verdonkerd in ons, het beeld van de Godheid,
 En het spoor des Scheppers in d'Aard-bewoondren onkenbaar;
 515 Evenwel zondt God in iedre der Eeuwen nog Menschen,
 Wier verhevener ziel het gevoelde, waar toe zij gemaakt was;
 Goede Menschen, het heilige puin uit den lusthof van Adam,
 Om aan u zelv' u herdenken te doen, met machtige stemme
 Aan de hoogheid der ziel! aan den dag der Schepping in Eden!
 520 Aan den Mensch, dien God niet te klein vondt, ter vorming voor eeuwig!

Aan Gods Oordeel, u, die niet verder dan graven gedacht hebt!
Deeze Gezanten des Heeren verwierpt gij; maar zij, te standvastig,
Om zich door die, die hen miskenden, te laten verwrikken,
Deeden hun wonder! Hun wonder was: Van het eerste der Wezens
525 Groot te denken, bescheidenheid, zich met den maatstaf te meeten,
Welke Sterflijken mat! aanbidding! geene verdiensten
Voor den God der Goden! geen halve Menschlievenheid volle
Handelende Menschlievenheid! rust, als hen God maar aanschouwde!
Stille, verborgene deugd! onthouding, ook dan nog te zwijgen,
530 Als hen het oordeel zelfs der deugdgezinden miskende!
Vlammende vreugden, ook onder de lieflijkste kalmte des levens
Op het hoogre te zien, ras toe te lagchen aan 't sterf-uur!
Zulken verwierpt gij! In plaats van voor hunne waarde u te buigen,
En van hun te leeren, waaröm de vreugde der Aarde
535 Veel te gering voor Onsterfflijken is! waaröm in de uure,
Als de geheele ziel zich voelde, de beevende ziel naar
Deugd van eene andre onschuld, en dieperen vrede verlangde!
In de plaats van deeze te naadren, vervolgdet gij deeze!
Haattet de besten der Menschchen, bewierpt hun gedrag met het stof van
540 Uwe kruipende, zwarte kwaadsprekenheid, lasterdet Englen!
Heilig is hij, die vonnist! Bij zijnen naam: Hij zag mede op
Die misdaadigen neêr, die zijn Uitverkoorenen kwelden;
Maar met andere blikken, met zulke, die heden u treffen,
En met almachtig vuur in gindsche diepten u hechten,

545 Om daar eeuwig verächtlijk te zijn! Hij zweeg, en een Jongling
 Uit de Jonglingen, welke vóór 't uur des rijpdoms verwelkten,
 Zelfen toekomende Marteláären der deugd, zo de Menfchen
 Andere Martelaars hadden verdiend; hij fprak: Toen de Godvrucht
 Leedt, en in 't eenzaame vloodt met onbewonderde traanen,
 550 Toen heeft mijn Geweeten 't aanftaande Doodvonnis over
 d'Onderdrukkers geraaden! Ik wendde het oog van hun daaden,
 Vloekte den Vloeker! ontrukte, van 't vuur der jeugd overmeesterd,
 Mij aan iederen arm! op den bodem, waar Lasteraars wonen,
 Stampte ik, en leide mij neder, en ftierf, om hun Vonnis te weeten!
 555 En nu weet ik 't! zoo luidt het: Die zijn zal, glimlachte zeegnend,
 Toen de Onöverwinbaaren leeden! die dood was, en leeft, zag
 Hunnen weg vol fmert, en vol Palmtakken! En hij beloont hen!
 Ras befliste de Rechter het lot der fnoode Onderdrukkers;
 't Vlammen-woord der beflifing klonk, en z'ontvlooden de Rechtplaats!
 560 Nog ontvlooden zij, toen er een Cherub met ijrende fchreden
 Door de wolken kwam. Zij waaiden weg, toen hij ging met
 Al den fchrik zijner gramfchap, de Cherub. Er ruischte een ftorm voor
 Iederen magtigen voetftap; nu ftond hij, en ftrekte den arm al
 Dreigend uit, en zwijgende hieldt hij een fchaale vol vlammen
 565 Neêr door de Hemelen: zoo, dat de fchaduw des dreigenden arms op
 De Verreeznen bij Heirlegers daalde! uit de klinkende fchaale,
 Spoedig omgekeerd, goot hij de vlammen toen uit van den Hemel.
 En nog klonk zij, nog ftroomde de gloed om laag op de Rechtplaats,

Toen

Toen de Verderver luid door de Hemelen zwoer: Bij zijn' naam, hij
 570 Heet Jehova! ook Wreeker, en Liefde voor deeze Vroomen!

Hij, hij schiep den Godsdienst, en gaf dien aan zijne Menschen!

Hij slechts wist, wie God is! Verschijnt, te trotsche Bedriegers,
 Goden-scheppers, verschijnt, die den Hoog-verheevnen des Hemels,

Gij, die den Minnenswaardigen dus bij de Menschen ontluisterd

575 Hebt, of hem Helperen gaaft, om nevens hem Goden te worden!

En zij verscheenen. Hen richtte de godlijke Stichter des Godsdiensts,

Welke de groote Verkondiger is geweest van den Zoon, en

Zijn Getuige nog, tot op den avond van 't Oordeel der Waereld.

Hij, als een sterffelijk Man reeds gewoon te staan aan de rechter-

580 Hand des Donders, en digt bij den klank der Bazuine, hij zeide:

'k Zie de velden alle der dampende Aarde met beelden

Van de vreemdste verzinning bedekt! dit waren uw Goden?

Deeze moesten het beeld zijn van Hem, wien de Hemel niet afbeeldt?

Nauwelijks zijn ze zijn schaduw! Gij bleeft zoo gevormd, dat gij 'tvoeldet,

585 Dan ook, wanneer gij van uwe hoogte het diepste u ter neêr wierpt,

Dat de wurm op het veld aan de vliegende wolke niet toeriep!

Noch het dier in den stroom de traane des Lijdenden droogde!

Dat de rijzende Zon geen harten menschlievender maakte,

En den geest niet heilig, die smacht naar rust en naar onschuld;

590 Schoon er op het Outer al reukwerk, en feestlijke vlammen

Eeuwig gloeiën, en schoon de Lofzang stroome naar 't Outer.

Ja, dat voeldet gij, maar gij waart te vol van u zelven,

Om u voor den Verheevnen te buigen, voor welken gij stof waart;
 Maaktet u ellendig genoeg, om nog grootheid te vinden,
 595 In de Stichtren te zijn des nieuwen waans, en der Menschē
 Leidslieden: moest g'ook Onsterflijken leeren, het dier te vergooden,
 Dat slechts dagen kroop! Nu, weet dan: Hij heeft het vernomen,
 Al de pracht, en 't gedruisch uwer Offerhanden, de Hoorder
 Boven de Heemlen, als 't beeld in het bosch, bij Bazuinen en stemmen,
 600 Of als d'Orion te doof was, en niet de paerden deed stilstaan.
 Gij, die de Menschē bedroogt, tot om laag in de diepste ellende,
 En met Goden misleidde, hij heeft hunne ellende vernomen,
 Heeft de ontucht, waarin gij hen storttet, des brasfenden Tempels,
 Heeft vernomen den jammerkreet der Jongkens in d'armen
 605 Van uwen gloeienden Afgod, het juichend geschal der Trompetten,
 Die te vergeefs het geheime geschreeuw des ontfermens verdoofden!
 Ziet, het wierdt voor de Hoorenden luider, hoe meer het de Moeders
 Bleek in het breekende hart verslikten, onmenschlijk geperst, om,
 Zonder des dekkenden sluiers genade, te staan in het bloed, den
 610 Dood der Kinderen toe te lagchen! Nu eischt hij het weder,
 Hun daarheen stroomend bloed! nu wordt de zonde gewroken,
 Die gij uitvondt, met uwe Goden, en iedre verlooren
 Betere daad, die zij hadden verricht, indien gij hen niet tot
 Raazernij verleid, en beneden zich zelven verlaagd had!
 615 Zichtbaar wierdt zijn aangezicht helderder, toen hij het zeide;
 En de Verreezenen zagen 't in zijne Heerlijkheid stralen,

Zonder deksel. Na hem verhief zich Henoch, en ziet een
Purperen waasfem verhief zich met hem. De Godlijke zeide:

Toen ik het kleine leven nog leefde, toen nog de ure
620 Mijner nieuwe Heerlijkheid toefde, toen zat ik niet zelden
Eenzaam onder den Ceder in 't bosch; en golvende winden
Ruischten in den Ceder hun leven; de gantsche Natuur rond-
Om mij voelde; maar ik, ik voelde d'onsterlijke ziele!
Toen reeds overviel mij in uren, die ik nog zegen,
625 Vaak, met zoo onuitspreeklijke nieuwheid en vreugde, de beste
Aller gedachten, o de gedachte van 't eerste der Wezens,
Zoo, dat tot de diepste bewondring de ziel voor 't aanschouwen
Gods al rillende nederzonk; zoo geheel onbevonden,
Was zijn gevoel mij, zoo nieuw! Ik riep, niet de fiddrende mond, want
630 Deeze verstijfde, en de stemme was dood! pas ademde d'adem!
't Leven bleef staan, hieldt zich in! de tijd stond stil! maar al biddend
Riep de ziele luidkeels uit de diepte met al haar gevoel: O
Spreek, wie zijt gij? wie zijt, wie zijt gij, gij Wezen der Wezens?
God! onëindig! de eerste! toen was het eenzaam! gij schoonste!
635 Wezen zonder oorsprong! 't bleef eeuwig niet eenzaam, gij Liefde!
Ach, (nu kwam mij de stemme terug, nu vlociden de traanen)
Ach, mijn Schepper! mijn God! ik vergaa in de hevige vreugden!
Want uw alömtegenwoordige volheid stroomt digt om mij heenen!
Eens, o wees mij, gij dag, steeds genoemd met galmende Jublen!
640 Ging ik naar hem, die mij schiep, doch niet door de Doodsvalleie,

Hoog bij het graf voorbij, naar God. Hij zendt mij, om heden
 U te richten, gij Wijzen vol waan, die trotsch op uw wroeten,
 Op de kleine ziel te hoogmoedig (gij liet ze aan God niet
 Ter verhooging over), onsterflijk zich achtten, en veel zich
 645 Inbeeldden, als zij, naar hunne wijsheid, het Wezen der Wezens
 Dorsten onwikkelen; als zij, van droomen bevlengeld, in 't vreeslijk
 Duister om hoog drongen, hem, die eeuwig is, gantschlijk, gelijk hij
 God was, ontdekten; dan, zijne volkomenheid splitsen, ze maten
 Met eenes Menschens maatstaf; die God van eeuwigheid wisten!
 650 Waaröm niet liever in 't stof, om het duistere u op te klaaren,
 Zijnen Engel, den Dood, verwacht? met vroom bewondring
 Dien niet verëerd, die, hooger dan uw duizlende geest, zich
 In de schaduw miskende, die g'u van zijn Wezen gevormd had?
 Edeler zielen ontroofdet gij 't Werken en 't Loon van de Godvrucht!
 655 Dus sprak de Man, die met God heeft gewandeld. Er stonden nog andre
 Goden-verzimmers, in bange wachtende stilte geschaard, in het midden
 Der geroepenen. Deeze ontvingen tot nu toe hun Oordeel
 Niet; en Christenen waren 't geweest. De rijen der Rechters
 Wachteden ook, en zweegen. Niet ver van den Troon, met de Schaaren
 660 Aller Eerstgeboornen omringd tot het erfdeel des Hemels,
 Stond de Moeder des Zoons des Menschens. Het witte gewaad vloog
 Over den voet der Godlijke; en bloed besprengde het echter.
 Vóór zich zag zij neder met stille en liefelijke oogen,
 Vol van ootmoed. Zoo ging zij, en leidde de zwijgende Schaaren

665 Digt bij den Troon. Ik verbaasde van vreugd. Zoo schoon was haar blik, in
Haare houding was zoo veel blijdschap der Zaligen. Toen zij
Dus nu voor den Rechter stond, zoo sloeg zij haar oog op,
Zag hem aan met het diepste gebed, zonk heenen, en leide
Stil aan zijne voeten de Kroone neder. Zoo lag zij

670 Voor den Zoon, en er kwam van iedere juichende Harpe
Zachter een toon, als in 't Halleluja. De Martelaars allen
Wierpen, rondöm hunne Leidsvrouw, zich op hun aanschijn, en leiden
Hunne Kroonen voor dien, die stierf, en eeuwig is, neder.

En nu sprak de Verzoener: Staat op, mijne Kinderkens, hebt mij

675 Lief, gelijk ik u lief heb gehad, toen bloed uit mijn wonden
Nederwelde, en Maria mij zag. Zoo zeide de Rechter.
Maar Maria weende. Toen breidde zij d'opene armen
Uit naar den Troon, zweefde flikkend om hoog, en zong, dat in 't rond het
d'Opgereezenen hoorden, en naamlooze vreugd hen vervulde.

680 U alleen, U alleen zij het eeuwig gezongen! Hofanna!
Ziet, gij troft den Dood tot op de verdelging! de Zonde
Was te vergeefs Verklaagster voor uwen dondrenden Zetel!
Droog nu, heilige traane, die zelfs in de eeuwige ruste
Dikwijls mijn oog vergoot, als Christenen mij miskenden,

685 En, gelijk den Zoon, mij verëerden, meêdogende traane,
Zwijg nu! de Aarde is verbrijzeld, en in den puinloop der Aarde
Liggen zij allen tot gruis, de schittrende Outers, van welken
Mij aanbiddingen galmden, zoo veel verloochningen Godes.

Ik vernam ze wel niet: maar hij, hij heeft ze vernomen,
 690 Die nu deezen ontfachlijken dag, die Zielen nu afscheidt
 Van den verhevensten Geest, van den Ongeschaapnen Geschaapnen!
 Lof zij u, gij Godmensch, en alle Palmtakken, alle
 Kroonen, Volëindiger, eenig aanbiddenswaardige Heerfcher!
 Toen nog het stof niet was, nog niet, om het stof te bezielen,
 695 Deeze geest, toen waart gij er reeds, toen dacht gij Verzoening,
 Om te verzoenen, die Martelaars uwer ontfermingen wierden,
 Haar te verzoenen, die u gebaard heeft; ook haar te verkiezen,
 Dat zij bij 't hooge Kruis uw laatste geroep zou verneemen,
 Heden der Zegebehaaleren stem, en uw Godlijke stemme,
 700 Dat wij verlost zijn, en in het Gericht der verwerping niet komen!
 Eere, Hofanna, aan Bethlehems Kind! den Dulder! den Dooden!
 Die, vernederd, den eersten slaap in de Krib heeft geslaapen,
 En den laatsten aan 't Kruis! den Wonderbaaren! Verheevenen!
 Dien geen naam, dien de traane niet noemt, den Uitvinder zijner
 705 Groote Verlossing, des eeuwigen Levens! den Zoon van Jehovah,
 En eener Sterflijke! den Allerheiligsten eere, Hofanna!

Maar thans wierdt mijn Gezicht tot donkre gedaanten, die vliedend
 Kwamen, en vliedend verdweenen. Nu hoorde ik dondren, nu Harpen,
 Dan de stem der Roeperen voor Gods Troon; de gedachten
 710 Echter der stemme begreep ik niet: want enkele klanken
 Hoorde ik maar duidlijk, de andre verzonken in 't ruisfchend gestroom der
 Dondren. Het waren telkens nog nieuwe gedaanten, volkomen

Nimmer ontwikkeld, Geboorte en Ondergang. Dan eens ontvloog de
Tijd mij met snelle vlugt, dan ontsloop hij mij draalend. Het scheen mij
715 Jaaren, 't geen dus verdween. Een enkel Tooneel wierdt ontwikkeld.

Lijdenden zag ik beloond! Van de edelste, onschuldigste, grootste
Lijdenden waren 't, die laading op laading d'ellende verdroegen,
Die geheele levens doorduldeden, godlijke Mannen!

Kroonen van 't licht der Schepping bekroonden, en Englen verzelden
720 Deezen. Nu waren al de bewolkte Verschijningen van mij
Eindelijk weggezonden, en ziet, ik zag weêr Gezichten.

Ach op eens verhief zich de ijzingvolste gedaante
Van den eeuwig Dood voor mijn oog. Zoo heeft geen gedachte
Ooit den kring gefchokt van eenen onsterflijken Geest, of

725 Zijnes gevoels verborgenste diepte, als deeze ijzing mijn hart trof!
Want de ontëerdste van alle Gevallenen, d'eerste, de zwaarste
Schande der kruipende Menschen-natuur, de laagsten des stofs, (God
Zwoer in zijn gramfchap, dat het maar stof was!) zij kwamen, de booze
Koningen, om hun vonnis te hooren. Hen riepen geen Dondren

730 Van Gods Troon in 't Gericht, geen Bazuin klank! reutlend gejammer,
Als uit het slagveld om hoog, een nog stervend zuchten van Zondaars,
Die, in ellende ter neder gefort, zij tot zondigen dwongen,

Riep hen met duizendmaal duizend stemmen: Verschijnt voor den Heere!
En zij kwamen. De nacht bewolkt zich niet anders. Een Man, die,
735 In zijn leven door ééa' van hun in ellende gefort, tog

Deugdzaam bleef, stond op van zijn zetel, en zwoer tot den Rechter:

Uitgebreid in drie Zoonen, vloeide eerst mij het leven, gering, en
 Echter te vreden, heen, tot dat deeze onmenselijke Man kwam,
 Deeze Spotter, tot dat, in zijn goud, hij de lijdende Braaven
 740 Minächtte, en aan hem zelve gelijk deed worden. Toen stierf ik.
 Rechter, hen hebt gij gevonnist! Verwerp ook hem. Hij ontroofde
 Mij mijn bloed, en schiep 't naar zijn beeld, en ontrukte 't aan d'arm der
 Onschuld! Richt hem, gij Man der oorspronkelijke onschuld. De plaag van
 Alle Verworpenen kome over hem, die hij plaagen deed smaaken!
 745 Maar uit hunne Heerlijkheid reezen met vreeslijke wonden
 Zeven Martelaars op: Wij heeten hondertmaal hondert!
 Ons te zien sterven was wellust voor 't woedend oog van ulieden;
 En wij zondigden niets. De veilige vogel in 't woud zong
 Aan den Schepper zijn Lied; maar wij, wij mogten 't niet zingen.
 750 In de verwoeste kloove der bergen, bij graven der Dooden,
 Waar, met betraande bloemen, 't gebeente der Broedren begraven
 Lag, en voor den Oordeelsdag rijp wierdt, daar volgden de Bodens
 Uwer woede ons, en lieten niet af, hunne zwaerden te drenken
 Met der Christenen bloed; tot dat, in het rond, der Verflaagnen
 755 Stomme lippen, des doods ontfachlijke filte, op het laatst ook
 Blikken van zachte, gebrokene oogen de Monsters verschrikten,
 Zoo, dat zij vlooden, en hun de lieflijke winden der boschen
 Stormen wierden, en Midder-nacht de zweevende schaduw!
 Maar gij fidderdet toen nog niet op 't met bloemen bestrooide
 760 Leger des brasfens, en digt van onmenselijke Vleiërs omwierookt.

Slaat nu het oog op, en ziet: Die allen hebt gij gedood! O
Ziet ook op naar hem, die de Eerstgeboorne uit den doode is,
Zo gij den almachtigen schrik der Godheid aanschouwen
Kunt. Zijn naam is Jefus! Gij hoordet welêer deezen naam op
765 d'Aarde; het klonk te dier tijd nog niet met de stemme der dondren,
Toen gij den naam daar hoordet, dien alle Heemlen nu noemen!

Als de Getuigen, vol schoone wonden, 't gezegd hadden, hief een
Vroom, rechtvaardig Koning zijn zalig glimlagchend oog op,
Zag op de Vroomen in 't rond: Hoe zal, bij haar naam, ik die kalme
770 Noemen, door welke er zaligheid thans in mijn harte zich uitstort?
Hoe het feestlijke loon vermelden, alleenlijk, om dat ik
Mensch bleef, en nimmer, verblind door den glans der grootheid, vergat, dat
Ik, zoo wel als die ik beheerschte, slechts sterffelijk stof was?

Weest mij gezegend, gij teedre, gij lieflijke, zalige uren,
775 Als mijn hart, bij 't aanschouwen der angst, die Verlaatenen voelden,
Gaarne in meêdogenheid smolt, en dan het eind der becommring
Snel deed naadren. Reeds was het belooning, hun dankende oogen,
Vol van de heilige rilling van Menschen-gevoel, te betrachten,
't Waren reeds Kroonen genoeg, dit vóór mij te zien! doch de Heerscher,
780 Die onëindig beloont, gelijk hij onëindig is, geeft mij
Meer nog van zijne vreugden, en Eeuwigheid bij deeze vreugden!

Thans hief één der Verworpenen ook zijn gelaat uit het stof op,
Waar hij gevonnist stond, en strekte de hand, die getuigde,
Naar de Koningen uit; zoo sprak de Verworpne: Mijn leven

785 Is met schande bedekt! ik ben een gevönniste Zondaar!
 Kenne de hoogheid der ziele niet, die boven het stof der
 Aarde deeze Oprechten verhief; en echter gevoel ik 't,
 Dat gij de verlaaging der Menschen-natuur, boven alle
 Aard-geboornen d'onheiligsten zijt, fins de Zonde geheerscht heeft,
 790 En het Geweeten zijn Vierschaar in stilte nog slechts heeft gehouden,
 't Welk zich nu niet meer op den dag der wraak laat verdooven!
 Dus sprak deeze. Lang had zich Seraph Elóa met doodende
 Ijzing toegerust. Wraake gloeide den Engel in d'bogen!
 Zijn ontfagchelijk boek hing door de Hemelen neder,
 795 En hij rolde 't uit één; toen ruischte 't met ruischen des stormwinds.
 Hieröp sprak hij: Zij is met geene maate te meeten,
 Uwe ellende! haar telt geen getal, haar ontbrecken de naamen!
 Wee u, om dat gij geschapen zijt! Wee, en verderf zonder einde
 Aan uwe zielen! Gij hebt van de Menschen-natuur de waardij, de
 800 Heiligste waardij op het diepste verlaagd. Met gejuich en
 Weenenden dank zouden Englen haar van der Koningen Koning
 Hebben ontvangen! Gij stond verheven! 't Geslacht van de Menschen
 Stond om uw Troonen verzameld! Ruim was de schouwplaats, het loon was
 Groot, om menschlievend en edel te zijn! U zagen de Heemlen.
 805 Alle de Hemelen wendden 't gelaat, toen z'uw daaden aanschouwden!
 Toen zij zagen den moordenden Krijg, het brandmerk des Menschdoms
 Heen door alle de eeuwen! het luidste gelach, het afgrijslijkst
 'Hoon-gelach der benedenste Hel! de eeuwige sluimring

Uwer

Uwer oog, zoo, dat de kruipende lieveling konde
 810 Aan uwe zijde onderdrukken! geen deugd beloond, geene traane
 Afgewischt! Gaat nu, de klank der lieflijke Onsterfelijkheid heeft u
 Vaak betoverd! gij hebt ze verkreegen; maar die niet, waar van gij
 Droomdet! Uw naam is eeuwig, om van het verächtelijkst grauw der
 Zielen te worden genoemd met de wildste vloeken der Helle!
 815 Uwe daaden zijn in des Afgronds koperen bergen,
 Daar, met vuur gegraven in lange eindlooze rijen,
 Alle kenbaar aan de haar eigene onsterflijke schande!
 Daar, daar is geen Tempel des Roems; daar spruit de Laurier niet,
 Om de Kroone uwes hoofds te worden, daar klinkt geen Triumphlied,
 820 Om, met verkwisting van eer, met den stroom des verheffendsten lofs, met
 Al wat de trotsheid betovert, door Zegeboogen ulieden
 Te bezingen: maar jammergeschrei, maar d'ijsselijke stem van 't
 Bloed dat gij plengdet, en d'uitroep der woede, en verwensching tot nieuwe
 Grootere plaagen; zij galmen u toe van de helling der bergen,
 825 Toe uit de dreigende schrik-gewelven van 't eeuwige Duister!
 Laat de wolk bij den Troon zich met haare donderen wapnen!
 Laaten de Englen des doods met ijzeren voetstappen daalen!
 Al de gevonniste Geesten de staarende oogen verheffen,
 Naar den Troon zien! Want de Bessifing grijpt naar de weegschaal;
 830 Haast, haast vliegt naar de Heemlen omhoog de rijzende schaale!
 Toen Elóa het sprak, had alómtegenwoordige filte
 Rillend zich over de Aarde verbreid, en over den Hemel.

Heilig, plegtig en schrikkelijk waren des Richtenden blikken!
Straalden van Almacht en toorn! Hij zag op de Koningen neder,
835 Wendde zijn aangezicht, zweeg. Zoo dra hij zijn aangezicht wendde,
Trilde het onder der Koningen voet in de rotfen-gebergten;
Kwam een storm van den Troon, en in de nachten des stormwinds
Daalden de Englen des Doods om laag. De Koningen vlooden!
Hunner ontfermde geen Aardbeeving zich, om voor het aanschouwen,
840 En het komende zweeven der Englen des doods hen te hoeden.
Slechts een gedachte, en wij zagen d'omscheenene plaats hunnes Oordeels
Reeds verlaaten; nog ééne, en wij hoorden het dondren der Helle,
Welke zich opende! sloot! Nu kwamen de Englen des doods aan
845 't Uiterste van den Hemel rondöm de Gerichtplaats. Zij hielden
845 Zwarte Onweéren opwaards, en zongen Jubel-gezangen!

D E M E S S I A S.

NEGENTIENDE ZANG.

D E M E S S I A S.

N E G E N T I E N D E Z A N G.

Eénen blik op het ernstig Gericht bedekte de Vader
Van het Menschdom door zwijgen. In 't midden van 't groote, gedrongne,
Onöverzienbaare Heir der opgerezene Dooden,
Zag hij Eva staan op een' heuvel, met vliegende hairen,
5 Uitgebreide armen, met gloeiënde wange, met volle
Hartlijke toonen der Moederstemme, gelijk ze nog nooit een
Mensch of Engel vernam, om genade! zij glimlachte weenend,
Haar om genade! smeeken voor haare Kindren; genade
Van den Rechter om hoog! Doch op eens verdween dit Gezicht van
10 Rilling; hij hoorde somtijds nog het lispjen der hemelsche Harpen.
Mededogen scheen het hem eerst; toen vreugde. Maar eindlijk
Had zich ook dit verlooren. Op nieuw zag Adam Gezichten.
Even als of hij ontwaakte uit diepe gedachten, begon hij
Thans weér: Nu zag ik de Maaijers des oogsts dan op en dan neder
15 Gaan langs de Schaaren. Zij gingen ze langzaam met oogen der scherpste
Proeving voorbij, en zagen vol ernst op de Schaaren, en riepen:

Koomt! Toen leideden zij de geroepnen, als sombre gedachten,
 Alle stom, gelijk beelden bij 't graf, toen 'er graven nog waren,
 Naar de Gerichtplaats heen. Hier wierdt een Seraph gezonden;
 20 Deze tradt langzaam vooruit, en bracht het hooge bevel meê:
 Stort op het aangezicht neêr, en hoort het vonnis, dat eertijds
 In het leven der uren de Vroome, doch in zijne ziel slechts,
 Over u uitsprak, en beevend zich waarschuwde zelf niet te vallen!
 Ach ik zag hen verbleeken, en nederstorten op d'aarde!
 25 En zij lagen, en hielden vergruisde rotfen. De Seraph
 Tradt stilzwijgend terug. In den glans der reinere Vroomheid,
 Met de hoogheid des Godsdiensts, dien hij reeds ginds aan de andre
 Zijde des grafs in zijn Godlijkheid zag, verhief zich de beste
 En de beminnenswaardigste Jonger, de eedle Johannes.
 30 d'Ouderlingen stonden in 't rond. Hij verhief zich, om hen, die
 Op de Gerichtplaats gezonken ter aarde lagen, 't ontmaskren,
 Hen, de trotschen; om voor het licht hunne daaden t'ontblooten!
 Even als 't Onweêr des Machtigen, trof hij niet iedere Diepte,
 Iedere Hoogte; hier roerde hij enkel de toppen, den afgrond
 35 Ginds weder aan; liet de schriklijke wolke dan zwijgen. Gij schiept u,
 Zeide hij, eigene deugd; en boven den Troon, waar des Rechters
 Wet, en nevens die ernstige Wet uw Geweeten geplaatst was,
 Hebt gij den Afgod geteld. De Heilige, die naar Jehovahs
 Richtsnoer zelve het teedre gevoel steeds afmat, en echter
 40 Weenend smeekte om ontferming, was niet in zijn eigene oogen

Rein,

Rein, en kende den Heere! Gijlieden waart rein in uw oogen!
Nauwelijks naamt gij de groote Verzoening nog aan. En intusfchen
Hebt gij de eedle begeerte, waardoor gij tot eere geroepen
Wierdt, tot hoogmoed vernederd! met strengheid gewaagd hem te richten,
45 Die u in deugd overtrof; hem met waan en strengheid te richten,
Die eenvoudiger, wijzer en dieper het doolhof van zwaare
Plichten indrong, in 't hart een gefcherpter gevoel van het goede
Opwekte, en dit vuur onderhieldt! u onheilig verftout, de
Zwijgende deugd met den klank haares naams, met haar flikkring in Konings-
50 Hutten, of op andere hoogten der fchaduw-grootheid
Van het Menschdom, gelijk te houden! Gij flichttet u zelven
Zaligheden, slechts Templen van eigen verzinning, op ruste
Vleiënd gebouwd, niet op heiligen plicht. Gij noemdet den naam wel
Der Voorzienigheid; meer echter steundet g'op wegen der Menschen,
55 Op de uwen! Den hooger geest, dien de Schepper u gaf, gij
Hebt hem afgeleid ver van het doel, tot welk gij gemaakt wierdt!
Hebt de zachte Lieder-klanken van 't hartlijke, vroome,
Edele Menschen-gevoel zoo vaak met ruwere toonen
Samengemengd! De daad, het valfche beeld der gedachte,
60 Had dit aanzien wel niet; maar zoo was het hart in 't verborgne.
Dáár was het nacht, dáár daalde die vrede niet, van eenen vijand
Gantschelijk te vergeeven, in filte te zeggen? Mogt die de
Kroon dan verwachten, die voor zijn' Maaker niet rein was? ja zelfs voor
't Eigen gevoel niet rein in de ure der angst, als 't hem fterker

65 Trof, dat hij Mensch is? Die meer niet poogde zich zelve 't ontvluchten,
 En den Verzoener tog niet smeekte om ontferming? tot hoogmoed
 Wederkeerde, tot eigene grootheid? zich zelve verzoende?
 Arme gerusten! Zondaaren uit de Zondaaren! kon dan de laatste
 Onder de dagen alleen u, met zijnen schrik, aan u zelve
 70 Doen herdenken? En echter konde ieder uur van het vliedend
 Leven met kracht u leeren, dat, niet gij zelv', maar een andre
 Vonnist voorbij de grafteé! Aanschouwt de gerusteren alle!
 Ziet nu het doel, dat gij mis hebt geloopt. Een andere weg ging
 Naar het doel. Meer Menschen-gevoel, ootmoedigheid, hebben,
 75 Heetre gebeden hebben de schreden der Zegebehaalers
 Tot bij de Kroone gevoerd! In uren van waakende nachten,
 Hebt gij nimmer, als zij, in diepe smeeking geworsteld,
 Nat van traanen! U nooit geheel ontfermd der ellende!
 Hebt, onder Menschen- en Engelen-vreugden, de hoogste der vreugden
 80 Nimmer gevoeld, van den Ziender des Hemels alleen tot getuige
 Onzer daaden te hebben, slechts Hem! ons vroomer te achten,
 Zaliger, als voor de Menschen de daad, die wij deden, bedekt was!
 Nimmer hebt gij de grootheid des Hoogverheevnen, des Eersten,
 Die van God, zoo 't behoorde, gekend! Gij droomdet ook daarom,
 85 Lagchend, van rust; maar kondet het tot dien vrede niet brengen,
 Die in de traane des boetenden vloede, die slechts om genade
 Smeekte, om genade, door traanen en bloed des Verzoeners verworven!

Toen hij 't gesproken had, klonk de Weegschaal. De lichtere schaal vloog

Niet

Niet volkomen om hoog. Geen nacht, maar schemering wierdt het
 90 Lot der Gevonnisten. Mogelijk rijst hun zelfs vroeg eens de dag op.
 Vol van ijzing stond aan de slinkerhand van den Rechter
 't Heir. De Englen des doods zweefden neêr van den Troon, om Verworpenen
 In de wooning te voeren des eeuwigen nachts. De verschrikking
 Van Jehovah droegen z'in 't richtende oog. Toen zij zweefden,
 95 Rolden er van den hoogen Rechterstoel duizende Donder-
 Wolken hun ijle vlugt achter na. In eenzaamte stilte,
 En met in de diepte gezonkene, stervende, stijve
 Blikken, stond Abbadóna. Een van de Englen des doods kwam
 Steeds hem nader, en nader. Hij zag, en erkende den Cherub,
 100 En bereidde zich om te sterven. Nu wierp hij het sombre
 Oog op den Rechter, en riep uit alle diepten der Ziele.
 't Gantsche Geslacht der Menschen, en op zijn' Zetel de Rechter
 Wendden het oog naar hem heen. Zoo sprak aanbiddend de Seraph:
 Daar nu alles geschied is, en op den laatsten der dagen
 105 Deeze nacht der eeuwigheid volgt: zoo laat u nog eens maar,
 Gij, die zit op den Troon, met deeze traanen aanschouwen,
 Die, sins de wording der Aarde, mijn breekend ooge geweend heeft.
 Zie van den Troon, waar g'op rust, gij hebt tog zelve geleeden!
 Zie in d'ellende neêr, waar wij Gevonnisten staan, op
 110 Den verlaatensten aller Geschaapnen! Om geene genade
 Bid ik, maar laat, o Godmensch Ontfermer, om 't sterven u bidden.
 Ziet, ik omvat deeze rots! aan deeze zal ik mij houden,

Als de Englen des doods, van God heen, de Gevonnisten leiden.
 Duizend donderen zijn er rondöm u, neem één' van de duizend,
 115 Wapen hem dan met Almacht, o Zoon, en doot me, om der liefde,
 Om der ontfermingen wille, waar mede gij thans begenadigt!
 Ach, ik wierd immers ook van u, met d'Oprechten, geschapen;
 Laat mij sterven! Verdelg uit uwe Schepping 't aanschouwen
 Mijnes jammers, en Abbadóna zij eeuwig vergeeten!
 120 Mijne Schepping zij uit, en ledig de plaats des bangsten
 En des verlaatensten aller Geschaapnen! Uw donderen toeven,
 En gij hoort naar mij niet. Ach moet ik leeven; zoo laat mij,
 Van de Verworpenen gescheiden, op deeze donkre Gerichtplaats
 Eenzaam blijven, op dat liet mij in mijne plaagen een troost zij,
 125 Diepnadenkend rondöm mij te zien: Dáár zat op den Troon met
 Helder blinkende wonden de Zoon! Dáár verhieven de Vroomen
 Zich op flikkende wolken omhoog! Hier wierd ik gevonnist!
 Abbadóna zank bij den rotssteen neér. In het snellend
 Vliegen stonden de Englen des doods, en wendden hun aanschijn
 130 Naar den Rechter. Met plegtigheid zweeg het Menschen-geslacht. De
 Dondren verstomden, die onöphoudlijk van 's Richtenden Zetel
 Klonken. En Abbadóna voelde de Eeuwigheid weder,
 Toen hij ontwaakte. Nu drong Gods stem door de wachtende Heemlen:
 Abbadóna, ik schiep u! ik ken mijne schepselen alle,
 135 Zie den wurm, eer hij kruipt, den Seraph, eer hij gevoelt; ik
 Kenne in alle diepten des harten alle gedachten:

Maar

Maar gij hebt mij verlaaten! en die Verdoemden getuigen
Ook tegen u! gij verleidde hen mede! Zij zijn onsterflijk!

Abbadóna rees op, en wrong naar den Hemel de handen,
140 En hij zeide: Indien gij mij kent, en indien gij den bangsten
Aller Engelen hebt verwaardigd, zijn rampen 't aanschouwen;
Zo uw Goddelijk oog de Eeuwigheden doorvorscht heeft,
Die ik lijde: verwaardig mij dan, dat uw donder mij grijpe,
En uw arm zich mijner ontferme, om hier mij te dooden
145 Voor uw aanschijn! ô Heiland, ik zink bedwelmd in des Afgronds
Vreeslijkste diepte; mijn beevende geest ontvliedt het Tooneel der
Eeuwigheid, stort zich om laag, en roept om te sterven, zoo vaak ik
Denke, dat gij mij schiept! ik niet waard was, geschapen te worden!
Zie, waar gij oordeelt, neder, en zie mijne ellende, o Ontfermer!
150 Laat mij maar eens, maar eens, de verheven gedachte nog denken,
Dat gij mij schiept! dat ook ik door het beste der Wezens gemaakt wierd!
En daarna, delg voor eeuwig mij weg van der Scheppingen schouwplaats!
Wees gegroet, gij gedachte, vóór 't naderend afscheid van allen
Die God schiep, aan den Ongeschaapnen de laatste gedachte!
155 Toen de volëindigde Hemel in zijne kringen om hoog rees,
En het eerste Jubelgezang d'Onëindigheid door drong;
Toen met een eenig groot gevoel, 't geen hen van den Schepper
Allen op eens beving, zich de wordende Engelen voelden;
Toen zich de Eenzaame ontdekte aan duizendmaal duizend, gelijk hij
160 Was door de Eeuwigheid heen, en voor 't eerst de hoogste gedachte

Niet alleen meer door God gedacht wierdt: toen schiep mij mijn Rechter!
 Toen, toen kende ik d'ellende nog niet, toen ontwijdde geen smert de
 Hoogheid van deezen Geest. Boven alle die, die ik uitkoos
 Om te beminnen, was God mij de minnenswaardste! een eeuwig
 165 Heil overdekte mij met schaduw geevenden vleugel!
 Waar ik heenzag, omringden mij Zaligheden! Ik juichte
 In mijn verrukking mij toe, dat ik leefde. Ik was, om van 't beste
 Wezen bemind te worden! De duurzaamheid mijnes levens
 Mat ik naar d'Eeuwigheid af, en telde de zalige dagen
 170 Naar het getal der ontfermingen Gods! Nu moet ik vergaan! niet
 Langer bestaan! God nooit meer met diepe bewondring aanschouwen!
 En voor den Troon des Zoons geen Halleluja meer zingen!
 Wordt dan, o eeuwige Geest, wordt nu ontbonden! Volëindigd
 Is het oogmerk, waar toe gij eens wierdt geschapen! Hier staa ik,
 175 Bidde u voor de laaftemaal aan, o gij, die op 's Noodlots
 Donkerste, vreeslijkste hoogte mij plaatste, mij dáár tot getuige
 Eerst van goedheid verkoost; van wraake, onverbiddelijke wraake,
 Toen, zoo dat de Eeuwen het zagen, en 't aanschijn verborgen!
 Hier op zonk Abbadóna op 't aangezicht neêr voor den Rechter,
 180 En verwachtte den dood. En diepe plechtige stilte
 Breidde zich over den Hemel nog uit, en over de Aarde.
 Toen verhief ik mijn oog, en zag langs de Hemelen heenen,
 En ik zag op de gouden Troonen de Heiligen beeven,
 Van het verwachten der dingen, die komen moesten! Ik zag ook,

185 Vóór het Heir der Verworpenen, rondóm Abbadóna, verwachtend,
't Voorhoofd gloeiënd, de middernachts wolken lagen rondóm hen
Onbeweeglijk, zoo zag ik de Englen des doods! Hunne bliken
Keerden zij van Abbadóna, verftijfd, naar den Zetel des Rechters.

Hier verftomde de Vader der Mensehen. De Heiligen zagen
190 Hem, als of hij nog eens onder hen ontwaakte uit den doode,
Toen hij weder begon: Op het laatst, als de stemme des Vaders
Tot den Zoon, als der Jubelen nagalm, klonk van den Zetel
Deeze stemme: Koom, Abbadóna, koom tot uw Ontfermer!

Adam verftomde op nieuw. Toen in hem de spraake terug kwam,
195 Toen hij met vuurig gevleugelde woorden in staat was te spreken,
Zeide hij: Snel, als gedachten der hemelwaards klimmende Godvrucht,
Als op vleuglen des storms, in welken de Eeuwige wandelt,
Hief zich Abbadóna om hoog, en vloog naar Gods Zetel!

Toen hij nu in den Hemel daar heen ging, ontwaakte de schoonheid
200 Zijner heilige jeugd in 't biddende ooge, dat God zag;
En de rust der Onsterflijken kwam in de trekken des Seraphs!
Zoo stond niemand van ons op den dag der Verrijzingen, niemand
Op over 't stof, gelijk Abbadóna in luister daarheen ging.
Abdiël konde niet meer 't gezicht des komenden uitstaan,

205 Drong door het Heir der Rechtyvaardigen heen; met uitgebreide armen,
Juichte hij luid door den Hemel. Hem gloeide de wang; en de Kroone
Klonk om zijn hoofd; hij siddert op Abbadóna ter neder,
En omärmt hem! de Minnende scheurt zich uit zijne omhelzing,

Zinkt daarop aan de voeten des Rechters op 't aangezicht neder.

210 Nu verhief zich alom in den Hemel des luiden weenens

Stemme, de stemme der zachtere vreugd. Aan de Troonen der vier-en-
Twintig Oprechten ontgleedt het gejubel der stillere Harpen,

Kwam tot den Troon des Zoons, en zong van den Dooden, die leefde
Hoe zoude ik uit kunnen spreken, 't geen Abbadóna gezegd heeft,

215 Toen hij opgestaan is bij den Troon, en tot hem zich gekeerd heeft,

Die er op zat. Hij zeide, en lachte Hemelsche vreugde:

O met welke feestlijke naamen, met welke gebeden,

Moet ik u 't eerste noemen, die dus zich mijner ontfermde?

Kindren des lichts, die ik lief had, tot u ben ik wedergekomen!

220 Eerstgeboornen der Schepping, en gij Beërvers der eeuwen

Door de wonden des Zoons, waarheen ben ik wedergekomen?

Zegt mij, o zegt mij, wie riep mij toe? wiens was van den Troon die

Stem, die bij mijnen naam mij noemde? De bron van het leven

Zijt gij! gij zijt de volheid der Heerlijkheid! eeuwige bron van 't

225 Eeuwige leven! Heil is uw naam! Gij Eeniggeboorne

Van den Vader! Licht van het licht! Verzoener van allen!

Lam dat geslagt wierdt! Rechter! Ik wil de Liefde u heeten!

God heeft nog eens op den avond van 's Waerelds Oordeel geschapen;

Want ik was een van de Eeuwig-dooden. Ten laatsten der dagen

230 Schiep hij me op nieuw, en uit mijnes doods omschaduwing riep hij

Mij tot het eeuwige Heil terug, dat niet min onuitspreeklijk

Is, dan Jehovah zelf! Halleluja, o Eerste! een plegtig

Halleluja zij eeuwig door mij u gezongen! Gij zeide
 Tot de ellende: Vergaa! tot de traanen: Ik telde u alle!
 215 Vreugdetraanen, en dank en aanbedding zij Dien op den Zetel!
 Thans wierdt mijn Gezicht tot duifre gedaanten, die vliedend
 Kwamen, en zweefden, en vliedend ver aan den Hemel verdweenen.
 Eindelijk waren voor mij de duifre Verschijningen alle
 Weggezonden; Gezicht was weder, het geen ik aanschouwde;
 240 Jaaren echter, zoo schein het op nieuw mij, waren verlopen
 Tusschen het geen ik het laatst aanschouwde, en 't geen thans voor mij opging!
 Schooner lichtte de glans des Troons, en niet meer ontzaglijk
 Neder, en overstraalde alom het veld der Verrijzing!
 Ver, gelijk nimmer mijn oog had gezien, op een' eindloozen afstand,
 245 Zag ik de Schaarenheiren der Overwinnaaren zweeven
 Hemelwaards op; ik kende de buitenste alleen. Het geslacht der
 Eerste Aarde was het, die eens tot Zee wierdt, toen Godes
 Weegschaal klonk, gelijk nu; toen gewoogen wierdt, al wat van Adam
 Sterfelijkheid erfde, en in een' vreeslijken kerker de Zielen
 350 Aller Dooden ter neder zonken. Thans waren zij allen
 Van de boeijen bevrijd, en zweefden om hoog naar den Hemel
 Met d'Overwinnaars. Al zegenend zag ik de Zaligen na. Op
 Eens deed zich Donder-toon achter mij hooren; 'k zag d'Aarde veranderd
 Worden! Gij Englen des Allerheiligsten! en gij Geboornen!
 255 Zag de met vloek belaadene ver om mij heen tot een Eden
 Worden! Niet anders verrees ik uit stof, en niet anders

Wierdt zij uit puin tot Eden. De Schepping weêrklonk, en de Starren
 Blonken helderder. 'k Hoorde de Donderen nog, en den Hemel
 Zag ik nog straalen, toen, na mijn Gezicht, ik tot u ben gekomen.
 260 Jesus was van den Thabor nedergedaald, en hij stond nu
 Op den oever der Zee Tiberias; nevens hem Englen,
 Doch van hem slechts gezien. Zij brachten uit Waerelden tijding,
 Hoorden snelle bevelen, die Waerelden-noodlot beslisten.
 Eenige naderden hem, en andere keerden zich, ijlden,
 265 Met bevelen belast, die hen deeden verbaazen, die ons ook
 Eens zullen doen verbaazen, wanneer het omkleedfel des eersten
 Levens is nedergezonden, de Geest der sluimrende Dooden
 't Heldre doorzweeft. Om hoog was de Morgenscheemring gereezen;
 En de straal des wordenden dags wierdt verzacht door een' lichten
 270 Nevel, een' fluier, uit glans en witten waasfem geweeven.
 Rust was op de velden in 't rond, zachtâadmende filte
 Uitgeooten. Toen gleedt er een sloopje, langzaam zichtbaar,
 Vol van Vrienden, uit 's wordenden dags verkwikkenden waasfem.
 Naakt bij het overhangende net stond vóór op het sloopje
 275 Cephas. Rondöm hem zaten, met zilveren hair op den scheidel
 Bartholomæus, Lebbæus geleund op een roer; met den vollen
 Vreugde-straalenden blik de Tweeling, met vrolijken glimlach
 Zelfs Nathanaël, zaten de Zebedæieden: Jacobus
 Met de gedachte in den Hemel, Johannes bij Jesus op Aarde.
 280 Toen zij den oever nog meer genaakten, zien zij den Heiland,

Schoon zij hem niet herkennen; intusfchen verëeren zij tog den
 Ernstigen vreemdeling, die daar des morgens, verzonken in zachte
 Rust, zich verheugt over zijne gedachten. J. Ik zag onder alle
 Pelgrimmen, welke de Goden der Grieken, of welke den Stroom der
 285 Zeven monden, en al zijn beeldwerk verlieten, om 't Pascha
 Met ons mede te vieren, en 's Tempels Psalmen te hooren,
 Niemand, die zoo vol was van hoogheid der ziele! Jacobus
 Zeide 't; en Didymus sprak: O mogt de Man, dien w' aanschouwen,
 Eén van die Pelgrimmen zijn der Verrijzing, en thans met den morgen
 290 Hier zijn gekomen, om straalender ons te verschijnen, dan aardfche
 Dagen het kunnen, of Zonnen het kunnen! Lebbæus, gij ziet met
 Scherpe oogen hem aan, met onäftewendene Vorfchers-
 Oogen. L. De trekken beschouw ik des Sterflijken, welke, o
 Thomas, een Hemelling is, ik verwachtte de vlugt, die misfchien zoo
 295 Snel, dat mijn oog het niet ziet, de gedaante-verwisfling zal neemen.
 Maar de Vreemdeling sprak met de Jongeren: Hebt gij ook fpijze,
 Mijne Kindren? Zij hadden dien nacht geen visfchen gevangen,
 Hadden geen fpijze. Nu zei' d'Onbekende: Werpt aan de rechter-
 Zijde van uw fcheepken het net; daar zult gij ze vinden.
 300 En zij wierpen het uit, en van de meenigte visfchen
 Waren zij niet in staat het te trekken. Met grooter verwachting,
 Richtte Lebbæus den blik, die uitvorscht, en richtte hem Thomas
 Op deezen Onbekenden. Edoch de trek, die het net zoo
 Snel belaadde, en daar waar 't gezegd was, vertoonde den Heiland

305 Aan Johannes! Het is de Heere! zoo riep hij met blijdschap!
 Cephas haasste zich, toen hij het hoorde, omgordde zich, stortte
 Zich in de Zee! zwom snel naar den oever om hoog, vol onrust,
 Om den Heiland nader te zien. Hij ziet, en herkent hem!
 d'Anderen haastten zich mede in het schip, en sleepten het net voort
 310 Met de vischen. Nu traden ze aan land, en herkenden, verstomd van
 Vreugd, den Verzoener! Brood, en kolen, en visch op de kolen,
 Lagen vóór hen op 't strand. Brengt, zeide de Godlijke, tevens:
 Van de gevangene vischen. En Cephas sprong weér in 't water,
 Trok het zwaare net vol groote vischen, dat echter
 315 Zich niet scheurde, op het land: en er wemelde leven in 't vischnet!
 J. Kooft, en houdt de maaltijd. Zij hielden dezelve. Gemeenzaam,
 Zat hij met liefde aan den oever, in 't midden der zaligen, en hij
 Reikte hun spijs toe. En de tweede vrolijke maaltijd,
 Na de treurige vóór zijnen dood, was weder geëindigd.
 320 En zij wandelden heen langs de kust. De Godlijke zeide:
 Simon, Jona Zoon, bemint gij mij meer, dan mij deeze
 Lief hebben? Petrus naderde snel, en hervatte: Gij weet het,
 Dat ik u lief heb, Heere! Met innige vriendelijkheid zeide
 Jesus: Weidt mijne lammeren dan! Niet lang, of hij vroeg nog
 325 Eenmaal: Simon, Jona Zoon, bemint gij mij! Cephas
 Voelde het diep in het hart; nog zonder te treuren, hernam hij:
 Heere! gij weet het, dat ik u lief heb. Met innige goedheid
 Zeide Jesus: Weidt mijne schaapen! nu stond hij, en vroeg nog

Eens den getroffen: Simon, gij Zoon van Jona, bemint gij
 330 Mij? En treurigheid kwam in de ziel des Jongers, om dat het
 Jesus ten derdenmaal vroeg. Hij hernam met de stemme der droefheid:
 Alle dingen weet gij, o Heere; ook dat ik u lief heb.
 Wijdt mijne schaapen, sprak de Verzoener. Toen gij nog jong waart,
 Cephas, gordde gij u, en wandelde heen, waar gij wilde.
 335 Als u de grijsheid genaakt, dan zullen, terwijl gij de handen
 Uitsprekt, u anderen gorden, u anderen leiden, u brengen,
 Waar gij niet heen wilt gaan. Thans volg mij! De Jonger verstond het,
 Welke leiding dit was, en met welken dood, als getuige
 Des Verreeznen, hij God verheerlijken zoude. Nu wendde
 340 Cephas zich om, en zag den Jonger, dien Jesus beminde,
 Die aan de borst hem lag bij de treurige maaltijd der scheiding,
 Mede volgen: Maar wat zal deeze? De Heiland hervatte:
 Zo ik wil, dat hij blijve, tot dat ik kome, wat gaat het
 U tog aan? Gij, volg gij mij na! Het oog van de Jongren
 345 Zag thans den Verreeznen niet meer. Zoo verheft d'Oceaan zich;
 En zoo doet hij de golven daalen, en wordt eene vlakke:
 Zoo spreken d'eenzaamen nu van hem, die verscheen, met elkander.
 Ja, ik volg hem na, riep Simon, ik sterf, gelijk Hij stierf!
 Leidt mij, omgordt mij, ik sterf gelijk Hij! Gij echter, Johannes,
 350 Sterft niet als Hij! Gij zijt onsterflijk. J. Gij zijt onsterflijk!
 Riep Jacobus, en hief zijn oog naar den Hemel, van vreugde
 Dronken. Jh. Ik onsterflijk? dar zeide hij niet. L. Maar wat zegt het

Anders: Te blijven, tot dat ik kome? Gij, Jonger der liefde,
 Zijt onsterflijk! dat loon, deeze Kroon, heeft voor uwe trouwe
 355 Hij voor u uitgekoozen! Gij zijt onsterflijk, Johannes!
 Blijde sprak het Lebbaus. Dit wierdt, vervolgde hij, niemand
 Nog ten deele. Ik zegen, gij zalige Gods, u tot deeze
 Groote belooning! Nog iets evenwel doet mij twijfflen. Wij sterven,
 Gaan tot den Heiland, en gij blijft terug! Maar hij is tot den laatsten
 360 Aller dagen tog steeds bij de Zijnen; bij hen in den Hemel,
 En op Aarde bij hen. Gij sterft niet, o Jonger. Nu keerden
 Ze om, en gingen, vervuld met de volgende Waereld, weêr ieder
 Tot zijn beroep in dit leven terug; zij roeiden, en deelden
 't Volle net uit, de vreugd in hun hart, waar ergens een sloopje
 365 Lag, dat ook tot den ochtend, als 't hunne, vergeefs heen en weêr gleedt.
 Zonnen gingen op, en gingen onder, en steeds nog
 Duurde het eerste Gericht des Verzoeners. Vliegende woorden,
 Snellere wenken geboden de Engelen. Deeze getuigden,
 En ontwikkelden vlammschrift; zij rolden de boeken
 370 Dan weder famen, verspreidden maar weinig des vreeslijken luisters.
 Spreekend of spraakeloos zweefden de Zielen. Kort was het Vonnis!
 Trof, als de blixem! omscheen met verrukking, als straalen des Middags!
 Lang reeds had het gerucht van des Heilands Verrijzen, en ver zich
 Heen verspreid; en dat andre gerucht, dat de Jongren hem zagen!
 375 En dat er hoogre Getuigen uit gindsche tenten des Vredes
 Tot de Stervlingen kwamen! dat hij, van welken de Dooden

Dit getuigden, naar Galilæa weêr neder gedaald was,
 Dat hij zich op nieuw openbaarde. Gezondene Vrienden
 Gingen met haaste rond, en verkondigden blijde: Op 't gebergte
 380 Thabor verzaamten zij zich, die op de Heerlijkheid wachten
 Deezer nieuwe Openbaaring. Zij staan in de schaduw der Ceedren,
 Laaven zich niet aan de bron, en breeken geen brood! Als de boden
 't Riepen in de ééne hut, verlieten zij deeze weêr spoedig,
 Om het in d'andre te melden. Nog eens zal de Zondenverzoener
 385 Zich openbaaren. Ook deeze genade beloofde hij. Veelen
 Der verreezene Dooden verkondigden 't mede aan Oprechten,
 Welke dankbaarheids-traanen weenden. O vliegt, zo 't u dierbaar
 Is, om u hier reeds als Engelen Gods te verheugen, naar Thabor.

Lazarus stond in de schaduw der Ceedren op Thabor, en zeide:
 390 Veelen wil hij zaligheid geeven; hij zoude tog anders
 Minder toeven. Eerst zijn er van ons tweehondert verzameld;
 Grooter echter moet het getal zijn van hun, die hij met het
 Eerste genot zijnes erfdeels verkwikken, op die hij van verre
 Uit wil strooijen het licht van dien glans bij den Troon, deeze Morgen-
 395 Straalen der dagen van Eeuwigheid, die hij doorleeft! Nu,
 Wacht dan op deeze rijkere maat der ontferming, zoo vol van
 Hemel, gij Broedren; o wacht op hem, gelijk zij daar boven
 Op den Godlijken wachten. Verheft zijnen naam; geene Psalmen
 Echter des Tempels meer, zingt Psalmen der Erfgenaamen
 400 Aan den Godlijken Zoon! Wien het vuur des Hemels ontvlamt, die

Zinge den Zoon! Laat, die kooft, om zijn aanschijn te zien, ons al prijzend
Vinden, en laaten Hem, die verschijnt, nieuwe Liedren ontvangen.

En de Moeder des Dooden, die leeft, hervattede: Ik leerde,
Zo zich niet Eva te zeer naar een Sterflijke schikte, de Jubel-
405 Klanken des Troons; maar ook met de stemme des Menschen, de toonen
Zijner Broedren op Aarde, wil ik den Verhevenen zingen.

Koom, en zing gij met mij, die God in Magdale's dal voor 't
Leven schiep. Mg. Zou ik, met de Moeder des Hoogverheevnen
Liedren hem zingen, de ongewijde door 's Eeuwigen vlamme?
410 Ik den Zoon zijnen lof uitstaamlen? Welāan, doch van verre,
Volg ik de Moeder. Ik min hem immers! Gij hebt het Triumphlied,
Van Gods Englen gehoord bij de Krib; met de Harpe van Eva,
Hebt gij de Jubeltoon des Troons vernomen, en zijt des
Godlijken Moeder; maar ik, ook ik bemin hem! Vang aan dan,

415 Moeder des Dooden. En Mirjam vattede 't Pfalter, hief 't oog om
Hoog, en verrukking ontstroomde aan de zacht getokkelde snaare.
M. Toen de Englen des Troons om de hut van Bethlehem zongen,
Weende hij! plegtiger wierdt terstond 't Halleluja van hun die
Loofden, toen zij de traan van des Godlijken wang zagen vlociēn!

420 Mg. 'k Viel, ik Zondaarfe, met stil berouw voor zijn voeten,
En, hij ontfermde zich mijner, hij, wien de meēdogende traan in
Bethlem ontvloeide, die 't looven der Englen vernam met genade.
M. In Geihfemane stortte de Godverzoener geen traanen,
Zweet en bloed ontvloeden hem. Dit ook riep luid om genade!

- 425 Mg. Toen hij Jerufalem zag, toen weende hij om haar ellende!
 Wilde de armen vergaadren, gelijk eene hen haare kieken
 Onder de vleuglen vergadert; edoch zij wilden niet komen!
 Hadden geen lust aan den Minnenden, riepen in Gabbatha's Zaal:
 Over ons kome zijn bloed, en 't kome over onze Kindren!
- 430 Ach het vloeyde, en ook voor hun, op het hooge Altaár van
 Golgotha! Wendde 't Gericht toen niet van hem het vervaarde
 Aanschijn weg, en vlooyt? Klonk de Hel toen niet dof naar boven,
 Vol van ontroering voor hem? Wierdt toen niet de eed, dien hij zwoer aan
 God, zijn' Vader, vervuld: Ik wil de menschen verlossen!
- 435 Heeft Jehovah niet den Volëinder met eere gekroond, en
 Prijs, fins hij 't hoofd aan het Kruis in den nacht des doods heeft geboogen?
 Ach naar zijn Heerlijkheid ziet mijn oog om hoog met verrukking;
 Maar ik wende het echter dikwijls naar 't bloedige Outer
 Wederöm heen, en beweene dien, wiens hoofd in den nacht zich
- 440 Boog, gekroond met de Kroone der smaad op den Schedelen-heuvel!
 M. Koom, wij wachten u, wij, met de onrust belaad en vreugd der
 Teedre verwachting; koom, gij, dien niet meer op den berg de
 Kroone der smaad bekroont! niet meer de rotse van 't graf in
 Donkerder nacht verbergt, dan die over Golgotha zweefde.
- 445 Mg. Koom, gij Doodenwekker, gij Magtige, koom, die het leven
 Weér hebt gebracht, gezegend met al den zegen des Vaders!
 Koom, wij zien naar u neêr in de dalen, om hoog naar den Hemel,
 Op de gebergten in 't rond, met hartlijke blikken der vroomen

Teedre verwachting, o koom, o koom tot uw eerste Gemeente!

450 Ziet zoo verwacht, de vreugd in haar oog, en getooid met het onschulds-
 Tooifel, de Bruid op den Bruidegom, zoo ook verwacht u de eerste
 Der Gemeenten, ach u, die opstond om Dooden te wekken!
 Trekt, Gemeenten van volgende eeuwen, met vrolijke schreden
 Naar de grafsteê der eerste; de Heer des levens zal haar en
 455 U verwekken! trekt heen naar de beendren der Vaders, de bloem des
 Oogsts in de hand, en de lippe vervuld met den lof des Ontfermers.

Magdale viel in 't gezang met een roepen van innige vreugde:

Ach zijn hoopjen, de eerste Gemeente vergroot zich geduurig!

Ziet gij, o zijne getuigen, de nieuwe getuigen op iedren

460 Weg zich vertoonen, die uit het dal naar de heilige spitse
 Thabors klimt? hoe, op alle paden ter vreugde, des Pelgrims
 Staf zich sneller beweegt, het stof der voeten nog grauwer
 Opvliegt. O veele gelukkigen, veele verkoornen van Christus
 Ijlen om hoog, om hem weder door God verheerlijkt t' aanschouwen!

465 Mirjam intusfchen liet het gezang en de snaaren weêrgalmen:

Ja, verheerlijk hem, ook met deeze heerlijkheid, Vader,

Zoo dat de eerste Gemeente met hemelsche vreugde het aanschijn

Van den Zoone des Menschen aanschouwe, voor eeuwig zich laave

Door van den stroom zijnes lichts te drinken; en naar geenen troost meer

470 Dorst gevoele, niet dan naar verkwikking smachte, als het zwaerd der

Dwinglanden over hen koomt, als zij, om hun laatste getuignis

Van den Zoone Gods te getuigen, den bloedigen dood nu

Te gemoet gaan! Geen toevende plaag belaade te zeer dan
 Hen die nabij het perk zijn; snel spreek hun bloed, o Ontfermer!
 475 Mg. Zo ook ik tot getuige van 't groote getuignis verkooren,
 Ik verwaardigd mogt zijn, om den bloedigen weg te betreedn
 Naar de grafsteê: zoo keer u, o Zoon des Vaders, wanneer ik
 Langzaam sterf, niet gantschelijk af van de zinkende. Een kruimken
 Troost is genoeg. M. Voor u; maar hem, die uwer zoo teder
 480 Zich ontfermde, voldoet het niet kruimkens te geeven. Wanneer hij u roept als
 Zijne getuige, zoo is er van al uwe plaagen geen plaag zoo
 Schriklijk, dat z' u belette de hemelsche stemme: Maria!
 Weder te hooren, weêr aan zijne voeten te zinken. Dan toeft hij
 Niet bij het graf meer; hij zit op Troon zijner Heerlijkheid, heerscht aan
 485 's Vaders Rechter-hand, hij, voor wiens voet gij dan neêrzinkt!
 Mg. Gij, o gij, die van den beginne uwer Waereld ons lief had,
 Mijne ziele verlangt naar u! Geef dan, o Verzoener,
 Volheid van genade, en thans! Koom! sterk de Getuigen
 Tot den bloedigen gang naar dien eindpaal, waar Palmtakken waaijen,
 490 Waar de Kroonen des loons voor de Overwinnaaren straalen!
 Magdale en Maria zongen 't. Maar veelen der Englen
 En der Verreezenen waren om hoog tot die Schaaren gekomen,
 En met hun ook andre Getuigen. Toen leunde Elóa
 Op zijne goudene Harp, en hoorde de Moeder des Heilands
 495 Zingen. David zweefde nog nader, en hoorde het Lied der
 Moeder, dat vreugde weende. Toen nu de naadrende Vroomen

Haare

Haare vreugde bij 't zingen bespeurden, zoo ijlden zij sneller;
 En zij spraken tegen elkander: Gij hoort, met wat vreugde
 Zij den Godlijken prijst. Veelligt aanschouwt hem haar ooge
 500 Reeds op éénen van Thabors heuvels. Veelligt wel verheft hij
 Daar bij één' van de Ceedren den voet, om zich naar zijne Moeder
 Heen te begeeven? Zij zagen hem echter niet. En er volgden
 Anderen nog, en veelen der Zeventig; zij daar benevens
 Allen, en deeze weenend, die eens hem verlieten; nog veel der
 505 Lammen, Blinden en Dooven, die Christus geneezen had, Dooden,
 Die hij in 't leven terug had geroepen; Dilean, Beor
 Ook, en Samma met Joël, Elkánan; dan Cherubim, deeze
 Ongezien, en de Martelaarskroon, Bethóron en gij, o
 Bersebon, *Englen met Martelaarskroonen, Stephanus, Jofes,*
 510 Tabitha, Portia. Nevens haar speelde het Jongskén Nephthóa,
 Strooide bloemen haar op den weg, pas onfloodene bloemen,
 Spruitfels met loof, ten halve gevormd. Hij zag haar geduurig
 Aan, en lachte geduurig haar onschuld toe. N. Naar den Hemel,
 Portia, loopt niet anders de weg, en uw leidende Engel
 515 Ben ik! De traane der vreugd vloeide dikwijls haar over de wange.
 Schoon geene Moeder, bracht haar tot Jesus een Jongskén, dat digt bij
 d'Eeuwige tenten was. P. De weg naar den Hemel is schoon, o
 Jongskén, ik min den leidenden Engel. N. Ook u heb ik lief, maar
 Meer nog eens dáár, waar aan 't einde des bloemenwegs andere Ceedren,
 520 Andere Palmboomen ons verkoelen, waar eeuwige Lente ons

Toefraalt. Nicodemus en Joseph bereikten die twee, en
 Hoorden hen spreken, en groetten hen toen met den groet van vrede;
 Jesus groet, zoo dikwijls hij zich aan de Zijnen bekend maakt.
 En zij traden naar Magdale heen, en de Moeder des Heilands.
 525 Mirjam zag de Heidinne, en vreugd en verwondring beving haar,
 Dat de Verlosfer reeds nu in den Hemel Portia riep. Zij
 Deed de Harp van het nieuwe Jerufalem snel weder klinken:
 Zoon des Vaders, nog steeds vergroot gij 't getal der Beërvers
 Van het leven, de Schaar uwer Heiligen! Heden verzamelt
 530 Gij u veel, om uw aanschijn te zien, gij door God uit den doode
 Opgewekte! Het wordt op de heilige bergen gegrondvest,
 Vast en hoog op den top gegrondvest, die boven de Starren
 Uitsteekt, het Salem des nieuwen Verbonds! Ja vlieg maar voor uit, mijn
 Blik, verlies u maar in het toekomende. 't Zien des Verreezen
 535 Is wel vreugde, maar vreugde is het ook, langs de rijen dier Eeuwen
 Neder te zien, waar de kleine bron, waar het hoopjen in stroomt tot
 Legerfchaaren! Gij Heerlijke! ach hoe hebt gij begonnen:
 Eerst verscheent g'aan een enkele zwakke Sterflijke, toen zij
 U beweende! daarna uw verheevnen Apostlen, op welken
 540 Banden en geeslingen wachten, en Troonen in 't Oordeel; verscheent hun
 Meer dan eens, om hun sterkte te geeven, eer buiten de Leger-
 Plaatsen zij gingen, om met hun Heiland zijn smaadheid te draagen!
 Toen aan deeze kleine Gemeente! Hoe zette gij 't voort! De
 Boom van Gods kennisse wies, en breidde de schaduw des levens

545 Over de Heiren der Volkeren uit! En thans, hoe voltooit gij 't,
 Zoon des Vaders, geöfferd van 's Waerelds beginne, te vooren
 Lang reeds tot de Verzoening gewijd, eer het hoopje en de Heirschaar
 Nog bestonden. Het Voorhangfel scheurt, gij Englen des Heeren,
 Ach het scheurt voor het Allerheiligste Gods in den Hemel!
 550 Werpt uwe Kroonen neder voor hem, den Daader der Godes-
 Daaden, de Palmtakken neder voor Jesus Christus, die alles
 Heeft volbracht, en zingt het Hallel der duizendmaal duizend
 Schaaren! Maar in verbaazing verlooren, ontzongk haar de Harpe.
 Lazarus, toen hij er thans meer dan vijf hondert gelegerd
 555 Zag voor de Moeder des Heeren, en zich; en wist, dat zij allen
 Heilbeërvers waren, en Eerstlingen Gods, die eens nader
 Bij den Troon zouden Kroonen draagen; en dat ze in het doolhof
 Der Voorzienigheid gingen, gelijk de Wandelaar in de
 Morgenzon de gebaande wegen betreedt: verheugde zich hartlijk,
 560 Wierdt van zijne gedachten van vreugd als op vleuglen gedraagen.
 Op den heuvel geklommen, waar tegen hij rustte, overzag hij
 Eens nog de biddende Schaar der Beërvers, sloeg 't oog nu om hoog met
 Stillen dank; tradt vooruit, hief de hand naar boven, en zeide:
 Christus heeft ons verzameld, de Lammen, Blinden, en Dooven,
 565 En de Dooden! verzameld de Armen van geest, die de hulp van
 God slechts kennen, die niet verstaan, wat de hulp van een' Mensch is!
 Cij, aanstaande Getuigen van Hem die verreezen is, weet het,
 Dat hij u zondt op den Berg der Verheerlijking, om zijnen luister

Daar

Daar 't aanschouwen, en van dien luister eens te getuigen,
 570 Ziet, de Eeniggeboorne des Vaders, die vol van genade en
 Waarheid is, de Christus, aan wien van Eeuwigheid eer zij
 En aanbidding, tot Eeuwigheid! 'k Hef mijn hoofd met des Hemels
 Blijdschap over u op; en smeek van den teedren Ontfermer
 Thans voor ulieden geen Zegen: reeds heeft de Zondenverzoener
 575 U gezegend! reeds heeft u Christus, reeds heeft de Verreezne
 Met de belofte u gezegend, van zich aan ulieden op Thabor
 t'Openbaaren! Hij heeft u daardoor, gij ziet, gelijk ik, in 't
 Verre toekomende in, gezegend met smaad om zijns naams wille
 Onder Vervolgers, met arbeid en zweet, in de moeilijke loopbaan,
 580 En met Martelaarsbloed! Want de Kroon des levens beloont daar
 Boven de verasmaading, den arbeid, en 't bloed aan de Dulders.
 Grootelijks heeft mij God begenadigd, van zaligheid heb ik
 Veel ontvangen, en weenende dank ik den heerlijken Geever;
 Echter zal het getuignis van Jesus Christus mijn bloed niet
 585 Heen doen sroomen! want vroeger gaa ik om hoog, om rondom de
 Tent der strijderen koelte te planten. Gepreezen zij Hij, die
 Mij vooraan leidt, ulieden nazendr, om hoog naar het eeuwig
 Loon, door de smalle poort, langs den smallen bloedigen weg! des
 Middelaars heilige naam gepreezen! in Eeuwigheid Christus
 590 Heerlijke naam en op 't hoogste geloofd! Verdraagt ze tog gaarne,
 Deezen bitteren hoon, die verasmaading, van hun, die des Heilands
 Heerlijkheid loochnen, den Heer niet kennen van Hemel en Aarde!

Want ook zij, die tot God uw getuignis zal voeren, maar welker
 Oog den Verreeznen niet zag, zij zullen den smaad en den hoon der
 595 Christusloogchenaars draagen, den dolk, die, al rookt hij van bloed niet,
 Echter vermoordt! Zij zullen gelooven, aanschouwen! God gaat met
 Stillen gang zijn' verborgen weg onder Menschen; maar eindelijk,
 Als hij het Doelwit genaakt, met den Dondergang der beflissing!

Toen hij 't gezegd had, zag hij in 't rond, en bespeurde in de schaduw
 600 Van een' heuvel een' voorraad van spijs en drank, van de vrucht des
 Halms, en van die der Ranke staan. En Lazarus sprak weêr:
 Zondert brood af en wijn tot het Broederen-maal, zet het neder
 Voor de Getuigen, op dat het geheiligd worde. Gijlieden,
 Welke op zijne Verschijning hier wacht, kooft, laaten wij thans zijn
 605 Maaltijd houden, de heilige Maaltijd van de gedachtenis
 Zijnes doods. Zij hoorden 't met vreugde hem zeggen, en zonden
 Zeven Jonglingen, welke het brood en den wijn van het andre
 Af zouden scheiden; zij legerden toen zich nader bij één. En
 Reeds begonnen er veelen te knielen, en veelen, de traan in 't
 610 Oog, naar den Hemel de handen te vouwen. De Jonglingen brachten
 't Brood en den wijn, en zetten het voor de Vergadering neder.
 Maar, toen nu Lazarus naderde, en stond, en met denkenden blik de
 Vastgevouwene handen hoog Hemelwaards ophief, en even
 Wilde spreken; toen drongen van alle zijden in 't rond, met
 615 Rilling van vreugde, met hunne traanen, de Cherubim, en de
 Opgereeznen, naar Christus Gemcente toe. Lazarus zeide

Plegtigërnfstig, en schein den Geöfferden tevens te smeeken:

Jesus Christus, onze Verzoener, in d'ijlijken nacht zijns

Zwaaren lijdens, wanneer hij verraaden wierdt, om te sterven,

620 Nam het brood, en dankte, en brak het, en gaf 't aan de Jongren:

Neemt, en eet. Dit is mijn ligchaam, ik geef 't voor ulieden.

Doet het steeds, zoo vaak gij het doet, tot mijne gedachtnis.

Jesus Christus, onze Verzoener, in d'ijlijken nacht zijns

Zwaaren lijdens, toen 't bloed hem en 't zweet in Gethsemane afdroop,

625 Nam den beker, en dankte, en gaf hem den Jongren, en zeide:

Drinkt uit den beker des nieuwen Verbonds, gesticht door mijn bloed, het

Welk ik voor uwe zonden vergiet; drinkt alle daar uit; en

Doet het steeds, zoo vaak g'er uit drinkt, tot mijne gedachtnis.

Zij ontvingen de Maaltijd des Heeren met innigen ootmoed,

630 En met het vaste besluit, om getrouw tot aan 't einde te blijven:

En, terwijl zij naderden, of er van wederkeerden,

Sterkten z'elkaar, en riepen zich onderling toe: Laaten we altoos

Verder gaan op den weg, die naar God ons leidt! *Het Kleinoodie*

Is aan den eindpaal eerst der verhevene baane! . *Verfmaading*

635 Heeft hij zelve verdraagen, geleeden, 't geen niemand van ons te

Lijden gezet is! . De Middelaar Gods zij ten hoogste gepreezen

In den Hemel, ten hoogsten op Aarde! Hij heeft ze volbracht, de

Groote Verzoening. Ziet Jesus Christus is binnengegreden

In 't Allerheiligste, d'eeuwige Hoogepriester! . De beker

640 Van het Verbond verkwikke u nog dan, als het hart u bezwijkt, als

In de Martelaarsuure de Ziel u verfmacht! . Gelijk d'Engel
 U, o Moeder, groette, zoo groet, als gezegende Gods, ook
 Mij! Tot zijn' Erfgenaam ben ik gekomen, den Zoon, den Verzoener!
 Wat gaat nu de grootheid der Aarde mij aan? En nog hooger
 645 Vreugde verwacht mij! Ik zal den Godlijken Onbekenden
 Zien, den Onüitgevorschten, den Wonderbaaren! . Ik ben tot
 Zijne Maaltijd des Heils gekomen, er thans toe gekomen,
 Ik, die zoo ellendig was, ja ik zelve! Wanneer ik
 Overstap naar de tenten der Eeuwigheid, is 't weér een tweede
 650 Leven der zaligheid, dat ik aldaar beginne! . De Wijnstok
 Zal ons in 't Rijk des Vaders met hem weér verkwikken! Wij drinken
 Dan de sroomen des levens om niet! . O wanneer tog, wanneer tog
 Zie ik den Hemel open, en Jefus staan aan de Rechter-
 Hand des Vaders? betreede ik den weg des zevenden Jonglings?
 655 Ook dien beker des doods zal ik drinken tot de gedachtenis
 Zijnes doods! . Op 't hoogst in den Hemel, op 't hoogst hier op Aarde
 Zij de Verzoener gepreezen! . Hoe zwaarder het lijden der Waereld
 Over u kooft, hoe luider het schreeuwt naar den Hemel: hoe meer zij
 Ook uw leven met Christus verborgen in God! . Na de Liefde-
 660 Maaltijd ging de Verzoener naar buiten. Gethfemane zag van
 't Nedergeboogne gelaat des Dulders het bloed en het doodzweet
 Druipen, na de hemelfche maaltijd! . Ontferm over mij u,
 Middelaar Gods, ik had u verlaaten, ontferm over mij u!
 Laat mij getrouw zijn tot aan het einde! Ik zaaije met traanen,

665 Laat mij met vreugde maaijen, Verzoener! . Mij wierdt het gezet, om
Tweemaal te sterven. Ach pleegt het sluimren der lieflijke scheenring
Niet op het slaäpen des nachts, na korte waaking, te volgen?
Dan, dan laaft mij de Wijnstok met hem in het Rijk zijnes Vaders!
Zijnes doods gedachtenis! O die hij mij toezondt, Benóni,
670 En gij andere Englen, waar zijt ge? Verblijdt u met mij! Op 't
Hoogst zij in den Hemel gepreezen, op 't hoogst hier op Aarde
Hij, die, tot den dood aan het Kruis, verraaden wierdt! hij, wiens
Bloed reeds in Gethsemane droop, eer hij 't hoofd op den heuvel
Neérboog! O mogt ik Stephanus weg, dien des zevenden Jonglings
675 Wandlen naar Christus om hoog, naar Benóni om hoog, en naar Samma,
Gij naar Simeon, en naar Jesus Christus! dan rukt hij
Weg van het ooge den nacht, en droogt u al uwe traanen!
Ras ontzink mij de nacht, aan mij den leevenden, spoedig
Zal de nacht ook aan u, den stervenden, spoedig, Elkanan,
680 U, den deugdzaamsten Lijder, ontzinken! . Maria intuschen
Riep met luide stem naar den Hemel: Gij Zoon van Jehovah!
Hoogepriester! ik baarde, ik baarde u! Tot dat gij mij roept, zal
Ik uwen dood verkondigen! Ja, ten hoogste gepreezen
Zij in den Hemel de Middelaar Gods, ten hoogsten op Aarde!
685 Toen zij zich zoo versterkten, elkaar reeds woorden des levens,
Als op de dorpels der eeuwige wooningen, toeriepen, zagen
Ze allen Jesus nederkomen van ééne der hoogten.
En de Godlijke ging naar hen heen; reeds stond hij nabij hen.

Ach

Ach verrukking zweefde op eens om het oog van hun allen.

690 Even als 't Lente-gefluis in het Woud in flilte daarheen ruischt,

Even zoo zacht klonk van hun, die fpraken en weenden, het flille

Toeroepen, toen d'overtuiging op hen van omhoog kwam; 't Geloof hun

Wierdt tot Aanfchouwen! Zij zagen hem aan met Hemelsbegeerte,

Zoo, gelijk in de ftraalen der Zon een Wandelaar fmachtend

695 Drinkt, en fteeds nog dorst heeft, en drinkt. Hij weêrhieldt zich niet langer:

Kinderkens, Heil en Vrede zij u. In het huis mijnes Vaders

Zijn veel wooningen. 'k Gaa vooruit, en bereide er u plaatsfen;

Keere daarna in den dood tot een' ieder weder, en neem hem

Tot mij op, op dat hij zij, waar ik ben! Zo gij waarlijk

700 Mij bemint, zoo houdt mijn geboden. Ik bidde den Vader,

En hij zendt u den Troofer, den Geest der waarheid. De Zondaars

Kunnen hem niet ontvangen. Zij kennen hem niet. Maar gijlieden

Zult hem kennen, wanneer hij met u zich verëenigt, en gij met

Hem u verëenigt. Ziet, ik verlaate u niet, als een Moeder,

705 Die in den dood haare Weezen verlaat. Want eens keer ik weder

Als uw Leidsman, die u om hoog tot de hemelfche kennis

Brengt, en tot het eeuwige leven! Reeds hier zult gij leeren,

Dat ik met den Vader verëenigd ben, gij het met mij zijt,

Ik met ulieden. Die, 't geen ik bevolen heb, weet, en

710 Onderhoudt, die bemint mij! dien zal de Vader beminnen,

Ik ook zal hem beminnen, en hem mij zelv' openbaaren!

En nu zag Elkánan op eens den Godlijken vóór zich

Staan;

Staan, onder 't weenende Heir der Getuigen, en roepende zonk hij;
Richtede, als uit den dood, zich weér op! Nog zeide de Heiland:

715 Ja wij zullen hem liefhebben, ik, en de Vader, en komen,
En bij hem woonen. Ik ben de Wijnstok, mijn hemelsche Vader
Is de Landman, gij zijt de ranken. Iedere ranke,
Die geene vrucht draagt, snijdt hij af; en iedere, die vrucht draagt,
Reinigt hij, zoo dat de heerlijke rijker aan vruchten nog worde.

720 Gij hebt mij niet uitverkooren; ik ben 't, die u uitkoos;
'k Heb u sappen gegeven, om vruchten te draagen, te wasfen
In de Eeuwigheid! Hoort naar mijn groot bevel, en het zij u
Laaffenis: want, gelijk mij de Waereld gehaat heeft, zoo zal zo
U ook haaten: Hebt elkanderen lief! Mijnen vrede

725 Laat ik u, geef u mijn' vrede. De vrede der Aarde gelijkt niet
Naar den mijnen. Met rust en onverschrokkenheid moge
Hij uwe zielen versterken. Bemint me, en gij zult u verblijden!
Allen hoorden hem dus de laatste woorden der Wijding
Tot den aanstaanden kamp, en tot het eeuwige leven

730 Zeggen, en zagen hem nu niet meer. Toen uit de verrukking
't Vreugd, en helderheid weder bij hen, en kalmte der ziele
Was geworden, zoo zagen zij digt bij de plaats, waar zich Jesus
Omwendde, en waar hij verdween, het Jongskén Nephthóa, als of hij
Sluimerde, liggen. Zij wilden hem wekken: doch 't zalige Jongskén

735 Was gestorven. Lazarus riep: Gaat heen, en verzamelt
Bloemen, ik graaf hem een graf. Zij gingen, en zamelden bloemen.

Naast Nephthóa verhief zich reeds, om hem ras te bedekken,
 't Kleine heuveltje, tot het welke wij allen eens moeten
 Komen, stof tot het stof. Zij namen het glimlagchend Jongsten,
 740 Lieten in 't graf hem nederdaalen, bedekten hem zacht met
 Aarde en bloemen. Zij strooiden dezelve op de plaats zijner zaaijing
 Uit met volle handen. Zij wendden zich weg, en verlieten
 Thabor. Veelen zagen nog dikwijls om naar den verschen
 Bloemenheuvel: maar droefheid bewolkte het oog niet van hun, wien
 745 't Leven de verreezene Jesus, en 't sterven gewin was.

Die van de Zeventig Thabor beklommen hadden, verlieten
 Thans den berg der Verheerlijking, daalden neder, en kwamen,
 Zijdwaards door paden geleid, in een Palm-boomen-bosch der Valleïe.
 En zij vonden aldaar de heilige Twaalven vergaderd;
 750 Vonden, wie niet van hun op Thabors hoogte geweest was.
 En zij verkondigden al het heil, 't geen de Heere aan zoo veelen
 Schonk, met vlammenwoorden, maar kort. Hoe konden zij spreken?
 Weenen konden ze! Een diepe stilstand, een voorgevoel was er
 Van den Hemel in deeze Vergaadring, ach vreugde, die scheemring
 755 Is van het erfdeel des lichts. Jacobus ontrukkt aan de omhelzing
 Zich zijner Medegenooten. Waar vliegt gij, o Jonger des Heeren,
 Heen? Zijnen Kinderkens zal hij, hij zal hun verschijnen!
 'k Ijl naar hem toef te gemoet gaa ik hem op den Thabor. Hoe zoudt gij
 Treuren, indien hij verscheen, en gij vindt u niet hier! Hij ziet alles,
 760 Weet, hoe ik finacht hem te zien, en waaröm ik hem thans te gemoet gaa.

Laat

Laat mij, ik zal niet treuren. Hij ging. Ras kwam hij, daar hoogre
 Rotfen belommren, en stond, en hief de handen naar boven:
 Heere, Heere God, vaar nog niet op naar uw Vader,
 Ach verhoor mijn gefmeek! Wij hoopen wel allen, dat g'ons nog
 765 Zult verfchijnen; hoe weeten wij 't echter! Verlaat ons, verlaat ons,
 Middelaar Gods, nog niet! Ik heb genade voor u, gij
 Groote Ontfermer gevonden! Ik zal mij in deeze fpelonke,
 Nederknielend, verbergen, uw heil verwachten. O gaa mij
 Dan voorbij, en ik zal van verre uwe Heerlijkheid achter
 770 Na zien. Christus greep hem de hand, terwijl hij nog lag, en hem smeekte,
 Richtte hem op, en zegende hem tot de hemelfche zending.
 En de gelukkige volgde, met vreugdegeroep en met beeving,
 Christus den weg naar om laag in 't Palm-boomen-bosch der Valleië.
 Reeds aan des bergs verwijderden voet befpeurden de Jongren
 775 Christus, en, nevens den Heere, den zaligen Zebedæied gaan;
 Zagen hem helderder fchitteren, dan, federt hij op was gereezen
 Van den dood, zij tot nu toe hem zagen, meer boven het Englen-
 Choor verheven! Zij willen hem snel te gemoet gaan. Een Engel
 Wenkte hen echter: Zij moesten in 't bosch den Heere verwachten.
 780 Denkt g'er wel aan, dit was hun gefprek, hoe wij bij den Olijfberg
 Hem, van Moordenaaren omringd, en de handen in boeijen,
 Zagen? Hoe in het witte gewaad Herodes hem hoonde?
 Hoe Pilatus met doornen zijn flaapen omwondt? op de fchouders
 Van den ftraalenden liet de geesfelen fnerpen? Ach zal hij

785 Reeds zich naar den Hemel verheffen? en is dit weêrömszien
 't Laatste? O scheiding van hem, gij bitterste, bangste, bedroefdste,
 Stomste, gij rampenvolste, onder alle, die bloedende harten
 Ooit van elkander scheidden! zijt gij reeds heden gekomen?
 Scheiding van Jesus Christus! de bergen hupplen voor mij, met
 790 Al de heuvels! De boschen juichen! de dag trekt een kleed van
 Reiner goud aan, de Hemel verciert zich met lieflijker blauw en
 Blinkender purper, zoo is mij het hart van vreugde doordrongen;
 Gij daarëntegen weent? Herinnert gij u, hoe hij 't Kruis de
 Schedelplaats om hoog droeg? hoe toen aan het Kruis. . Hoe hem Joseph
 795 Met het gewaad der Dooden omwondt? De Getuigen des Heeren
 Spraken het onder elkaâr, en zonken neêr op de knieën,
 Toen de Middelaar nader kwam; zij breideden d'armen
 Naar den Verzoener uit, die nu hen geheel was genaderd.
 En hij groetede hen met zijnen hemelschen groet: U
 800 Lieden zij vrede! hij stond voor het aanschijn hunner, en zeide:
 Even gelijk een verftommend Lam naar het Outer gevoerd wordt,
 Ging hij geduldig heenen, en zweeg. Ik zal, gij Geliefden,
 Haast niet meer met ulieden de vreugd des weêrziens genieten
 Hier op Aarde; met u niet van het honigzeem eeten;
 805 Noch van het geen ge aan den oever der Zee in den morgen bereid hebt;
 Niet in de schaduw meer rusten: maar in de tenten des vredes,
 Waar veel wooningen zijn, daar zult gijlieden uw Heiland
 Wederzien, en, met de Vaadren verëenigd der vroege Belofte,

Vreug-

Vreugden der vriendschap smaaken, die 't afscheidneemen niet afbreekt!

210 En hij zonk in zijn Heerlijkheid neder voor de **Getuigen!**

Badt toen met verhevene stemme: De tijd was gekomen,

Om uwen Eeniggeboornen in al zijnen glans te vertoonen!

Ziet, gij hebt hem vertoond, en zijt verheerlijkt geworden,

Vader, door hem! Gij hebt hem de Sterflijken allen gegeven,

215 Om hen uit den dood te verwekken, en 't eeuwige leven

Hun te geeven. En dit is 't eeuwige leven, o Vader,

U te kennen, die d'Eeuwige zijt, en hem, dien gij afzondt,

Jesus, den Zoon en den Heerscher! Ik zie in den Geest, o mijn Vader,

Reeds de volheid der gantsche volmaking! Ik heb u verheerlijkt

220 Hier op Aarde! en ten uitvoer gebracht den raadslag der **Godheid!**

Thans verwachten mij Kroonen aan uwe rechterhand! Geef mij,

Vader, de Heerlijkheid weêr, die, eer wij schiepen, mijn deel was.

'k Heb uwen vreeslijken naam den Uitverkoornen verkondigd

Uit de Zondaars. Gij gaaft mij dezelve. Zij hebben de wijsheid,

225 Die ik hen leerde, ik ben hun **Getuige!** getrouw onderhouden!

Nu bekennen zij ook, dat, het geen ik bezit, ik 't van u heb.

Want ik leerde hen alles, het geen gij zelf mij geleerd hebt!

Zoo ook hebben zij 't aangenomen! de Godlijke Waarheid

Diep in het hart geprent, dat gij, o Vader, mij afzondt!

230 Vader, ik bidde voor hun, en niet voor de Waereld! om dat z'ook

d'Uwe zijn, en om dat wij in elke zaligheid deelen!

Vader, ik bid voor hun! Want ook door hen ben ik heerlijk!

Ik verlaate nu spoedig de Aarde, en keer naar den Hemel,
 Keer tot u, Vader, terug: maar zij, zij blijven op Aarde,
 835 Zien de kwellung der Zondaars nog lang, en gevoelen hun rampen!
 Laat hen, heilige Vader, der hooge kunde getrouw zijn,
 Die zij van hem, die thans verzoend is, eens zullen verkrijgen.
 Laat hen één zijn, als wij; een huis vol Broedren! Ik zelve
 Heb ze bewaard, toen ik nog, gelijk zij, een Mensch was. Ik waakte
 840 Over hunnen onsterflijken geest. Hier zijn ze, mijn Vader!
 Niemand heb ik verlooren! De Zoon der verderffenis, die slechts,
 Heeft mij verlaaten, en heeft het woord der Propheeten bevestigd!
 Doch nu koom ik tot u! Dir spreek ik, terwijl ik nog bij hen
 Toeve op de Waereld, op dat zij aan mijne Heerlijkheid denken,
 845 En zich met mijne blijdschap verheugen. Zij hebben de woorden
 Uwes levens gehoord. Gelijk mij de Zondaar gehaat heeft,
 Haatte hij hen! Ik bid niet, dat gij van d'Aarde hen wegneemt!
 Ach, bewaar hen alleen voor den Geest des verderfs, hun Vervolger!
 Heilig hen in uw waarheid. Uw woord alleen is de waarheid!
 850 Vader, ik liet mijn leven voor hun, op dat zij, gereinigd
 Van de Zonde, voor u verschijnen! Doch, Vader, ik bid niet
 Voor de Jongren alleen. De Kindren der betere Schepping
 Worden mij eens door hun woord, als de dauw uit den morgen, geboren!
 Ook voor deeze bid ik, mijn Vader; ik bid, dat zy allen
 855 Eén zijn, gelijk als wij, en de gantsche Aarde 't erkenne,
 Dat gij mij, Vader, hebt afgezonden! Het eeuwige leven,

Mijne Heerlijkheid gaf ik aan hen, die 'k van u ten geschenk kreeg,

Op dat z' één zouden zijn, tot een eenig Goddelijk doelwit

Allen volmaakt, gelijk wij! en op dat het de Zondaar der Aarde

860 Weete, dat God uit den Hemel mij zondt! en dat hij de Kindren

Mijner Verzoening bemint, gelijk hij zijn' Eersteling lief had.

Vader, ik wil, dat tot mij zich mijne Verzoenden vergaadren,

Dat zij, daar ik ben, ook zijn, mijn Heerlijkheid mogen aanschouwen,

Die, Beminnende, die gij mij gaaft, eer de Heemlen ontstonden!

865 U miskent de Waereld, rechvaardige Vader; ik echter

Heb u gekend, en 't geheim mijner zending, en dat van uw Godheid,

Aan de Verkoornen ontwikkeld, en zal 't nog verder ontwikkelen:

Op dat de liefde, waar meê gij mij lief had, op hen zich uitstort',

En haar Verzoener alleen d'onsterlijke Ziele vervulle.

870 Dus badt Jesus Christus, in straalen nedergezonden,

En hij richtte zich op, en ontweek aan sterffelijke oogen.

Als een verheven Tempelgezag, van de Opstanding, of van 't

Eeuwige licht; als Toonen-verzinning, aan 't Lied evenredig;

Als de stemme des Menschen, en de adem, de snaare, verëenigd

875 Tot het zelfde heerlijke doel, met schoonheid begint, nu

Klimmend voortgaat of daalend, met schoonheid, dan klimmender steeds nog,

Hartlijker, tederder, meer ontroerend, met hemelsche schoonheid

Eindigt; gelijk het alsdan den Hoorenden is (zo ik menschlijk

Spreeken mag van dingen daar boven): zoo was het den Jongren

880 Thans, toen zij Jesus straalende zagen, zijn bidden vernamen.

Maar

Maar zij maakten zich eindelijk op, en keerden met vreugde
 Van Galilæa's Palmboomen weder naar 't wachtende Salem.
 Seraphim wandlen daar heenen met hun, en verdiept in gedachten
 Over het groote begin van 't Rijk des Heeren (zij waren
 885 Thans niet om te verschijnen gekomen), vergeeten de Englen,
 Dat de Jongren hen zien; en nauwlijks bemerken de Jongren,
 Dat het Onsterflijken zijn, die hen verzellen: zoo zeer is
 In de genade der laatste Verschijning hun ziele verzonken.
 Zelfs van hun, die des Heilands Verzoening zoo blijde als hem zelve
 890 Maakte, scheidde Johannes zich af. Hij wilde alleen zijn
 Met zijnen God! en gezonken in diepe stilte der ziele,
 Diep in overpeinzing gezonken over den voortgang
 Van het eindlooze heil, doordoolde hij 't Labyrinth van
 Volgende eeuwen. Hij waagde, vol innigen ootmoed, zich op Gods
 895 Wegen met Menschen-treden; vermiste ze. Maar met verrukking
 Zweefde de wroetende waan om hem heen, en vergunde hem veele
 Vreugden der dooling! naar 's Heeren raad van ons heil, dat op duizend,
 Duizende trappen rijst, den raad voor de denkende Wezens
 Alle, wiens omvang geen Eindige mat, die voor d'Eeuwigheid toereikt.
 900 Maar zoo helder de schijn ook was, die de peinzing misleidde
 Van den gelukkigen: voelde hij echter het vaak, dat een Leidsman
 Hem uit den Hemel ontbrak. Vervuld met de tederste ontferming,
 Stond, bij den biddenden, Salem. d'Onsterflijke zag, dat een sluimring
 Gods op den Jonger viel. Des ingeslaapenen aanschijn

905 Helderde een lach der Englen haast op. Zijne Medegenooten
Bij het Kruishout, en eens bij den Troon voor den grooten Volleinder
Van het Verbond, vondt hem, na het ontwaaken, nog zoo. En hij riep de
Moeder des Heeren, en zijne Moeder, met vreugd in de klanken
Toe: O Moeder des Heilands, ik leerde in die sluimring vol blijdschap
910 Wijsheid, en toekomend geluk. Ach 't was een Gezicht! maar
Anders, dan 't geen ik mij in den waan van d'ontwikking van God had
Voorgefeld. Want ik had het gewaagd naar de verre gewesten
Van ons toekomende heen te wandlen; ik had me onderwonden
Uit te vorschen, ik Sterflijke nog, ik Zondaar, wat God zou
915 Doen! mij onderwonden, om bij die diepte te toeven,
Waar de Engelen zelfs vergeefs begeeren om laag te
Staaren. Ziet, wij waren met hartelijke eendracht vergaderd
In onze hut bij den Tempel. 't Gesprek der kleine Gemeente
Was niet gebonden, en geen gevoelens beheerschte 't gevoelens
920 Eenes andren. O Moeder des Heeren, indien maar d'aanstaande
Groote Gemeenten het pad niet der liefde verlaaten, en 't hobblig
Pad zich verkiezen van harde, van bittere Heerschzucht! Wij zagen,
Ja, wel licht, maar het schemerde zelfs in het licht. Tot het sterven
Waren wij wel bepaald, doch ontbrak tot den laateren dood ons
925 Moed. Wij waren naar eigene zaligheid veel te begeerig,
Om met verloochning te zorgen voor 't heil van andren. Wij wilden
Op deeze Aarde niet toeven! Wij greepen den Wandelaars-staf, wij
Hoopten, smachtten, om haast bij Christus te zijn! Nu verhief zich,

Plotfeling een gedruis, als van een' geweldigen wind rond
 930 Om onze hutte! 't ontroerend gedruis kwam van boven; 't vervulde
 Gantschelijk de hut, waar we in zaten. Wij zagen elkander
 Aan, en vlammen waaiden ons op de tonge. Nog sterker
 Wierdt een gevoel in het hart ons uitgegooten, gelijk we er
 Nooit een gevoelden! Vlammen, hoe leerden wij toen hem beminnen!
 935 Stroomden ons door de ziel, en de schemering week van het licht van
 Onze kennis! Wij waren bepaald tot het latere sterven;
 Waren bepaald, om in 't Martelaarsbloed onze zilveren haren
 Neër te doen daalen! Wij minden wel eigen heil, met verloochning
 Echter, met tedere brandende zorg voor 't heil der Gemeenten,
 940 Welke God koos! wij smachteten wel om bij Christus te zijn, maar
 Gaarne, indien het zijn wil dus gebodt, na de toeving eerst veeler
 Langsaame jaaren; eerst dan, als er Broedren, voorbij ons, in Schaaren
 Waren gegaan, die wij opgebouwd hadden, geleerd en gesterkt, met
 Laaffenis in het leven gelaafd, gelaafd als zij stierven!
 945 Vaerdige Wandelaars waren wij nu niet meer, om naar 't hemelsch
 Vaderland naar om hoog te gaan; wij stonden omgord; de
 Wandelaars staf was opgeligt, om alöm over d'Aard' te
 Zweeven, om hier met arbeid, en zweet, en meenige traanen
 Over de zaligheid hunner te waaken, die gaarne onze Zending
 950 Wilden erkennen; maar ook om ons weg te keeren van hun, die
 Zich des eeuwigen levens onwaard zouden achten, en 't stof, al
 Wijkend, van onze voeten te schudden! Johannes vervulde,

Door het verhaal zijns Gezichts, Maria's ziele met vreugde.

En nu wendde de Lier, met haare helderste Starren,

955 Zich naar de helderste Starren van 't Outer. Dit meldde den Heemlen,

Dat zich de Middelaar nu naar Gods rechter-hand zou verheffen!

Lang reeds voorspelde een duister gevoel aan de Jongren, dat Jesus;

't Geen hij ook niet verborg bij de laatste Verschijning: dat Jesus

Haast nu hen zou verlaten! hij naar zijne Heerlijkheid heengaan;

960 Zij naar de boeijen en smaad, doch die tot Heerlijkheid voerden.

Echter vloeiden hun traanen. Lebbæus weêrhielt zijne klagten

Lang, lang trokken de wolken hem over de lijdende ziele,

Eer 't naar beneden stroomde. Ja, bitter is tog en ellendig

't Scheiden van den Geliefden, wanneer er geen uur tot het weêrzien

965 Vastgesteld is; het schokt de ziel; dringt in 't leven van hem, die

Overblijft, door tot in 't binnenste merg en gebeente; het buigt het,

Stort het ter neder, wat hoogte van vreugd de Vriend ook bereikel

Want, ver heen is de zalige ure des weêrziens verwijderd;

Ze is omfloerst, verborgen in nacht! Geen Engel ontfermt zich,

970 En ontdekt pas flauw met een' enkelen toon, wanneer zij

Met de schrikken zal komen van haare vreugde! Geen Doode

Heeft ontferming, en openbaart, maar van verre verschijnend,

En in scheinring, met éénen toon, wanneer tog de dierbre,

Heilige ure zal komen, gelijk haar geen morgen gebracht, geen

975 Dag bestraald heeft, geen avond met schaduw of Maanlicht omgeeven.

En gij waart onze Broederen tog, gij Dooden van God, gij

Kendet der Menschen lot, en weendet de traanen der Menschen?
 Thomas had de Twaalven en Zeventig bij zich vergaderd,
 Om naar Gethfemane hen te leiden, en samen die plaats
 980 Te bezoeken, waar Christus in d'avond der vroegere scheiding
 Nedergezonken, diep in 't gebed, voor den Rechter der Aard' lag.
 't Was de gedachte van Thomas niet; 't was de leiding des Heilands,
 Welke hem naar Gethfemane bracht. De Godlijke wandelt
 Eensklaps in hun midden. Hij leidt de Getuigen, zij volgen;
 985 Langzaam gaan zij voorbij de grafsteê van Lazarus Zuster,
 Zeegnen de sluimrende Godes. Thans wierden reeds des Olijfbergs
 Paden stijler, Salem verwijderde zich, en de toppen
 Van den Berg reezen grooter om hoog. Nog zwijgt de Verzoener;
 Zij echter spreken droefgeestig de een met den andren. Zij meenen
 990 Iets aan Jesus te zien, dat de naadrende Scheiding verkondigt.
 Dikwijls stonden zij 't harte bezwaard, naar den Schedelen-heuvel
 Zagen zij dikwijls om, en naar de opene grafsteê;
 't Langst naar de laafte. De Minnende was van daar tot de Zijnen
 Wedergekomen! Met deeze laafnis verkwikten de Jongren
 995 Hunne zielen. De toppen des Bergs bedekte onvernomen,
 Vol van verwachting, de zalige Schaar, die tot de Verzellers
 Zijner Hemelvaart Christus verkoos, verreezene Vroomen,
 Zielen mede, de Seraphim alle, die hier hem op d'Aarde
 Dienden, van dien nacht in Bethlehem af, tot op deeze
 1000 Laatste Verheerlijking. Even gelijk op Libanons hoogte

Een der oudste Ceedren de kruin verheft, in de Heirschaar
 Stond ook Gabriël dus. Zij zagen om laag, en zij zagen
 Jesus wandlen, de Jongren met half vervrolijkten kommer
 Achter hem volgen. Nog schitterender straalde Elóa dan eertijds.
 1005 Tot den eersten Hoeder der Aarde, der Aarde, belaadten
 Met vervloeking, was hij verkooren. Dé woorden des zegens
 Had zij vernomen! Verstomd was op haar de stemme des vloeks, de
 Stem in een' storm verkondigd, in dondren gesproken! Zij had van
 Golgotha's hoogte Jesus: Het is volbracht! hooren roepen.
 1010 En deeze grooté gedachte omgaf Elóa met Hemel,
 Den van God verkoornen Elóa. Nog andre gedachten
 Deeden, van Eeuw tot Eeuw, hem op 't lot der Aard' naar beneden
 Zien, tot dat hem een Jongling op 't laatst een Bazuin der Verrijzing
 Bracht uit den Hemel, om tot het Gericht voor de Cherubs te blaazen.
 1015 Jesus was om hoog tot de laatste spits des Olijfbergs
 Met de Jongren gekomen. Nog streeclender winden des stillen
 Wordenden dags omfuisden de arme Gelukkigen zacht, en
 Koelden hen af, die nog zwaar aan den last der sterfelijkheid tilden.
 In hun midden stond de Eeniggeboorne des Vaders,
 1020 Schöon om 't aanschouwen, en schrikkelijk tevens! zoo hadden nog nimmer
 Zijne Getuigen den Heiland gezien, nog nimmer de Englen
 Hem op Aarde! Hij stond in eene hoogheid, die geene
 Snaar, geen stemme des Menschen, geen Hemel-naderend denkbeeld
 Uit kan drukken. Zoo ver van de buitenste Starren om laag het

- 1025 Oog der Gefchapenen zien kon! zoo ver hielden thans uit de Waereld-
 Bollen alle, van alle de Poolen in 't rond in den kring, die
 Reeds onafmeetelijk is, het verfte uit de vlamme Zonnen-
 Stroomen, de Geesten alle, die waasfem, of vuur, of de heldre
 Lucht, of het stof der Menfchen bekleedt, op hem, die volbracht had!
- 1030 Hunne blikken gevestigd. Elóa, de Gods-verkoorne,
 Ziet hen allen, die Christus zien, den onëindigen kring rond,
 Valt voor den Middelaar Gods op 't gelaat, en de ftraalende Kroone
 Werpt hij plegtig ter Aarde neder voor Hem, die volbracht had!
- Christus ftond op de hoogte des Bergs: om hem heen de Getuigen;
- 1035 Ongezien om hem heen de Cherubim en de Verreeznen.
 Minnend breidde hij d'armen uit naar de Schaar zijner Jongren:
 Wijkt van Jerufalem niet! Wacht aldaar op 's Vaders belofte,
 Die gij, toen ik verrees, van mij gehoord hebt. Johannes
 Heeft met water gedoopt; Met den Heiligen Geest zult gijlieden
- 1040 Worden gedoopt. Er zullen flechts weinige dagen verloopen;
 En de belofte koomt! Er vroegen fommige Jongren:
 Richt gij in deeze dagen het Rijk van Israël weder
 Op, o Mesfias? U koomt het niet toe, gij Sterflijken, de uure,
 Die aan zijn macht de Vader heeft voorbehouden, te weeten!
- 1045 Bij die woorden (hij zweeg nog niet), zag de Heiland om laag naar 't
 Vlek Bethaniën. Lazarus wordt verheerlijkt, en ijlend
 Voert hem zijn Engel om hoog, dat hij mede ter Heerlijkheid ingaa.
 Maar gij zult de kracht des Heiligen Geestes ontvangen,

Die van den Hemel op u zal nederdaalen; dan zult gij

1050 Mijne Getuigen zijn in Jerusaleem, zult het in Juda,

En in Samariën zijn, en tot aan het einde der Aarde!

Christus naderde meer, hief de handen om hoog, en aanschouwde

Toen de Getuigen met redere gunst: God zegne, en behoede u!

God doe zijn aangezicht over u lichten! hij zij u genadig!

1055 God verheffe zijn aanschijn op u, en geeve u vrede!

Met dien zegen zegent hen Jesus. Hemel! en Aarde!

En gij allen, Verlosten Gods! nu had het de Heiland

Alles, alles op Aarde volbracht! En ziet de Wolke

Kwam naar beneden, en hief hem om hoog naar den Hemel. De Jongren

1060 Zagen lang den Gekruisfigden na, den Doods-Overwinnaar!

Lang met vreugde weenenden blik, met ontroering der ziele,

Ach met dat zelfde gevoel, dat het onze zal worden, als Christus

Wederkeert, als Rechter der Aarde, op de wolken des Hemels!

En zij zagen hem reeds niet meer. Twee Mannen in witte

1065 Kleeding stonden op eens voor hun oog. 't Was Elóa en Salem.

d'Eene met het blinkender hair, en den goudenen staf in

Zijne rechterhand, sprak tot hen, die hem nauwelijks hoorden

In de bedwelming der lieflijkste vreugd: Galilæasche Mannen,

Waaröm staat ge, en ziet op naar den Hemel? Deeze Jesus,

1070 Welke van u om hoog naar den Hemel gevaaren is, keert eens

Weder, gelijk gij hem zaagt naar boven vaaren. Zij zeiden 't,

Wendden zich om, en wierden niet meer door de Jongren vernomen.

Maar

Maar de Jongren verlieten met dank en prijs den Olijfberg,
Ijlden, en kwamen om laag naar Jerufalem, bleeven te famen
1075 In den Tempel, tot het gebed, in hun eigene hutte
Bij den Tempel, tot het gebed: zoo toegewijd, wachtten
Ze op de belofte des Vaders, dat kracht uit de hoogte over hen, tot
Een getuignis van Jefus, zou komen! dat op hunne hoofden
Uit zou worden gegooten de Vuurdoop des Heiligen Geestes!

D E M E S S I A S.

TWINTIGSTE ZANG.

THE END

D E M E S S I A S.

T W I N T I G S T E Z A N G.

Ver reeds boven de Wolken, verhief zich de Godverzoener,
Met de Schaaren rondöm hem, op 't glinsterend pad naar den Zetel.
Gabriël straalde zweevend voor aan; de vliegende lokken
Suisden aan hem, en hij zong in 't gelispel der guldene Harpe:

Vangt al beevend aan, ademt naauwlijks
Een' zachten Toon; het geen gij waagt te zingen,
Is Jesus Christus lof! het stroomt door d'Eeuwigheid!
't Klinkt voort van eeuw tot eeuw!

Toen deed een Choor van Verreeznen de stem der fiddrende blijdschap
Hooren. De Harpen ruischten met lieflijk geluid, en de Donder-
Galm der Bazuine riep als van verre. Zoo ruischt, langs den berg, tot
Ver naar beneden, het bosch, van de koelte en de zilveren beeken,
Als door de kloove heen, de waterbehoevende Woudstroom
Langzaam aankomt. Het Choor der Verreezenen zag naar den Heiland
Weenend om hoog. Zoo zong het ter eere des Doodsöverwinnaars:

Van Eeuwigheid, van den Beginne, o Zoon!
 Toen er geen Waereld was, geen dag en nacht, of Starren,
 Eer Cherubim in glans des Hemels straalden,
 Toen wierdt ge, o Heiland! Zoon van God! geslagt!

O Lijder, Zoon! geslagt, geöfferd, Lam
 Op Golgotha's Altáár! toen wierdt gij, o Ontfermer,
 Verzoening der Gevallen! Gij zaagt u bloedend
 Van brandend bloed, o Heilige, gij zaagt u dood

Van Eeuwigheid, van den Beginne, toen
 Geen Stroom, geen Zee, geen Dal, geen Berg nog waren;
 Toen God nog 't stof niet schiep ter Heerlijkheid des Licht-rijks,
 Toen d'Aardkloot nog geen graffteé was!

Een van de Englen des Waereld-gerichts liet thans met de regter-
 Hand de Bazuine zinken, toen langzaam weder een Choor zong:

Bloedend lag het Lam! Hij brak op het Pascha
 Zijne beenderen niet, hij, voor wien 't neêrviel.
 Met Ysop, druipende van bloed, wordt snel in 't rond
 d'Ingang der huizen door Juda getekend.

Wee u! die 't bloed des Lams, weel die het dan niet beschermt,
 Als nu de nacht den Aardkloot met zijn verschrikking omgeeft!
 De nacht verscheen. En de Verderver zweefde!
 Stilzwijgend, ernstig neder naar den Stroom.

In gantsch Ægypten rond klaagt een geluid,
 Een dof geluid der stortenden, een droefheids uitroep!
 Want dood lag bij den Troon de Eerstgeboorte!
 Dood zag haar, dood zag haar Moeder en Man

Tot in den kerker neêr! Snel wordt de Zuigling
 Zelfs aan 't gedierte ontrukkt. Slechts in Raméses
 Weérgalmt de lof, en teedre dank des weenens!
 Gij had beschermd, gij huizen rood van bloed!

Klinkender reeds, met helderder snaaren, met luideren donder
 Hunner Bazuinen, stroomde een Choor in dit Zegegezag uit,
 't Waren Cherubs, die vlamden, en blij hun gelaat deden schitteren,

't Ontwerp van 't eeuwig Rijk der Schepping
 Ontfond, en d'eerste stof wierdt tot gedaante!
 Tallooze Heiren, Bewooners en Waerelden
 Waren verbaasd van hun aanzijn, en vlooden!

Zij vlooden voor de Scheppingsstem des Zoons.
 Luiddondrend klonk zij, en beval een' loop in kringen!
 De fraal omzweefde langzaam, snel, de andre fraal!
 Verrukt omzweefde haar de Star-bewooner!

Het eeuwig Rijk des Middelaars bestond!
 Diepzinnigheid en Heerlijkheid blonk in 't ontwerp der Schepping!
 De Zaligheid van Allen! Een betraande weg
 Leidt uit d'ellende zelfs daar heen naar boven!

Gij Erfgenaamen van de grafte, o bezingt!
 Bezingt, gij Erfgenaamen van het licht! gij Broedren
 Van hem, die stierf! den weg van 't lijden naar
 Den Rechterstoel om hoog! Gij oordeelt immers!

Een doolhof was het pad, gij Erfgenaamen,
 Langs donkre rotssteenen om hoog! de nacht des grafs
 Verborg het u. Het bloed, dat u ontzondigt, vloeide;
 En wie verlost wierdt, oordeelt eens!

Iddo's Kleinzoon welëer, toen hij was uit de Sterflijken sterflijk,
 Maar een Zoon der Opstanding thans, ontzweefde aan zijn Choor, en
 Naderde Hem, die voor af wierdt verkondigd, met hartelijk blijden
 Ootmoed; hij liet de Harp voor hem klinken; en ziet, Zacharia
 Vierde den plegtigen dag, waaröp hij de Spruite in 't verschiet zag.

Tradt niet Jofua binnen, daar, waar het neêrgezonden,
 Voorhangfel ons het geheim verborg?
 Echter was hij niet rein, en Satan
 Riep voor den Engel het uit,

Wissel-kleederen gaf hem de Heer, en nam hem 't Zonde-
 Juk van den hals! want zijn Uitverkoorne
 Moest eens komen! De Spruite! zoo klonk 't, de
 Spruite! zoo hoorden het d'Englen in 't rond.

Ziet

Ziet gij kwaamt, Heiland, gij kwaamt! en sedert zonk het
Voorhangfel niet meer neer, en 't geheim is ontwikkeld!
Want hij ging eenmaal in 't Heilige in,
Rein door zich zelve, de Zoon!

Zalig volk, hij noodigt u thans, onder des Wijnstoks
Lommer, u, o Verzoenden, onder den koelen
Vijgeboom! Laat het Pfalter des Offerverbonds
't Feest bezielen!

Spruite, gij kwaamt! zoo klinke, bij het Pfalter, 't Gezang,
Spruite, gij kwaamt! zoo stroome 't Lied des Verbonds
Door de priëlen van 't Feest;
Spruite, gij stierft! en stond op!

O hoe ruischten de Harpen, hoe waaiden de Palmtakken, o hoe
Straalde der Seraphs gelaat, die thans den Heerlijken preezen!

Toen hij uitriep: 't Is volbracht! toen weenden we allen
Luid, die dronken uit den Stroom des heils, toen nam ook God
't Stof tot heil, en tot het licht op. Aan dat stof
Riep Jesus hemelsch, eeuwig heil van 't Kruishout neder!

Toen de Godmensch tot de Waereld riep: Bestaa! toen
Wierdt haar Heir ontelbaar als de drupplen dauws.
Hij schiep ze, op dat hun heil steeds rijzen zou! Aan allen
Riep hij een hooger, eeuwig heil van 't Kruishout neder.

O gij Heirschaar! ver weërgalmde, zeegnend klonk het
 Woord: Volbracht! 't Gezang der Harpen klonk dat woord
 Met d'uitroep der verrukking na! Gij wierdt ontelbaar,
 En zaliger door hem, gij die de knieën voor hem boogt.

Nauwelijks hadden zij dus den Psalm der vreugde volëindigd,
 Toen een glinsterend Choor van Verreeznen, die teedre bezieling
 Overstroomde, de Palmtakken zwaaide der Zege, en den Zoon des
 Heeren toezong met Engelen-droefheid, die zaligheid nalaat,

Gode zij, den Lamme, dat geslagt wierdt, zij aanbedding!
 't Snelc naar Sion hoog naar boven, naar den glans des
 Hemels! O hoe droop van bloed het Altaar Golgotha's!
 Lof zij aan den Zoon des Heeren, die geslagt wierdt!

Lof zij aan den Redder der gevallen Doodbeërvers!
 Dank en prijs den grooten Zoon! Gij riept het Heir der
 Starren uit den nacht te voorschijn! Licht, als Stroomen,
 Vloeide uit hem, het boog zich snel, en tradt den draaiking in!

Gode zij, den Lamme, dat geslagt wierdt, zij aanbedding!
 Jubelprijs den grooten Zoon! Gij riept hen, die de dood trof, uit
 Den nacht der ijslijke verwerping! O hoe zijn
 Zij aan den afgrond des Verderfs ontvlucht!

Maar

Maar een ander Choor van Verreezenen zag met den vroomen,
Tederen blik der ontferming om laag naar de liggende Aarde.
Ach! ook zij waren daar in hutten geweest, en in graven!
Daar verreezen! Zij zongen den Redder der sterflijke Menschen.

Gode zij, en aan den Zoon zij, nu hij gaat naar God, aanbidding!
Werpt de Kroone, werpt in d'optocht des Triumphs,
Gij ook, Englen, uwen Palmtak
Voor den Troon, om dat hem God u gaf.

Pellegrimmen! die vernederd in d'ellende heenen wandelt,
Vol van drukkend lijden, weent gij nog?
Daar ge, als d'Englen, echter voor den Troon eens
In Triumph u neêr zult werpen!

Zoo! en met den dank, en met den prijs zal Jesus leiding,
O Dulders, u beloonen. Elk, die, tot aan 't eind getrouw,
Gewilliger d'ellende droeg, hij triumpheert
Dien heerlijken Triumph.

Zwijg dan, o gij traane, die in smert vertroosting weent,
Maak hun hart niet week, vertroost niet meer!
Is er dan aan d'eindpaal geen Voltooiing?
In de doodsvallei geen Vreugdgezang?

Toen zij het zongen, zoo zagen zij ver bij de schitterende Aire
Zielen, en Cherubim, welke de Zielen om hoog naar den Heiland

Voerden. De Cherubim vloogen de vlugt der verrukking; de Zielen
 Zweefden met fiddrende vreugde daarheen. Haar Verzoener aan 't Kruishout
 Had geroepen: Het is volbracht! Godvreezende Dooden,
 Die in graven onlangs en vlammen de Sterflijkheid lieten,
 Zielen uit alle Volkren, uit alle Winden der Aarde
 Waren 't. Zij wierden fins de Voltooijing, gelijk hij gebodt, tot
 Op den tijd des Triumphs, in de boschen der Aire verzameld.
 En de beevende Schaare zweefde altoos hooger. Zij riepen,
 Weenden, riepen 't geroep der verbaazing over de Godheid,
 Ach het eerste geroep! Een Choor Verreeznen ontving met
 Jubel zijn begenadigde Broedren, terwijl het hun toezong:

O zij komen om hoog! Zwoegende wandelden zij
 In 't bange sombre pad des doods. Bevrijd, ver heen
 Gevlooden zijn die Zaligen van hunne smert! Verrukking is
 Hun weenen naar om hoog, 't is droefheid eener hemelrust.

O gij wellustgevoel! 't lot van den Mergezel daár
 In 't bange pad des doods! 't lot van den Mergezel hier,
 Ook hier, waar God beloont, aan d'eindpaal met Voltooijing!
 Wie spreekt geheel u uit, gevoel vol Zaligheid?

Klonk er ooit eene Harp zacht genoeg? lispelde ze ooit,
 Om 't uit te spreken, zoo als 't is? klonk ze ooit zoo hemelsch?
 Krijstalrivier, gij Palmboom bij den Stroom, en gij ó Hoorster
 Sions, heeft de wind u ooit nog zulke Toonen aangebracht?

Maar

Maar de verrukking van 't nieuwe leven beving deeze Zielen,
En dus stroomden zij in de Heirschaaar der Zegebehaalers:

Ach, tot den Triumph zweeven wij omhoog,
Englen! en gij Lichtbeërvvers! tot des Heilands Hemelöptocht
Komen wij! O Dood, gij zijt enkel vlugt naar 't Heil-genot!
Graven, ijzing, gij zijt vreugde, Hemel en zijn zaligheid!

Godlijke! neen, de wellust des gezangs, de
Wellust des gevoels noemt uw naam niet volkomen!
Koning der Waereld! Koning der Waereld! zwak en maar van verre
Roept de Zege, galmt zijn druisfchen u in Jubeltroneen na!

Ziet, van de Schaar van hun, die gij, o Heiland,
Stervend verzoend, o Heerlijke! verhoogd hebt,
Wij zijn ook van deeze; zijn in 't wachrend veld gezaaid,
Waar gij, in het Oordeel, oogsten zult, en dan verheerlijken.

Hemelsche Jonglingen, Seraphim, welke aan den voet van de Ceedren,
Gabriëls en Elöa's, als bloemen bloeiden, zij konden
Bij dit feestlijk gezicht niet meer aan 't gevoel hunner vreugde
Weérstand bieden. De snaaren ruischten met vliegende haaste:

Hoe de vreugde, hoe de blijdschap, hoe het juichend
Heilig, hartlijk Zegelied
Nagegalmd? en hoe den prijs
Der Volëindigden bij 's Heeren Troon?

Als gij alle nu, gij Schaaren, ter genieting,
 Alle van het fombre pad des grafs
 U ter Heerlijkheid verheft, tot het aanschouwen
 Van den volkomen Zaligen!

Niet het Pfalter alleen, en niet alleen de Bazuine
 Klonken in de feestlijke Chooren: Snaaren, die zachte
 Wellen waren, die ingehoudene suizende lucht, die
 Tedere toon der Minnenden waren, ook deeze, zij galmden;
 Ademen mede, die dikwijls tot stormen wierden, en wierden
 Dondrende weêrklank, en inwijdingsklank van wandlende Sphæren.

Jesus Christus beheerschte zijn Volk van Abrahams roeping
 Af, tot op den dag, toen hij weende in Bethlehems hutte.
 En de Chooren van 't blijde Triumphheir bezongen de wondren,
 Die onder 't Volk van genade en gericht de Verheevne volbracht heeft.
 Vuuriger reezen hun Psalmen om hoog. Van wonder tot wonder
 IJlden zij voort met de snelle keus der verrukking. Naar maate een
 Flikkerend Choor onder 't zilbergeklank der snaaren daar heen vloog,
 Zong 't aan een ander straalend Choor toe, dat pas de verrukkings
 Juublen terug hieldt. Maar Englen des doods hieven 't ernstig gezang aan:

Zee! gij stond stil! Jehovah beval 't! Een Wolke des dags, een
 Wolke des nachts zweefde het Heir van het Volk van Gods Wet na.
 God verschrikte en trof uit de Wolke
 Pharaös Ruiters en paerd!

Zwee-

Zweegen, edoch nog klonk de Bazuine. Mirjam vernam ze:

Voor den dans in reiën trad ik prijzende voor uit,
Amrams Dochter: Woedenden, u wierdt de Zee tot graf!
In de vreesfelijke baare
Zonk, gelijk het lood om laag zinkt,

't Paerd, en d'Oorlogswagen, en de Ruiters in zijn harnasch,
Pharao zonk zelve neêr! God zag verstoord om laag
Uit de Wolk in vlammen, en d'Ontroerden
Vlooden in den stroom der Zee!

Engelen ijlden, en keerden het oog er van af, voor Abirams,
Ijlden voor Korahs verwerping voorbij, en voor Dathans; zij zongen:

O die stem van angst, die uit den Afgrond roepend
Dof weêrgalmde, en vruchtloos naar het licht uit wolken stofs
Naar boven klaagde! stervend nu nog ijsfelijker zweeg,
Verstomd nog meer verschrikte, dan zij stortend weeklagt uitriep!

Eéne blik lieten slechts op het puin van Jericho vallen
Zij die preezen; het ruischte maar eens hun neêr van de Harpen

't Bazuingeklink der Legerfchaaren, welke diepäänbiddend
Heenentrokken, onheildreigend klonk het om den muur der Palmstad!
De doodsdag kwam als nacht! en 's Heeren Heir toog aan!
Geducht zonk Jericho; en dondrend vloog het puin op.

Harpen hoorde men thans, bij die Harpen Engelen stemmen

Juda, hoe lieflijk viel u het lot! Bethlehems blonde
Zoon speelde daar heen, ligt als een ree!
Nu wierp hij den staf neêr, en trof den Gathæër,
Die de benden des Heeren hoonde!

Toen verhief, o Juda, uw God den Jongling,
Gaf hem goud om het hoofd, gaf hem het gulden gezang!
Verwierp den weêrspannigen Benjaminiet,
Verwde Gilbóa rood met zijn bloed.

David zag van verre den Zoon, den Heiland;
Toen vloog de vlugt der Psalmen! en Jubel galmde
In 't hoogre Choor, de lof
Des Scheppers en Ontfermers!

Andere Pfalteren klonken, en andere stemmen der Englen:

Hij badt, en een bevel van 's Heeren Troon
Deed vlammen uit de hoogte neder storten!
Weldra verzonk het Offer in den gloed,
En opwaards brandden bij 't Altáár de waatren.

Uit hun Choor zweefden zeven Cherubim uit naar den Ziender,
Welken God verhevenheid schonk, en veel verre voorspelling.

En

En gij zwijgt? die Cherubim voor God zaagt staan,
Ernstig, bedekt, ons bedekten de vleuglen!
Van den Psalm der opgetrokkenenen tot 's Heeren Troon
Beefde de Tempel!

Ik verstomde, toen ik voor God u staan zag,
Ernstig, bedekt, u bedekten de vleuglen!
Van den Psalm der opgetrokkenenen tot 's Heeren Troon
Beefde de Tempel!

En gij riept: Heilig is Hij! ach heilig,
Heilig is Hij! Talloos zijn ze, die God aanbidden!
't Galmt van zijn' roem voor de hoogte des Troons,
Ook in het stof!

En hij zweeg in gedachten verdiept van den Waereld-beheerscher.
Maar niet lang, en hij wenkt den Bazuinen, het Lied te verzellen.

De eedle Jonkvrouw Sions verächt u, Trotsche,
Zij spot met u! de Dochter Jerusalems schudt
Het hoofd u achter na! wien hebt gij
Gelasterd, wien gehoond?

O tegen wien verhief zich 't geluid uwer stem?
Uw oog hebt ge opgeheven tegen den Heiligen
Van Israël! Hebt gij niet God Jehovah
Gehoond, en niet gezegd:

Ik heb den top der bergen met de meenigte
Van mijne wagenen beklommen! heb de zijden
Des Libanons beklommen. 'k Hieuw zijn Cedren
En zijne Dennen af!

Tot in zijn laatste herberge, in het woud des schoonen
Velds, zoo verre ben ik doorgedrongen!
Ik groef, en dronk uw wateren, mijn voetzool droogde
De Zeeën Isrels uit!

Vernaamt gij niet, dat al, wat thans geschiedt,
Reeds lang te vooren door mij wierdt gedaan?
'k Formeerde dit, bereidde 't alles toe
Van oude dagen her?

Nu laat ik 't komen! Steden van hooge muuren,
En heuvels vallen neder tot woeste hoopen!
Schaamte, en ijzing des doods doet den arm der Strijders
Ter aarde nederzakken.

Als 't gras des velds, zoo worden zij! en verdorren,
Als groene scheutkens! als het hooi der daken!
Verbrand, nog eer het staat! Ik weet, o Trotsche, uw zitten,
Uw inkomen, en uitgaan!

Ik ken de woede, waarmede gij tegen mij woedt!
Om dat gij dan zoo tegen mij gewoed hebt, en
Uw woeling voor mijn oor is opgekomen,
Ik hoorde z'op mijn' Troon:

Zoo zal ik mijnen haak u in de neuze,
En mijn gebit u in de lippe leggen,
Ik zal langs d'eigen weg, langs dien gij kwaamt,
U doen terugge keeren!

Vuurig zong hij 't. Op nieuw begonnen de zeven Verzellers:

O ontvliedt dan, Sanherib, haast u naar Nisrochs
Offer! Nog klonk Sions heuvel om laag
Het dreigen des Propheeten-gezangs,
Toen reeds de Vervulling den dondrenden voet

Ophief naar 't Goddelijk oordeel! Roodächtig rees
De dag; het veld der Asfyriërs, stom en vol lijken
Lag het! hun woedende Koning
Was met ontroering gevluht!

Maar de Ziender der Heerlijkheid Gods bij de Chebar ontrukte
Zich, met een twaalfstal Jonglingen, Englen en Menschen, aan 't schitterend
Choor des feestlijken Heirtochts. Reeds klonk hunne vlugt, maar de snaaren
Zweegen nog. En zij zweefden aanbiddend voorbij den Mesias.
Vreesfelijk schoon was hun straalende zwaai, en hun hemelsch aanschouwen,
En de vlam in hun oog. Zij begonnen voor Juda's Beheerscher:

Wreeker, hoe dikwijls hebt g'uw verkooren
 Lijdend Volk gewrooken! hoe verbrijzeld
 Hunne Verstoorders! doen stroomen hun bloed! Nimmer ontkwam u
 Hij, die naar bloedgierigheid smachtte.

Was niet het schrikkelijk Nijlgedrocht aan het geslacht van
 Asfur gelijk? Asfur had Libanons pracht, gelijk zij
 Rijst om schaduw te geeven. Hij stond met loof
 Vol gelaaden, en hoog van stam!

Waaren rondöm hem maakten hem groot! en d'Afgrond
 Maakte hem hoog! Rondöm des verhevenen planting
 Ruischten er Stroomen; aan andere boomen
 Zondt hij beeken in 't Veld.

Daaröm verhief zich hooger zijn stam, hooger dan andre
 Boomen des velds! hij ontving water genoeg,
 Om zijne takken en scheuten volkomen
 Uit te doen spruiten, en ver te verspreiden!

Nestelden er geen vooglen op hem? telde 't gedierte
 Niet ontelbaar onder zijn scheuten? zaten er niet
 Groote Volkeren onder de schaduw des hoogen,
 Des van bronnen dronkenen booms?

Ceder des Heeren, waart gij als hij? en, o gij Denne,
 Waart ge als zijn tak? gij, o Kastanje,

Als

Als zijne lange en heerlijke scheute? Boven alle boomen
Stak hij uit in den Hof van God.

Had hem de Heere zoo schoon niet gemaakt, zoo met digte
Takken verhoogd, dat de boomen in Eden, in Gods hof, hem
Alle benijdden? Doch om dat zijn top zoo
Opwies naar den Hemel om hoog,

Daarom verhief zijn zwellend hart zich opwaards,
Over zijne hoogte! Wreeker, gij gaaft hem in de hand des sterksten
Van de Tyrannen, om naar zijn verdiensten
't Hem te vergelden!

Dwinglandij van vreemden roeide hem uit, verstrooide hem! Op Bergen,
In de Valleiën, en bij alle Stroomen,
Lagen ter nedergestort, en verbroken,
Zijne takken, en scheuten in 't rond!

Schaduw was hij den Volkren niet meer, en bij Schaaren
Trokken zij af! Op den stam des gevallenen
Woonden nu de vooglen des Hemels,
Op zijne scheuten de dieren des Velds!

Nedergestort door den schrik, verheft aan de Waatren
Dus zich hovaerdig geen boom; en bij de Stroomen
Steekt er uit digte verkoelende takken
Geen kruin meer omhoog!

Want ook zij moeten daalen in het graf, in den kuil der dooden,
 Zij, voor wien zich het Aardrijk in het stof werpt!
 Asfur daalde neder ter Helle,
 En zij treurde ver om hem rond!

De Afgrond bedekte zich, met de Stroomen, en de Waatren
 Vloeiden niet voort! hun Libanon stond,
 Als in 't rouwgewaad, zwart! ook 't geboomte des Velds
 Verdorde om hem!

Toen hij met gedruisch neder in de Helle,
 Neder met storm stortte, toen ontroerden
 Alle de Heidnen. Boomen van Eden in den Afgrond,
 't Beste van Libanons Woud in 't

Onderste der Aarde, troosteden zich! Ja de Heerfchers
 Allen, zijn arm, die eens onder zijn fchaduw
 Zaten, zij waren met hem neder gedaald
 Tot de Schaar der Verflaagnen.

En zij zweegen. Zoo toeft met korte poozen het vreeslijk
 Beeven der Aarde, om weldra weêr naar den Hemel te zenden
 Stof uit puin, en der ftervenden jammergefchreeuw! Zij begonnen:

Als den Asfur, o Zoon, hebt ge ook Ægyptens
 Koning gefort. Hij fprong in den Stroom, die Zeedraak,

Zijn

Zijn voet beroerde het water,
En de rivier wierdt door modder bewolkt!

Toen hij uitriep: Mijn is de Stroom! Ik heb voor
Mij hem gemaakt! zoo spreidde de Heer zijn
Net over hem uit, en een groote Vergaadring
Trok in Gods garen den Miltenden op.

Zwaar, en in het gedrang hingen de visfchen
Langs de fchubben hem neder, zoo trok hem God
Op uit den Stroom, en wierp hem op 't Veld,
Riep de vooglen des Hemels naar 't aas,

Riep het gedierte dat kruipt in het ftof, en
't Roovend gedierte. Het aas lag op de Bergen, tot ver
Naar beneden in 't Dal, en het vervulde het Dal!
't Bloed van den Verworpenen rees

Op langs de kust, waar het eertijds zwom, het
Drong langs de Bergen om hoog, de beeken des Strooms
Wierden in 't rond bezoedeld van bloed! Want
In de groeve ftiet men hem neêr!

In de Helle ontvingen hem die, die ook eens
Helden waren, als hij, en vermoordden!
't Zwaard heeft hen allen neder doen ftorten!
En nu liggen zij bij de Verflaagnen!

Dáár is Asfur, mét zinnen gantschen hoop, zinn graven.
 Zinn rondöm hem! Zwaerd, gij wierpt hen om laag!
 Diep is in de klooven het graf van
 Hun, die eens den Aardkloot verschrikten!

Dáár is Elam, met zinn geheele Heir, zinn graven
 Zinn nabij hem! Zwaerd, gij wierpt hen om laag,
 Wierpt in den kuil vol schande neder
 Hen, die eens den Aardkloot verschrikten!

Dáár is Mefech en Tubal, daar liggen ze op 't Veld!
 Zij en hun Heir, vol schande, van wapnen beroofd,
 't Zwaerd had men onder hun hoofd niet gelegd!
 Van der Verworpenen gebeenten, die eens

d'Aarde verschrikten, is 't Veld wit in het rond.
 Pharaö, op u stonden de voeten des Helds!
 Nu sluimert gij midden in 't Heir der Verslaagnen,
 Onder hen allen die 't Zwaerd heeft getroffen!

Dáár is Edom; zinn Koningen, Vorsten alle
 Liggen in 't rond diep in het sombre des kuils!
 't Zwaerd heeft ook deeze neder doen tuimlen,
 Bij de Heirschaar der andre Verslaagnen!

Dáár is Sidon, zinn Volkeren zonken met hun.
 Bloedige schaamte bedekt der Vorsten gezicht,

Dat

Dat de slag hen in heeft gehaald, hen
Stout in den kuil heeft neder doen daalen!

Pharaö zag rondöm zich in 's Afgronds nacht
Al de Verlaagnen verzameld! verkwikking, troost,
Over zijn eigen ter nêr geveld Heir,
Was voor hem het ontroerend gezicht!

Want gij hebt uwen schrik, Waereld-rechter, uw schrik,
Aan den gantfchen Aardkloot gegeven!
Pharaö en zijn Heir hebt gij, ó God Verderver,
Diep in de Helle neder gestort!

Zichtbaar alleen voor 't onsterffelijk oog in den afgrond des Hemels
Lag op de wandelende Aarde Jerufalem! Englen des doods zien
Op haar neder, doch wenden weldra van haar naar Gehenna's
Dal hunne blikken. Nu zingen de Englen des doods met een ernstig
Treuren, terwijl hun Bazuinengeroep, als de Donder van verre,
Klonk; dof klonk, als golven der Zee tegen klippige kusten.

Gaa onder! Gaa onder, gij Godstad!
In krijgsgeschreeuw! rookdamp! en stroomen van gloed!!
Verzink, gij die Jehovahs arm van u wegstiet!
Wees puin, o gij Godstad!

Uw Koning sprak doodende woorden!
En Romen voert z'uit! naar het aas snelt met gier-blikken d'Arend!

't Ernstig wraak-oog vlamt in der Veldheeren aanschijn,
Welke God tot haar ondergang roept!

De Ploegers zaaijen verschriklijk
Het zoutzaad! God strekte over u, Dal des Gezichts, het meetsnoer
Uit! Het was Hij, die opöntboudt tot Triumphen!
Waar hij mat, klonk de Trompet van woede der Zege.

Bloedëischende riept gij den vloek, o
Juda, van 's Heeren Zetel! schreeuwde niet raazend uw mond?
't Bloed van den Zoon! maar de daad schreeuwde het raazender nog.
Romens Veldheer verhoort u. Gaa onder!

Even gelijk de blijmoedige Vroome, die thans aan het graf niet
Denkt, of, indien hij het doet, met den troost der Opstanding stralen
Door de nachten der grafstede werpt, gelijk die, als de Lente-
Morgen voor hem ontwaakt, met de vreugde in het oog in de schoone
Beemden ver heen rondöm ziet, en voor den Schepper der Lente
Luid zijn gebed doet stroomen: zoo zagen ook Seraphim-Chooren
Rond, en galmden van Jubel, toen in de Lichtstraat de Heirfchaar
Zweefde in Triumph, en met straalende Zeeën een helderder Hemel
Hen omringde, in 't gedrang de Starren bij duizenden rolden.
Deeze Jubel der Seraphim klonk in 't rond in de Starren!

Aardbollen, vermeldt zijn lof, vermeldt hem Zonnen! Starren!
Starren, gij, hier in de Straat des lights, o laat hem feestlijk

Galmen, des Verlosfers lof! den lof des Heerlijken!

Het Danklied der Natuur bereikt hem niet!

Prijs, evenwel, Natuur, hem, die u schiep!

Uw Lied stroomde in de Heemlen in! De Metgezel

Des straals roep' naar de Cedron en het Palmdal

Dat Lied al loovend nêr uit duizelende hoogte!

Ruischt 'er, gij Waatren der Maan, ruischt er, gij Zee der Aard', in!

Gelijk 't gewaai des Palmbooms naar om hoog het lieflijk lispelend

Harpgeklank bij der Bazuinen Choorpfalm zendt,

Verheft ook gij u zoo tot het gezang der Starren-legers!

Hoe wandelt gij daarheen, die God ontelbaar schiep!

Gij Starren-heirtocht! o hoe luid roept gij 's Verlosfers

Prijs naar boven, naar de glinsterende Schaar om 's Heeren Zetel!

O hoe straalt zijn prijs naar deeze hoogte!

Gij zijt het, Zoon, voor wien des Waerelds Jubel galmt,

Gij Heere, Heil-uitdeeler, bron van alle Zaligwording!

Nooit uitgeputte bron van 't geen gelukkig maakt!

Waar is een vlugt? waar is een weg naar licht, naar heil,

Op wien hij ons niet voert? Niet allen voert?!

Gij Doolhof, Doolhof van het groot, onnoembaar heil,

Van al 't beloonend heil! Hij voert de Zaligen

Door u van Eeuw tot Eeuw steeds verder heen!

En nu zweeg het gezang, doch dé galm, dien de adem verwekt had,
Klonk met de snaare nog voort. Zoo galmt het Woud, als van verre
Stroomen door rotfen storten; als 't meer van nabij in de beeken
Ruischt; als de wind de duizendblaadrige Olmen doet klatren;
Als aan de Bruid, die den dans begint, de bron Melodie schijnt:

Toen de Triumph steeds verder om hoog in de Straat van het licht klom,
Wierdt niet ver van hun af een Star, van de Zonneverzelfers
Eéne, veranderd. Er ging door het midden der Star een ontroering
Heen van Pool tot aan Pool. Zij spleet tot Gewesten. Gebergten
Kraakten, vlamden; en bruischender dampten Zeeën ten Hemel.
Zelfs voor Englen was 't vreeslijk te zien, hoe oorspronkelijke krachten
Wankelend doolden, hervormden; hoe zaad uit die Schepping om hoog zwol!

Maar uit eenes Sirius nadere straalen verhieven
Opgereezene Vroomen de stem hunner vreugd naar den Heiland!

Liefde des Zoons, hemelsch geluk! Goddelijk licht
Voor het verstand! voor het gevoel gloed van het Outer!
Dag, die ontwaakt, om in geene Zee neder te daalen,
Eeuwige dag der verzoende Schaaren, Liefde des Zoons!

Vleugelen naar om hoog, vleugelen naar den Troon,
Naamt ge, o Triumph! Ook ons waait ge, o Triumph van Christus,
Ons, den verkoornen van hem die opvaart, voor met den Palmtak,
Naar den Troon des Vaders omhoog, o Triumph van Christus!

Englen, die ginds al straalend zweeft door de Heemlen,
Ach wie is het? voor wien 't Starrenheir in de loopbaan
Stilftaat, voor wien het luid galmt op Gods paden,
Voor wien de diepte zinkt, Englen des Troons, wie is het?

Hij, dien het dorstede aan 't Kruis, hij die stierf, en ons lief had
Tot in den dood, o den dood der schande, den dood van
Golgotha's Outer! hij, hij, die, verlaaten van God,
In den nacht riep! die is het, ja die, Englen des Troons!

Drijft ze herwaards, stroomen des lights, suist ze, gij winden,
Zacht naar het zegepraalende Heir heen,
Die, die ginds nog onhoorbaar, diep in 't verschiet zich
Ons ontdekken, die komen om 't aanschijn te zien van den Zoon!

Engelen, zijn Triumphdag, Christus verheffing om hoog,
Hoog naar den Troon, zij klonk ver door de Waerelden alle!
Niemand, zo God het vergunt, woont er in hutten des levens,
Die niet vliegende snelt, om 't aanschijn te zien van den Zoon!

Heerscher is hij, Heerscher de Zoon! Aller gebed
Smeekt tot hem! Hij, die alleen Zaligheid heeft,
Zendt in den kring der Waereld, zendt in de Diepte, in de Hoogte,
Zelfs in de laatste, Verhooring naar boven!

Vreugd zij ulieden! Het licht dreef u hier heenen, en winden
Suisden van verre u zacht naar 't zegepraalende Heir,

O gij bewoners dier Star, die zich op Aarde
Boven de grenzen des blik's verhief.

Heerscher is hij, Heerscher de Zoon! Ach uw gebed
Smeekt tot hem! Hij, die alleen Zaligheid heeft,
Hij, de Zoon, zendt in de Diepten en Hoogten,
Zelfs in de laatste, Verhooring; en zondt ze, de Zoon!

Welke verrukkingen, ach! Ziet daar straalt in het Choor van
Hooge Troonen de Zoon! heerlijk in 't Choor des Volks der
Graven; zijn bloed had ze verzoend, zij ontwaakten
Vóór den dag des Gerichts, omgeschapen door hem!

Eerste van al wat bestaat! welk eenen hemelschen weg
Heeft het Doolhof des doods uwen Zoon gevoerd!
De Zegetocht begint, klimt op van 't graf, en uit
Den nacht, die hem aan 't Kruis omringde, komt Jehovah's Zoon!

In d' Oceaan der Scheppingen, waar naar de kust
Het Golfgebergte stroomt, daar woont, o Heerlijke,
Uw Volk, dat ook 's Mesias heil ontvangt, hoe zeer het
Geen Zoenbloed noodig heeft, niet door de schuld ontheiligt.

Maar voor het oog der Getuigen is onze schuld
Uitgedelgd, de onze! verftomd is voor den Troon haare stem,
Nu in der Englen Portalen verftomd; nu het geroep
Van de Verklaagster voor 't oor des Gerichts door alle Eeuwen verftomd!

Vrees-

Vreesfelijk luid schreeuwde zij opwaards; echter was 't oor
 Van het Gericht niet snel om te hooren; maar Melodie:
 Het is volbracht! Pfalm-melodie klonk van het Outer!
 En de Zonde vernam de dondren des Zoons, en zweeg.

Voor Jehovah's Troon, Christenen, prijzen ook wij!
 Erfgenaamen, waar u schaduw verkoelt, verkoelt ze ook
 Ons! waar de bron des heils u toevloeit, der Vroomen laafnis,
 Daar verzaamen we ons ook, vloeit ons het leven ook toe!

Deed de schrik der Verwerping u ooit, Zoonen der verte,
 Siddren? O droop in de droefheid, droop in d' ontroering
 Voor het Gericht, in 't ontvlieden van Horeb, droop van het oog u
 Ooit de ontvlamde traan al bloedende neêr?

Aan de duizlende helling, welke vernieling omgeeft,
 Rilden, verbaasden wij nooit, noch aan den nacht des Afgronds!
 Niet waar de weegschaal klinkt, de beker der gramfchap uitvloeit!
 Wij Zaligen, wij kenden nooit gevoel van Redding!

Welke ftemmen froomden er nu uit het Choor der Bezielden!
 Mogt ik ze vergelijken, ik zoude ze ftemmen der liefde
 Noemen, of ftemmen van Stervenden, die reeds den Hemel geöpend
 Zien, of van Verrijzenden, welke der Grafftede ontvlieden.

Christus Triumph bereikte de Star der onfchuldige Menfchen,
 En der onfterffijke. Boven de hooge Velden der Starre

Zweefde hij heen. De Onsterflijken zagen den straalenden Heirtocht,
 Zagen den Heiland, ach zagen de uit den doode Verreeznen!
 Hoopen aanschouwden; edoch haast wierden de Hoopen tot Schaaren,
 Haast de Schaaren tot Heiren. Het hoofd naar den Hemel verheven,
 Stonden ze, en in hun midden de Eerstgeschaapne. Voltooijer!
 Riep hij, en zank op de knieën; rondom hem d' Onsterflijken alle.
 Bosfchen riepen aan Bosfchen, en Bergen aan Bergen: Voltooijer!
 In hun midden was Toa getreden. De Richtende had hem
 Weder om hoog in het leven gevoerd. De blijfste der blijden
 Was hij, was niet dan dank, was geheel overflood met gevoel van
 Zijne nieuwe Onsterflijkheid. Luid, in deeze verrukking,
 Luid riep hij met de Heiren der heilige Menschen: Voltooijer!

Thans, nu, in zijne Zegepraal, de Zoon van Jehovah
 Pfalmen zijner verheffing vernam, en met wellust de vreugd der
 Prijzenden overvloedig beloonde, zoo rees het gezang van
 Twee nog sterflijken op uit de Velden der graven. Zij hadden
 Opgereeznen gezien, en geleerd. De volkomen Verzoende,
 En de Verzoener hoorden hun Lied. De schaduw des booms was
 Thans hunne hut; terwijl hier de koelte van zachtere winden
 Waaide, ook de beek haar klank gaf, verhief zij de stemme der Godvrucht,
 Zij, die den Heere, en den Metgezel van haar leven beminde.

Hef u opwaards, Ziele, die tot eene Licht-beërfster
 Zich de Zoon geschapen heeft! en die de Borg verzoende!

O Za.

O Zalige, zing in 't volëindigd Choor bij 's Heeren Zetel!
 Ook zij eens stamelden maar klanken en een beevënd Lied, als gij.

Toen, in de schaduw des booms, de koelte van zachtere winden
 Waaide, ook de beek haar klank gaf, verhief hij de stemme der Godvrucht,
 Hij, die den Heere, en de Metgezellin zijnes levens beminde.

Zelfstandige! Hoogheilige! Volzalige, diep werpt, o God!
 Ver van den Troon, waar op, verhoogd, gij 't Starren-heir schiept,
 Een stof zich dankend neêr, en zijn geluk verbaast hem,
 Dat in den nacht van 't Beendren-dal gij, God, hem aanhoort.

Door feestlijke, luidprijzende Psalmchooren heen van 't Starren-
 Leger beeft mijn gebed naar den Troon om hoog van hem, die
 Heerscht in het Lichtrijk! van aanvang af zaligt! Op Doolhofs-wegen
 Voert hij ons naar den Troon, waar hij niet uitgevorscht heerscht!

Hoogheilige! Volzalige, Onëindige! mijn Heer, mijn God!
 O verhoor 't verrukkend smeeken, dat ik uit het grafdal doe!
 't Stamelt van den nacht omhoog tot des Choors Halléluja;
 O verhoor het, God! en mijn verftomde smeeking tevens!

Maak den Erfgenaam des doods nog zaliger! o droog hem, Heere,
 Van de wang de droefnis af! maar indien d'ellende-last
 In den nacht zijn deel hier zijn moet, o dan begunadig hem
 Met geduld! en leidt hem zoo, dat hij bij den Troon aanschouwe!

Als hij 't gezongen had, zweeg hij; doch ras verhief zijne ziel zich
 Weder op nieuw, zij brandde op nieuw van tedere Godvrucht.
 Ziet, het gezang des toekomenden Christens ontzweefde aan de Aarde
 Nauwlijks, edoch de Hoorder der eeuwige Chooren vernam het.
 Even zoo ruischt een blad, als de wederklanken der rotskloof
 Dondren roepen, de Woudstroom zijn donderen neêr in het dal stort.

Ontwaak, gij Harpgeklank, verhef u,
 En volg den Pfalm naar 's Heeren Troon!
 Uw vlugt zij des Onëindigen lof,
 Uw Feestlied 's Heeren prijs!
 O hem, voor wien de Harmonie van 't Starrenheir
 Om hoog klimt met verrukking,
 Voor wien Aartsëngelen een' prijs, die 't hart ontvlamt,
 Doen galmen bij 't Aanschouwen,
 O lispel ook, mijn Lied, zijn' lof aan deezen!
 Ook van het graf verneeme God zijn' lof!
 Hoe zal ik het beginnen, hoe voltoojien?
 O gij, des Hemels voorfmaak,
 Gij lof des Heeren, wie bezingt u, en bezwijkt niet?
 't Geen eertijds hem verhief, verzinkt nu;
 Zijn beeld, het meest bezield, wordt scheemring in zijn oog,
 Gelijk de flikkring van het Oosten
 Hem tot een schilderij vol goudglans wordt!

Zoo

Zoo goed ik kan, met nachtschijn in 't tafreel,
Met nagalm slechts en met een' enklen klank,
Wanneer de Choorpsalm zich al dondrend Troonwaards op
Verheft, zal ik den Heere prijzen!

Wie is gelijk aan u? wie, God, een God als gij?
Het diep ontwerp van 't Aanzijn hebt ge ontworpen,
Eer nog gevoel was, eer gedachte,
En Oogmerk was in 't Heir der Eindigen!

O zaad, dat gij gezaaid hebt, God!
Dat ge eeuw op eeuw op één gehoopt hebt,
Op dat het rijpen zoude!

O Raadsbesluit: Als d'eeuwen
Eens alle zijn voorbijgevloogen,
Zal 't bij den Troon een oogst zijn zonder einde!

Voltooid is dan de Schepping tot het heil des Zoons!
Dan voert geluk ons in het Rijk des Lichts,
Dan voert er ons d'ellende!

't Geen den Gelukkigen van ons, en 't geen den Lijder
Eens Doolhofsweg en nacht was,
Dat leidt ons heen naar 't eeuwig heil!

d'Onsterffelijke Mensch verwelkt
Intusfchen weg op d'Aarde;
Hij voelt het naderen des doods,
Het naadren der verteering!

In weeklagt uitgestort, verweent hij dan
't Begin van zijn bestaan;

En echter weet hij, dat het God met wellust eens
Volbrengt, hij, die ook hem tot heil gevormd heeft!

Ja! zoo, o God, volbrengt gij 't! zoo!

Ach somber is, en nacht is de gedachte,

Dat in der Heemlen Lofgezag

De stem der angst zich mengt,

En dat met traanen zich de treurigheid uit graven

Om hoog heft in 't geklank, daar waar de Choorpsalm

Verrukking Troonwaards roept,

En zagt gelispel aan de Harp ontlokt,

Wanneer in dank de blijdschap weent!

Cherubim en Verreezenen deden den ondergang Babels

Galmen. Dus zong het verreezene Choor hem toe, die 't volbracht heeft:

Ernstig is hij, des Oordeels duistere dag!

Hij snelt, des Heeren Oordeelsdag, met stormen-vlugt,

Met voetstappen des doods! Voorzegging tegen haar,

Voorzegging, eens bewolkt, hoe zeer vervult u God!

Ach zij valt! Aarde en Zee vernamen

Den donderslag van de vervulling, Babels val!

Thans doet het God van zijnen Troon. 't Bazuingeklank

Verkondigt thans geen dreigingen op 't zand der Zee!

Babel valt! O begon die dag van God reeds,
 O begon die groote dag reeds der beslissing?
 Wee! hoe ligt zij daar vernield! Wee haar! Wee!
 Hoe verschriklijk, die zoo trotsch was, ligt zij in den Afgrond daar!

Cherubim en Verrezenen deden den ondergang Babels
 Galmen. Dus zong der Cherubim Choor hem toe, die 't volbracht heeft:

Babel valt! Babel valt! Vergiftig is de dronk,
 Die den beker der Verleidster tot den rand vervult. Haar beker
 Schuimt sneldoodend! O hij, die vergeldt, zal u den
 Beker des Gerichts daar voor tot aan den rand vol meeten, Babel!

Gij Gevallene! hoe lang heeft aan de Aarde uw Zwijmelkelk
 Verleiding toegeschuimd, en waan, en woede, en dood!
 Ontwaakt is nu de gramschap des Vergelders! tot den dood
 Heeft God u dronken van den beker zijnes toorns gemaakt!

Ach! het waren de zalige dagen der eerste Verrijzing,
 Martelaars, nu geheel reeds volëindigd, die gij gevierd hebt.

Koomt uit het Dal van den nacht, Zaligen, welke God wreekt!
 Martelaars, lijdzaam ten einde toe, koomt met gejuich,
 In Starrenglans, in 't kleed des Heils,
 Tot d'erffenis in 't Rijk des Lichts.

Gij Medebloedenden! Ontvangt de Heerschappij
 Van hem, die 't heeft volbracht; ontvangt de macht van dien,

Dien Kruisfigers vermoordden! O ontvangt het loon,
Gij Heilbeërvers! Bang, verbaasd, en stom van angst

Verneemt het de Aarde! Thans beheerschen zij de Waereld,
Thans zijn zij Koningen, die eens miskend hun bloed:
Met haast vergooten, als zij 't reukwerk Sarans
Verfoeiden aan te steeken! God verciert u thans met macht.

Minder bespeurd, geen Koning der Zee onder 't Heir zijner Broedren,
Lag, tusfchen golyen-gebergten in, het eenzaame Patmos.
Maar, aan zijne kusten zou eens een gegalm zich doen hooren,
Als van Bazuinen, voor dien, wien d'Openbaarder zich uitkoos
Tot een' Ziender; en in den lommer der bosfchen van 't Eiland
Hem de Godmensch verschijnen, in 't midden staandé van zeven
Kandelaars, in een schittrend gewaad, met een' gordel van Goud, het
Hoofdhair wit, gelijk sneeuw, zijn oog gelijk vlam, als de Zon zijn
Aangezicht! Zijne voeten als 't gloeiënd Koper, een fcherp twee-
Snijdend Zwaard ging uit zijnen mond, en zeven Starren
Hieldt zijne rechterhand; een ftraalengedaante, voor welke, als
Dood, de Ziender neêrzonk! Het was de Rechter der Waereld.
Toen was het echter zijn groot Gericht nog niet, dat hij richtte:
Toen fprak hij 't eerste vonnis maar uit over zeven Gemeenten;
Nog verzachtte Genade den ernst van de Rechterlijke uitspraak!
En de eerften der Engelen hadden, de Vaderen hadden
Hemelsche ftemmen van dit Gericht, van deeze Genade;

Als

Als van verre vernomen. Den spaarenden Rechter ter eere
 Zongen zij, dat hem in de Gemeenten, als dauw, zijne Kindren,
 Uit den dageraad, wierden geboren ten eeuwigen leven,
 Door de nieuwe geboorte! en dat hij hunner, als Moedren,
 Zich ontfermde, ook daar, waar zelfs de harten gevoelloos
 Wierden der Moedren, ook daar zich Jefus Christus ontfermde!

Ephésen, ach Ephésen! koom tot uw eerste
 Liefde terug! Hoe diep zijt ge, o Gemeente, gedaald!
 Keer weér! of uw kandelaar wordt u
 Anders ontnomen en uitgedoofd.

Middelaar, u zij Lof! dien, die zich weder verheft,
 Geeft gij eeuwigen loon! aan de Kristallen rivier,
 Die van den Troon vloeit, schaduwen Levensboomen!
 Draagen voor d'Overwinnaaren vrucht!

En een hooger Choor begon door de goudene Harpen
 Neder te ruisfchen; zij zongen, bezielde van verrukkende vreugde:

Hemelsch zaad, dat gij in Smyrna u zaaide,
 Eeuwige Zoon! O zij volharden zelfs
 In de gevankenis, en gefmaad! zij lijdten 't gaarne,
 Zijn tot den doed getrouw, om Kroonen 't ontvangen!

Stemmen van aandoening klonken. Zoo zongen Chooren der Menschen:

Pergamus, gij hielt u aan Hem, in de dagen
 Van dien Triumph, toen Antipas dreef in zijn bloed!

Antipas stortte getuigende neêr. O roept zijnen naam
Luid, gij Onsterflijken, uit!

Maar gij hebt er, Pergamus, ook, die, gelijk Balack,
Ergernis geeven. 't Verborgen Manna laaft alleen hem,
Die overwint! De Hemelen hoort hij,
Niemand dan hij, getuigen van hem!

Stemmen van aandoening klonken. Zoo zongen Chooren der Englen:

Ziet, gij gelooft, gij lijdt, en hebt lief, Thyatira!
Maar, gij hebt de Propheetes, de Verleidster
Ook, Thyatira! Uw Rechter
Onderzoekt de nieren en 't hart!

Hij, dien de Zoon vlekkeloos vindt, deezen verheft hij
Hoog, op dat hij de Waereld beheersche!
Geeft hem den ijzeren staf der macht,
Geeft hem stralen der Starren om 't hoofd.

Stilte beving de Schaar des Triumphs, en geen van de Chooren
Zong, en alle Harpen, en alle Bazuinen verstomden,
Tot dat weinige stemmen zich eindelijk tot Jesus verhieven.

Ach Sardis! Sardis! Ontferm u,
Rechter der Waereld! verfchoon, Zoone des eeuwigen Gods!
Dood ligt zij, haar waan waant, dat zij leeft!
God, Heiland! verfchoon haar!

Hoor,

Hoor, Sardis! ontwaak, Doode, waak op!
Uit uwen slaap! Reeds van verre verschrikt u het Oordeel,
Dreigt uw snel met volëindiging! Hoor,
Hoor zijn dreigen, gij Doode!

Witte kleederen straalen om hem, welke overwint!
Schitterend staat zijn naam in het boek, dat in 't Gericht eens
Galmt van Heil! Voor de geheele Engelen-Schaar,
Zelfs voor Jehovah, noemt hem de Heere!

Maar een hooger Choor begon door de goudene Harpen
Neder te ruisfchen; zij zongen, bezielde van verrukkende vreugde:

Wat is zij zalig! Kleine kracht gaf haar de Heere;
En Philadelphia bleef echter in 't Verbond
Onwankelbaar, verloochende hem nooit! Vol angst moet Satans
Verleide hoop haar naderen! voor haar in 't stof zich krommen!

Wat is zij zalig! Kleine kracht gaf haar de Heere;
En Philadelphia bleef echter in 't Verbond
Onwankelbaar, verloochende hem nooit! Vlieg haar voorbij,
Gij ure van Verzoeking, als gij d'Aarde treft!

Wat is zij heerlijk! 't Geen gij hebt, getrouwe Schaar,
Behoudt dat, laat u nooit de Kroon des heils ontrukken!
Als een pijlaar staat in dien Tempel eens, waar eeuwig
De Zoon beloont, al schitterend de Volëindigde!

Vol van aandoening, met een gevoel, dat onder de Menschen
Traane wordt, kwam midden uit één der Chooren de stemme:

O mogt Laodicea 't geroep nog hooren!
Nog roept hij uit den dood haar op! met teedre klagte!
Hoe blind misleidt zij zich! en hoe ellendig!
Gij, die hem eens beminde, vlieg naar den Roependen heen.

Avondmaal houdt de Zoon ook met de geen, die hij straft!
Hij, die staande blijft, die overwint, en volhardt,
Hij alleen wordt beloond, en gekroond! klimt op de hoogte
Van den Troon, o Godmensch, daar gij op woont in het licht!

Toen de zegepraalende Heirschaar steeds verder naar boven
Klom naar des Hemels fraalenden kring, begonnen er Chooren
Zienders en Aartsënglen te zingen, den Rechter ter eere,
En den Opwekker. Als zij nu zongen, zoo klonk uit der Zieldren
Harpe plegtige ernst, en zij vloeide van groote gedachten
Vuuriger over. Nu stroomde de Psalm in der snaaren verrukking:

Waar, verhoogd, hij in het Rijk des Lichts, zijn' Troon heeft,
En in den glans, daar klom zij neêr. Zijn Heir riep dondrend
Ten Oordeel op! 't Gebergte stortede in. Nu gaf
De nacht des grafs terug, al wat het ooit verflondt.

En de Heirschaar, die hij vrijprak van den dood door bloed,
Rees om hoog; en in het rond verspreidden hunne kleedren straalen!

Hun Triumphlied galnde, als 't bruisfchen van de groote Zee!
En met het geroep ten Oordeel klom de roon er hoog van op.

Onder het vreugde-denkebeeld bezweeken zij. Niets dan de snaaren
Wierden gehoord. Doch ras verzelde 't gezang hunne Harp weêr:

Zaad, dat onder de Aarde rustte, tot dat God het riep, om 't Veld
Met een' goudglans te overdekken! Zaligen, die, stof tot stof,
Toevende nacht in zijn' kerker opfloot,
Tot dat der Sterflijken Eeuw gevluucht was!

Zaad, o wat schittert ge in volle rijpheid! Luid in het Veld
Roept tot den Oogst de Heirschaar! Zaligen, die de Volëinder,
Glans tot glans, verzamelt, hoe neemt de
Heerlijkheid der Eeuw, die aanvangt, u op!

En nu zongen met hemelschen glimlach de eersten der Englen;
Klinkender stroomde der Pfalteren stroom met het Lied van verrukking.

Dooden, ontwaakt! Dooden, ontwaakt! d'Oordeelsdag galmt het
Uit! Het Oproepen door de Maaijers van 't Veld,
Blijde klinkt het! Het stof hoort het tot daar, waar het zacht
Sluimerde, dringen! Beschermëngels roepen ten Oordeel!

Haast u, ziet op naar den Troon, gij die God met genade
Heeft geroepen! Ontwaakt, en staat op! Straalt van het graf
Hemelwaards op, gij, die de Zoon vrij van 't Gericht maakt!
Koomt, gij Medeërfgenaamen, neemt den Palmtak in Triumph!

Zweeft om hoog, en zet u neder bij den Rechter, bij den Zoon,
 Zet in gouden straalen op den Troon u bij den Heere!
 Gij, die bloed, die witte kleedren overdekken, rijst naar boven!
 Koomt, gij Rechters van de Waereld, neemt de Kroonen in Triumph!

Ach! daar gaan zij overstraald, vreeslijk naar den Troon om hoog!
 Ernstig gaan zij naar de Weegschaal van het Oordeel!
 Schittrend overdekt het bloed, geplengd op Golgotha's Altáár,
 De Palmtak-draagers! Zegekroonen blinken om hun hoofd!

Lange rijën Kristallene Bergen, die hemelwaards klimmen,
 Zijn in de Star Saróna. In deezen zien de Bewooners
 Verre Waerelden blinkender, grooter; men hoort er den weérgalm
 Verder en melodiëuser, als d'uitroepings stemme van teedre
 Vreugde bij het gezicht van nieuwe Verschijningen heen stroomt.
 Duizenden weemlen er dan aan den voet der onëindige Bergen,
 Duizenden hebben er dan de breede schouder, het heldre
 Voorhoofd der Bergen beklommen, en staan, en aanschouwen diepzinnig.
 Thans aanschouwden zij niet diepzinnig; hun oog was verrukking!
 Want de tocht van het Heir in Triumph ging voorbij de Saróna.
 Zuiverder wierdt het Kristal, waar de Godmensch zweefde, en tot schoonheid
 Zijne Heerlijkheid gaarne verzachtte. Daar vormde de nagalm
 Reinere, en nieuwe klanken, de klanken des feestlijken Heirtochts.

Thans verhieven Mirjam en Debora beide de stem in 't
 Choor der Zienders. Den snaaren ontvloede dan hemelsche droefheid,

Dan

Dan de toon des Triumphs. Zij zongen het Engelen-Choor toe.
Zoo, wanneer in het Woud de donder-storm niet meer woedt, en
Zich de boom niet meer buigt, heeft de spruit nog van 't zachtere waaijen.

Dood, die onze ellende eens waart, hoe verrukt gij
Thans den geest! Wie in 't sombre Dal des ijzens
Niet verging, poogt vruchteloos 't gevoel van hun,
Die ontwaakt zijn, te bereiken!

Gij liept de loopbaan niet des lijdenden,
Des Pelgrims daar niet neder, waar de dood was!
Gij zaagt niet, gij Onsterflijken! het graf geöpend,
Met beendren opgevuld!

Gij zaagt niet, hoe het de Ontslaapnen vreeslijk
Verzwolg, de teêrgeliefden ter ontbinding wegnam!
't Geraas der schoffel der begraavenden,
Die op de Ontvluchten aarde wierp,

Klonk van de groeve u nimmer dof in 't oor naar boven!
Bracht nimmer u te binnen, dat ook gij eens,
Bedeckt met aarde, op u neêrgeftort,
Bij 't puin zoudt liggen des verteerenden!

Maar, gelijk onder wolken om laag van de rotfen zich Stroomen
Storten, zoo zong, als riep het ten Oordeel, het Choor der Propheeten:

Dooden, ontwaakt! daar galmt de Bazuin! Dooden, ontwaakt!
De schoot der duifternis, de grond der Zee, en d'Aardkloot

Beeft dof om hoog! 't Gebeente hoort een' Heerfchers-toon
Gebiedend roepen! Luid roepen Aartsënglen dien toon!

't Paleis van goud stort in, en 't dak van mosch!

Wie lang ontfluimerd reeds in d'Oceaan,

In 't graf der Aarde lag, ontwaakt! Wie leeft, hoort de Aarde
Ontroerend beeven! sterft! en ontwaakt!

Nog was het nacht. De ijzing tradt te voorschijn,

Geboodt de vlucht. De Velden, Bosfchen, Bergen-spitfen

Verzonken! wierpen zich in 't Meir! Zwiigg, o gij Harpe!

Wat bang geroep! 't is 't roepen van een Vrouw die baart!

De donder roept van 's Hemels Troon! Zwiigg, o gij Harpe!

Luiddreigend galmt, daartusfchen in, 't Bazuin-geroep

Ten Oordeel! Schriklijk vliegen, ruisfchen donderfstormen!

Weeklaagend roept de angst der baarende daar tusfchen!

Twee Aartsëngelen zweefden voorään, toen zong de Eéne:

Zij zijn het, ach! die onheildreigend doet verfchrikken

d'Oproepingsftem! Ook zij ftaan uit den dood op! Mocht de nacht

Steeds hen in de aaklige valleie der Verteering fuiten,

Hen, die het vonnis van den Troon in d'Afgrond stort!

Twee Aartsëngelen zweefden voorään, toen zong de Andre:

Gij donder des Gerichts, ach, al te vreeslijk dringt gij

De graven in! Hun fmeeken is een langre floop,

Een slaap voor eeuwig; maar zij komen uit den nacht,
En klaagen: Bergen, valt op ons, bedekt ons, Heuvelen!

Stilte was thans in de Chooren der Zegeverzellens. Toen vloogen
Ligt, als de Bloesfems, wanneer de lucht ze voortademt, Mirjam,
Lazarus Zuster, vooruit, en Benóni. Zij zweefden, gelijk des
Zomers een lieflijke Maannacht, een purperen Lentemorgen.
En zij verwaardigden Satan, om 't aan den gevelden Verwonling
Te doen hooren, hoe groot de Triumph zij der Dooden des Heeren.

Donder het neêr, o gezang, in de schrikken des nachts
Naar Gehenna's Mui teren heen:

Zij, die op de Aarde eens dood trof en ellende,
Waaken op tot het Aanschouwen!

Moordenaar! tot het Aanschouwen! Moordenaar
Van den beginne! alle die, die ooit de angst
Des doods en der verderving trof, zij vliegen alle
De grafftede uit, daar heen om hoog,

Waar Jêsus, de Volbrenger, tot het Oordeel neêr ging zitten;
Gij deelgenoot van al wat ijzing heet,
Ging zitten in verschrikkelijken glans!
Hij vloog, als Overwinnaar van de Mui telingen,

Ook uit het schaduwvolle Dal, Hofanna!
Ontrukte aan de rust des doods zich!

Verwierp u, Satan, gij Beschuldiger,
Die dagen lang hen voor den Troon,

En nachten lang hen voor den Troon met woede
Verklaagde! Zonden niet alleen, o Vijand!
Ook gebreken naamt gij, en het stof der feilen,
En omgaft ze voor den Rechter met een Wolk!

Schuijvende Verklaager, Jesus stort u,
De Heerscher Jesus neder in den diepen nacht,
Waar plaag is, weeklagt, en de dood! en
Niemand tot het Aanschouwen ontwaakt!

Een van de Englen des doods verhief de vreeslijke stemme,
En hij zong, terwijl met de hand de Bazuin hem om laag zonk:

Weeklagt, bange zuchten uit het Ijzingsdal des Afgronds,
Stormgehuil, en stroomgebrul, luid-nederstortend rotsgekraak,
Gefchreeuw van woede, en wraakgeroep, klonk dof naar boven!
Wij zweefden snel en treurig voort, gelijk de straal vliegt.

Gabriël weende, en voelde ze gaarne, de hemelsche traane;
Met haar vloeyde de stemme aldus des voorspellenden Zienders:

De kleedren wit, in bloed gewasfchen, hief de Bruid
Zich naar den Troon omhoog, stond zalig door 't Aanschouwen,
Stond flikkrend, vol van ernst! Gij Donderaars in 't Oordeel,
Een zachte toon, Feest-melodie, ontstroomde u met een blij gevoel!

En

En de Godmensch zag haar naast zich bij den Troon
Rein, vol van onschuld staan, en zich de Bruid hem heiligen!
Toen klonk uw nieuwe Psalm, gij Donderaars in 't Oordeel,
Hij stroomde in 't Paradijs, bij 't zaligste gevoel!

Hoog verheven door deeze verrukking des Zienders in volgende
Eeuwen, zweefde in de lichtere Zee van 't Heldre des Hemels,
Zweefde de Heirfchaar voort met snellere vlugt; geene Harpe
Zweeg in de Chooren; d'ontroerende stemmen van alle Bazuinen
Spraken haar donderen uit, en alle Hemelschen zongen:

Toen hun gang tot vlucht, en hun geroep tot een verrukkingszang wierdt,
Toen van 't Veld zich de Triumphtocht ophief naar den Troon des Oordeels:
Nam Hij, dien God aan 't Kruis zag, tot het erfdeel in het Rijk des lichts
Hen op, die 's Altaars bloed-geschreeuw van 't Oordeel vrijprak!

Maar het Choor Aartsënglen begon op nieuw het gejuich van
Zijne Liederen naar de Zienders heen te doen stroomen.

Gij, die ook in 't graf der Aarde, in d'Oceaan, dat Vonnis insloot,
Daarna ontbondt, dat, toen het koel wierdt, God in Eden uitsprak!
Zweeft, Eerstelingen, stralend opwaards, haast u in Triumphen-vlugt,
Richt met hem, voor wien de Hoogte en het Dal der beendren bukt!

Eens kwam een hand, en 't schrift stond op den wand: God woog u!
En Hij vondt u te ligt, o Koning! die de Aard' gelijk hij wil, beheerscht!
Op dat het d'Oordeelsdag zou hooren, hoe ligt hij zij, die zich aan hem
Bezondigde! gebodt Jehovah 't van de hoogte zijnes Troons,

Geboodt aldus. Eens moet het Oordeels-boek geruigen, 't geen de Zoon
Des ftofs in 't leven deed! Met schrift, zoo helder vliegt de blixemstraal den nacht
Schreef, Wreeker, uwe Schaare, 't geen de Mensch verrichtte! weenend ^{(door,}
En zwijgend groef zij 't in, 't geen nu in 't Oordeel luid zal galmen!

De Heïrschaar rolt, als of ze een Zee ver heenen uitgoor,
De Oordeelsboeken ernstig open! 't Blinkend schrift verschrikt in 't rond!
Vliegt Eerftelingen op, en zweeft de vlugt der Zege,
Koomt, richt met hem, voor wien de Hoogte en 't Dal der beendren bukt!

God zag hem naderen! geen dag was ooit als deeze,
Die van den raad van Hem, die van 't begin af heerschte,
Het dekfel affigt! Juicht, ziet dieper neder, want de dag des lichts
Verscheen! O wandelt blijde in 't Doolhof rond, daar God u doorvoert!

Nog duurt, nog duurt de dag der ijzing! Reeds een jaar
Vervloog, en echter toeft nog de Oordeelsdag! De ernst der uitspraak
Verschrikt den Man nog, dien Gods Zoon verwerpt! Nog vlieden
Er Koningen, en roepen in hun plaag: Valt op ons, Bergen!

Maar ach bedekken u wel Bergen? d'Oordeelsdag vertoeft nog steeds!
Steeds ontroert nog, wie 't geflachte Lam tot fmaadheid sprak!
Valt, gij Bergen, op ons neder, want de Almacht blaakt in gramfchap!
Hij, die bloedde aan 't Kruis! beveelt den dood van zijn Gerichtstroon neêr!

Nog ftraalt de dag des heils! Het erfdeel van het licht deelt God nog uit!
Nog heldert zich de weg des Doolhofs op! Het pad van zijn besluiten

Legt

Legt God nog open! Steeds ontvangt nog Palmtak, Kroon, en
Witte kleedren, rein door 't bloed des Zoons, die hem tot in den dood getrouw was!

Traanen des Hemels in 't oog der Eersdingen Godes, hoe zag u
Schitteren Hij, die het erfdeel des lichts eens geeft op den blijden
Dag der beslissing! Zij waagden het pas, vol hartlijken ootmoed,
Naar den Vergelder om hoog te zien, in den glans zijner straalen.
Toevend begon hun Harpengeklank; maar toen hun de Geever
Steeds met meer belooning toeftraalde, vloog 't, en was Jubel:

O gij opgang uit de Hoogte! Zoon des Heeren! Licht van 't Licht,
Die verlost hebt, maar ook eens den Oordeels-troon
Met de Weegschaal zult beklimmen, en eens weegen, wat gedaan heeft
Hij, voor wien het bloed van Golgotha vergeefs gevloeid heeft!

O lof zij, en gezang u, Zoon des Heeren, Licht van 't Licht,
Die verlost hebt hen, die eens, ach! bij den Oordeels-troon,
Bij de Weegschaal zullen staan, en mede 't Wee van hem vermelden,
Voor wien het bloed van Golgotha vergeefs gevloeid heeft!

Eerste Wel! o Bron des heils! op uw bevelen
Giet de zaligheid van 't Schepfel zich, gelijk een Stroom, een Zee,
Neder van den Troon des lichts! Merkt op, Aartsënglen,
Hoe die Zee van heil ver heen zich uitgiet door den Waereldkring!

Gij, van den Beginne zaagt gij 't, toen ons nog de nacht omgaf!
Toen de dood het nog verborg! ach! toen wij, dat nietig stof!

God nog uit den nacht, en bij de graffteé dorsten richten!

Toen hij 't met ontferming hoorde! zweeg! geen blixems neder wierp!

Toen de Heiland intusfchen den weg door het Heldre naar Godes
Zetel ging, befliste hij 't noodlot der Zielen van verre,
Welke het leven der Sterflijkheid thans verlieten. Zij moesten
Nederzinken of rijzen, naar maate in haar de Rechter
Neigingen fchiep, om naar de Gewesten der vreugd zich om hoog te
Heffen, of om neder te daalen, waar eeuwige nacht heerscht.

Thans riep één der verheven Triumphverzellèrs: Er klimmen,
Ziet, uit alle Landen, uit alle Volkren der Aarde,
Klimmen er Zielen opwaards! Een andere riep in de vreugde:
Zijnes harten den Opgereezenen toe: O de Zielen.
Der Onflaapenen maaken zich op, en worden tot Licht! Haar
Licht ftraalt haar te gemoet; de Heerlijkheid des Verzoeners
Gaat voor haar op! De Onsterflijke zweeg. Nog was het den Zielen
Onbekend, wie hij was, die in 't midden van deezen Triumph vloog!
Wie de Schaaren rondöm hem; doch ras bespeurden zij Menschen
Onder de Schaaren, en 't lieflijkst gevoel, dat zij Menschen aanschouwden,
Overfroomde haar. Echter, zoo dra zij van aanschijn tot aanschijn
Haare Broederen zagen, verbaasden zij, twijffelden, vol van
Tedere rilling. Want de Opgereeznen, nu Hemelfchen, waren
Vreeslijk en schoon, vol hoogheid, gelijk zij geen hoogheid nog kenden;
Waren veelligt ook Goden! Intusfchen sprak één van de Goden:

Dit

Dit haar toe, en lieflijk klonk de spreekende stemme:

Menschen waren wij eens, gelijk gij nog onlangs geweest zijt;
Maar tot deeze Volëindiging heeft Die ons verheven,
Dien gij hier bij de Starren ziet wandlen, bedekt met den glans van 't
Eerste licht, en met tekens van wonden; Leert! want er is hier
Veel te leeren. Verkiest hem ulieden ten Helper; verkiest hem
Niet, zo gij wilt. Zoo vrij, als heden, waart gij nog nimmer!

Driemaal den tijd, in welken een Engel, eer hij van 't ééne
Tot het andre besluit zich begeeft, waar d'Onsterflijke dan in
Twijfelt, volgden de Zielen den tocht slechts na, en zij bleeven
Op eene Starre terug, om naar Leeraars te wachten, die Jefus
Haar van den Troon, zoo riep het Gabriël, toe zoude zenden.

Ver in 't verschiet zag de feestlijke Schaar den Troon van Jehovah,
En des Allerheiligsten nacht bij den Troon van Jehovah.
Reeds bedekten veelen der Englen 't gelaat met de vleuglen.
't Aangezicht van Hem, die geöfferd op Golgotha's Outer
Bloedede, wierdt nog rijker aan straalen. Een Choor van Verreezuen
Beefde blijmoedig; na lang verstommen begon 't zijne Psalmen
Weder op nieuw, begon het om hoog naar Sion te zingen:

Verzelt hem, schittrend Heir, verzelt hem Troonwaards heen!
Met Harp, Bazuingeklank, en Choor-Pfalm,
Hem, Jefus, Godes Zoon! Menschlievend en genadig is hij!
Gij, bloedig Altaar, roept het luid!

De Seraph geev' hem lof, en d'Erfgenaam des doods!
 Laat de Vergaadring der Oprechten Jesus hoog
 Verheffen! Vreeslijk is hij! heilig! Ziet, aan hem,
 Den Heerlijken! gaf God, zijn Vader, 't Oordeel over!

De Erfgenaam des heils, de Cherub zing' hem!
 Gij Chooren alle in 't Heir des lichts, Hofanna!
 O Zoon, o Jesus! gij zijt Koning van de Waereld!
 Voor eeuwig Koning van de Gods-stad in de hoogte!

Gij, Vader, hoe zult Gij hem bij den Troon ontvangen,
 Die 't alles leedt! die 't alles deed! die 't gantsch volbracht heeft!
 Gij, Vader! Gij den Zoon! Dondren des Troons.
 Geeft aan 't onsterflijke Choor Triumph en vleuglen!

En zij zweegen. Een ander Choor van Verreezenen zweefde
 Langfaamer voort, bij de streeke eener Zonne. Zij zongen hem toe, die
 's Vaders rechter-hand steeds met meer sraalen genaakte:

O Volbrenger! hoe zal Hij, die eeuwig is, u op de hoogten
 Van den Troon ontvangen! Hoe zult gij, o Eeuwige,
 Daar heen gaan! hoe Gods Zoon daar God aanschouwen!
 De hooge, onëindige Genoot van Hem, die was, en zijn zal!

Gij, o Licht van het Licht! Godmensch! groot door den dood
 Aan het Kruishout! Plechtig Offer! Heerlijker voor dien, die viel,

En

En terug keert! die ontsiep, tot stof wierdt, dan eerst
Glans der Engelen ontvangt, hij onsterflijk, als zij.

De Verlofende Zoon ging in den geduchten nacht
Van 't Allerheiligste in! Maar hoe verhoogde God hem!
Hunne knieën, die van al wat eindig is, zij buigen
Voor den opgang uit de Hoogte, den Vernederden, den Heer!

En hoe galmt naar boven, hoog tot in den Hemel op,
De Verrukkings-melodie van hunne toeroeping, hoe galmt ze
In 't stof. Verhoogd wordt 's Heeren Zoon! de Godmensch! de Gezalfde!
Den Onëindigen tot lof, God den Vader tot lof!

Zij ook zweegen, en telkens wierden de feestlijke Chooren
Minder talrijk. Zeven Verreezenen, de eersten van 't Menschdom,
Rukten zich blijde fiddrend vooruit, en zongen van Jefus:

Meet ons de Eindigheid niet met haar maatfap? Zalig hier dóór
Verheffen wij de Heerlijkheid van Hem, die oprees!
't Gevoel der wellust, ach! het moet voor eeuwig
Klinken in den froom van 't Lied!

Maar wat is de lof der Schepfen tegen uwen blik, o Vader?
Tegen uw Aanschouwen, gij Verhooger tot den glans des Troons?
Verftommen zou de froom, en blijven staan,
Zo 's Heeren wenk hem niet geboodt te snellen!

Aan God zij dank! Lof hem, die ons vergund heeft,
 Ons Eindigen, om met het staamlen des Triumph-lieds,
 Ter zijner eer met feestlijken Pfalm te zingen,
 En met de roepstem der verbaazing!

Heerlijk is hij! zalig is hij! Van den donder zijner macht,
 Als hij handelt! als hij zalig maakt!
 Is ons gezang de naklank. Stroomt, gij Jublen,
 Juicht des Heeren daaden toe!

Middelaar! tot dien vaart g'op! t'is hij, die, o Mesfias!
 U tot de Hoogte, tot de Hoogte aller Hoogten,
 Tot zijne Rechter-hand verheft! Verzel hem, Zege-lied,
 Tot aan den voet des Troons!

Hondert Cherubim zweefden vooruit, en ontsluiëerden weder
 Hun gelaat, en weezen hoog met den Palmtak naar boven.

Verzel hem opwaards naar den Troon, Triumph-heir!
 Hem met de Harp, 't Bazuingeklank, en met den Choor-Pfalm,
 Jesus, den Zoone Gods! Een Heerscher! Heerscher
 Is hij! Gij donderen rondöm den Troon, roept het met magt!

De Erfgenaam des heils, de Cherub, al de Chooren
 In 't Heir des lichts, dat deeze hem Hofanna roepen!
 O Jesus! Zoon van God! Gij Dulder! klimt, gij Doode en
 Eeuwige! gij klimt om hoog tot 's Vaders rechter-hand!

En

En reeds kwam de Triumph zoo nabij den Hemel, dat ieder
's Heeren Troon in den glans van al zijnen luister zag fraalen.
Toen nu d'Englen, die 't naaste stonden, den hoogen Triumph, den
Hoogen Triumph aanschouwden, verbaasden zij eerst, doch 'er hief zich
Spoedig een vreugdgeroep op, vol blijde verschrikking. Van d'aure,
Waar in Christus, waar in d'Overwinnaar den Hemel zou binnen
Treedden, wist geen enkele der Hemelschen iets; ook der Eersten
Onder de Troonen iets. Zij hadden van verre slechts Juublen
Met het gedruisch der Sphaeren gehoord. Van bergen tot bergen
Riep de Cherub den Cherub toe: De Mesfias! Uit bosfchen
Riepen in bosfchen de Zielen en Seraphs elkaar: De Mesfias!
Toe. Van fraalen tot fraalen weêrklonk het om hoog tot op d'Offer-
Altaars toe, het klonk tot op de verhevene wolke
Van 't Allerheiligste toe: De Mesfias! tot op den Troon: De Mesfias!
Zoo, dat ver in het rond het gedruisch der bosfchen en stroomen,
Dat de golf der Kristallene Zee door de stemme der Roepers
Niet gehoord wierdt! Maar toen nu Jesus, de groote Volbrenger,
Zijnen Hemel met één' van de laatste glansfen der Zonne
Zelve betradt, toen vielen de Kroonen der Engelen neder;
Palmtakken stroomden, met zachtere vreugd, op den heerlijken weg, die
Naar den Troon voert, de Hemelschen alle; ook de Zegeverzellens,
d'Opgereeznen en Seraphs, en gingen met vreugd en met ootmoed.
Maar de Zielen, die 't nieuwe gevoel des Hemels belaadde,
Zouden in één der bosfchen des wegs gebleeven zijn, had haar

Gabriël niet met de gouden Bazuin geroepen te volgen.

Jesus nadert den Troon. En stiller wierdt nu de stilte;
Zelfs riep nu de Bazuin niet meer toe aan de Zielen; de Vaadren
Stonden; nog volgden de Englen; niet lang, of ook zij stonden stil, en
Zonken neder tot het aanbidden. Gabriël had, maar
Niemand der Eindigen anders, den laagsten trap van Gods Zetel
Met den Mesfias betreeden. Daar knielde hij, nauwelijks zichtbaar
Door den nederstroomenden glans, en zag op naar Jehovah.

Ziet, de Hoogverhevene was, de Onëindige was, Hij,
Dien nog Allen kennen zullen, en Allen nog danken,
Voor wien Allen nog traanen van vreugd zullen storten, Jehovah,
Onzes Middelaars Vader, de hoogst Barmhartige, was in
Al zijne Godesliefde verheerlijkt! De Zoone des Vaders,
Stichter zijnes Verbonds, geslacht van 's Waerelds begin, Hij,
Dien nog Allen kennen zullen, en Allen nog danken,
Voor wien Allen nog traanen van vreugd zullen storten, het Offer
Voor de Zonde der Waereld, hij, de Gedoode, Verreezne,
Jesus, de Heiland, de hoogst Barmhartige was in
Al zijne Godesliefde verheerlijkt! De Hemel der Heemlen
Zag den Vader aldus! Aldus zag de Hemel der Heemlen
's Vaders Zoon! Maar Jesus Christus betradt nu de hoogte
Van den Troon, en ging aan 's Vaders rechter-hand zitten.

AAN DEN VERLOSSER.

Ik hoopte 't van u! en ik heb het gezongen,
Verzoener Godes, het Lied van 't nieuwe Verbond!
Doorloopen heb ik de vreeslijke loopbaan;
En mijn struikelen hebt gij verschoond!

Begin den eersten Harpen-toon,
Heete, gevleugelde, eeuwige dank!
Begin, begin, mijn hart loopt over!
Ik ween van vreugd!

Ik smeek om geen loon; ik ben reeds beloond,
Door Engelen-vreugd, onder 't zingen! door rilling
Van geheel mijne ziel tot omlaag in de diepten
Haarer oorspronkelijke kracht!

E e

Ja,

Ja, door d'ontroering van mijn binnenste, zoo dat de Hemel
 En d'Aard' voor mij verdweenen! niet meer vloogen
 De vlugt des storms; ook door een zacht gevoel,
 Waar in, als in een' Lente-morgen, leven fuisde.

Die kent niet mijn' geheelen dank,
 Die dit nog scheemrend inziet,
 Dat, als de ziel in al wat zij bevindt zich uitgiet,
 De spraak maar staamlen kan.

Beloond, ik ben beloond! De traan des Christens
 Heb ik zien vloeijen;
 En mag ver heen in het toekomstige mijn oog
 Op Hemel-traanen werpen!

Maar ook door Menschen-vreugd beloond. Ik zou
 Vergeefs mijn hart, vol eerzucht, u verbergen.
 Het klopte bij den Jongling luid; 't heeft bij den Man
 Aanhoudend, schoon gemaatigder, geklopt.

Zo er eenige deugd, zo er eenige lof is,
 Bedenkt dat zelve! Die vlam koos ik mij tot Geleidster!
 Hoog waait die heilige vlam vooraan, en toont
 Een beter pad aan hem, dien d'eerzucht streelt!

Zij was 't, zij deed het, dat de Menschen-vreugden
 Mij, door haar toverkracht, in slaap niet wiegden;
 Zij wekte meenigmaal mij op, om tot de vreugden
 Der Englen weêr te keeren!

Zij zelve ook, zij zelve, d' Englen-vreugden wekten
 Met luiden doordringenden zilvertoon mij,
 Met dronkene herinnering der heilige uren,
 Met Harp en Bazuin, met Dondergeroep!

Ik ben aan den eindpaal, den eindpaal! en voel, waar ik ben,
 Door geheel mijne ziel het beeven. Zoo zal 't ons eens (ik
 Spreek van godlijke dingen menschlijk), gij Broedren diens, die
 Stierf! en verrees! bij d'aankomst in den Hemel zijn!

Gij, o mijn Heer! en o mijn God!
 Hebt om hoog naar deezen eindpaal
 Bij meer dan ééne grafiteé mij,
 Met sterken arm, voorbijgevoerd!

Geneezing gaaft gij mij, gaaft in gevaaren
 Des naderenden doods mij moed en stoutheid!
 En zo 'k al mogt de schriklijke Onbekenden zien,
 Die wijken moesten, daar gij de Beschermmer waart:

Snel vlooden zij heen! en ik heb het gezongen,
Verzoener Godes, het Lied van 't nieuwe Verbond!
Doorloopen heb ik de vreeslijke loopbaan!
Ik hoopte 't van u!

I N H O U D

V A N H E T

V I E R D E D E E L

Z E S T I E N D E Z A N G.

De Heiland beklimt op nieuw den Thabor, en staat in 't midden der Opgewekten en der Cherubim. Een deezer laatsten vliegt heen op zijn bevel, en komt met Zielen-schaaren van Dooden terug, die sedert Jefus opstanding gestorven waren, en over welke de Middelaar nu een eerste Gericht houdt. Zij roepen door elkander om genade. Van zeven of acht derzelyen wordt het vonnis kortelyk medegedeeld. De Hoeder eener Star, wier ondergang nabij is, komt Christus uit naam der bewooneren bidden denzelyen te verhaasten, ten einde hunne vlugt naar het oorspronkelijke licht zoo veel te vroeger plaats zoude grijpen, en hij wordt verhoord. De deugdzaam Kermath, die van zijne tijdgenooten miskend was geworden, wordt door zijn' Engel op den eersten trap zijner aanstaande Heerlijkheid geplaatst. Een trotsche Koning uit Indiën ontvangt zijn vonnis in het digtste gedrang der Zielen. Een andere afgescheidene Geest, die, niet tegenstaande zijne onschuld, door Menschen gehaat en vervolgd was geworden, vindt nu redding en belooning. Gélimar, een jonge Heiden, sterft in de armen zijnes Vriends, wanhoopende aan een volgend leven, voor welk hij het Menschdom te gering houdt. Zich na den dood nog voelende bestaan, is hij met blijdschap, en dankbaarheid jegens de Goden vervuld, en wordt door een' Engel tot Christus, wien hij de eerste hulde bewijst, en vervolgens op het pad, dat voor hem bestemd was, heen gevoerd. Voortduuring van 's Middelaars Gericht over tabrijke Schaa-ren van Zielen. De Dichter maakt tusfchen beiden gewag van eene veeljaarige krankheid, die hem verhinderde zijn' arbeid voort te zetten. Het Slot van een' Koning stort in; slechts van één' der geenen, die onder het zelve bedolven wierden, blijft de

Ziel voor het Gericht van Jesus beslaan. Een Man, die, in de woede der wanhoop, zich den dolk in 't hart gestooten had, vindt voor het zelve genade. Elisama, een lijdsame en behoeftige Grijzaard, staat voor den Rechter, uit wiens naam hem een Cherub eene Kroon brengt. Zadech, een andere Arme, doch die trotsch op zijne deugden was, wordt op Christus bevel ter Helle gevoerd, en zoekt te vergeefs den leidenden Engel te wederstreeven. Een veldslag zendt duizenden Zielen te gelijk voor het Gericht; de twee Veldheeren, die beide gesneuveld waren, gevoelen wegens hunne Veröverzucht het geheele gewigt van 's Middelaars gramschap. Zielen van Kinderen uit alle Waerelddeelen worden voor Christus gebracht, doch niet gevonnist. Zij worden van wegen op wegen gevoerd, tot dat zij in staat zijn hoogere paden te betreeden. Bij éne deezzer Zielen voegt zich voor een' tijd de ziel van Elisama's getrouwen hond. Geltor wordt beloond met gedaanten, die hem al het goede, dat hij in zijn leven verricht had, bij herhaaling doen zien en hooren, doch zonder zijne feilen. Voortduuring van 's Middelaars Gericht over talrijke Schaaren van Zielen. Tweegevecht van Hagid en Syrmion, in welk zij beide vallen; zij worden in den Afgrond aan elkander geketend. Toa, een bewoener der Waereld van onsterffelijke Menschen, murmureert tegen God, om dat hij, niettegenstaande de Verzoening des Middelaars, den dood onder ons laat voortduuren. Een Engel voert hem van zijne Star naar Thabor. Hier sterft hij in Christus tegenwoordigheid, en zijne Ziel wordt aan eene volstrekte eenzaamheid overgelaaten. Eén der troschste Dwingelanden wordt, op 's Heilands bevel, door den jongen Samed geoordeeld, en gedoemd om hen, die welêer zijne geringste Slaaven geweest waren, te dienen. Aandoenlijk tafreel der aanneeming van Zoar en der verwerping van Seba, twee Boezemyrienden, waar van de éne met berouw en ootmoed, de andere met eigen zaligspreeking wegens zijne waardigheid voor God gestorven was; bittere scheiding der twee Zielen, die zelfs door den Doodsengel geërbiedigd wordt. Cerda ziet zijne laatste oogenblikken met verrukking te gemoet, wegens de uitbreiding van kennis, die hij er door verwacht. Zijn Engel, eer hij hem bij den Rechter brengt, voert hem de gantsche Schepping door. Schaaren van Zielen uit alle Volkeren komen op Thabor, roepen door elkaâr ieder zijn' eigenen God aan, en worden genadig gevonnist. Nederdaaling van Christus ter Helle, na het volbrengen van dit eerste Gericht. Elóa, de Engel der Aarde, volgt. Abdiël opent de Poorte. De Heiland treedt binnen, en plaatst zich op de kust der Doode Zee; terwijl de eerste der Doods-Engelen van God naar de Hel gezonden wordt, om getuige van het Gericht te zijn. De Troon van Satan en de Tempel van Adramélech storten in.

De

De Duivelen vallen neder, en gevoelen het schrikkelijk oordeel des Rechters, die reeds niet meer ontdekt wordt. Zij verbeelden zich allen Geraamten te zijn, en elkaâr, uitgenomen Abbadóna, in die gedaante te zien. Abbadóna, zoo wel als de Zielen der verdoemde Menschen, houdt zich zelf wel niet voor omgeschapen, doch ziet de overigen evenwel mede voor Geraamten aan. Een Zee van vuur verlicht dit ijsfelijk tooneel. Satan richt zich ten laatsten op. Wanhoopige taal van hem, en klaagende van Beliélel. Adramelech rijst op, doch stort weêr neder. Gog en Magog poogen te vergeefs elkanders gebeente te vergruizen, en vallen in de diepte, waar Gog, insgelijks te vergeefs, nog worstelt om Gods bestaan te loogchenen.

Z E V E N T I E N D E Z A N G.

Thomas keert tot de Jongeren weder, die hij, nog niet bij hen in huis getreden, een Lied der Opstanding hoort zingen. Hij weigert te gelooven, zo hij zijne vingers niet in de tekenen der wonden leggen mag. Jesus staat eensklaps in 't midden der Jongeren, en Thomas gelooft. Nieuw Juichlied der Vergadering na het verdwijnen des Zaligmaakers. Christus was sedert zijne geboorte aan de Zielen der geenen, die in den Zondvloed om waren gekomen, door Seraphim verkondigd, als zich, eer hij nog ten Hemel voer, in hunne gevangenissen zullende vertoonen. Verschillende aandoeningen en uitwerkingen, die dit bij hen verwekte. Op een teken, dat insgelijks voorspeld was, komt de Verlosser, door Gabriël voorafgegaan, aldaar in zijne volle Heerlijkheid. Gabriël vermeldt den Geesten, dat zij geoordeeld zullen worden, naar maate zij over Christus gedacht hebben, toen hij hun gepredikt is, en niet naar maate zij nu over hem denken. Cherubim daalen neder, en scheiden de gelukkigen, welker getal het grootste is, van de overigen af. De Verlosten zweeven met de Engelen omhoog. Over de anderen, omtrent wier toekomend lot de Dichter echter gunstige gedachten voedt, keert nieuwe duisternis terug. Het Jongsten Nephthóa krijgt in een' droom bevel, om aan de Vroomen te verhaalen, dat hemeen Bode van Christus verscheenen is. Hij gaat naar het graf des Zaligmaakers, waar hij verscheiden Discipelen bij één vergadert, en zijn' last volbrengt. Zij zingen den Verlosser ter eere, en bij ieder Couplet van hun Opstandings-Lied danst Nephthóa met negen andere Kinderen, die hij daar speellende vondt, een' heiligen rei. Op eens verschijnen een aantal Verrezenen der vroegere tijden; het gezang en de dans eindigen, en de Getuigen vallen van ontroering neder. Zij rijzen echter kort daarna, veryuld met vreugd, weder op. Nephthóa nadert de Verschijnenden. De-

bora

bora laat hem het Gezang der Vroomen herhaalen, 't welk de Harpen der Gezaligden verzellen. Nu naderen ook de Getuigen, mengen zich in den kring der Verreezenen, en verëenigen zich met hun in het zelve Choor-gezang, tot dat de laatsten verdwijnen. Lazarus noodigt eenigen zijner Godvreezende Vrienden, en een aantal Pelgrimmen van het Paaschfeest tot eene maaltijd bij zich in den Hof. Zij komen, en voeren heilige gesprekken; verspreiden zich daarna door de paden. Opgereezenen verbergen zich onder de Pelgrims gedaante, houden onderhandelingen met sommigen der aanwezenden, en vertoonen zich vervolgens aan hen in hunne verheerlijkte gedaante. Joseph is één derzelve, die aan Sebida verschijnt. Jesus zet intuschen het Gericht op Thabor voort. Lazarus spreekt met eenige genoodigden over den Zaligmaaker, en begeeft zich daarna alleen naar het nabuurig graf zijner Zuster Maria. De Ziel van deze zweeft boven het zelve, en vermaakt zich met hem aan te wijzen, hoewel hij niets van haar vernecmt, wie der geenen, die in den Hof verkeerden, waare Pelgrimmen zijn, en wie Opgereezenen in Pelgrims gedaante. Alleenspraak van Cneus, die den Romeinschen Krijgsdienst verlaaten wil. Eliku verschijnt hem. Bethron, de rijke Jongling, die geweigerd had Christus te volgen, en vol berouw daar over is, ziet, na eenige beproevingen, Jedidoth vóór zich, die hem omhelst. Sebida en Cidli worden door Engelen naar Maria's graf gevoerd, en zingen een Beurtgezang voor de Verreezenen. Cidli ziet haare Moeder, en vertoont zich aan dezelve in haare volle Heerlijkheid; de Moeder sterft van vreugde. Reden waarom één der Verreezenen niet aan Semno verschijnt. Jesus gaat voort met op Thabor Gericht te houden. Het verhaal van het Vriendschaps-feest in den Hof van Lazarus eindigt met de verschijning van meerdere Verreezenen aan Bersebon, den eenigsten der tien gereinigde Melaatschen, die zich dankbaar jegens Christus bewees; hij doet den geenen, die zich thans aan hem vertoonden, verscheiden vraagen.

A C H T I E N D E Z A N G.

Adam bidt den Heiland, om eenige blikken te mogen doen in de gevolgen der Verlossing. Dit wordt hem toegestaan, en hij verhaalt den Opgereezenen en Cherubim 't geen hij in den slaap gezien had, gelijk de Sionietin het weder aan den Dichter mededeelt. Eerst ziet de Aartsvader, op het veld der Opstanding staande, na dat de Qordeelsdag reeds lang geduurd had, Gericht over Christenen houden, die om de leer van Jesus hunne Mede-Christenen vervolgden. De Cherub, welke hen ten Oordeel riep, legt hunne Godloosheid voor hen bloot. Een andere doet dit in 't bijzonder aan hen,

hen, die zulken ter dood gebracht hadden, welke, om hunnen geestelijken hoogmoed en dweeperij, zelyen mede verworpen waren, doch over welke den Heiland, en niet den Moordenaaren, het Rechter-ampt toekwam. Lebbæus, in den Hemel Elim geheeten, zet deeze stoffe der Vervolging om het geloof nog verder voort. Een Doodsengel begint op Christus bevel hunne vergelding, en brengt hen in de diepte, waar Doodenbeenderen, door een' stormwind gedreeven, ieder den vloek tegen hen uitspreken. *Hondert Martelaars zingen een Lied ter eere des Rechters. De eerste der Doodsengelen laat nu de Spotteren met den Zaligmaaker voor denzelyen verschijnen. Stephanus wordt van den Zetel des Rechters naar een' Jongeling gezonden, die in den bloei zijner jaaren langzaam gestorven was, om hem aan te kondigen, dat hij deeze Vijanden zou mogen richten. De Jongeling verwijt zijn' Vader en zijne Broeders, dat zij, hoewel te vergeefs, getracht hadden, hem door listen en droggronden van het geloof af te trekken; en, na het gezegd te hebben, beklimt hij een' nieuwen trap van Heerlijkheid. Een eerlijke Onderzoeker, die, na lang vorschten, tot waarheid en rust gekomen was, vergelijkt hun gedrag met het zijne, en stelt hun het ijsfelijke van den Zielen-moord voor, dien zij aan zoo veelen gepleegd hebben. De Vaderen uit het Joodendom, en een Schaare derzulken uit dit geslacht, welke het Euangelium aangenomen hebben, verzamelen zich, en één derzelyen wijst deeze Spotteren op de Israëlijsche Natie, die door hare Verwerping de sterkste Getuige van Christus geworden was. Paulus schildert hun de Heerlijkheid van dien Godsdienst af, dien hij eens zelve vervolgd had. Jesus spreekt hun Doodvonnis uit. Een hunner roept lasterend om vernietiging, en wordt zwaarder gestraft. Adams Gezichten verduisteren zich, en hij ziet intusfchen slechts één Toneel ontwikkeld: van Kain naamentlijk, die Helden, hij en zij in Reuzengedaante, geketend had. Nu krijgt Elba bevel, Heiligen, de besten van 't Menschdom, voor den Zetel van Christus te voeren. De Verächters en Haaters derzelyen worden mede voor den Troon geroepen. Heman vonnist hen, en stelt hun het schandelijke hunner handelwijze voor. Een Jongeling, die vroeg gestorven was van verontwaardiging over deeze Onderdrukkere der Vroomen, zegt het beloonende Vonnis deezer laatsten te kennen. Het Vloekvonnis der eersten, door den Rechter uitgesproken, verjaagt dezelyen van de Gerichts-plaats. Een Cherub roept vervolgens de Schepperen van valsche Godheden, of die Helperen aan God gaven, op. Moses stelt hun hun gedrag voor oogen. Henoch spreekt van de zaligheid der kennisse Gods, die hij beproefd had, en verklaart zich als de Rechter van die Wijzen, die in hunnen waan het hoogste We-*

zen volkomen meenden te begrijpen en te kunnen ontwikkelen. De Godenverzimmers onder de Christenen waren nog niet geoordeeld. Maria en de Martelaars naderen den Troon, vallen voor Christus neder, en worden genadig van hem aangezien. Weenende zingt de Moeder den Zoon het Hofanna toe, en verblijdt zich, dat die Altaars in puin liggen, op welke aanbiddingen tot haar opreezen, die zij als zoo veele verloocheningen Gods beschouwt. Adams Gezichten verduisteren zich op nieuw; en hij ziet intusfchen slechts één Tooneel ontwikkeld: de groote belooning naamentlijk van de uitneemendste en langduurigste Lijderen. Eindelijk verschijnen de booze Koningen om hun Vonnis aan te hooren. Een Man, wiens drie Zoonen door één' derzelve tot Boosdoeners gemaakt waren, en die van hartzeer hier over gestorven was, spreekt den vloek over hem uit. Zeven Martelaars, uit naam van hunne geheele Schaar, verwijten den Koningen hunne vervolgingen der Vroomen. Een godvreezend Koning juicht over de Zaligheid, die hem ten deele gevallen is. Een der verworpenen rechtvaardigt God in zijne strafoeffening omtrent hen, in tegenwoordigheid van alle de anderen. Elóa verkondigt hun hunne vergelding. Christus werpt het oog op hen, en de Helle opent zich om hen te ontfangen.

N E G E N T I E N D E Z A N G .

Voortzetting van Adams Gezichten. Hij ziet Eva voor haare Kinderen om genade smeeken. De Engelen leezen uit de Schaaren der Opgereezenen er eenigen uit, die zij naar de Gerichtsplaats leiden, om hun Vonnis aan te hooren. Johannes ontmaskert hen als trotsche Schepperen van eigene deugd, en strenge Beoordeelaars van anderen. Het lot van deezen wordt bij het Vonnis echter niet volkomen beslist. De Verworpenen worden ter Helle gevoerd. Abbadóna blijft alleen staan, en, daar een Engel des doods hem nadert, verwacht hij zijne laatste ure. Hij smeekt den Rechter om te mogen sterven, of, zo hij leeven moest, eenzaam op de Gerichtsplaats te mogen blijven. Gods stemme verwijt hem, dat hij den Heere verlaaten, en anderen verleid heeft. Abbadóna gaat voort met de aandoenlijkste pleiting, en ontvangt genade van zijnen Rechter, tot wiens Zetel hij heen vliegt, om er zich voor neder te werpen, terwijl zijn voorige luister in hem wederkeert. Zijne Dankzegging. Na eenige duistere Verschijningen, ziet Adam het geslacht der Menschen, die in den Zondvloed vergaan waren, allen zonder uitzondering uit de Gevankenis bevrijd, en Hemelwaards zweevende. De geheele Aarde verandert, en wordt een Eden: waar mede de Gezich-

ten des Aartsvaders een einde neemen. Verschijning van Jefus, die nu van den Thabor was nedergedaald, aan zijne Discipelen bij de Zee Tiberias, en gesprekken, met hun bij deeze gelegenheid gevoerd. De Heiland gaat voort met over Zielen Gericht te houden. 't Gerucht verspreidt zich, dat Jefus in Galilæa zich openbaaren zou. Verreezenen, en nog leevenden verkondigen het alüm, en zenden de Oprechten naar Thabor. Lazarus bevindt zich hier reeds met tweehondert aanhangeren van Jefus, en noodigt hen, tot dat 'er zich meerderen verzamelen, Liederen tot deszelfs eere te zingen. Beurtgezag van Maria, 's Heeren Moeder, en Magdalena. Engelen en Opgereezenen zweeven boven de Vergadering, die zich geduurig vergroot. De jonge Nephthá leidt Portia insgelijks daar heen. Maria hervat haargezag ter eere des Zaligmaakers. Lazarus, zoo dra hij er meer dan vijf hondert bij één ziet, spreekt hen aan, en vermaant hen tot getrouwheid; hier op noodigt hij hen tot viering van het Avondmaal, 't welke hij onder hen uitdeelt. Bemoedigende gesprekken, die zij onderling houden, om elkander tot liefde jegens den Heiland aan te spooren. Nu worden zij de aankomst van Jefus gewaar, die hun zijnen vrede geeft, en hun lesfen voorschrijft. De oogen des grijzen Elkánans worden geöpend, en hij ziet den Heiland vóór zich staan. Deeze zet zijne rede voort, en verdwijnt. Nephthá wordt bij de plaats, waar Jefus zich omwendde, dood gevonden, en Lazarus begraaft hem. Zij verlaaten daaröp allen den berg; eenigen der Zeventig vinden de Twaalven in een Palmbosch der Valleije, en verkondigen hun de Verschijning die zij bijgewoond hadden. De Twaalven hoopen ook nog op eene nieuwe Verschijning, die aan Jacobus, welke den Thabor opklimt, eerst alleen wedervaart; deeze komt met den Heiland tot zijne Broederen terug, die elkaár over de naderende scheiding van hunnen Meester onderhouden. Jefus bereidt hen daar meer en meer toe voor. Herhaaling der afscheids-gesprekken, welke hij vóór zijn' dood gevoerd had, en van het Hoogepriesterlijk gebed: waarna hij hen wederöm verlaat. De Jongeren keeren naar Jerusalem terug, en Engelen, niet geheel door hun onbespeurd, verzellen hen. Johannes zondert zich van zijne Broederen af, om over het toekomende te peinzen. Een sluimering Gods overvalt hem, en Salem giet hem een' droom in, dien hij na het ontwaaken aan Maria verhaalt, en die hem andere denkbeelden omtrent Gods wegen, dan hij er zich van gevormd had, mededeelt, waar van de nederdaaling des H. Geestes, welke hem vertoond wordt, het middel was. Een teken meldt aan de Hemelen, dat Christus zich nu weldra ter rechterhand zijnes Vaders verheffen zou. Treurigheid van Lebbæus over de aanstaande scheiding. Thomas vergadert de Twaalven en Zeventig, om zich samen naar Gethsemane, ter her-

denking van het geen hier gebeurd was, te begeeven. Christus treedt in hun midden, en leidt hen den Olijfberg hooger op. Opgereezen Vroomen, Zielen van gestorvenen, en al de Seraphim, die Christus op Aarde gediend hadden, verzamelen zich, als verkoozene Verzellers der Hemelyaart, boven op den berg, met Gabriël aan hun hoofd. Elba, de eerste Hoeder der Aarde, schittert nog meer dan te vooren. De Jongeren staan reeds met Christus op de spits des Olijfbergs; de Verlosfer, op wien het Heeläl het oog heeft, in eene meer dan gewoone hoogheid. Hij geeft den Jongeren zijne laatste bevelen; tuschen beiden wordt Lazarus verheerlijkt, en zijn Engel voert hem op den berg, om den Triumphtocht mede te verzellen. De wolke neemt Jesus weg. Twee Engelen verkondigen den Discipelen zijne wederkomst, en gebiedten hen te Jerusaleem te blijven tot na de uitstorting des H. Geestes.

T W I N T I G S T E Z A N G.

Christus is reeds ver boven de wolken verheven, en wordt door de Schaaren, die zijn' Zegetocht verzellen, omringd. Gabriël, die voor aan zweeft, vermaant hen den lof des Middelaars te zingen. Een Choor Verrezenen verheft het Lam dat geslacht is van voor de grondlegging der Waereld. Een ander Choor gedenkt aan het behoud der Israelieten in Ægypten, door het bloed des Paaschlams, en het verderf der Ægyptenaaren. Nog een Choor bezingt het groot Ontwerp Gods in de Scheping van 't Heeläl door den Zoon, en in het geeven van aanweezen aan 't Rijk des Middelaars. Zacharia ontzweeft aan zijn Choor, nadert Christus, en bezingt hem als de Spruite, waarvan de Propheet welëer de komst voorspelde. Lof-lied van Seraphim over de te weeg gebrachte Verzoening. Ook van een Choor Verrezenen. Een ander Choor derzelyven troost het Menschdom, 't welk nog onder de rampen des leyens zuchtte, met hunne naderende uitredding. De Heirschaar ziet, bij de Hemelsche Aire, Cherubim, welke de Zielen van Godyreezenden uit alle Volkeren, die tuschen Christus dood en Triumph in de boschen der Star verzameld waren, naar den Middelaar heenvoeren. Een Choor Verrezenen ontvangt hen met Jubelgezang; en de Zielen juichen in een Lied wegens de grootheid van haar geluk. Eenige Hemelsche Jongelingen zien met verrukking den tijd te gemoet, wanneer alle Gezaligden zonder ingegaan zijn. De Liederer deezzer Chooren worden niet alleen door de klinkendste, maar ook door de zachtste en nauwelijks hoorbaare Instrumenten verzeld. Verheffing der daaden, die Christus als Beheerscher zijnes Volks verrichtte, van Abrahams roeping

ping af. Engelen des doods beginnen met den ondergang van Pharao's Heir; en Mirjam, Moses Zuster, herhaalt het Lied, dat zij bij die gebeurtenis zong. Engelen gewaagen enkel in 't voorbijgaan van de verwerping van Korah, Dathan en Abiram. Ook aan het puin van Jericho wordt door de Prijzenden slechts kortelijk gedacht. De overwinning van David over den Philiftijn, zijne verheffing op den Troon, en de hem toegezegde groote Zoon, dien hij in zijne Psalmen verheerlijkte, worden, zoo wel als de offerhande van Elias, insgelijks door Engelen-Chooren in twee Liederen gevierd. Zeven Cherubim handelen met Jesaia over het Gezicht van het drie-maal Heilig. Dezelfde Propheet laat Sanherib op nieuw zijne trotsche taal tegen Hiskia spreken, en laat ze achtervolgen door de Goddelijke bedreiging, gelijk dit beide in zijne Voorzeggingen gelezen wordt; de Zeven Cherubim bezingen de vervulling deezer dreigtaal. Twaalf Jongelingen, zoo Engelen als Menschen, zweeven met Ezechiël voorbij den Mesfias, en doen de Voorzeggingen tegen Asfur en tegen Ægypten, gelijk ze in de Prophetie van dien Ziender uitgedrukt staan, weergalmen. Engelen des doods verkondigen den ondergang van Jerusaleem. De Heirtocht komt in de Lichtstraat, en, in 't midden van duizend Starren, noodigen Chooren van Seraphim deeze Hemelbollen, om den Verlosfer, die ze geschapen had, groot te maaken. Nog hooger gereezen, ziet de triumpheerende Schaar eene Star, niet ver van zich af, veranderen. Uit de stralen eener andere Star, die nog nader bij hen was, verheffen opgerezene Vroomen hunne vreugdestem naar den Heiland, en houden beurtgezangen met de Engelen, die den Tocht verzellen. De Triumph bereikt de Star der onschuldige en onsterfelijke Menschen. De bewoners, onder welken de weder in 't leven geroepene Toa terug gebracht is, doen hem hulde. Van twee begenadigde Echtgenooten intuschen op onzen Aardbol, die Verreezenen gezien hadden, zingt de Vrouw een kort Loflied aan den Verlosfer, terwijl de Man eene langere smeeking doet om meerder zaligheid, en dit gebed van een' Psalm laat achtervolgen, welke diep in 't Ontwerp des Allerhoogsten indringt. Verreezenen en Cherubim vermelden, ieder Choor in een bijzonder Lied, den val van Babel. Martelaars vieren de dagen der eerste Opstanding. De Aarts-Engelen en de Vaderen hadden van verre het Vonnis gehoord, 't welk de Rechter over de zeven Asiatifche Gemeenten daarna op Patmos uitsprak, en zingen ter eere van Hem, die den ernst van het zelve nog met zoo veel genade verzachtte. Na het Vonnis over Ephésen, zingt een hooger Choor vol blijdschap dat over Smyrna; Chooren van Menschen met aandoening dat over Pergamus; Chooren van Engelen met hetzelfde gevoel dat over Thyatira; weinige stemmen slechts dat over Sardis; een hooger Choor wederom, in ver-

rukking van vreugd, dat over Philadelphia; vol van droefheid daarëntegen, een enkele stem, die uit één der Chooren gehoord wierdt, dat over Laodicea. Toen de Optocht nog hooger geklommen was, begonnen Chooren van Propheeten en Aartsëngelen elkander in twee Liederen, waarvan het eerste door overmaat van blijdschap afgebroken wordt, toe te zingen ter eere des Rechters en des Opwekkers der Dooden. De Kristallen bergen der Star Saróna verhelderen de zichtbaare en hoorbaare voorwerpen, die 'er tegen aan kaatsen; uitwerking, die het voorbij trekken des Triumphs op deeze bergen, en dit wederöm op de bewooneren heeft. Debora en Mirjam zingen den Engelen toe over het heil, 't welk door den dood verworven wordt; en het Choor Propheeten viert de Opstanding uit denzelven. Twee Aartsëngelen zweeven voorään, en ieder hunner betreurt het onheil der geen, die tot de verdoemenis opstaan. Benbni, en Maria de Zuster van Lazarus, verwaardigen Satan om hem de grootte van den Triumph der Gezaligden te doen verneemen, die hij verklaagd had, en zijne eigen verdoemenis. Een der Doodsëngelen gedenkt aan het ijsfelijke van de plaagen der Helle. Johannes daarëntegen bezingt de Bruid, die in witte kleederen voor den Troon staat: waarop alle Harpen en Bazuinen galmen, en alle stemmen den Verlosfer der Zondaaren verheerlijken. Het Choor Aartsëngelen schildert in een Lied, 't welk het den Propheeten toezingt, den grooten Oordeelsdag. De Eerstelingen Gods verheffen hun geluk, dat zij tot Mederechters met Christus verkoozen zijn. Terwijl de Middelaar opvaart, befrist hij van verre het lot der Zielen, die op dat oogenblik het aardfche leven verlieten. De gelukkigen onder dezelve zweeven omhoog; één' der Opgereezenen onderricht hen, en er wordt hun vrijheid gelaaten, of zij den Heiland tot Helper kiezen willen. Zij blijven opeene Star terug, om op Leeraars te wachten, die Gabriël haar toeriep, dat Christus zenden zoude. De Triumphtocht begint van verre den Troon van Jehovah te bespeuren; en veele der Engelen bedekken hun aanschijn, terwijl dat des Heilands luis-terrijker wordt. Twee Chooren Verreezenen zingen hem, na lange stilte, ieder een Troonen Zegelied toe, daarna zeven Verreezenen afzonderlijk, en eindelijk hondert Cherubim. In den Hemel was de ure van Christus terugkomst onbekend. Zoo dra de Engelen, die 'er zich het naast bij bevonden, den Triumph ontdekken, breiden zij 'er de tijding van uit, en de gantsche Hemel galmt van het geroep: De Mesfias! Christus treedt den Hemel binnen, en alle deszelfs bewooners, ook de Triumphverzellere, strooijen hem palmtakken. Jefus nadert den Troon, en de diepste stilte heerscht; alle de Engelen vallen neder om te aanbidden, Gabriël alleen verzelt den Mesfias tot op den ondersten trap des Troons, en knielt aldaar. De Hemel ziet den Vader en den

Zoon

Zoon in hunne geheele Godeliefde verheerlijkt, en Jesus Christus zet zich aan de rechterhand zijnes Vaders.

ODE AAN DEN VERLOSSER,

Vol van de hartelijkste dankbaarheid des Dichters voor de weldaad van zijn Werk te hebben mogen voltooijen.

V E R B E T E R I N G E N

I N H E T

V I E R D E D E E L.

ZANG XVI. Vs. 31	leeze men dus:	Als haar Geleidsman, terug, van de Dooden, die sedert des Heilands
Vs. 48	—————	Sprak: wie zijt gij Zielen? Een dof en door één gemengd schreeuwen
Vs. 483	—————	Eeuwig is nu haar Verbond, o Seba! d'Onsterlijke hoorde 't,
Vs. 676 tot 678	—————	Rechterhand leunend, sprak hij tot Magog: De Wervelwind doet mijn Beenderen wagglen! d'Orkaan huilt mij door den schedel! tog wil ik Opstaan! Laat Adramélech liggen! Hij doet het, hij staat, grijpt
ZANG XVIII. Vs. 341	—————	Zoo, dat de gouden Tyran, dien de Toverdrank neder deed storten,
Vs. 344	—————	Nu naar alle traanen gekeerd heeft, de hangende wolken
Vs. 774	—————	Weest gezegend, gij teedre, gij lieflijke, zalige uren,
ZANG XIX. Vs. 51	—————	Van het Menschdom gelijk te stellen! Gij stichttet u zelven
Vs. 312 en 313	—————	Brengt, zeide de Godlijke, tevens Van de gevangene vischen
Vs. 511	—————	Strooide bloemen op haaren weg, pas ontflootene bloemen,

ZANG

- ZANG XX. Bladz. 159, Reg.
6 en 5 van onderen leeze men dus: De straal omzweefde langzaam, snel, den andren
straal!
Verrukt omzweefde hem de Starbewooner!
- Bl. 165, Reg.
7 van onderen ————— Gabriël en Elóa, als bloemen bloeiden, zij konden
- Bl. 194, Reg.
5 van onderen ————— En in den glans, daar klom hij neer. Zijn Heir
riep dondrend
- Bl. 196, Reg. 1 ————— Zweekt om hoog, en zet u neder met den Rech-
ter, met den Zoon,
-

B L A D W I J Z E R,

In welken, behalven de eigen naamen, ook de volgende woorden voorkomen: DISCIPELEN, DOODSËNGELEN, ENGELEN, GERICHT, HEMELVAART, MENSCHEN, MOORDENAARS, VERREEZENEN, ZIELEN. De Capitaale getal- len beduiden den Zang, de anderen het Vers, en in den XX Zang de Bladzijde.

A

ABBADÓNA. Zijn afval II, 627. Verzet zich tegen Satan II, 660. Treurt, dat Abdiël zijn Vriend niet meer is II, 743. Zijne klagt bij het aanschouwen der Schepping II, 775. Zoekt en herkent den Mesfias eindelijk in Gethsemane V, 486. Vindt hem aan 't Kruis IX, 450. Wordt van Abdiël herkend, en ontvlucht IX, 625. Wenscht den verrijzenden Mesfias te zien XIII, 483.

ABEL. Bij Golgotha X, 669.

ABRAHAM. Ziet den stervenden Mesfias IX, 200. Bidt hem met Izaak aan IX, 302.

ADAM. Wenscht den Mesfias op de Aarde te zien I, 476. Is op de Zonne, en bezingt met Eva den ontwaakenden Mesfias II, 3. Aanbidt den bij het Kruis staanden Mesfias VIII, 184; met Eva den stervenden X, 735 — 989. Verkondigt de volëindigde Verzoening XI, 92. Verzamelt de Verreezenen tot de roeping van toekomende Christenen XV, 40.

ADRAMÉLECH. Zijn Character II, 300. Spreekt Abbadóna tegen II, 704. Zijne woede tegen Satan en den Mesfias II, 833. Wil den Mesfias bespotten, terwijl deeze door God gericht wordt V, 428. Moet ter Helle vlieden XIII, 530.

ANDREAS. Zijn Character. III, 190.

B

BARRABAS wordt losgelaaten VII, 749.

BARTHOLOMÆUS. Zijn Character III, 288.

BELIÉL. Zijn Character II, 370.

BENÓNI. Zijne vermoording II, 111.

BOA met Elkánan bij Simeons graf XI, 1450.

C

CIDLI, (Jairus Dochter) volgt de Moeder van Jesus IV, 674. Haare liefde tot Sémida IV, 743.

CNEUS. Heeft de wacht bij het graf van Christus. Zijne twijffelingen XIII, 268. Verkondigt de Opftanding des Mesfias aan het Sanhedrim XIII, 898.

D

DAVID. Bij Golgotha X, 690.

DISCIPELEN. Zoeken Jesus III, 53. Hunne Engelen III, 68. Hunne Characters III, 105 — 524. Vallen op den Olijfberg in slaap III, 525. Bij en op Golgotha IX, 27. Hunne treurigheid over Jesus dood XII, 222.

DOODSËNGELEN. Zweeven om het Kruis VIII, 528. De eerste Doodsengel kondigt van Sinai den Mesfias zijnen aanstaanden dood aan X, 995.

E

ELISÁMA'S HOND. De ziel van denzelven voegt zich bij de ziele eenes Zuigelings XVI, 261, 332.

ELÓA. Zijne schepping I, 299. Geleidt Gabriël voor God I, 312. Antwoordt, op Gods wenk, op het Gebed des Mesfias I, 406. Telt de traanen des Mesfias III, 44. Spreekt God aan, die thans op Thabor neder wil daalen, om Gericht over den Mesfias te houden V, 2. Volgt hem V, 136. Zingt in tegenwoordigheid van den Mesfias, over welken Gericht gehouden wordt, van deszelfs toekomende Heerlijkheid V, 765. Spreekt met Gabriël over het lijden van Jesus op den Olijfberg VI, 14. Spreekt ook met hem, als Jesus door het Sanhedrim des

Gg

doods

doods waardig geoordeeld wordt. VI, 489. Bezingt den aanbreekenden doodsdag van Jesus VII, 1. Roept door de Hemelen uit, dat Jesus ten doode geleid wordt VIII, 12. Wijdt Golgotha in VIII, 21. Stort Satan en Adramélech in de Doode Zee VIII, 116. Maakt het door de Schepping bekend, dat de Mesias gekruisfigd wordt VIII, 263. Klimt ten Hemel op, om God te zien, die nog steeds voortgaat, den Mesias te richten VIII, 503. Koopt van den Troon des Rechters terug IX, 1. Verkondigt door de Hemelen de volbrachte Verzoening XI, 76; de Opstanding XIII, 558; met Salem de Hemelvaart XIX, 1064.

ENGELIEN. Hun Lied van de schepping des Hemels I, 242. Zingen met verreezene Vaders bij Jesus begraaftenis XII, 75, 103, 136, 156, 201. Verwachten met hun, onder aanbiddingen, de Opstanding des Mesias XIII, 19, 366, 546.

EVA. Haare droefheid bij het aanschouwen van den stervenden Mesias VIII, 569.

G

GABRIEL. Op den Olijfberg I, 55. Brengt het gebed des Mesias voor God I, 184. Koopt op de Aarde terug, en spreekt den Mesias, dien hij slaapende vindt, aan I, 526. Gaat naar de Befeherm-engelen der Aarde I, 563. Vindt de zielen der Vaders op de Zonne bij Uriël I, 715. Bij het Avondmaal IV, 1173. Treedt voor den lijdenden Mesias V, 567. Geleidt de Zielen der Vaders, ten tijde der kruisfiging, naar den Olijfberg VIII, 84. Brengt hun het bevel, naar hunne graven te gaan XI, 135. Verzamelt de Engelen en de Verreezenen om Jesus graf XIII, 8. Verkondigt den heiligen Vrouwen de Opstanding XIV, 25.

GAMALIEL. Raadt, om de zaak van Jesus aan God over te laten IV, 186.

GERICHT (Eerste, terstond na den dood.) Voor dit Gericht verschijnen: Een Koning XIII, 855. Een van den Euphraat XVI, 73.

Van den Ganges XVI, 78. Een Verraader van zijn' Vriend XVI, 85. Iemand die aan Wodan geloofde XVI, 87. Een Krijgsman XVI, 90. Een Lasteraar XVI, 92. Kerimath XVI, 109. Een Koning uit Indiën XVI, 120. Een Vervolgde XVI, 137. Gelimar XVI, 142. Een Koning met zijn Hof XVI, 239. Een Zelfsmoordenaar XVI, 245. Elifama XVI, 261. Zadech XVI, 276. Twee Veröveraars XVI, 307. Zielen van Kinderen XVI, 320. Gelfor XVI, 342. Hagid en Syrmion XVI, 365. Toa XVI, 372. Iemand, die zijn Volk onder 't juk gebracht had XVI, 435. Zoar en Seba XVI, 473. Cerda XVI, 532. Schaaren uit verscheiden Volkeren XVI, 549. Dit Gericht duurt voort, zelfs tot den tijd der Hemelvaart XX, bl. 204.

GERICHT (Het algemeene Waereld-gericht, eens Gezicht van Adam.) Voor het zelve verschijnen: De Vervolgers der Christenen XVIII, 58. De Verächters van den Godsdienst XVIII, 253. De Onderdrukkers der Vroomen XVIII, 493. De Stichters van den Afgodendienst XVIII, 560. Christelijke Stichteren van deezen dienst XVIII, 655. De booze Koningen XVIII, 722. De geestelijk trotfche Halfchristenen XIX, 14. Abbadóna XIX, 91.

GOD. Zweert den Mesias, dat hij de Zonde vergeeven wil I, 140. Verkondigt zyn antwoord op het gebed des Mesias door een Onweér I, 360. Het antwoord I, 396. Zijn bevel aan Gabriël wegens de wonderen bij den dood des Mesias I, 467. Daalt op Thabor neder, om aldaar Gericht over den Mesias te houden V, 53. De Zonden der Menschen komen voor hem V, 291. Gebiedt Elóa den Mesias voor het Gericht te roepen V, 327. Zendt Elóa, om den Mesias te versterken, V, 723. Ziet van den Hemel op den stervenden Mesias neder X, 15; op de Heerlijkheid des dooden Mesias XI, 22. Verheerlijkt zich jegens den opgereezenen Mesias, die zich aan zijne rechterhand zet XX, bl. 210.

G O G. De Godverloochenaar II, 417.

H

H E M E L V A A R T. Engelen, Menschen of Engelen uit ééne der Waerelden, Verrezenen en Zielen van Gestorvenen zingen den Mesias een Triumphlied XX. De volgende worden genoemd: Benóni bl. 199. Debora 197. Ezechiël, de Ziender der Heerlijkheid Gods aan de Chebar 171. Gabriël 157, 200. Jesaias 168. Maria, Lazarus Zuster, 199. Mirjam 167, 197. Zacharia, Iddo's kleinzoon, 160.

H E N O C H. Bij Golgotha X. 657.

J

J A C O B U S, de Zoon van Zebedæus, Zijn Character III, 221.

J A C O B U S, de Zoon van Alphæus. Zijn Character III, 258.

J E S U S (Eer hij naar Gethsemane gaat). Beloofd God nog eens de Verlossing te zullen op zich neemen I, 39. Het lijden der Verlossing neemt een' aanvang I, 158. Vindt Samma bij de graven II, 99. Bevrijdt denzelven van Satan II, 192. Het lijden der Verlossing neemt in zijne Ziele toe III, 19. Zendt Petrus en Johannes naar Jerufalem, om het Avondmaal te bereiden IV, 628. Zijne gedachte, terwijl hij bij zijne grafstede staat, en Golgotha voor zich ziet IV, 931. Houdt de afscheids-maaltijd IV, 1052. Sticht de gedachtenis zijnes doods IV, 1156. Spreekt van zijne aanstaande Verheerlijking, en bidt voor de Jongeren IV, 1233.

J E S U S (In Gethsemane). Terwijl hij de Cedron nadert, toont hij Gabriël de plaats aan, waar deeze de Engelen moet verzamelen IV, 1332. Wordt van God gericht V, 346. Verzacht zijn lijden door het aanschouwen der slaapende Jongeren V, 446. Het Gericht duurt voort V, 707; wordt allervreeslijkst, en eindigt V, 809. Gevangenneeming bij den Olijfberg VI, 61.

J E S U S (Voor het Gericht der Jooden en dat der Romeinen). Voor Annas VI, 160. Voor Kajaphas VI, 219—VII, 50. Voor Pilatus VII, 51—139, 246. Voor Herodes VII, 498—622. Wederom voor Pilatus VII, 659—861.

J E S U S (Op Golgotha tot op zijn' dood). Spreekt de weenende Vrouwen aan VIII, 157. Staat bij het opgerichte Kruis VIII, 173. Wordt gekruist VIII, 239. Vergeeft het Volk VIII, 281. Lijden zijnes doods VIII, 285, 403, 484, 553, 622. Begenadigt een' der medegekruisfigden VIII, 322. Geeft Johannes aan zijne Moeder ten Zoone IX, 407. Zijn doodslijden X, 26. Zijne gedachten bij het aanschouwen van zijn graf X, 36. Bestraft Satan en Adramélech, die in de Doode Zee liggen X, 85. Gevoelt zijne Heerde tot de Menschen, als hij de Schaaren ziet, die hem omringen X, 154. Zegent Zielen, die het sterffelijk leven naderen X, 221. Zijn doodslijden X, 532, 693. Sterkt den eersten der Doodsengelen X, 999. Het laatste lijden X, 1041. Sterft X, 1052.

J E S U S. (Zijn lijk, en zijne van het ligchaam afgescheidene Heerlijkheid). De Heerlijkheid des Mesias beschouwt God, en haar eigen lijk XI, 22. Gaat in het Allerheiligste des Tempels. Het Voorhangfel scheurt voor haar van één XI, 43. Haar gesprek met God XI, 52. Zendt de Zielen der Vaders, en die van anderen naar derzelve graven XI, 135. Wekt ze op uit den doode XI, 184—715. 869—1566. Het lijk wordt doorstoken XI, 782. Wordt van het Kruis genomen, en met lijnwaad omwonden XII, 84. De Kroon wordt van het zelve afgenomen XII, 132. Het wordt naar het graf gedraagen, en begraven XII, 185. De naderende Heerlijkheid des Mesias wordt door een Onweder langs de Hemelen afgekondigd XIII, 546. Het Onweder komt meer verzacht op de Aarde neder XIII, 566. De Opstanding XIII, 672.

J E S U S (Van de Opstanding tot de Hemelvaart).
G g 2 Ver-

Verfchijnt Maria Magdalena XIV, 90. Aan negen godvreezende Vrouwen XIV, 134. Aan Petrus XIV, 296. Aan Kleopas en Matthias XIV, 552. Aan de Jongeren, met uitsluiting van Thomas XIV, 1119. Houdt Gericht op Thabor XVI, 1. Staat de vroegere verandering eener Starre toe XVI, 95. Daalt neder ter Helle, en bestraft de gevallen Engelen, door de verbijstering, dat zij meenen hunne lichamen in geraamten veranderd te zien XVI, 572. Verfchijnt aan de Jongeren, met Thomas, XVII, 1. Bepst het noodlot der Geesten in de gevangenis XVII, 85. Waerelden-noodlot XIX, 260. Verfchijnt aan eenige Jongeren bij de Zee Tiberias XIX, 268. Aan meer dan vijfhonderden op Thabor XIX, 373. Maakt Elkánan ziende XIX, 712. Verfchijnt aan Jacobus XIX, 746. Aan de overige Jongeren, en aan eenigen der Zeventig XIX, 774. Aan de Jongeren en andere Godvruchtigen, als hen Thomas naar Gethfemane leidt XIX, 978. Beklimt met hun den top des Olijfbergs XIX, 1015. Zegent hen. Het begin der Hemelvaart XIX, 1052. Verändert gedurende de Hemelvaart eene Planeet XX, bl. 180. Zet het Gericht over onlangs Gestorvenen voort 204. Bereikt den Hemel 209. Zet zich ter rechterhand. Godes 210.

JOB. Bij Golgotha X, 723.

JOËL, Treurt om Benóni II, 218. Is in Benóni's grafteede bij deszelfs opstanding XI, 1343.

JOHANNES (De Discipel). Bij Samma II, 86. Bij Jefus in de graven III, 48. Zijn Character III, 480. Ziet bij het Avondmaal de Engelen vergaderd IV, 1169. Zijne klagten over het gevangen neemen van Jefus VI, 184. Wordt van Salem, zijn Engel, door een droom vervrolijkt XII, 847. Ziet een Gezicht van de uitftorting des H. Geestes XIX, 889.

JOHANNES (De Dooper). Bij Golgotha X, 448. Wordt verhinderd, aan Ananias en Saphira te verfchijnen XV, 558.

JOSEPH (Van Arimathæa). Koopt in het Samedrim IV, 18. Wordt van Nicodemus wegens zijn ftilzwijgen befchuldigd IV, 575. Met Nicodemus bij Golgotha IX, 130. Verkrijgt van Pilatus de vergunning van Jefus te begraaven XII, 19.

ITHURIËL. Judas Engel III, 388. Zoekt Judas op te wekken III, 567. Zijne vreugd over Nicodemus IV, 552. Spreekt met Jefus over Judas IV, 987. Wordt aan Petrus tot een Engel gegeven IV, 1045. Geeft Judas aan den Doodsengel over VII, 182.

JUDAS. Zijn Character III, 370. Ziet zijn Vader in een droom III, 576. Uitwerking van deezen droom III, 656. Koopt in het Samedrim, en verraaft den Mesfias IV, 587. Wordt door Jefus gewaarfchuwd IV, 1142, 1197. Zijne wraakzucht, bij het gaan naar Kajaphas IV, 1206. Gelcidt de geenen, die Jefus gevangen neemen VI, 39. Zijn zelfsmoord VII, 142. Wordt door Obaddon naar het Kruis gebracht, en ten laaftten in de Helle gefort IX, 649.

K

KAJAPHAS Roept de Priesteryvergadering bij één IV, 13. Verhaalt zijn droom IV, 64. Befluit tot den dood des Mesfias IV, 94. Befchuldigt hem van Godslastering VI, 470.

L

LAZARUS. Zijn Character IV, 652. Troost Lebaeus, die van Golgotha gevlooden was X, 544. Zegent zijne ftervende Zuster ten doode in XII, 510. Koopt in de vergadering der Discipelen, en zoekt hen te bemoedigen XII, 737. Geeft aan eenige Broederen en Pelgrimmen eene maaltijd. Zijne gesprekken daarbij over Christus, en de Opstanding XVII, 367. Spreekt tot de Christenen op Thabor, die voor het eerst Christus Avondmaal vieren. XIX, 554. Wordt verheerlijkt XIX, 1045.

LEBBEUS. Zijn Karakter III, 299. Klaagt over de afwezenheid van Jesus III, 340. Over de aanstaande scheiding van hem XIX, 961.

M

MAGOG. Zijn Karakter II, 391.

MARIA (De Moeder van Jesus). Haar Karakter IV, 643. Zoekt Jesus in Jerusaleem IV, 724. Gaat hem te ontmoet IV, 890. Ziet hem voor Pilatus VII, 264. Zoekt de hulp van Portia VII, 309. Treurigheid van haar, en van veel andere Vroomen over den dood van Jesus XII, 222. Haar beurtgezang met Magdalena op Thabor XIX, 403.

MARIA (Lazarus Zuster). Haar Karakter IV, 661. Sterft XII, 401. Haare Ziele komt in de Vergadering der Verrezenen XIII, 366.

MATTHEUS. Zijn Karakter III, 273.

MENSCHEN (Onschuldige en onsterfelijke). Wat hun Stamvader gevoelt, terwijl God voor hen voorbij gaat V, 155. Zien van hune Star der Triumph van Christus XX, bl. 183.

MIRJAM. Bij Golgotha. Haar beurtgezang met Debora X, 480.

MOLOCH. Zijn Karakter II, 352.

MOORDENAARS (met Christus gekruisigd). De ééne lastert Jesus VIII, 302. Sterft XI, 763. De andere bekeert zich VIII, 310. Klaagt over den dood des Messias XI, 731. Men breekt hem de beenderen XI, 775. Zijne gedachten bij 't sterven XI, 792. Wordt door Abdiël gezegend XI, 815. Sterft XI, 826.

MOSES. Spreekt met Abraham, bij het zien van den stervenden Messias IX, 200. Wordt verhinderd aan Saulus te verschijnen XV, 1005.

N

NEPHTHÓA. Bij Jesus graf XVII, 202. Geleidt Portia naar Thabor XIX, 510. Wordt dood'gewonden XIX, 730.

NICODEMUS. Dankt Gamaliël, dat hij aangeraden heeft, om de zaak van Jesus aan God over te laten IV, 229. Beantwoordt de weddende aanspraak van Philo IV, 377. Brengt de doornen Kroon van Jesus in de Vergadering der Discipelen XII, 370.

O

OBADDON. Philo's Engel in het Sanhedrim VI, 299, 433. Spreekt den vloek uit over den Zelfmoordenaar Judas VII, 192. Gebiedt Satan en Adramélech, of teritond ter Helle te vlieden, of bij het graf des Messias te komen XIII, 450. Brengt Philo's ziele ter Helle XIII, 993.

P

PETRUS. Zijn Karakter III, 156. Wordt door Jesus gewaarfeld IV, 1255. Spreekt met Johannes over zijn' droom V, 522. Kwetst eenen uit de bende van Judas VI, 85. Belijdt Johannes zijne verloochening, en beweent ze VI, 540. Bij Golgotha IX, 33.

PHILIPPUS. Zijn Karakter III, 202.

PHILO. Verklaart zich tegen Kajaphas en Jesus IV, 104. Zijne Redenvoering tegen den Messias, Gamaliël en Nicodemus IV, 266. Klaagt Jesus voor het Sanhedrim aan VI, 257. Veroordeelt hem ten doode VI, 477. Spreekt tegen hem voor Pilatus VII, 104. Zendt Vertrouwelingen onder het Volk, om het tegen Jesus in te neemen VII, 626. Zijne aanspraak aan 't Volk tegen hem VII, 701. Vermoordt zich zelven XIII, 964.

PORTIA. Ziet Jesus voor het Sanhedrim VI, 238. Bewondert de kalmte des Verklaagden VI, 334. Keert zich met droefheid over den onschuldig lijdenden tot God VI, 517. Haare boodschap aan Pilatus VII, 380, 681. Verhaalt haaren droom aan Maria VII, 391. Spreekt voor Joseph van Arimathea, die van Pilatus hiet lijk van Jesus koopt begeeren XII, 50. Op Thabor XIX, 510.

R

RAPHAËL. De Engel van Johannes II, 69.
G. g 3

S

- SALOMON.** Ziet zijnen opgewekten Vader, doch wordt zelve niet opgewekt XI, 915.
- SAMED.** Zijne Ziel ontmoet de Ziel van Joseph XI, 405. Velt vonnis over een' Tyran XVI, 459.
- SAMMA.** Satan wordt gedwongen van hem te wijken II, 192. Bij Benóni's graf XI, 1431.
- SANHERIB.** Kooft in het graf der Koningen van Juda XI, 965.
- SARÓNA.** De Triumf togt van Christus gaat voorbij deeze Star XX, bl. 196.
- SATAN.** Wordt gedwongen Samma te verlaten II, 192. Kooft ter Helle, en besluit tot den dood des Mesfias II, 274, 595. Keert naar de Aarde terug II, 831. Laat zich op den slaapenden Judas neder III, 535. Zoekt Cajaphas op III, 679, Wijdt Philo in tot zijne Redenvoering tegen Jesus IV, 284. Wordt in de Doode Zee gestort VIII, 116. Hij en Adramelech kunnen het niet voor elkander verbergen, wat zij te dier tijd lijdten X, 96. Moet ter Helle vlieden XIII, 879.
- SELIA.** Wordt door de Zielen der Vaderen uit de Zonne afgezonden, om den Mesfias te zien lijdten III, 72.
- SÉMIDA.** Zijne liefde tot Cidli, de Dochter van Jairus IV, 770. Bij het graf van Thirza en haare Zoonen XI, 1196. Wordt met Cidli verheerlijkt XV, 1527. Kooft met haar van den Hesperus terug XVII, 692.
- SEMNO.** Behoefte geene Verschijning, om zich van de Opftanding des Heilands te overtuigen XVII, 731.
- SETH.** Bij Golgotha X, 679.
- SIMEON.** Bij Golgotha X, 438.
- SIMON.** Zijn Carácter III, 244.

SOCRATES. In Portia's droom VII, 399.

T

- THIRZA.** Zij en haare Zoonen bezingen den Mesfias na zijne Opftanding XIII, 748.
- THOMAS.** Zijn Carácter III, 263. Twijfelt aan Jesus Opftanding XIV, 153, 482, 783. Bidt in een graf XIV, 856.
- TOA.** Wordt begenadigd XX, bl. 184.

U

- URIËL.** Brengt de Star Adamida, waarop de Zielen zich vóór de geboorte bevinden, voor de Zonne VIII, 369. Voert de Zielen op de Aarde neder VIII, 428. Verkondigt aan de Vaderen de naderende aankomst des eerften Doodsengels X, 616.
- URIM.** Ziet met Elóa het Allerheiligste des Hemels geopend I, 371.

V

- VERREEZENEN.** Opgewekt worden: XI, Abel 258. Abraham 292. Adam 184. Amos 684. Afa 944. Azarja 582. Asnath 1150. Benjamin 404. Benóni 1343. Chalkol 1284. Daniel 649. Darda 1284. David 910. Debora 1108. Eva 250. Elifa 1081. Enos 267. Ethan 1284. Ezechiël 1121. Gideon 1072. Habakuk 615. Hananja 575. Anna 1329. Heman 1284. Hizkia 964. Jacob 328. Japhet 286. Jered 267. Jeremia, Hilka's Zoon 681. Jefaja 643. Job 701. Johannes de Dooper 1517. Jonathan 1030. Jotham, Uzzia's Zoon 956. Jofaphat 946. Joseph 404. Jofia 957. Jofua 1167. Itaac 310. Kenan 268. Lamech, Noachs Vader 268. Lea 402. Mahalaleël 267. Megiddo, Jephtha's Dochter 1174. Melchisedek 545. Methufalah 268. Mirjam 1111. Mifaël 575. Mofes 869. Noach 278. Rache 1358. Rebecca Bethuël's Dochter, 323. Sara 323. Sem 286. Seth 267. Simeon 1437. Thirza met haare Zoonen 1180. Uzzia 955.

VER-

VERREEZENEN. Bij het Graf des Mesias XIII,
19-878.

VERREEZENEN. Verschijningen van dezelve
zien: Beor XV, 863. Berfebon XVII, 746.
Bethóron XVII, 643. Boa XV, 1087. Cidli,
Gedors Beminde XV, 419. Cidli, Jairus doch-
ter XV, 1376. Cidli's Moeder XVII, 726.
Cneus XVII, 617. Dilean XV, 197. Joël XV,
1087. Jofes XV, 645. Maria, Jefus Moeder
XV, 1240. Nephthóa XV, 57. Portia XV,
681. Samma XV, 1087. Sébida XVII, 459.
Sémida XV, 1425. Stephanus XV, 476. Ta-
bitha XV, 326. Thomas XIV, 1005. Twee,
die niet genoemd worden XVII, 421, 433.
Verscheidenen bij het graf van Jefus XVII,
202.

Z

ZIELEN (Van nog ongeborenen). Bij het Kruis
X, 158. Iets van de wijs, hoe zij op de Aar-
de leefden X, 225 — 417.

ZIELEN (Van gestorvenen). Haare Engelen I,
660. Van gestorvene Kinderen I, 670. Die
van twee Kinderen, welke Jefus gezegend had,
meenen hem te erkennen, terwijl Gabriël van
hem spreekt I, 692. Die van de Wijzen uit het
Oosten zien God, daar hij naar den Thabor ne-
derdaalt. V, 72. Worden door een' Engel naar
het Kruis gebracht IX, 327. Zielen der gee-
nen, die in den Zondvloed omkwamen. Haa-
re gevankenis, en vrijlating van eenige der-
zelven. XVII, 85. Vrijlating der overige
XIX, 242.

T E N G E L E I D E

V A N

DEN NEGENTIENDEN EN TWINTIGSTEN ZANG.

Bij den eersten deezer beide Zangen, welke het onsterffelijk Werk van KLOPSTOCK voltoojen, heb ik bijna niet anders te doen, dan op dichterlijke schoonheden te wijzen. Adams Gezicht, 't welk reeds den geheelen achtienden Zang vervuld had, wordt steeds nog voortgezet; en onder de Tafreelen uit het algemeene Waereldgericht, die aan den Aartsvader vertoond wierden, ligt nu de beurt aan de trotsche najaagers van eigen gerechtigheid. Ongetwijffeld heerscht er zeer veel kracht en waarheid in de ontdekkende taal, welke Johannes tot hen voert; wanneer men intusfchen niet alleen den aart zijner verwijtingen met oplettenheid overweegt, maar zich vooräl te binnen brengt, het geen ik, bij gelegenheid van den XVI^{den} Zang, van 's Dichters afkeer van geestelijken hoogmoed heb doen opmerken, en aan zijne veröordeeling van Séba tot eene eeuwige scheiding van Zoar, deszelfs Vriend, en tot een eeuwig onheil, terug denkt: zoo zal het misfchien meerderen met mij eenigfins verwonderen, hem hier bij het Vonnis over deezen hoop van lieden te hooren zeggen:

De lichtere fchaal vloog

Niet volkomen om hoog. Geen nacht, maar fchemering wierdt het

Lot der gevonnisen. Mogelijk rijst hun zelfs vroeg (a) eens de dag op.

Nu volgt de heerlijke fchilderij van Abbadóna's herftel, waar over alle uitweiding of opheldering eene belediging zou zijn van het gevoel mijner Leezeren, en waarbij alle Theo-

lo-

(a) *Auch früher.*

logifche tegenwerpingen zeer ten onpas komen: daar tog niemand zich verftouten zal te bewee- ren, dat God geen magt zou hebben, zelfs in een enkel geval, de verdienften zijnes Zoons verder dan tot de inwooneren van deezen Aardkloot uit te breiden. Iets meer misfchten zou er te zeg- gen vallen tegen de zaliging van het geheele Menschdom, dat in den Zondvloed omgekomen was, zonder uitfluiting van iemand, voor zoo ver naamentlijk dit Geflacht niet reeds vóór de Hemelvaart van Christus uit deszelfs gevankenis was verlost, en ter Heerlijkheid ingegaan. In der daad zou het een verbaazend voorrecht deezer eerfte Waereld zijn (eener Waereld, die zulk een' hoogen trap van verdorvenheid beklommen had) boven de nakomelingfchap des tweeden Stamvaders Noa, van op den Oordeelsdag, zonder verlies van een enkel van des- zelfs leden, gezaligd te worden. En, indien er tog bij de Verfchijning van Christus in hunnen kerker tot hen gezegd was, dat zij geoordeeld zouden worden naar maate zij aan den Heiland geloof hadden geflagen federt hij hun verkondigd was, maar niet naar maate zij op dat tijdstip zelve hem al of niet aannamen: waarom worden zij dan, ook na den tweeden proeftijd, dien zij zoo wel als den eerften verfmaad hadden, begenadigd, daar er aan hunne overige Natuurgenooten slechts ééne dag der zaligheid toegestaan is? Het ver- haal van Christus Verfchijning aan zijne Discipelen bij de Zee van Tiberias heeft veel beval- ligs. Door *den Tweeling* van Vs. 277 meen ik, dat Andreas, de Broeder van Petrus, ver- ftaan moet worden. Schilderächtig is Vs. 314 met de 4 Spondæusfen of Trochæusfen, waar in men den laatstgenoemden Discipel het zwaare, met visfchen beladene net, meer ziet op 't strand trekken, dan men er wel de befchrijving van leest. Van de Verfchijning aan meer dan 500 Broederen op eens, waarvan 1 Cor. XV Vs. 6 door Paulus gespro- ken wordt, doch waarvan geen één der Euangelisten gewaagt, hoe zeer het ons opper- vlakkig ook toe moge fchijnen, dat eene gebeurtenis, zoo uitnemend tot verfterking des Geloofs gefchikt, het verdiende (a), heeft КЛОПСТОК eene groote partij getrokken.

Hij

(a) Er zijn in enkele uitlaatingey der Euangelisten in hunne verhaalen, bijna zoude men zeggen in den verschi- len-

Hij laat de Leerlingen des Heilands, waar onder evenwel de Apostelen niet geteld worden, allengskens op Thabor verzamelen, en, toen hun getal volkomen was geworden, Lazarus, als

lenden geest hunner verhaalen, duisterheden, die waarschijnlijk nimmer zullen opgelost worden, daar het ons aan eene genoegsaame letterkundige geschiedenis deezer gewijde schriften ontbreekt, uit welke de oorzaak van dat Verschijnsel andersfins ligtelijk zou op te maaken zijn. De waarheid der gebeurtenissen intuschen lijdt 'er in geen deele bij, zoo dra men slechts niet aan de buitenste schors blijft hangen, en zich de moeite van het doordenken en vergelijken getroosten wil: behalven dat zelfs deeze omstandigheid medewerkt, om de Schrijveren van alle afspraak met elkaâr ten sterksten vrij te pleiten. Dan, de zaak blijft daarom niet te min onbegrijpelijk. Ik bepaale mij, om dit in zijn volle licht te zetten, tot Christus Opstanding, waarin het ook voornaamentlijk ontdekt wordt. Na dat alle vier de Euangelisten zijne Lijdensgeschiedenis, ieder op zijne wijze, zeer breedvoerig hadden medegedeeld, komen zij aan zijne Verrijzenis: eene zaak van het alleruiterste gewigt: gelijk ook de Apostelen bij hunne geheele volgende prediking steeds getoond hebben overtuigd te zijn, dat het geloof aan Jesus met de waarheid of onwaarheid deezer gebeurtenis stond of viel. Wat doet nu terfond Matthæus, die als Apostel de Verschijningen des Heilands zelve bijgewoond heeft, en wiens Euangelium het oudste en tevens het uitvoerigste is van de vier? Hij vergenoegt zich met het enkele bericht van Christus Verschijning aan de Vrouwen, aan welke eerst een Engel bij het graf, daar na de Heiland in persoon, last geeft, aan zijne Broederen of Discipelen te zeggen, dat zij zich naar Galilæa moesten begeeven, waar hij hen vooring (gelijk Christus hun, eer hij stierf, zelf gezegd had te zullen doen. Zie Matth. 26. vs. 32. Marc. 14. vs. 28.), en dat zij hem *daar* zouden zien. Met geen woord wordt hier gemeld, dat hij zich aan de Elven, eerst zonder, vervolgens met Thomas, op den dag der Opstanding, en acht dagen daarna, te Jerusaleem vertoonde: zij gaan slechts, gehoorzaam aan het ontvangene bevel, naar Galilæa op den berg, daar Christus hen bescheiden had, en hooren hier de laatste gesprekken hunnes Meesters, zonder het minste gewag, noch van hun wederkeeren naar Jerusaleem, noch van de Hemelvaart op den vlak bij deeze stad gelegenen Olijfberg. Van eene geheel andere natuur is het verhaal van Lucas. Hij, die, *na alles van vooren aan neerstelijk onderzocht te hebben*, op het voetspoor van veele anderen een bericht van het gebeurde omtrent den Zaligmaaker te boek stelde, gelijk het aan hem en aan hen *hadden overgeleverd, die van den beginne zelve aanschouwers en dienaars des woords geweest zijn*: de wegens zijne nauwkeurigheid hoog geschatte Lucas kent geen Galilæa in de gantsche Opstandings-geschiedenis, in de Handelingen zoo weinig als in zijn Euangelium, in het bevel des Engels of des Zaligmaakers, zoo weinig als in de daad. In 't tegendeel wanneer men Luc. XXIV Vs. 44 — 51 en Hand. I Vs. 3 en volg. met aandacht leest, zoude men schier bewoogen worden er uit te besluiten, dat de Apostelen, gedurende de volle 40 dagen tusschen de Opstanding en Hemelvaart hunnes Meesters, de Hoofdstad niet verlaaten hadden. Marcus schijnt beide de genoemde Euangelisten vóór zich gehad te hebben, en ze als 't ware te hebben willen verëenigen. Uit Mathæus neemt hij het bevel des Engels aan de Vrouwen over, om den Discipelen last te geeven van naar Galilæa te gaan, waar hij hen vooring, en waar zij hem zien zouden, met de bijvoeging: *gelijk hij ulieden gezegd heeft*. Uit Lucas neemt hij vervolgens onder anderen de Verschijning aan de Emmausgangeren, en die aan de Elven op den dag der Opstanding over: waar na hij dan in

als Patriarch, het Avondmaal des Heeren onder hen uitdeelen: terwijl de naderenden en terug keerenden elkander door de bemoedigendste en aanspoorendste taal in hunne verwachting

4 Verfen eenige bevelen en laatste gezegden van den Middelaar te boek stelt, en hier op mer een woord de Hemelvaart laat volgen: zonder van het vertrek zelve der Discipelen naar Galilæa, en van iets 't geen daar geschied zoude zijn, te gewaagen: ten zij men de genoemde 4 Verfen, vergeleeken met de laatste Verfen van Mathæus, voor 's Heilands uitspraak in Galilæa op den berg wilde houden. Johannes eindelijk is in zijn 20ste. Hoofddeel nitvoerig in het verhaal van eenige Verschijningen des Heilands op den dag der Opstanding en den volgenden dag des Heeren, waarbij echter wederom aan geen bevel van zich naar Galilæa te begeeven gedacht wordt; de beide laatste Verfen van dit Hoofddeel schijnen zelfs bijna het Euangelium te besluiten. Evenwel er wordt nog een geheel Capittel bijgevoegd, wel toegewijd aan eene Verschijning aan 6 der Elven en aan Nathanaël bij de Zee van Tiberias, met eenige gesprekken bij deeze gelegenheid gevoerd: doch niemand ziet niet in, dat dit meer het verhaal eener belangrijke gebeurtenis op zich zelve is, dan wel het verhaal van de gewigtige Verschijning van Christus aan de Discipelen op den berg in Galilæa, waar hij hen bescheiden had. Onmiddelijke tegenstrijdigheid ontdekt men in dit alles niet; en, wanneer men Luc. XXIV. vs. 29. vergelijkt met Hand. I. vs. 4, kan het bevel van niet van Jerusaleem te scheiden, hoewel het, in de eerste deezer plaatsen, voorkomt gezegd te zijn op den dag der Opstanding, zeer wel verklaard worden, van op den dag der Hemelvaart te zijn uitgesproken. Het stilzwijgen zelfs van Lucas omtrent Galilæa kan gerechtvaardigd worden door het weinige gewag, 't welk 2 der overige Euangelisten, die het uitdrukkelijk noemen, er van schijnen te maaken. Intusschen moet het één zoo wel als het andere nogthans iederen denkenden Leezer noodwendig treffen: In Matthæus voorâl, als of de Discipelen den verreezen Zeligmaaker nergens dan in Galilæa, en dit slechts eene enkele reiz, gezien hadden; in Lucas, als of zij nimmer uit Jerusaleem geweeken waren, en als of deeze hoofdbescheidung op den berg in dat Gewest geen omstandigheid ware, die eenige melding verdiende; in Matthæus en Johannes, juist de twee Apostelen die bij de Hemelvaart tegenwoordig geweest zijn, dezelve met een volkomen stilzwijgen voorbij te zien gaan; en eindelijk in allen, hen niets te hooren zeggen van de Verschijning aan meer dan vijf hondert Broederen op eens, waar van er, toen Paulus aan de Corinthen schreef, nog verscheiden leefden. Ik herzeg het, de bewijzen voor alle deeze gebeurtenissen zijn, wegens zoo veel andere ver overweegende redenen, boven allen aanval, en kunnen door het stilzwijgen van sommigen der Euangelieschrijveren, hoe onbegrijpelijk het ons ook moge voorkomen, niet omver geworpen worden. Niet tegenstaande dit, twijffel ik echter grootelijks, of iemand eenige uitlaatingen, van den aart als ik ze daar heb voorgesteld, in zaaken van zulk een' aanbelang, op eene voor zich zelve en anderen voldoende wijs zal kunnen oplossen. Ik weet wel, dat het aan den Geest, welke de gezegde Schrijvers geleid heeft, niet heeft behaagd, dat zij alles te boek stelden, wat wij gaarne gewild hadden dat zij ons hadden medegedeeld, en gelijk ieder van ons, wanneer wij ons in hunne plaats overbrengen, waarschijnlijk thans een Euangelium opstellen zoude: doch andersins, wanneer men slechts in 't oog houdt, dat Johannes enkel uit een zeker gezichtspunt geschreeven heeft, zijn er in 't overige kunnner verhaalen, omtrent de uitoeffening van Christus openbaare beliening, geen uit-

ting en getrouwheid versterken. De Spreekers van sommige troostredenen ontdekt men uit hunne gezegden zelve. *Gelijk d'Engel u, o Moeder, groette* enz. Vs. 641 is bij voorbeeld de taal van Portia. *O wanneer tog, wanneer tog* Vs. 652 die van Stephanus. *Mij wierdt het gezet, om tweemaal te sterven* Vs. 665 — 680 kan nauwelijks in den mond van iemand anders dan in dien van Lazarus gelegd worden, hoewel verscheiden uitdrukkingen mij lang op een' anderen Spreker hebben doen denken. De woorden: *O die hij mij toezondt* enz. zien dan niet op eene Verschijning, die hij zelve gezien, maar op de Verreezenen onder Pelgrimsgeedaante, die in zijnen Hof zich onder de genoodigden gemengd hadden. Zoo gelukkig deeze Viering van 's Heeren dood de komst deszelven in hun midden vooraf gaat: zoo aandoenlijk wordt zij achtervolgd door het onverwachte sterven van den kleinen Nephthóa. Ik gaa de Verschijning des Heilands aan de Jongeren in Galilæa voorbij, om in 't bijzonder de oplettenheid mijner Leezers op het latere afscheid, dat hij bij het beklimmen des Olijfbergs van hun nam, en op zijne wegvoering van deeze Aarde, te vestigen. Hier draagt alles de trekken van het stoutste penceel. De diep gevoelde treurigheid der Jongeren over het verlies van hunnen Meester, hoe zeer zij er ook sedert lang toe waren voorbereid; het geheele verhaal van het beklimmen der spits des bergs; de Schaar van Hemellingen, die ongezien er boven zweeven, en tot Verzellers der Opvaart bestemd zijn (a), voorál de schildering des Mesfias, gelijk hij in 't midden zijner Jongeren op den top des Olijfbergs staat, welke met Vs. 1019 een' aanvang neemt, en met het nedervallen van Elóa

voor

laatingen van een dergelijk belang, behalven die van de opwekking van Lazarus, welke met des Verzoeners lijden in zoo eng een verband stond, door de drie eerste Euangelisten: zoo wel als die van het bezoeken der Feesten te Jerusaleem door den Heiland, vóór het laatste Paaschfeest, 't welk men insgeijks bij den vierden alleen ontmoet.

(a) Uit het geen ik hier van Elóa lees, zie ik, dat ik gedwaald heb, toen ik dien van vs. 576 van den eersten Zang onderscheiden meende te zijn van den grooten Elóa. Het blijft evenwel zonderling, dat hij te dier plaatse, op een' laageren trap dan Gabriël gesteld wordt, daar de Dichter hem tog elders beschouwd wil hebben als den naasten aan den Ongeschapenen.

voor hem Vs. 1034 eindigt: dit alles is onnavolgbaar schoon; en KLOPSTOCK konde, na de verheerlijking van Lazarus, midden onder de laatste woorden die Christus tot zijne Jongeren spreekt, en na den plegtigen Aaronischen zegen, zijn verhaal met geen meer waardigheid eindigen, dan door die voortreffelijke regels.

Met dien zegen zegent hen Jefus. Hemel! en Aarde!
 En gij allen, Verlosten Gods! nu had het de Heiland
 Alles, alles op Aarde volbracht! En ziet de Wolke
 Kwam naar beneden, en hief hem om hoog naar den Hemel. —

Zonder innige ontroering, kooft het mij nauwelijks mogelijk voor, dat iemand, die gevoel voor het verhevene en fchoone heeft, het geheele flot van deezen XIX Zang, gelijk het met Vs. 957 begint, zal kunnen leezen.

De twintigfte Zang is eene ftoute onderneeming des Dichters, die denzelven enkel aan den Triumphtocht van Jefus, van zijne verlaating deezer Aarde, tot op zijne aankomst in den Hemel, heeft toegewijd. De Hexameters, het eenigfte foort van Verfen der voorige Zangen, worden hier alleen als in 't voorbijgaan gebezigd tot het befchrijvende gedeelte; het overige beftaat uit niet minder dan 55 Hymnen of Choorgezangen van de verfchillende rangen van Zegeverzellere: Seraphs, Cherubs, Verreezenen, Zielen, of ook van andere Wezens, die het Heir in zijne vlugt voor bij vaart: slechts afgebroken door het geen een enkel paar Stervelingen van deeze Aarde den Verlofer toezingt. Alle deeze Oden, een' Pfalm uitgezonderd, fplitfen zich in Strophen van vier Verfen ieder; en het getal der Strophen van elken Hymne loopt van eene enkele tot 17 toe. Schier alle bekende Rythmen der oude Poefie, en verfcheiden zelfs, van welke zij nimmer iets geweeten heeft, zijn daarbij gerantfoeneerd. Het geheele wordt eindelijk wederom in Hexameters met de betreeding van den Hemel door Christus en zijn Heir, en met de Zitting ter rechterhand beftooten.

Na deeze algemeene schets, zij het mij geoorloofd, met dezelfde onzijdigheid, die ik bij het beoordeelen der voorige Zangen meen betoond te hebben, mijn gevoelen ook over deezen twintigften mede te deelen. Niemand, die de Odes en Liederen, daarin vervat, met den verëischten aandacht doorleest, en die de opvolging en aanëenschakeling derzelven overweegt, zal kunnen na-laaten, zeer veel kunst en zelfs Genie, in den inhoud zoo wel als in den vorm; zeer veel verhevenheid in de denkbeelden; en mogelijk zoo diep een inzien in het groot ontwerp Gods bij de zending van zijn' Zoon op deeze Aarde, als zelden aan een' Mensch te beurt viel, in den Dichter te ontdekken; en zij verdienen derhalven dubbel eene dikwijls herhaalde betrachtting. Niettegenstaande dit alles evenwel, heeft mij deeze Zang in het Oorspronkelijke, zelfs, indien ik mij zoo uit mag drukken, bij de twintigste herleezing, nimmer bevallen. Voor eerst heerscht in denzelven, met al de verscheidenheid van Versaart en stof, eene hinderende eentoonigheid. Na 't geen wij, in zoo veelen der voorige Zangen, de Engelen en Verrezenen reeds ter verheffing van 's Heilands dood en opstanding, en van het geheele Verzoeningswerk, hebben hooren zingen, deezen laatsten nu, welke op verre na de kortste niet is, wederöm enkel vervuld te zien met Hymnen, die voor een groot gedeelte dezelfde stof behelzen, kan niet anders dan gelegenheid geeven tot het ontdekken van onëindige herhaalingen, zoo wel van het reeds vroeger bezongene, als zelfs in de ééne Ode van 't geen in de andere gezegd is. Ten tweeden helpen niet alleen de foorten van Versen, hier gebezigd, deeze eenvormigheid vermeerderen: maar zij zijn het voornaamentlijk, die aan het geheele dat harde en stroeve geeven, 't welk den Zang zoo onbevallig in het leezen maakt. Aan de meesten derzelven ontbreekt het grootelijks aan Dichterlijke welluidenheid; de kortheid of lankheid der Syllaben is er zelfs niet altijd slijpt in acht genomen; de Scansie moet men, hoe geoeffend men ook in dit werk moge zijn, somwijlen eerst door vergelijking der verschillende Strophen van het zelfde Lied met elkander opmaaken; en de Hoogduitsche taal schijnt mij, over 't algemeen genomen, voor een hoope deezer Grieksche en Latijnsche Dichtmaaten weinig ontvangbaar; de woordverplaattingen zijn hier bovendien somwijlen zoo onnatuurlijk, dat men een' gerui-

men

men tijd construeeren moet, eer men in staat is den waaren zin te bepalen; en het ontbreekt er ieder oogenblik aan die zachte verbindende middel-woorden, die de ruwe Monosyllaben, of kort op elkaar gedrongene lange lettergreepen aan één hechten, en Harmonie aan het geheele bijzetten. Te vergeefs tog zal de verhevenheid, aan haar zelve overgelaaten, zoeken te behaagen, wanneer duidelijkheid en vloeiende Poësie, van wat voor soort dan ook, er haaren stempel niet op drukken; terwijl duisterheid en hardheid, in dicht zoo wel als on dicht, de waardij van een opstel naar mijn gevoelen nimmer bevorderen. Deeze oordeelvelling, die ik waarschijnlijk niet ligt van mij af zal kunnen werpen, heeft mij lang doen aarzelen, hoe ik mij hier bij het vertaalen gedraagen moest. Mijn Voorganger GROENEVELD heeft met alle mogelijke siftheid den Dichter in al deszelfs Rythmen gevolgd: met welk een' voorspoed, mogen anderen beslissen. Wat mij betreft, ik meene de Versen, door KLOPSTOCK hier gebruikt, insgelijks te kunnen scandeeren; en het zoude mij dus mischien, met naamlooze moeite, zoo wel als aan GROENEVELD hebben kunnen gelukken, in iedere Ode de maat van het Oorspronkelijke na te bootfen; doch de volle overtuiging, dat ik in dit geval een voortbrengfel in de waereld gestooten zou hebben, 't welk voor ver het grootste gedeelte mijner Landgenooten onleesbaar, en voor kenneren zelfs der oude dichtmaaten nog onaangenaam zoude geweest zijn, heeft er mij van te rug gehouden. Van alle andere wijzen, van deezen Zang in gebonden Nederduitsch over te gieten, is mij die de verkiesfelijste voorgekomen, van, zonder mij door eenige kluijsters der Profodie te laten boeijen, slechts van verre KLOPSTOCK in ieder soort van Versen te volgen, den geest van iederen Rythme zoo veelen waar het doenlijk was te behouden, en voorts mijn oor alleen tot gids te nemen, en mij te vergenoegen met voor elke Strophe vier taamelijk harmonieuze regels op 't papier te plaatsfen. En ik vleie mij langs deezen weg, en tevens door het terug brengen der in het Hoogduitsch zoo zeer door elkaar geworpene woorden tot hunne meer eenvoudige en natuurlijke Constructie, de weezentlijke verdiensten van deezen Zang in een

licht

licht geplaatst te hebben, 't welk mijnen Leezers niet mishagen zal. Dit verschikken der uitdrukkingen zelfs heb ik somwijlen in zulk een' graad moeten doen, dat er geen woord van het Oorspronkelijke op zijne plaats is blijven staan, en dat ik tot in de volgende Strophe de woorden heb moeten opspeuren, die in de voorige behoorden. Vindt iemand goed mij evenwel, niettegenstaande deeze verklaring, van ongetrouwheid aan KLOPSTOCK te beschuldigen, zoo wil ik liever deeze beschuldiging draagen, dan door eene al te stipte getrouwheid hebben medegewerkt, om den roem des Dichters, wiens schoonheden ik op mij genomen had mijnen Landslieden te doen kennen, daar ik het vermijden konde, te verkleinen (a). Nog eene vrijheid heb ik omtrent de meenigvuldige Bijbel-

plaat-

(a) Tot eene proeve zal ik het eerste Choorlied hier onder plaatsen, vergeleeken met het Hoogduitsche, en met de vertaaling van GROENEVELD.

KLOPSTOCK. Ewig her, vom Beginn an, als die Welt
Nicht war, Sohn! eh Tag, Nacht, und Gestirn ward,
Eh herstrahlten in Sternglanz Cherubim,
Gott Mittler! Sohn Gottes! wardst du erwürgt!

GROENEVELD. Eeuwig her, van 't begin af, als nog de aard
Niet was, Zoon! eer dag, nacht, en gestarnt wierd,
Eer uitblonken in starglans Cherubim,
God Midlaar! Gods Zoone! werdt gij gedood!

Bij mij. Van Eeuwigheid, van den Beginne, o Zoon!
Toen er geen Waereld was, geen dag en nacht, of Starren,
Eer Cherubim in glans des Hemels straalden,
Toen wierdt ge, o Heiland! Zoon van God! geslagt!

KLOPSTOCK. Dulder! Sohn! des Altares Golgatha
Geopfert, erwürgt Lamm! der Gefallnen
Verföhnung, o Erbarmer! wardst du da!
Heißblutend, todt fahst du, Heiliger, dich

plaatfen, die in deezen Zang voorkomen, mij gedwongen gevonden te neemen (en hier over heb ik mijne Leczeren reeds bij voorige Zangen onderhouden): ik meen, van, in de onzekerheid welke Vertaaling KLOPSTOCK gebezigd heeft, zoo veel doenlijk onze Nederduitfche Overzetting te volgen: waar door het mij insgelijks gelukt is, aan een hoope regels meerdere duideljkheid bij te zetten: behalven dat bekende uitdrukkingen der H. Schrift, al ware onze Vertaaling al niet de naauwkeurigfte, zoodanig in ieder Land door het algemeene gebruik als geheiligd zijn, dat, wanneer men ze anders vóór zich ziet,

Ewig her, vom Beginn an, als noch Strom,
Und Meer nicht, nicht Thal war, und Gebirge,
Noch Staub nicht zu des Lichtreichs Herrlichkeit
Gott schuf! der Erdkreis kein Grab noch nicht war!

GROENEVELD. Dulder! Zoon! op het outer Golgota
Geöfferd, gedood Lam! der gevallen
Verzoening, o Ontfermer! waart ge daar!
Heetbloedend, dood zaagt gij, Heilige, u zelf

Eeuwig her, van 't begin af, als nog stroom,
En zee niet, nocht dal was, en gebergte,
Nog stof niet tot des lichtrijks heerlijkheid
God fchiep! en de aardkreits geen graf nog en was!

Bij mij. O Lijder! Zoon! geflagt, geofferd Lam
Op Golgotha's Altaár! toen wierdt gij, o Ontfermer,
Verzoening der Gevallen! Gij zaagt u bloedend
Van brandend bloed, o Heilige, gij zaagt u dood

Van Eeuwigheid, van den Beginne, toen
Geen Stroom, geen Zee, geen Dal, geen Berg nog waren;
Toen God nog 't stof niet fchiep ter Heerlijkheid dat Licht-rijks,
Toen d'Aardkloot nog geen grafsteé was!

ziet, de uitwerking er voor een groot gedeelte van wordt weggenomen. In al het overige heb ik, zoo nauwkeurig mij doenlijk was, het Oorspronkelijke gevolgd; en zeer weinige van 's Dichters denkbeelden of woorden zullen in deezen moeilijken Zang gemist worden.

Ten opzicht van den loop des zelve, moet ik mijne Leezers tot den korten Inhoud heenwijzen; en ik kan mij hier dus alleenlijk tot eenige aanmerkingen of ophelderingen bepalen. Gabriël, gelijk men uit den aanvang zien zal, geleidt den geheelen Triumphtocht; en Elóa schijnt, naar het laatst des vorigen Zangs, op de Aarde terug gebleeven te zijn. Althans men mist hem niet alleen onder de Zegeverzers, maar ook bij de aankomst in den Hemel: 't geen mij voorkomt met de heerlijke beschrijving van deezen Godsverkooren, gelijk ze in den I Zang Vs. 289 en volg. geleezen wordt, weinig te strooken. Het Lied, 't welk Zacharia zingt, bl. 160, is genomen uit het 3de en 5de Hoofdd. van zijne Godspraak. Zonder te onderzoeken, of aldaar door de *SPRUITE* de Messias bedoeld wordt, 't geen *MICHAËLIS* ontkent, zal ik hier slechts aantekenen, dat, behalven de aanduiding, wie Iddo's Kleinzoön geweest is, gelijk ik die, 4 regels later, in het verhaal heb zoeken in te vlechten, ik het woord *ZEMA*, 't welk in het Oorspronkelijke, en ook in *GROENEVELDS* Vertaaling, altijd voor *SPRUITE* gebezigd wordt, in dit laatste veränderd heb. Zonder deeze beide vrijheden, zouden weinigen mischien, behalven alleen door het gewag van Jofua den Hoogepriester, begreepen hebben, waar de Ode op zinspeelde. Dat door den Ziender, *welken God verhevenheid schonk, en veel verre voorspelling*, bl. 168 Jefaia verstaan wordt, zal men uit het daar op volgende Lied, 't welk uit het 6de Hoofddeel zijner Prophetie ontleend is, met de minste Bijbelkennis wel van zelve bespeuren. 't Geen daarop volgt, en het gebeurde met Sanherib herhaalt, staat, behalven in de 36 en 37 Hoofddeelen van denzelfden Voorzegger, ook in de Historische boeken des ouden Testaments in de geschiedenis van Hizkia. Of de beide lange en moeilijke Hoofddeelen van Ezechiël (31 en 32), waarin tegen Asfur, Ægypten, en de met hun verbondene Volkeren gepropheteerd wordt, ge-

schikt zijn, om den inhoud van een paar Choorliederen (bl. 171 en volg.) bij Christus Hemelvaart uit te maaken, hoe zeer zij hier voorkomen als behoorende tot de groote daaden des Helds, wien het Heir verzelde, laat ik aan de beoordeeling van anderen over. Het Lied, 't welk door eenige opgerezene Vroomen uit de straalen eener Star den Triumphtocht wordt toegezongen, en 't welk met het voorige, en den Psalm, die kort daarop volgt, buiten twijffel tot de schoonste stukken van deezen Zang behoort, wordt tusfchen beiden, gelijk uit den inhoud blijkt, hoe wel men het niet uitgedrukt vindt, een Beurtgezag met de Engelen. Tot opheldering eeniger nu volgende bekende plaatfen uit de Openbaaringe van Johannes, is het noodeloos voor geoeffende Leezers iets aan te tekenen. De korte doch fraaije Epifode van de Star Saróna bl. 196, voor welke de zegepraalende Schaare voorbij trekt, even gelijk iets vroeger voorbij die der Onfterffelijke Menschen, op welke de geftrafte maar begenadigde Toa reeds weder in 't leven terug gebracht is, doet ons slechts betreuren, dat KLOPSTOCK in deezen Zang niet meer Verhaalen, ontleend, indien ik mij zoo mag uitdrukken, uit het geen het Heir onderweegs ontmoette, ons heeft medegedeeld: waar toe de stof, met zijne vindingskracht verbonden, hem zoo ruim een veld vergunde; en dat hij daar en tegen het getal der Lieder niet eenigfins verminderd heeft. De Zang zoude er gewis bij gewonnen hebben, en de Hymnen, die hij dan noodig geoordeeld had er in te laaten, zouden door de afwifeling zelve belangrijker geworden zijn. Mifchien hadden er ook uit onzen Aardkloot Epifodes, die met de Hemelvaart in verband ftonden, kunnen bijgevoegd worden; doch ik voel, dat de Dichter ze niet van de Apostelen, na hun terugkeeren van den Olijfberg, ontleenen konde: althans dat hij zorgvuldiglijk vermijden moest van niets te verhaalen, waar uit eenige tijds-afmeeting bij de verheffing van Christus naar den Troon zijnes Vaders kon opgemaakt worden. Tot Zangeren van het Dreigings-lied tegen Satan, bl. 199, kiest hij, 't geen als eene zonderlinge famenvoeging kan voorkomen, den Verreezenen Benóni uit, en de Ziel der niet verreezene Maria, Lazarus Zuster. Waarfchijnlijk heeft hij aan de gevolgen, die beiden van Satans boosheid ondervonden hebben, gedacht: de eerste,

ffe, daar hij door zijn' bezetenen Vader tegen de rotsen verpletterd was geworden; de andere wegens den zwaaren gemoedstrijd, dien zij op haar doodbed had moeten doorstaan. De aankomst van den Triumphtocht in den derden Hemel maakt het einde van deezen Zang en tevens van het Gedicht uit: een einde, den gantschen KLOPSTOCK waardig. Zekerlijk schijnt er eene tegenstrijdigheid in gelegen, dat op het slot van den XIX^{den} Zang Vs. 1024—1030 het Geschapendom van alle Waereldbollen het oog op den Middelaar gevestigd houdt, die nu onmiddelijk de Aarde verlaten zal; en dat hier daar en tegen de Hemel door zijne komst verrast wordt, in zijn' Optocht op geenerlei wijze gemengd is geweest, en geen Schaaren naar beneden zendt om hem feestelijk in te haalen: te meer, daar tog in den eersten Zang zelfs de bode des Middelaars door de Seraphim reeds op eene Zonne, die het naast bij den Hemel rolde, was ontdekt geworden. Dan, dit wordt rijkelijk vergoed door het heerlijke Tafreel der uitwerking, die zijn betreden des Hemels onder deszelfs bewooneren te weeg brengt; en de 14 laatste Versen des Zangs komen mij voor van de hoogste verhevenheid te zijn.

De Ode aan den Verlosfer, die achter den MESSIAS geplaatst is, en die ik insgelijks voor een uitmuntend voortbrengsel van zijn Genie houde, geeft genoeg te kennen al wat er in een brein en in een hart, bewerktuigd als het zijne, is omgegaan, toen hij zijn' arbeid voltooid had. Zoude het mogelijk geweest zijn, dat ik deeze Ode in onze taal had kunnen overgieten, en hier mij zelven geheel had uit het oog verlooren? Reeds bij de eerste aankondiging van mijn voorneemen verklaarde ik, dat ik mij gelukkig zoude rekenen, 't eeniger tijd van verre KLOPSTOCK na te kunnen zeggen:

Ik hoopte 't van u, en ik heb het gezongen,
 Verzoener Godes, het Lied van 't nieuwe Verbond!
 Doorloopen heb ik de vreeslijke loopbaan;
 En mijn struikelen hebt gij verschoond!

En dit geluk, dat ik op zijn' vollen prijs weet te stellen, is mij thans tot mijn onuitsprekelijk genoegen te beurt gevallen. Ik ben niet dwaas genoeg om het Genie, dat er tot het dichten eenes MESSIAS verëischt wordt, in de minste vergelijking te brengen met de gemakkelijke taak eenes Overzeters; en zelfs de roem van in twee jaaren tijds een twintigdehalf duizend Versen, met al de herzieningen, en vergelijkingen, die hier noodwendig mede gepaard gaan, en tusschen meerdere bezigheden in, mijnen Landgenooten in onze taal geleverd te hebben, is op zich zelve genomen slechts zeer gering in mijne oogen: daar deeze Mechanische Talenten, indien ik mij zoo uit mag drukken, ten hoogsten eene zekere vaerdigheid in dat soort van arbeid te kennen geeven, en geen onnuttige besteeding van ledige uren. Doch hier voor danke ik mijnen Verlosfer inzonderheid, bij het volëindigen der taak, die ik had op mij genomen, dat hij mij beide de voortreffelijkheid der stof, en de schoonheid der uitvoering van het Oorspronkelijke, heeft leeren inzien en hoog schatten; dat ik in den Dichter als 't ware heb mogen voelen, en hier door het getuigenis van lieden, wier oordeel mij niet onverschillig is, heb mogen wegdraagen, van, met de woorden, ook den geest des Dichters in mijne Vertaaling te hebben mogen overbrengen. Ik dank hem, dat ik aan dat gedeelte mijner Landgenooten, die met dit Meesterstuk der Poësie nog niet bekend waren, den toegang tot het zelve geöpend heb, en daar door mischien tot een gering middel hebben mogen strekken ter zijner meerdere verheerlijking. Ook ik, om eenige gezegden deezer uitmuntende Ode over te neemen, al is het dan met ontleende verdiensten, *heb de traan des Christens zien vloeijen*, en, gelijk ik er met volle waarheid bij mag voegen, zich met de mijne vermengen; ook ik *ben onder het zingen door Engelen- en door Menschen-vreugden beloond; beloond door de ontroering van mijn binnenste, en door een zacht gevoel*; en boven KLOPSTOCK, wiens arbeid door hevige krankheden is afgebroken geweest, heb ik het voorrecht genooten, van tot *den eindpaal*, dien ik zoo dikwijls in 't midden der onderneeming gewenscht heb eens te mogen bereiken, niet *voorbij meer dan éne grafsteen* gevoerd te zijn.

De Bladwijzer, achter dit Deel geplaatst, en over alle de twintig Zangen loopende, is dezelfde, die zich achter verscheiden Duitfche uitgaven, en daar onder ook de laatste, bevindt. KLOPSTOCK zelve schijnt er zich dus mede vergenoegd te hebben; en schoon ik dit Register wel wat vollediger, en beter uitgevoerd begeerde, heb ik er daarom ook alleenlijk die veranderingen in gemaakt, die het onderscheid der twee taalen volftrekkelijk vorderde.

Voor 't overige bid ik mijne Leezeren de 8 stukjes, in welke mijne Overzetting begreepen is, voor als nog ongebonden te willen laten liggen. Deels ben ik door een' famenloop van omftandigheden tot nu toe niet in mijne poogingen geslaagd, om platen, den inhoud des MESSIAS waardig, bij iederen Zang te voegen: welk voorneemen ik echter op geenerlei wijze uit het oog verlieze. Deels hoop ik binnen eenigen tijd alle de aanmerkingen en verbeteringen, die ik op de omflagen, of in de losse bladeren, welke de stukjes verzellen, geplaatst heb, bij elkander te laten drukken, ten einde met het vierde Deel te kunnen saamgebonden worden: waar bij ik dan tevens van het geen mij nog nader ter opheldering mogt medegedeeld worden, of als een misflag aangewezen zijn, zal melding maaken, en alles verëenigen, 't geen mij als dan zal voorkomen tot volmaaking van het geheele te strekken.
